

การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

โดย
นายสุทัศน์ นาคเวช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE MUNICIPAL SCHOOL ADMINISTRATION AS A COMMUNITY PARTICIPATION

By
MR. Sutas NAKVACH

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Department of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2020

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

57252931 : การบริหารการศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาคุชฎีบัณฑิต

คำสำคัญ : โรงเรียนเทศบาล, การบริหารสถานศึกษา, การมีส่วนร่วม

นาย สุทัศน์ นาคเวช: การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร. มัทนา วัฒนอมศักดิ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาล
ในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) ผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาล
ในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เทศบาลที่จัดการศึกษา 172 แห่ง
กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางประมาณการขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน
ได้จำนวน 123 แห่ง โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลแต่ละ 4 คน ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการ
สำนักการศึกษา/กองการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาล และประธานชุมชน
รวมผู้ให้ข้อมูล 492 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถาม
ความคิดเห็น และแบบสอบถามเพื่อยืนยันองค์ประกอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย
ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และ
การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน
เป็นพหุตัวแปร พบองค์ประกอบมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน จำนวน
76 ตัวแปร ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย คือ 1.1) การแบ่งปันทรัพยากรและผลตอบแทน
1.2) การเสริมแรงให้กับชุมชน 1.3) การสร้างความร่วมมือ 2) การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบ
ต่อสังคม จำนวน 12 ตัวแปร 3) การจัดการเชิงระบบ จำนวน 8 ตัวแปร 4) การผนึกพลังร่วมของ
ชุมชน จำนวน 10 ตัวแปร และ 5) การจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 7 ตัวแปร

2. ผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของ
ชุมชน โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า องค์ประกอบการบริหารโรงเรียน
เทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

57252931 : Major (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Keyword : The Municipal School, School Administration, Participation

MR. SUTAS NAKVACH : THE MUNICIPAL SCHOOL ADMINISTRATION AS A COMMUNITY PARTICIPATION THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR MATTANA WANGTHANOMSAK, Ph.D.

The purposes of this research were 1) to identify the factors of the municipal school administration as a community participation, and 2) to verify the factors of The municipal school administration as a community participation The population were of 172 municipalities The sample size of 123 was determined by Krejcie and Morgan sample size table. The four respondents from each municipality consisted of Mayor, Director of the Bureau of Education/Education Division, School Director under the municipality and Community President, with the total of 492 Instruments used to collect data were semi-structured interview, opinionnaire, and questionnaire. The statistics for data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, exploratory factor analysis, and content analysis.

The findings of this study were as follows:

1. The municipal school administration as a community participation consisted of 5 factors: 1) Building relationship with the communities, with 39 variables and 3 sub-factors: 1.1) Sharing resources and rewards, with 19 variables; 1.2) Reinforcing the communities, with 12 variables; 1.3) Building collaboration in the communities, with 8 variables; 2) Building awareness and social responsibility, with 12 variables; 3) Systematic management, with 8 variables; 4) Joining community forces, with 10 variables; and 5) Life-long education management toward excellence, with 7 variables.

2. The factors of the municipal school administration as a community participation were verified to meet with accuracy standards, propriety standards, feasibility standards and utility standards.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วังณอมศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร และรองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และดร.พรธมมาศ พรหมพิลา ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ส่งผลให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ และประสบการณ์อันมีค่าแก่ผู้วิจัย ที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย และ ดร.สุวรรณ พินิตานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร.พูนสุข อุดม ดร.ชัยสิทธิ์ ตั้งธงทองกุล ดร.คณิต นิยะกิจ ดร.อัญญรัตน์ นาเมือง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรวดี กระโหมวงศ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาโนช ดินลานสกุล ผอ.พิเชษฐ์ คงช่วย ผอ.อภิรักษ์ นาคฤทธิ ผอ.พัชรวัฒน์ พรหมอนุมัติ ดร.เอกพันธ์ อินทร์ใจเอื้อ ดร.ภิเสก สายชนะพันธ์ ดร.บุญทวี บุญให้ ดร.รสพร ทองธรรมจินดา และดร.ธนวรรณ ทองอ่อน ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผอ.วิรัตน์ จุติประกาศ ดร.ทวิช แจ่มจรัส ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในการทำวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารท้องถิ่น ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา/กองการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา ประธานชุมชน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้เขียนตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาอ้างอิงในการวิจัย เพื่อเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ครูอาจารย์ และเพื่อนร่วมรุ่นคหุภักดิ์บัณฑิตรุ่นที่ 12/2 ทุกท่าน สำหรับกำลังใจและให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในการทำวิจัย คุณค่าหรือประโยชน์ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแต่พระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ที่อบรมสั่งสอน แนะนำ ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจอย่างดียิ่งเสมอมา

สุทัศน์ นาคเวช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	3
ปัญหาของการวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
ข้อคำถามการวิจัย.....	9
สมมติฐานการวิจัย.....	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	47
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	48
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	48
หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร.....	48
ความหมายของการบริหาร.....	48
หลักการบริหาร.....	49
การบริหารจัดการสถานศึกษา.....	52
ความหมายของการบริหารจัดการสถานศึกษา.....	55

การบริหารงานวิชาการ	59
การบริหารงบประมาณ	59
การบริหารงานบุคลากรในสถานศึกษา	60
การบริหารทั่วไป.....	61
ภารกิจการบริหารสถานศึกษา	61
ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา.....	63
การบริหารโรงเรียนในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน	64
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชน.....	64
หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน.....	69
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน.....	76
แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือในการมีส่วนร่วม.....	86
การจัดการศึกษาเทศบาล.....	88
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.....	93
พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552.....	97
มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	98
นโยบายการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579)	100
การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น	110
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	120
งานวิจัยในประเทศ.....	120
งานวิจัยต่างประเทศ.....	148
สรุป.....	154
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	156

วิธีและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	156
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย.....	156
ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย.....	157
ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย.....	160
ระเบียบวิธีวิจัย.....	160
แผนแบบการวิจัย.....	160
ประชากร.....	161
กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล.....	161
ตัวแปรที่ศึกษา.....	162
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	162
การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ.....	163
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	164
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	164
สรุป.....	166
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	167
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วม ของชุมชน.....	168
1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี.....	168
1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัย.....	183
1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ.....	192
1.4 สรุปผลการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์.....	199
1.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	206
1.6 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วม ร่วมของชุมชน.....	208

1.7 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA)	217
ตอนที่ 2 ผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของ ชุมชน.....	238
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	240
สรุปผลการวิจัย	242
อภิปรายผล	245
ข้อเสนอแนะ	270
ข้อเสนอแนะทั่วไป	270
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	271
รายการอ้างอิง.....	272
ภาคผนวก	285
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์งานวิจัย รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์งานวิจัย แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ	286
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบ เครื่องมือวิจัย ตารางสรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการวิจัย.....	291
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย รายชื่อเทศบาลที่จัดการศึกษาที่ ทดลองใช้เครื่องมือ ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการวิจัย	300
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย รายชื่อหน่วยงานที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	304
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามยืนยันองค์ประกอบ รายชื่อ ผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาล แบบสอบถามยืนยัน องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาล	319
ประวัติผู้เขียน	328

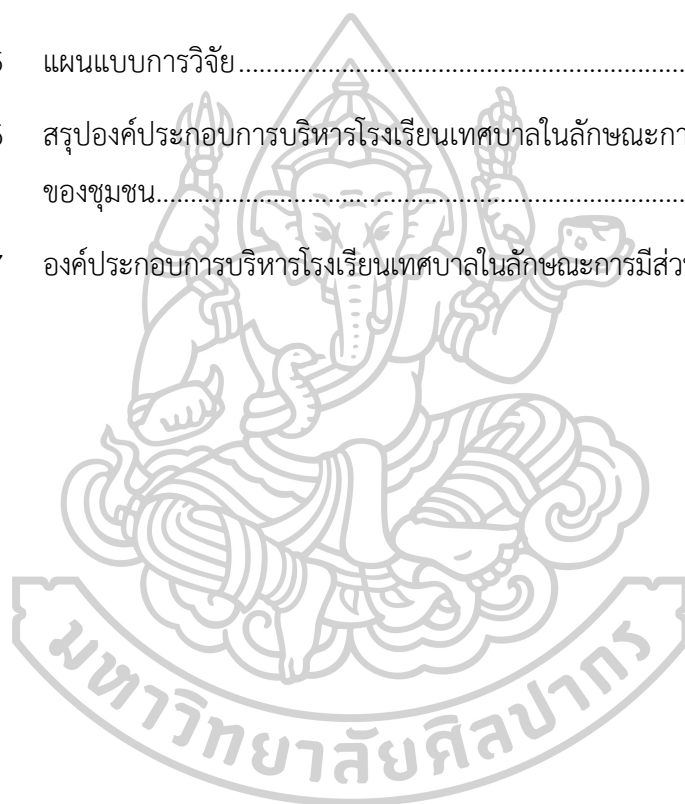
สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล	161
ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร โรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน	170
ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาล ในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน	184
ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง กับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน	192
ตารางที่ 5 ตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน จากการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ จำนวน 151 ข้อ	200
ตารางที่ 6 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	207
ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับ ความเห็นด้วยว่าเป็นการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะ การมีส่วนร่วมของชุมชน	209
ตารางที่ 8 การทดสอบความเหมาะสมของข้อมูล	217
ตารางที่ 9 ค่าความแปรปรวนของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะ การมีส่วนร่วมของชุมชน	218
ตารางที่ 10 ค่าน้ำหนักปัจจัยหลังจากการหมุน	220
ตารางที่ 11 องค์ประกอบที่ 1	223
ตารางที่ 12 การทดสอบความเหมาะสมของข้อมูล	226
ตารางที่ 13 องค์ประกอบย่อยและค่าความแปรปรวนของตัวแปรองค์ประกอบที่ 1	227
ตารางที่ 14 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบย่อยและตัวแปรที่อธิบายในแต่ละองค์ประกอบย่อย หลังหมุนแกนขององค์ประกอบที่ 1	228
ตารางที่ 15 องค์ประกอบที่ 1.1	230

ตารางที่ 16	องค์ประกอบที่ 1.2	231
ตารางที่ 17	องค์ประกอบที่ 1.3	232
ตารางที่ 18	องค์ประกอบที่ 2	233
ตารางที่ 19	องค์ประกอบที่ 3	234
ตารางที่ 20	องค์ประกอบที่ 4	235
ตารางที่ 21	องค์ประกอบที่ 5	236
ตารางที่ 22	องค์ประกอบและตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะ การมีส่วนร่วมของชุมชน	237
ตารางที่ 23	แสดงค่าความถี่ และร้อยละของข้อมูลของความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ ความเป็นประโยชน์ของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะ การมีส่วนร่วมของชุมชน	239
ตารางที่ 24	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์	288
ตารางที่ 25	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย	293
ตารางที่ 26	สรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการวิจัย	294
ตารางที่ 27	ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการวิจัย	303
ตารางที่ 28	รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาล ในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน	321

สารบัญแผนภูมิ

		หน้า
แผนภูมิที่ 1	ขอบข่ายแนวคิดทฤษฎีในการวิจัย	35
แผนภูมิที่ 2	บันไดการมีส่วนร่วมของอาร์นสไตน์	83
แผนภูมิที่ 3	กรอบแนวคิดในการประเมิน	117
แผนภูมิที่ 4	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	159
แผนภูมิที่ 5	แผนแบบการวิจัย	160
แผนภูมิที่ 6	สรุปลองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วม ของชุมชน	238
แผนภูมิที่ 7	องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ..	323

บทที่ 1

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่งเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล¹ ซึ่งประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ส่วนที่ 2 การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรร งบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษา ระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา²

¹“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 134, ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560): 14

²“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542,” *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 116, ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542): 12-13.

ปัจจุบัน นอกจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีบทบาทในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด โดยมีมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและชุมชนแล้ว ยังมีบทบาทและส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ ในท้องถิ่น มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษา จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา การพัฒนาอาชีพของประชาชนและเยาวชนในท้องถิ่น ซึ่งถือว่าเป็นจุดเด่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาในท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นพันธะทางสังคมในท้องถิ่นนั้น ๆ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นถือเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ในท้องถิ่นที่เกิดจากการกำหนดรูปแบบการศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษา โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และเป้าหมายในการจัดการศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเยาวชนในท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและมุ่งสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของแต่ละบุคคล ด้วยเหตุนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้กำหนดให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School-based Management for Local Development: SBMLD) เป็นนโยบายในการพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาเยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตและมุ่งสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของแต่ละบุคคล³

จะเห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาตามความพร้อมความเหมาะสมภายในท้องถิ่นนั้นและเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อบรมโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการจัดการศึกษาของชาติและต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น และยังให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ภายใต้เจตนารมณ์ให้การศึกษาเป็นเรื่องของทุกคนและทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษามากที่สุด แสดงให้เห็นว่าทั้งรัฐ สถานศึกษาและชุมชนต่างเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสังคมเป็นอย่างมาก ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในวงการการศึกษา

³กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, คู่มือประเมิน การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School-based Management for Local Development : SBMLD) (กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2560), 1.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เมื่อพิจารณาถึงสาระในมาตราต่าง ๆ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะพบว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสังคมและชุมชนเป็นอย่างมาก โดยระบุไว้ทั้งในส่วนของความมุ่งหมายและหลักการ สิทธิหน้าที่ทางการศึกษา แนวการจัดการศึกษา การบริหารและจัดการศึกษา และทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด⁴ การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ตามความพร้อมและความต้องการของท้องถิ่น เนื่องจากท้องถิ่นอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนย่อมทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชน และนำไปสู่การจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการ⁵ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของท้องถิ่น โดยให้กระทรวงศึกษาธิการกำหนดกฎเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงสามารถจัดการศึกษาได้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย⁶ ตามที่กาญจนา วัฒนสุนทร ได้กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีโรงเรียนในสังกัด ที่ทำการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีทรัพยากรทางการศึกษาสำหรับการ จัดการศึกษา ได้แก่ อาคารเรียน ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องประชุม สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์การเรียนการสอน เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดจึงมีการใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยการจัดการศึกษาตลอดชีวิตหรือที่เรียกว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School-Based Management for Local Development: SBMLD) โดยแนวความคิด

⁴“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116, ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542): 4-16.

⁵สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **รายงานการติดตามการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2551** (กรุงเทพฯ: เพลิน สตูดิโอ จำกัด, 2553), 33.

⁶สุวรรณ พิณตานนท์, **การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School-based Management for Local Development : SBMLD)** (กรุงเทพฯ: เอ็ดดูมีเดียพับลิชซิ่ง, 2555), 15.

พื้นฐานมีจุดเริ่มต้นจากแนวคิดที่ว่า การจัดการศึกษาต้องนำไปสู่การเป็นคนดีมีอาชีพสุจริตเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งสังคมไทยและสังคมโลก ไม่ใช่เป็นการจัดการศึกษาไปเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกคนมีความเป็นเลิศทางวิชาการแต่เพียงอย่างเดียวเพราะโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์แต่ละคนจะมีศักยภาพหรืออัจฉริยภาพ ที่แตกต่างกัน การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนทุกคนมีความเป็นเลิศทางวิชาการ แต่เพียงอย่างเดียว เป็นการจัดการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับหลักธรรมชาติในความแตกต่างกัน ของมนุษย์ เพราะเป็นการจัดการศึกษาที่ตั้งอยู่บนฐานความคิดที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพหรืออัจฉริยภาพไม่แตกต่างกัน หากได้รับการพัฒนาเหมือนกันก็จะมีความเป็นเลิศในด้านที่ได้รับการพัฒนานั้นได้ โครงการดังกล่าวมุ่งเน้นให้ประชาชนในท้องถิ่นเป็นคนดีมีอาชีพสุจริต ก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนด้วยความยั่งยืน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นลักษณะของการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของแต่ละบุคคลและนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ ตามแนวทางการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยการร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ สมรรถนะและความเชี่ยวชาญให้เกิดกับตัวผู้เรียนเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน⁷ ประเวศ วะสี ยังได้กล่าวว่า การดำเนินงานการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนเพื่อให้คนไปพัฒนาท้องถิ่น จำเป็นต้องมีการวางแผนในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนสร้างการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและตลอดชีวิต⁸ และยังคงสอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช ได้กล่าวว่าระบบการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตจะช่วยทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่เดินทางออกจากถนนการศึกษาที่แน่นขนัดไปสู่การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการดำรงชีวิตในสังคมอย่าง มีความสุข มีประสิทธิภาพ ทำให้มีสัมมาชีพเต็มพื้นที่เน้นการเรียนรู้จากการทำงาน ฝึกให้ทำเป็น ฝึกความอดทน ฝึกความรับผิดชอบ มีทักษะในการดำเนินชีวิตและทักษะแห่งการเรียนรู้⁹ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบกับ

⁷กาญจนา วัฒนสุนทร, รายงานผลการวิจัย เรื่อง การจัดการศึกษาท้องถิ่นแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (กรุงเทพฯ: เอ็ดดูมิเดียพับลิชซิง, 2551), 176-181.

⁸ประเวศ วะสี, ปฏิรูปการศึกษาให้เป็นจุดคานงัดประเทศไทย (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2557), 25.

⁹วิจารณ์ พานิช, “วิจัยและพัฒนาการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบและเครือข่าย,” *Veridian E-Journal, Silpakorn University* 10, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2560): 1533.

กระทรวงมหาดไทย ได้ออกประกาศกระทรวง เรื่อง มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและแนวปฏิบัติในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนจึงได้ปรับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับปฐมวัย จากการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทั้งบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนให้เหมาะสมและสอดคล้องกันเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา การประเมินคุณภาพภายในและรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน 2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ¹⁰ อีกทั้งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ให้ความสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของเทศบาลโดยร่วมมือกับอุดมศึกษา หน่วยงานทางการศึกษา องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ และกำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วม เช่น การยกย่องเชิดชูเกียรติให้กับองค์กร หน่วยงาน เอกชนที่เข้ามาเป็นเครือข่ายให้ความร่วมมือ เป็นต้น¹¹ ประชญาการถ่ายโอนภารกิจหรือการกระจายอำนาจ เชิงชาญ จงสมชัย ได้กล่าวถึง ทิศทางการปฏิรูปการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นว่า การกระจายอำนาจที่ผ่านมาของไทยเป็นการกระจายอำนาจตามแนวคิด “กระแสดั้งเดิม” ที่เน้นความสำคัญของรัฐมาโดยตลอดส่งผลให้เกิดการปกครองท้องถิ่น “แบบรัฐกิจ” ที่เน้นไปที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐจัดตั้งขึ้นเป็นกลไกหลักในการบริหารงานของท้องถิ่นมากกว่าการเน้นไปที่ประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่น และการกระจายอำนาจตามแนวคิด “กระแสรอง” เป็นการปกครองท้องถิ่น “แบบประชาภิบาล” ที่เน้นความสำคัญของท้องถิ่น การให้ความสำคัญในอำนาจของท้องถิ่นในการตัดสินใจในอนาคตของตนเองได้อย่างมีอิสระเน้นว่าเป็น “การกระจายอำนาจที่แท้จริง” แนวคิดกระแสนี้เชื่อว่าอำนาจการปกครองนั้นเป็นของท้องถิ่นหรือ

¹⁰ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ประกาศ ณ วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561

¹¹กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (กรุงเทพฯ: องค์กรการรับส่งสินค้าและครุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2553), 199.

ของชุมชนมาแต่ดั้งเดิมแต่ต้องมาถูกรัฐยึดเอาไปรวมกันไว้ ที่ส่วนกลาง ในอดีตเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง การปกครองเป็นประชาธิปไตยแล้วอำนาจที่รวมอยู่ ที่ศูนย์กลางก็ควรกระจายกลับคืนให้แก่เจ้าของ อำนาจเดิม คือ ท้องถิ่นหรือชุมชน ดังนั้นท้องถิ่นหรือชุมชนควรมีอำนาจในการตัดสินใจในอนาคตของตนเองมีอำนาจในการเลือกที่จะทำหรือไม่ทำกิจกรรมสาธารณะใด ๆ ที่กระทบต่อท้องถิ่นหรือชุมชน¹² ในการเสวนาทิศทางการกระจายอำนาจ ที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดกาฬสินธุ์ การปฏิรูปการศึกษา ในมุมมองของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนิท จรอนันต์ ได้พูดถึงการบริหารและจัดการศึกษาในรูปแบบสหการ โดยกระบวนการ “การถ่ายโอนการศึกษา” ที่จะเกิดประสิทธิภาพเร็วที่สุด มี 2 ขั้นตอน คือ (1) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันบริหารและจัดการศึกษาใน “รูปสหการ” คือ “ความร่วมมือร่วมใจ ของคนในชุมชนไม่ว่าชุมชนเมืองหรือชุมชนท้องถิ่นจะต้องเกิดขึ้นจากทุก ภาคส่วนร่วมมือกัน ไม่ว่าจะมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือครู ซึ่งเป็นผู้ผลักดันในการสร้างคนและส่วนอื่น ๆ ของสังคม ที่จะเป็นตัวหล่อหลอมคนในสังคมท้องถิ่น” โดยให้จัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาจังหวัดขึ้นเป็นองค์กรหลักในลักษณะไตรภาคี ประกอบด้วย องค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท) และเทศบาล โดยยึดเขตพื้นที่ การศึกษาเป็นหน่วยในการบริหารและจัดการศึกษา (2) ภายหลังจากดำเนินการตามขั้นตอนที่ 1 ให้ยึดเขตจังหวัดเป็นหน่วยในการบริหารและจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท) และกำหนดให้การจัดการศึกษาในระบบเป็นภารกิจขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ) เพียงองค์กรเดียว นอกจากนี้ควรมีการจัดภารกิจใหม่ โดยในส่วนขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ) ควรจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุปริญาตลงมา และในระดับองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต) และเทศบาล ควรดูแลรับผิดชอบในการจัดการศึกษา โดยมีข้อเสนอจากการเสวนา 2 ประการ คือ (1) ท้องถิ่นควรร่วมมือกันแก้ปัญหาท้องถิ่น ลดการพึ่งพาจากส่วนกลาง (ภาครัฐและภายนอก) เพื่อให้ ท้องถิ่นจะทำงานตรงกับ ความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสม และ (2) การศึกษาในท้องถิ่นต้อง ปลุกฝังทัศนคติ ให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต สร้างความรู้ และจัดการความรู้ได้จากที่มีอยู่ในท้องถิ่น¹³

จากความสำคัญดังกล่าวของการมีส่วนร่วมความเป็นชุมชนในลักษณะชุมชน ในทาง การศึกษา การปฏิรูปการศึกษาโดยการกระจายอำนาจทางการบริหารและการจัดการศึกษา การถ่ายโอน อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและการตัดสินใจจากส่วนกลางหรือศูนย์รวมอำนาจไปสู่ส่วนต่าง ๆ ขององค์กรโดยให้ทุกส่วนขององค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การบริหารและกระบวนการ

¹²เชิงชาญ จงสมชัย, “ทิศทางการปฏิรูปการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นหลัง การรัฐประหาร 2557,” วารสารสังคมศาสตร์ 11, 1 (มกราคม - มิถุนายน 2558): 29-51.

¹³สนิท จรอนันต์, การจัดการศึกษาในท้องถิ่น, เข้าถึงเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1254857455.news>

ทางกฎหมายที่จะมอบอำนาจขั้นต้นและความรับผิดชอบให้แก่ท้องถิ่นในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 โครงสร้างงานสถานศึกษาตั้งแต่การบริหารงานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป เพื่อให้สถานศึกษาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกันในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

ปัญหาของการวิจัย

สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน มีระดับความสัมพันธ์ของสถานศึกษากับชุมชนในภาพรวมยังมีน้อยในการสร้างความสัมพันธ์ร่วมกัน อีกทั้งเจตคติ ภาพลักษณ์ของโรงเรียนและภาพลักษณ์ของชุมชน สถานศึกษาต้องหาวิธีในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสถานศึกษาไปยังชุมชนยังไม่ทั่วถึง ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนยังขาดความร่วมมือต่อกัน ชูชาติ พ่วงสมจิตร ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า เนื่องจากการจัดการศึกษาในระยะที่ผ่านมาส่วนใหญ่แล้วฝ่ายโรงเรียนมองว่าฝ่ายตนเองมีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษา ส่วนฝ่ายชุมชนเป็นเพียงผู้รับบริการ และสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน ดังนั้นการปฏิบัติของฝ่ายโรงเรียนต่อชุมชน จึงปฏิบัติแบบผู้ให้บริการกับผู้รับบริการ โดยจำกัดการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ที่ระดับของการให้ความร่วมมือและสนับสนุนโรงเรียน ตัวอย่างเช่น เมื่อโรงเรียนจะดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ฝ่ายโรงเรียนจะเป็นผู้คิดและตัดสินใจไว้ล่วงหน้าว่าจะดำเนินการอย่างไร แล้วจึงไปขอความร่วมมือจากชุมชน เช่น ขอบริจาคเงิน วัสดุอุปกรณ์หรือแรงงานจากชุมชน ทำให้ฝ่ายชุมชนไม่ได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเป็นแต่เพียงผู้สนับสนุนเท่านั้น เนื่องจากการจัดการศึกษาส่วนใหญ่จัดโดยระบบราชการ ฝ่ายโรงเรียนที่เป็นข้าราชการมักวางตัวว่าอยู่ในระดับที่สูงกว่าประชาชน ทำให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายไม่เสมอภาคกัน นอกจากนี้ฝ่ายโรงเรียนมักมองว่าตนเองมีความรู้ความสามารถสูงกว่าประชาชนทั่วไป ทำให้ละเลยหรือไม่ยอมรับความคิดเห็นของประชาชน ในส่วนของชุมชนเองก็เกิดความเคยชินต่อระบบการจัดการศึกษาที่ดำเนินการต่อเนื่องมาเป็นเวลายาวนานทำให้ยอมรับว่าหน้าที่ในการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียนและจำกัดบทบาทของตนเองไว้ที่การให้ความร่วมมือและสนับสนุน แม้ปัจจุบันจะมีนโยบายและกฎระเบียบที่กำหนดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นวางแผนจนถึงขั้นการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนก็ตาม แต่ความคุ้นชินต่อการดำเนินงานในอดีตยังส่งผลให้การมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนไม่ถึงระดับของการมีส่วนร่วมที่แท้จริง ดังนั้น การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงต้องเริ่มจากการปรับเจตคติของทั้งสองฝ่ายให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน และมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในระดับที่เท่าเทียมกัน¹⁴ สอดคล้องกับออร์พินท์ สพอิชคชัย ได้กล่าวถึง

¹⁴ชูชาติ พ่วงสมจิตร, “การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน,” *Veridian E-Journal, Silpakorn University* 10, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2560): 1347-1348.

การจัดการศึกษาในปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในแนวทางของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่ รวมทั้งบทบาทผู้บริหารในการบริหารจัดการศึกษา ให้บรรลุผล โดยต้องมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วม¹⁵

ปัญหาที่พบในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย มีค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพ เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ส่งผลต่อคุณภาพ นักเรียนตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพที่ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามา มีบทบาทในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง สนับสนุนความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในท้องถิ่น ให้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน และข้อเสนอแนะของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ต่อเทศบาล ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือ ในการจัดการศึกษาของเทศบาล โดยร่วมมือกับอุดมศึกษา หน่วยงานทางการศึกษา องค์กรที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งองค์กรภาครัฐ และเอกชน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ และกำหนดให้ มีมาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วม¹⁶ ในขณะที่สอดคล้องกับประเวศ วะสี ที่ได้กล่าวว่า นอกจากนี้ผู้บริหารต้องรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลง การมีศักยภาพในการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่าง มีประสิทธิผล รู้จักใช้เครื่องมือ สอดแทรกเพื่อให้การบริหารสัมฤทธิ์ผล¹⁷

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ค้นพบว่า การขาดความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ มีค่อนข้างน้อย แต่ถ้าองค์กรมีความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในแต่ละองค์กรจะทำให้การบริหารจัดการนั้นมีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตามนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชน ชุมชนมีบทบาท มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจในการมีส่วนร่วม ร่วมมือกันช่วยพัฒนาประเทศให้การศึกษาที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาอบรมให้กับประชาชน

¹⁵อรพินท์ สฟโชคชัย, **หลักสำคัญในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม** (กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2551), 7.

¹⁶สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, **ข้อเสนอทางเลือกระบบการศึกษาที่เหมาะสมกับสภาวะคนไทย** (กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์, 2553), 23.

¹⁷ประเวศ วะสี, **ระบบการศึกษาที่แก้ความทุกข์ยากของคนทั้งแผ่นดิน** (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2554), 27.

โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม ความร่วมมือร่วมใจต่อกัน และอีกประการหนึ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมและความร่วมมือต่อการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เดินไปข้างหน้า โดยการสร้างชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในสังกัดเทศบาล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยจะดำเนินการระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา เพื่อให้เกิดกระบวนการ สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ในการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมและมีระบบมากยิ่งขึ้น จะนำไปสู่การพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างชุมชนเป็นแกนกลางในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน
2. เพื่อทราบผลการยืนยันองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อคำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นอย่างไร
2. ผลการยืนยันองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

1. องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นพหุตัวแปร
2. ผลการยืนยันองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลในลักษณะ การมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

1. ความหมายของการบริหาร การบริหาร (Administration) ในการให้ความหมายของคำว่า การบริหาร ได้มีนักวิชาการหลายคนให้คำนิยามไว้หลากหลายดังนี้

ดรักเกอร์ (Drucker) กล่าวว่า ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น¹⁸ ไชมอน (Simon) การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติแต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว¹⁹ คอตเตอร์ (Kotter) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้ให้ความหมาย การบริหาร หมายถึง การบริหารจัดการ (Management) หมายถึง ความสามารถในการเผชิญในสถานการณ์ที่สลับซับซ้อนได้ การบริหารจัดการที่ดีทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในแง่ที่มีแผนงานเป็นทางการ มีโครงสร้างขององค์กรที่แน่นอนชัดเจน และมีการกำกับดูแลให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผน²⁰ บาร์ทอล (Bartol) ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ โดยการทำงานผ่านบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรที่วางเอาไว้²¹ สุนทร โคตรบรรเทา ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานกับคนและโดยคน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร²² ภารตี อนันต์นาวิ ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่าเป็นกิจกรรมของคนตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีการร่วมมือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน²³

¹⁸Peter F. Drucker, **Management** (n.p., 2008), “unpaged”.

¹⁹Herbert A. Simon, **Administrative behavior: A study of decision Making process in administrative organization** (Toronto: The free Press, 1996), “unpaged”.

²⁰John P. Kotter, **what Leaders Really Do (Harvard Business Review Book) led Management** (USA: Harvard Business Review Press, 1999), “unpaged”.

²¹Kathryn M. Bartol, **Management**, 3rd ed (New York: McGraw-Hill, 1998), 6.

²² สุนทร โคตรบรรเทา, **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา** (กรุงเทพฯ: ปัญญาชน, 2551), 19.

²³ ภารตี อนันต์นาวิ, **หลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: พิมพ์มนตรี, 2552), 1.

2. หลักการบริหาร ตามแนวคิดและทฤษฎี กุลิค (Gulick) และ เออร์วิก (Urwick) ได้เสนอแนวคิดกระบวนการบริหาร ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีชื่อว่า “POSDCoRB” ภาระหน้าที่ที่สำคัญของนักบริหาร 7 ประการ คือ 1) Planning การวางแผน 2) Organizing การจัดองค์การ 3) Staffing การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน 4) Directing การอำนวยการ 5) Coordinating การประสานงาน 6) Reporting การรายงาน 7) Budgeting การงบประมาณ²⁴ ฟาโยล (Fayol) ได้กล่าวถึง หลักการจัดการบริหารมี 14 ข้อ ดังนี้ 1) การจัดแบ่งงาน (division of work) 2) การมีอำนาจหน้าที่ (authority) 3) ความมีวินัย (discipline) 4) เอกภาพของสายบังคับบัญชา (unity of command) 5) เอกภาพในทิศทาง (unity of direction) 6) ผลประโยชน์ของหมู่คณะจะต้องเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว (Subordination of Individual Interests to the General Interests) 7) มีระบบค่าตอบแทนที่ยุติธรรม (remuneration) 8) ระบบการรวมศูนย์ (centralization) 9) สายบังคับบัญชา (scalar chain) 10) ความเป็นระเบียบ (order) 11) ความเท่าเทียมกัน (equity) 12) ความมั่นคงและสามัญฐานะของบุคลากร (stability of tenure of personnel) 13) การริเริ่มสร้างสรรค์ (initiative) และ 14) วิญญาณแห่งหมู่คณะ (esprit de corps) ฟาโยล (Fayol) กล่าวว่า การบริหารจัดการเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายนั้น มีองค์ประกอบด้วยกัน 5 ปัจจัย เรียกว่า POCCC มีดังนี้ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดการองค์การ (Organizing) 3) การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) 4) การประสานงาน (Coordinating) และ 5) การควบคุม (Controlling)²⁵

3. การบริหารจัดการสถานศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ฝ่าย ดังนี้ 1) ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ขอบข่ายของงานวิชาการ ประกอบด้วย งานหลักสูตร งานจัดการเรียนการสอน งานประเมินผลการเรียน งานการบริการนิเทศภายในสถานศึกษา งานการพัฒนาคณากรทางวิชาการ งานการวิจัยและพัฒนา งานบริหารโครงการทางวิชาการ การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ 2) ฝ่ายบริหารงบประมาณ การบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา กระบวนการบริหารงบประมาณ หมายถึง การจัดทำงบประมาณ การดำเนินงานด้านแผนพัฒนาการศึกษา และคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี การจัดสรรงบประมาณการบริหาร การใช้จ่ายเงินงบประมาณ และการควบคุมงบประมาณ

²⁴Bovisualize, **Management Tip.: ทฤษฎี กระบวนการบริหาร POSDCORB**, Accessed March 13, 2020, Available from <https://bovisualize.wordpress.com/2013/01/29/ทฤษฎี-กระบวนการบริหาร-POSDCORB/แนวคิดและทฤษฎี-Luther-Gulick-and-Lyndall-Urwick>

²⁵กติกา เมฆสุด, **ทฤษฎีบริหารจัดการของ Henry Fayol : บิดาทฤษฎีการบริหารจัดการสมัยใหม่**, เข้าถึงเมื่อ 13 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://katikamek.blogspot.com/2018/01/henry-fayol.html>, <https://www.toolshero.com/toolsheroes/henri-fayol/>

ที่ได้รับให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ถูกต้องตามระเบียบ ทันเวลา อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้ทั้งผลผลิตและผลลัพธ์ ตลอดจน การติดตาม ประเมินผลและรายงาน 3) ฝ่ายบริหารงานบุคคล การบริหารงานบุคลากรในสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ทั้งในเชิงของทฤษฎี การบริหารงาน บุคคลและความแม่นยำในเรื่องของระเบียบ กฎเกณฑ์ แนวปฏิบัติเพื่อนำมาใช้ ให้สอดคล้องกับบริบท ของสถานศึกษา โดยใช้ทักษะและประสบการณ์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ ได้อย่างแม่นยำ รอบคอบ และรวดเร็ว กระบวนการบริหารบุคลากรในสถานศึกษา ประกอบด้วย การได้มาซึ่งบุคลากร การจัดวาง บุคลากรในตำแหน่งต่าง ๆ การธำรงรักษา และการพัฒนาบุคลากรทุกขั้นตอนของกระบวนการจะต้อง กำหนดเป็นระเบียบกฎเกณฑ์ และแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 บุคลากรปฏิบัติงานในสถานศึกษาจะต้องมีความสมบูรณ์ มีความพร้อมทั้งทางด้าน ร่างกายและจิตใจ ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของจรรยาบรรณครู และเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู สถานศึกษาจะต้องกำหนดแผนพัฒนาบุคลากรไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาสถานศึกษาระยะกลาง และแผนพัฒนาสถานศึกษาประจำปี 4) ฝ่ายบริหารทั่วไป การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการ จัดระบบบริหารองค์การให้บริการงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน อำนาจการความสะดวกต่าง ๆ ในการบริหาร การศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษา ให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริม การบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ ตลอดจน การมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและ องค์การที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การ จัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. การบริหารโรงเรียนในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชน คำว่าชุมชน (Community) คือ กลุ่มย่อยที่มีลักษณะหลายประการเหมือนกับลักษณะสังคม แต่มี ขนาดเล็กกว่า และมีความสนใจร่วมที่ประสานกันในวงแคบกว่า” และอธิบายเพิ่มเติมว่า ชุมชน หมายถึง หมู่ชน, กลุ่มคนที่อยู่รวมกันเป็นสังคมขนาดเล็ก อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกันและมี ผลประโยชน์ร่วมกัน, ที่ที่มีคนอาศัยอยู่มาก เช่น ขับรถเข้าเขตชุมชนต้องชะลอความเร็ว อีกทั้งชุมชน ยังหมายถึง เขตพื้นที่ระดับความคุ้นเคยและการติดต่อระหว่างบุคคลตลอดจนพื้นฐาน ความยึดเหนี่ยว เฉพาะบางอย่างที่ทำให้ชุมชนต่างไปจากกลุ่มเพื่อนบ้าน ชุมชนมีลักษณะทางเศรษฐกิจเป็นแบบเลี้ยง ตนเองที่จำกัดมากกว่าสังคม แต่ภายในวงจำกัดเหล่านั้น ย่อมมีการสังสรรค์ใกล้ชิดกว่าความเห็นอก เห็นใจลึกซึ้งกว่า อาจมีสิ่งเฉพาะบางประการที่ผูกพันเอกภาพ เช่น เชื้อชาติ ต้นกำเนิดเดิมของชาติ หรือศาสนา จากความหมายของชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณหนึ่งในพื้นที่ เดียวกันหรือต่างพื้นที่กันมารวมตัวกันและอาศัยอยู่ร่วมกันมาเป็นเวลายาวนาน มีความผูกพันต่อกัน มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี มีความคิดเห็น ความเชื่อในทิศทางเดียวกัน มีการช่วยเหลือ

ซึ่งกันและกันโดยมีวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่งร่วมกันอย่างเอื้อเพื่อและเกื้อกูล หลักการสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชน การสร้างความสัมพันธ์ กับชุมชน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน แจ้งข่าวความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนทราบ แสวงหาความช่วยเหลือจากชุมชน ตลอดจน เสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนไว้²⁶

ส่วนที่ 2 การจัดการศึกษาเทศบาล

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ว่าด้วย มาตรา 8 การจัดการศึกษา ให้ยึดหลักการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิ ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรา 14 บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวการจัดการศึกษา มาตรา 23 การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความสนใจและ ความถนัดของผู้เรียน มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน การบริหาร และการจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของ แต่ละสถานศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุก ระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 57 ให้นำหน่วยงาน ทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษา มาตรา 58 ให้มี

²⁶ชูชาติ พ่วงสมจิตรร์, “สถานศึกษากับชุมชน,” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการ สถานศึกษาหน่วยที่ 8-15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550), 185-187.

การระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษาให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด²⁷

2. พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ว่าด้วย เทศบาลตำบล มาตรา 50 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังข้อที่ (6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม (8) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น เทศบาลเมือง มาตรา 53 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังข้อที่ (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50 (6), (8) (8) จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา เทศบาลนคร (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53 (6), (8) มาตรา 57 เทศบาลนครอาจจัดทำกิจการอื่น ๆ ตามมาตรา 54²⁸

3. มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีนโยบายที่จะเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบกับกระทรวงมหาดไทย ได้ออกประกาศกระทรวง เรื่อง มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและแนวปฏิบัติในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนจึงได้ปรับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับปฐมวัย จากการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทั้งบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนให้เหมาะสมและสอดคล้องกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา การประเมินคุณภาพภายในและรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ผลสัมฤทธิ์

²⁷“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116, ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542): 4-16.

²⁸“พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 126, ตอนที่ 85 ก (13 พฤษภาคม 2552): 14-16.

ทางวิชาการของผู้เรียน 2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหาร และการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ²⁹

4. นโยบายการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560-2579) เกิดขึ้นตามบทบัญญัติ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 33 ที่บัญญัติให้มีการจัดทำแผนนี้ขึ้น ในความนำของแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2544 ระบุข้อความที่แสดงถึง เจตนารมณ์ในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจนว่า พัฒนาโดยประชาชน ด้วยระบบการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วม มีส่วนร่วมใจ ในการกำหนดและตัดสินใจในกิจกรรมสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับตนเองและชุมชนท้องถิ่น ใน 11 แนวนโยบายของแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) แต่ละแนวนโยบายมียุทธศาสตร์การดำเนินงานที่ใช้หน่วยทางสังคม 5 ส่วนมาร่วมกันดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) รัฐบาล 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) สถานศึกษา 4) ประชาชน/องค์กร ประชาคม/ภาคเอกชน และ 5) องค์กรอิสระและองค์กรวิชาชีพ ซึ่งเกือบทุกแนวนโยบายกำหนด ยุทธศาสตร์การดำเนินงานให้หน่วยทางสังคมดังกล่าวเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งสิ้น แนวนโยบายเพื่อการดำเนินการ ข้อ (2) เป็นการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามวัฒนธรรมชาติ และเติมตามศักยภาพ แนวนโยบายเพื่อการดำเนินการ ข้อ (9) กับการกำจัด ลด ขจัดปัญหาทาง โครงสร้างที่ก่อให้เกิดและหรือคงไว้ซึ่งความยากจน ขัดสนด้วยทั้งโอกาสและศักดิ์ศรีของคนและ สังคมไทย เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคมในยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านสถานศึกษา ข้อ (4) ระบุ ว่า วางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้ได้อย่างมี คุณภาพและประสิทธิภาพ และดำเนินงานตามแผนอย่างจริงจังเพื่อสร้างเสริมศักยภาพและ ความพร้อมด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาบุคลากร การจัดระบบการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ การจัดระบบและกลไกในการสนับสนุนและจูงใจให้ผู้ปกครองและตัวแทนจากชุมชนท้องถิ่นเข้ามามี ส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ กำกับดูแลตลอดจนการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน สำหรับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2570) เป็นการวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยทุกช่วงวัย ให้เติมตามศักยภาพ สามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการขับเคลื่อนภายใต้วิสัยทัศน์คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

²⁹ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ประกาศ ณ วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561

ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลง ของโลก ศตวรรษที่ 21 เน้นการขับเคลื่อนแผนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ตระหนัก ถึงความสำคัญและพร้อมเข้าร่วมในการผลักดันแผนการศึกษาชาติ 20 ปี สู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม สร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนการศึกษาชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาการศึกษา ระยะ 5 ปี แผนปฏิบัตินโยบายระยะ 4 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีของทุกหน่วยงานและองค์กร ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการปรับปรุงกฎระเบียบ และกฎหมายต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนา การศึกษาในระดับต่าง ๆ และสร้างช่องทางให้ประชาชนสังคมมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งระดับนโยบายและพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา³⁰

5. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School-based Management for Local Development : SBMLD) เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการ จัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องเป็นไปตามแนวการจัดการศึกษาดังกล่าวและ ต้องได้มาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งกำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทย ทุกคนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นเป็นผู้เรียนเป็นสำคัญและ การบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน เพื่อสร้างแหล่งการเรียนรู้และสังคมแห่งความรู้สำหรับเป็น กลไกในการขับเคลื่อนให้คนไทยทุกคนได้มีโอกาสและทางเลือกที่จะเข้าถึงปัจจัยและเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ด้วยการจัดการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) ทั้งการจัดการศึกษาในระบบ (Formal Education) การศึกษานอกระบบ (Non- Formal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) ด้วยเหตุที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจ หน้าที่ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ประกอบกับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น แหล่งเรียนรู้ที่มีทรัพยากรทางการศึกษา วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้เป็นจำนวนมาก และตั้งอยู่ใกล้ชิด กับประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด ประชาชนทุกคนในท้องถิ่นสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสะดวก จึงควร ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาและสนับสนุนให้โรงเรียนในสังกัดเป็นแหล่งเรียนรู้ ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยการจัดการศึกษา ตลอดชีวิตหรือที่เรียกว่า “การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School-based Management for Local Development : SBMLD)”

³⁰สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579** (กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560), 131-138.

ส่วนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประยงค์ แก่นลา วิจัยเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมไปพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้ผู้บริหารครูและบุคลากร ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เกิดการพัฒนาความรู้ ความคิด มีความตระหนักต่อความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน โดยเฉพาะนักเรียนมีการเปลี่ยนความคิด เปลี่ยนพฤติกรรมเป็นคนมีเหตุผล รู้จักไตร่ตรองใคร่ครวญ มีความขยัน อดทน ประหยัด รับผิดชอบต่อการเรียนมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างก่อนและหลังดำเนินการพัฒนา มีการพัฒนา “คน” ให้เข้าใจในความพอเพียง มีปัญญา กล้าหาญ ยืนหยัดในการ “พึ่งตนเองอย่างพอเพียง” ปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่องโดยมีผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมรับผิดชอบ เอาใจใส่ดูแล มีการติดตามผล ประเมินผล และเฝ้าระวังอยู่ตลอดเวลาจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้³¹

ศรียรรณ เกียรติสุรนนท์ วิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ ที่มีความสมบูรณ์ ถูกต้องเหมาะสม ปฏิบัติได้ และสถานศึกษาได้รับประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วย คณะอนุกรรมการจากองค์กรเอกชนเข้าร่วมบริหารจัดการใน 6 ฝ่าย คือ วิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล บริหารงานทั่วไป ระดมเงินทุนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาและประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการจัดการของสถานศึกษา โดยมีการร่วมกันกำหนดหน้าที่ของแต่ละฝ่ายไว้ด้วย³²

สุวิชา วิริยมานวงษ์ ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัยและพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ภายใต้บริบทของโรงเรียนภูมิปัญญาและโรงเรียนวิทยากรได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กับชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทำให้สถานศึกษากับชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ประกอบด้วยวิธีการดำเนินงาน 4 ประการคือ 1) การนำโรงเรียนสู่ชุมชน โดยสถานศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมือจัดกิจกรรมตามที่ชุมชนต้องการหรือร้องขอ เป็นวิทยากรให้ชุมชน เป็นคณะกรรมการ เป็นที่ปรึกษาของชุมชน หรือหน่วยงานในชุมชน 2) การสร้างความศรัทธาของผู้บริหารและครู โดยผู้บริหารและครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีความจริงใจในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อ

³¹ประยงค์ แก่นลา, “รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2552), บทคัดย่อ, เข้าถึงเมื่อ 18 สิงหาคม 2560. เข้าถึงได้จาก http://www.ubed-doctor.com/images/ed/img_09/abstract_prayong.pdf

³²ศรียรรณ เกียรติสุรนนท์, “การพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ,” วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น 10, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2554): 225-235.

ชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ครูมีความตั้งใจและจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

3) การนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียนโดยสถานศึกษาให้ชุมชนเข้ามาร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 4) การให้บริการชุมชนโดยสถานศึกษาให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ชุมชน ให้ชุมชนใช้สถานที่ของโรงเรียนในการทำกิจกรรม ให้ชุมชนใช้บริการอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรม³³ จรรุญ จีบบัง ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์ การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบทำให้โรงเรียนเกิดการพัฒนาในด้านความรู้ความสามารถของครู ความเข้าใจ พัฒนาการทำงาน มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีการใช้ทรัพยากรทั้งภายในและภายนอก โรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และนักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้อย่างหลากหลายเพิ่มมากขึ้นตามศักยภาพของตนและได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและเกิดความรักและความผูกพันโรงเรียนมากยิ่งขึ้น³⁴ ประจวบ หนูเลี้ยง ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา แบบมีส่วนร่วมของจังหวัดพัทลุง พบว่า ผลของการพัฒนารูปแบบเป็นรูปแบบที่ต้องดำเนินการเป็นกระบวนการขั้นตอนตามองค์ประกอบ 6 ด้าน แต่ละด้านมีขั้นตอนกระบวนการด้านละ 6 ขั้นตอนย่อย การประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจากผลการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นด้วยกับองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมทุกองค์ประกอบ และจากผลการประเมินความคิดเห็นผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยแบบสอบถาม พบว่า มีระดับความคิดเห็นด้วยกับองค์ประกอบในรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด³⁵ พิณสุตา สิริธรรังศรี ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นฐานสำคัญของการบริหารจัดการสถานศึกษาที่นำไปสู่ความสำเร็จทั้งในเมืองและชนบท 2) รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมกับ

³³สุวิชา วิริยมานูนวงษ์, “การวิจัยและพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์, 2554), 27.

³⁴จรรุญ จีบบัง, “รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์ การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2555), บทคัดย่อ.

³⁵ประจวบ หนูเลี้ยง, “การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของจังหวัดพัทลุง” (ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, 2555), บทคัดย่อ.

ขนาดและความพร้อม มี 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน รูปแบบการบริหารจัดการแบบเครือข่าย รูปแบบการบริหารจัดการแบบพี่เลี้ยง และรูปแบบการบริหารจัดการแบบแม่ข่ายและลูกข่าย แบบมีส่วนร่วมเป็นฐานในการบริหารจัดการในทุกรูปแบบ ซึ่งเป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดในการนำไปใช้กับสถานศึกษาทุกขนาดตามความพร้อม 3) นโยบายการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและเป็นไปได้ทางการบริหารจัดการ³⁶ ภัทรภร ปุยสุวรรณ ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา ของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย พบว่า 1) องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครอง และครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย 3) พบแนวทางที่เหมาะสมในทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย จำนวน 28 แนวทาง และผลการตรวจสอบแนวทางที่เหมาะสมในทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทยโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมกับบริบท เป็นไปได้ในการนำไปใช้ มีความถูกต้องเชิงทฤษฎีและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาสถานศึกษา³⁷ ถนอม บรรลุศิลป์ ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า 1) จากการศึกษาศาภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาชุมชนมีส่วนร่วม 6 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ 2) การศึกษารูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบ 6 ส่วน คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กลไก วิธีดำเนินการ การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ 3) การสร้างรูปแบบและสัมมนา รูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ผลการตรวจสอบมีความคิดเห็นตรงกับองค์ประกอบรูปแบบโดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 4) การนำเสนอเพื่อยืนยันรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นตรงกับองค์ประกอบของรูปแบบการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการระดม

³⁶พิณสุตา สิริธรรังศรี, รายงานการวิจัยและพัฒนา เรื่องรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556), ก-ค.

³⁷ ภัทรภร ปุยสุวรรณ, “แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556), บทคัดย่อ.

ทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผลการยืนยันรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด³⁸ จีระพงษ์ หอมสุวรรณ ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษาที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) ขอบข่ายงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 4) กระบวนการ บริหารแบบมีส่วนร่วม โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีความเหมาะสม และคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา มีความเห็นว่า การนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษาไปใช้ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด³⁹ ชูชาติ พ่วงสมจิตร ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนมีแนวทางในการดำเนินการสองแนวทาง คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์ทางตรง ประกอบด้วย วิธีการหลัก 2 ประการ ได้แก่ การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน และการนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน และ 2) การสร้างความสัมพันธ์ทางอ้อม โดยการพัฒนาให้บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์อันดี สามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้สะอาด ปลอดภัย รมรื่น สวยงาม เป็นที่ ประทับใจแก่ผู้มาเยี่ยมเยือน⁴⁰ เกียรติศักดิ์ สังข์ด้วง ได้ศึกษาการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมเสริมสร้างศักยภาพครูในการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนและชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในการพัฒนาท้องถิ่นผลการวิจัย พบว่า 1) อาชีพในท้องถิ่นที่ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา คือ การทำไข่เค็มดินขาวเจ้าบ้านน้อย อาหารท้องถิ่นพุงปลา อาหารท้องถิ่นยาวเย อาหารท้องถิ่น หมี่ระนอง ขนมท้องถิ่นอาโป่ง ลูกประคบสมุนไพร และ สมุดพอเพียง 2) หลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ กิจกรรม

³⁸ถนอม บรรลุศิลป์, “รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2557), บทคัดย่อ.

³⁹จีระพงษ์ หอมสุวรรณ, “การพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา” (ปริญญานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2555), บทคัดย่อ.

⁴⁰ชูชาติ พ่วงสมจิตร, “การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน,” *Veridian E-Journal, Silpakorn University* 10, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2560): 1342.

กระบวนการฝึกอบรม สื่อและการวัด และประเมินผล โดยผลการประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้จริง 3) หลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์สามารถพัฒนา กลุ่มตัวอย่างด้านความรู้เกี่ยวกับการงานอาชีพและเจตคติ ต่องานอาชีพสูงขึ้น ทุกคน โดยมีคะแนนพัฒนาการอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สำหรับด้านทักษะการปฏิบัติงานอาชีพพบว่า อยู่ใน ระดับมาก หลังจากการติดตามผลการฝึกอบรมเป็นระยะเวลา 1 เดือน คะแนน ทั้ง 2 ส่วนลดลงเล็กน้อยแต่ยังคงอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรม อยู่ในระดับมาก และการรับรองหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้โดยตอบสนอง วัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ และความต้องของผู้เรียน ชุมชน⁴¹ บุรีรัตน์ ชวนงูเหลือม ได้ศึกษา การวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร ตามแนวคิด SBMLD เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ โรงเรียนหนองบัวพิทยาคม พบว่า ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ในการบริหารหลักสูตรโรงเรียนหนองบัวพิทยาคม จากการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียน และ ผู้ปกครอง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้าน ที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน รองลงมาคือ ด้านการจัดทำหลักสูตรและด้านที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือ ด้านการกำกับดูแลคุณภาพ⁴² สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ ได้ศึกษาการวิจัยเรื่องพัฒนา รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า 1) สภาพปัจจุบันการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนา ท้องถิ่น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการ พัฒนาท้องถิ่น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานการพัฒนาท้องถิ่นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวม อยู่ในระดับมาก และรูปแบบ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานการพัฒนาท้องถิ่น แบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วยส่วนที่ 1 วัตถุประสงค์ แนวคิด และหลักการของรูปแบบ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมภายนอก องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยป้อนเข้า องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ องค์ประกอบที่ 4 ผลผลิต/ผลลัพธ์

⁴¹เกียรติศักดิ์ สังข์ด้วง, “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างศักยภาพครูในการส่งเสริม อาชีพของนักเรียนและชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น,” วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต 13, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2560): 321-322.

⁴²บุรีรัตน์ ชวนงูเหลือม, การพัฒนาระบบการบริหารหลักสูตรตามแนวคิด SBMLD เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ โรงเรียนหนองบัวพิทยาคม, เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://sakaerat.ac.th/bureerat/bureerat.html>

องค์ประกอบที่ 5 ข้อมูลป้อนกลับ ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ⁴³ วรลักษณ์ ชูกำเนิด ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู สู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย พบว่า องค์ประกอบของ PLC มี 6 องค์ประกอบสำคัญที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกันด้วยการเรียนรู้แบบสองทิศทางอย่างต่อเนื่อง และส่งผลกันเป็นลำดับ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 ชุมชนกัลยาณมิตรตามวิถีไทย องค์ประกอบที่ 2 ภาวะผู้นำเร้าศักยภาพ องค์ประกอบที่ 3 วิสัยทัศน์เชิงศรัทธาร่วม องค์ประกอบที่ 4 ระบบเปิดแบบผนึกกำลังมุ่งสู่ผู้เรียน องค์ประกอบที่ 5 ระบบ ทีมเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่วุฒิภาวะความเป็นครู และองค์ประกอบที่ 6 พื้นที่เรียนรู้บนฐานงานจริง ที่มีลักษณะเด่นชัดของพื้นที่เรียนรู้ 6 พื้นที่ย่อย ประกอบด้วย PLC พื้นที่กลาง, PLC พื้นที่คู่วิชาชีพ, PLC พื้นที่ทีมเรียนรู้, PLC พื้นที่วงเวียนเรียนรู้ต่าง ๆ , PLC พื้นที่เสมือน และ PLC พื้นที่ระหว่างโรงเรียน⁴⁴ ชูชาติ พ่วงสมจิตร ได้ศึกษาเรื่องชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา พบว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ PLC คือ วิธีการในการพัฒนาครู โดยการจัดบรรยากาศให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันส่งผลให้ครูไม่โดดเดี่ยวและมีเครือข่ายในการทำงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน⁴⁵ กนกอร บุญกว้าง ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการศึกษาของชุมชน กรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านเหมือดขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโยธยา เขต 1 พบว่า 1) เงื่อนไขการมีส่วนร่วมมากในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนช่วยเหลือกัน มีการรวมกลุ่มกันเองในชุมชนหลายกลุ่ม กลุ่มเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนและสนับสนุนอย่างจริงจัง คณะครูมีความสามัคคีและร่วมกันพัฒนาอย่างจริงจัง ผู้บริหารเป็นที่ยอมรับของคณะครูและชุมชน 2) เงื่อนไขการมีส่วนร่วมน้อยในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ คนในชุมชนขาดความรู้เรื่องการดำเนินงานของโรงเรียนเงื่อนไขเกี่ยวกับระเบียบราชการที่พบว่าค่อนข้างจะล่าช้า⁴⁶ ปารณทัตต์ แสนวิเศษ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการศึกษา

⁴³ สุธรรม ธรรมทัศนานนท์, “รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น,” *วารสารศึกษาศาสตร์* 27, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2559): 33-34.

⁴⁴ วรลักษณ์ ชูกำเนิด, “รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2557), บทคัดย่อ.

⁴⁵ ชูชาติ พ่วงสมจิตร, “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา,” *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.* 10, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2560): 34.

⁴⁶ กนกอร บุญกว้าง, “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน กรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านเหมือดขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธยา เขต 1,” *วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี* 16, 1 (มกราคม – เมษายน 2559): 217.

ชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก พบว่า

1. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) รูปแบบการมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ปกครอง 4) รูปแบบการมีส่วนร่วมของศิษย์เก่า 5) รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย (ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และผู้แทนกรรมการนักเรียน) 6) รูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ ในชุมชน 7) รูปแบบการมีส่วนร่วมของกลุ่มอาชีพและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน 8) รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไปในชุมชน 9) รูปแบบการมีส่วนร่วมของหน่วยงานราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ 10) รูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและสถานประกอบการ 11) รูปแบบการมีส่วนร่วมของศูนย์อำนวยการเครือข่าย และ 12) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการระดมทุน
2. กระบวนการมีส่วนร่วม
3. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. ปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. ยุทธศาสตร์ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน
6. ผลกระทบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
7. บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
8. การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน
9. วิธีการเข้ามามีส่วนร่วม
10. อุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน⁴⁷

วสันต์ สัตยคุณ ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมและค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเพื่อคัดสรรไว้ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้⁴⁸ พรึ่มเพรา วราพันธ์พิพิธ ได้ศึกษาเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า จุดเด่นที่สำคัญ คือ มีอำนาจตามกฎหมายในการจัดการศึกษาครอบคลุมทุกระดับ การกำหนดภาระงานในสถานศึกษามีกฎหมายรองรับอย่างชัดเจน ส่งเสริมให้บุคลากรเรียนต่อในระดับสูงขึ้น มีนโยบายการสร้างค่านิยมของบุคลากรในสถานศึกษา สนับสนุนให้มีระบบการเรียนการสอนแบบอิเล็กทรอนิกส์ จุดด้อย ที่สำคัญ คือ

⁴⁷ปารณทัตต์ แสนวิเศษ, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก” (ปริญญาานิพนธ์ดุขฎฐิบัณตติต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2555), บทคัดย่อ.

⁴⁸วสันต์ สัตยคุณ, “การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุขฎฐิบัณตติต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณตติตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554), บทคัดย่อ.

ขาดการนำนโยบายไปปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมขาดระบบการบริหารจัดการที่ดีการสรรหาบุคคลเข้าปฏิบัติงานยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความชัดเจนในการกำหนดวัฒนธรรมองค์การความไม่พร้อมในการใช้เทคโนโลยีของครู โอกาสที่สำคัญ คือ มีกฎหมายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษามีขอบเขตความรับผิดชอบต่อกลุ่มเป้าหมายชัดเจน มีนโยบายการให้ทุนพัฒนาบุคลากรโดยทำ MOU กับมหาวิทยาลัยในการพัฒนาบุคลากร สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรม บริบทสถานศึกษาเป็นสังคมกึ่งเมืองและสังคมเมือง ภาวะคุกคามที่สำคัญ คือ มีกฎระเบียบหรือกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหาร บทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาไม่ชัดเจน ความไม่พร้อมของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีทัศนคติแบบอนุรักษ์นิยม ปฏิเสธหรือต่อต้านเทคโนโลยี มีข้อเสนอแนะแนวทางของนโยบายที่สำคัญ คือ ควรส่งเสริมการจัดรูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นแบบบูรณาการที่เน้นการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดให้ความสำคัญกับการวางแผนพัฒนาสถานศึกษากระจายอำนาจการสรรหาบุคลากรเข้าปฏิบัติงานไปยังสถานศึกษา สร้างวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และมีข้อเสนอแนะกลไกของนโยบายที่สำคัญ คือ สร้างความเข้มแข็งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดหลักสูตรการศึกษาในระบบให้มีโปรแกรมอย่างหลากหลาย มีแผนพัฒนาศักยภาพและวิชาชีพของบุคลากรอย่างเป็นระบบ สร้างวัฒนธรรมท้องถิ่นให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดตั้งศูนย์พัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้อบรมและพัฒนากิจการศึกษารเรียนรู้สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวโน้มหรือกระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และควรจัดตั้งกรรมการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการเฉพาะ⁴⁹ ปรียา อนุโต ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช พบว่า การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ทั้งภาพรวมและรายด้าน มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากทุกด้าน พบว่า ด้านการบริหารวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล ส่วนด้านการบริหารทั่วไปมีค่าน้อยที่สุด ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามตำแหน่งและตามประสบการณ์การทำงาน ทั้งภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีการบริหารจัดการที่ไม่แตกต่างกัน

⁴⁹พริ้มเพรา วราพันธุ์พิพิธ, “ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2556), บทคัดย่อ.

ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป มีการบริหารจัดการที่ไม่แตกต่างกัน⁵⁰ คำรัสศิริ ศิลปะพัฒนานานท์ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการโดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืนในประเทศไทย พบว่า ตัวบ่งชี้ของชุมชนบ้านดอยช้าง ประสบความสำเร็จในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ⁵¹ เกลณี ชิวปรีชา ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล ในภาพรวมใช้รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก อยู่ในระดับปานกลาง 2) รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล ควรใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก โดยมีหลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ของรูปแบบและองค์ประกอบของการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติและการประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก⁵² มาติกา ประชารักษ์สกุล ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า 1) องค์ประกอบ และตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 26 ตัวชี้วัด 2) สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 4) แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก⁵³

⁵⁰ปรียา อนุโต, “การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช,” วารสารบัณฑิตศึกษา 11, 53 (เมษายน – มิถุนายน 2557): 107.

⁵¹คำรัสศิริ ศิลปะพัฒนานานท์, **การบริหารจัดการโดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืนในประเทศไทย** (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), ไม่ปรากฏเลขหน้า.

⁵²เกลณี ชิวปรีชา, “การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำ ตำบล” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554), บทคัดย่อ.

⁵³ มาติกา ประชารักษ์สกุล, “การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4,” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม** 12, 1 (มกราคม - มีนาคม 2561): 163.

มุฮัมหมัดนาซีรีน โตะละ ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี พบว่า 1) ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียน กับ ผู้ปกครอง ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง และด้านการร่วมมือ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ของโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ พบว่า ไม่แตกต่างกัน⁵⁴ สุวิมล หงส์วิไล ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า การมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศและสถานภาพของชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามสถานภาพโดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ⁵⁵ ณัฐมล รอดพิทักษ์ ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร วิทยาลัยวัดสามพระทวน (บางแก้วพุทธาคาร) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความ คิดเห็นของผู้นำชุมชน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามสถานภาพ ของสมาชิกในชุมชนและอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำชุมชน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ ผู้ปกครอง พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดสามพระทวน (บางแก้วพุทธาคาร) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมแล้วรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วม ของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดสามพระทวน (บางแก้วพุทธาคาร) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

⁵⁴มุฮัมหมัดนาซีรีน โตะละ, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2558), บทคัดย่อ.

⁵⁵สุวิมล หงส์วิไล, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี” (งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559), บทคัดย่อ.

ฉะเชิงเทรา จำแนกตามสถานภาพของสมาชิกในชุมชน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน⁵⁶ ฟิรศักดิ์ หม่อนกันทา ได้ศึกษาเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแหลมโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแหลมโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านบริหารงานบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านงบประมาณ และด้านบริหารงานทั่วไป และด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด⁵⁷ บุชรินทร์ ชาญชาติรี ได้ศึกษาเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพินันนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพินันนิคม จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก⁵⁸ ธนเสฏฐ์ สุภาภาศ ได้ศึกษาเรื่องการเมืองมีส่วนร่วมของชุมชนล้านนาในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าก่อ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า 1) วัฒนธรรมการดำเนินชีวิตทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนล้านนาในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับวัฒนธรรมล้านนาต้องอาศัยความสัมพันธ์ที่ดีของคน 3 กลุ่ม คือ ชุมชน ศาสนาและสถานศึกษา ภายใต้การพิจารณาเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม ความรู้ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของชุมชนและการเมือง⁵⁹ อภิสิทธิ์ บุญญา ได้ศึกษาเรื่อง

⁵⁶ณัฐมล รอดพิทักษ์, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดสัมปทวน (บางแก้วพุทธนิคม) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา” (งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2553), บทคัดย่อ.

⁵⁷ฟิรศักดิ์ หม่อนกันทา, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแหลมโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ, 2553), บทคัดย่อ.

⁵⁸บุชรินทร์ ชาญชาติรี, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพินันนิคม จังหวัดชลบุรี” (งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2557), บทคัดย่อ.

⁵⁹ธนเสฏฐ์ สุภาภาศ, “การมีส่วนร่วมของชุมชนล้านนาในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าก่อ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ,” วารสารวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ 35, 1 (มกราคม - เมษายน 2557): 46.

การมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็ก : การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก พบว่า 1) ลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การมองเห็นตนเองของชุมชน 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ ปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียน 3) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมชุมชน คือ การสร้างเครือข่ายชุมชน 4) ผลสืบเนื่องที่เกิดจากการใช้ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับด้านโรงเรียน⁶⁰ ปรีชา แก้ววิเชียร ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการยกระดับการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 1 บุรีราษฎร์ตรุณวิทยา พบว่า โรงเรียนได้จัดให้มีการสร้างความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษายังไม่พบร่องรอยชัดเจนด้านเอกสารหลักฐานและการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง อีกทั้งชุมชน ยังขาดความตระหนักในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม⁶¹ ศุภชัย จันทร์งาม ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาาระดับความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียนในด้านการจัดการศึกษา กรณี: โรงเรียนเทศบาล 4 (พระเจ้าใหญ่องค์ตื้อ) ในสังกัดเทศบาลนครอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับกิจกรรม ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน โดยมีกิจกรรมการเชิญผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุด ในขณะที่กิจกรรมการจัดงานพบปะสังสรรค์ศิษย์เก่าเป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด⁶² จิตตวดี ทองทั่ว ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสถานศึกษา : การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า 1) สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

⁶⁰อภิสิทธิ์ บุญญา, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็ก : การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2553), บทคัดย่อ.

⁶¹ปรีชา แก้ววิเชียร, “การพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการยกระดับการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 1 บุรีราษฎร์ตรุณวิทยา,” วารสารธาตุพนมปริทรรศน์ 2, 1 (พฤศจิกายน 2561): 12.

⁶²ศุภชัย จันทร์งาม, “การศึกษาาระดับความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียนในด้านการจัดการศึกษา กรณี : โรงเรียนเทศบาล 4 (พระเจ้าใหญ่องค์ตื้อ) ในสังกัดเทศบาลนครอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี.” เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ครั้งที่ 6 เรื่องบูรณาการงานวิจัย เพื่อพัฒนาท้องถิ่น สู่ประชาคมอาเซียน จัดโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม, 30-31 พฤษภาคม 2557.

2) การเปรียบเทียบปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิต ในสถานศึกษาด้านชุมชน มี 6 ด้าน คือ ผู้นำชุมชน ความสัมพันธ์ภายในชุมชน ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ การสร้างกลุ่มและเครือข่ายในชุมชน การกำหนดบทบาทความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลการพัฒนารูปแบบ พบว่า รูปแบบ ประกอบด้วย 1) สภาพพื้นฐานการมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานที่เข้าร่วมจัดกิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย สารระความรู้ วิธีการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ แหล่งเรียนรู้และผลที่ชุมชนได้รับ 2) กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน การระดมความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินการ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล 3) ปัจจัยการมีส่วนร่วม คือ ด้านสถานศึกษาและด้านชุมชน และ 4) การจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสถานศึกษาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง⁶³

นราจันทร์ กิตติคุณ ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สถานศึกษาทุกแห่งมีการเตรียมการก่อนการประกันคุณภาพโดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้บุคลากร และแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อรับผิดชอบสำหรับการบริหารงาน ทั้ง 8 ด้าน⁶⁴ กัญวัญญ์ ธารีบุญ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย พบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ ความผูกพันต่อองค์กร การพัฒนาทีมงาน การกระจายอำนาจ ความไว้วางใจกัน การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ การตัดสินใจร่วมกัน การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ความเป็นอิสระในการบริหารองค์การ และเข้าใจธรรมชาติขององค์การ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านความเป็นอิสระในการบริหารองค์การ และด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีความเหมาะสม เป็นประโยชน์

⁶³จิตตวดี ทองทั่ว, “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสถานศึกษา : การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา นอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557), บทคัดย่อ.

⁶⁴นราจันทร์ กิตติคุณ, “สภาพและปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 12.

และสามารถนำไปใช้ได้จริง สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎี ของการวิจัย⁶⁵ ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์ ได้ศึกษาเรื่องการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียน วัดวังเปิด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า 1) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนวัดวัง เปิด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนตามทัศนะของผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนวัดวังเปิด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3) ผลการเปรียบเทียบการสร้างสัมพันธ์ของโรงเรียนตามทัศนะ ของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนวัดวังเปิด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน⁶⁶ สมิต (Smist) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาพลเมือง ผ่านระบบบริการชุมชน : ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการบริการชุมชนและความเป็น พลเมืองในระดับอุดมศึกษา พบว่า หลักสูตรความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในชุมชนและหลักสูตร การบริการชุมชนและการรับรู้ความเป็นพลเมืองของนักเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การบริการ ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของ ชั้นเรียนกับองค์กรนักศึกษา ซึ่งองค์กรนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ การทำงานในการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ซึ่งขึ้นอยู่กับนักเรียนมีส่วนร่วมในการให้บริการชุมชนในช่วงที่ มหาวิทยาลัยมีบริการชุมชนผ่านองค์กรนักศึกษาและประสบการณ์การทำงานในการศึกษาเหล่านี้ จะเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญในการรับรู้ความเป็นพลเมืองการศึกษาในการบริหารแบบมีส่วนร่วมระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน⁶⁷ บรันส์ (Bruns) ฟิลเมอร์ (Filmer) และแพทรินอส (Patrinos) ได้ศึกษาถึง การปฏิรูปในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน

⁶⁵ กัญวัญญ์ ธาริบุญ, “การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557), 21.

⁶⁶ ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์, “การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนวัดวังเปิด สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1” (เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ และเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 เรื่องก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัย ใช้องค์ความรู้ สู่ความยั่งยืน จัดโดยวิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา, 17 มิถุนายน 2559).

⁶⁷ Jennifer Anne Smist, **Developing Citizenship Through Community Service: Examining the Relationship Between Community Service Involvement and Self-Perceived Citizenship Among Undergraduates**, (2006), Abstract, Accessed December 11, 2017. Available from <https://drum.lib.umd.edu/bitstream/handle/1903/3702/umi-umd-3515.pdf?sequence=1>

มีการผสมผสานกันอย่างดีที่สุด สำหรับชุมชนการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จะต้องให้ความสำคัญกับชุมชนในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเข้าร่วมในการบริหารโรงเรียนทำให้นักเรียนเพิ่มขึ้น และครูประสบความสำเร็จตนเอง⁶⁸ กรีสเวิร์ด (Griswold) ได้ศึกษาเรื่องโรงเรียนกับชุมชน : ความสัมพันธ์โรงเรียนชุมชนใกล้เคียง พบว่า โรงเรียนมีส่วนร่วมกระตุ้นให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้มากขึ้น ตามแนวทางการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน⁶⁹ นิชิมุระ (Nishimura) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการโรงเรียนในประเทศกำลังพัฒนา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา ต้องมีศักยภาพถึงความโปร่งใส มีการเคารพซึ่งกันและกัน โดยการร่วมกันพัฒนา ปรับปรุงโรงเรียนตามวิสัยทัศน์ กระบวนการบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กรเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เป็นการเพิ่มระดับของการมีส่วนร่วมในการสร้างโครงสร้างทางการศึกษา และการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ⁷⁰ ชางโกลี (shagholi) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วม : กรณีในโอกาสการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับองค์ประกอบทั้งหมด ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม การวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้ในองค์ประกอบทั้ง 15 องค์ประกอบ ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เพื่อเตรียมวางแผนการใช้ทรัพยากรมนุษย์ในการจัดการศึกษา⁷¹ แม็คซาร์โด (Machado)

⁶⁸Barbara Bruns, Deon Filmer and Harry Anthony Patrinos, **Making schools work : New evidence on accountability Reforms** (2011), Accessed December 11, 2017, Available from <http://education.oxfordre.com/view/10.1093/acrefore/9780190264093.001.0001/acrefore-9780190264093-e-64?print=pdf>

⁶⁹ Michael R. Griswold, **Community schools : catalyst for comprehensive neighborhood-based initiatives?** (2014), Abstract, Accessed December 11, 2017, Available from <http://utdr.utoledo.edu/theses-dissertations/1738>

⁷⁰Mikiko Nishimura, **Community Participation in School Management in Developing Countries** (2016), Accessed December 11, 2017, Available from <http://education.oxfordre.com/view/10.1093/acrefore/9780190264093.001.0001/acrefore-9780190264093-e-64>

⁷¹R. Shagholi “Participatory management : an opportunity for human resources in education” **Procedia - Social and Behavioral Sciences** 1, 1 (2009): 1939-1943, Accessed December 11, 2017. Available from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042809003449>

เรอเบอริโอ (Ribeiro) และเทอร์มาริโอ-แม็คซาร์โด (Tameirão-Machado) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยประชาชนรอบนอกกับโรงเรียนในประเทศเม็กซิโก พบว่า การจัดการแบบมีส่วนร่วมโดยวิธีการอภิปราย การสนทนาระหว่างผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายบริหารในโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครอง นำข้อมูลที่ขาดประสิทธิภาพเข้าหาร่วมกับหัวหน้าฝ่ายบริหารของโรงเรียน ครู นักเรียน เจ้าหน้าที่ และผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อ นำมาพัฒนาหาคุณภาพของโรงเรียน⁷² ฟลาเวีย (Flávia) มาติน (Martins) สกูมาเร่ ฟรอง (Guimarães Fung) ได้ศึกษาเรื่องผู้นำรุ่นใหม่ในการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนที่ยั่งยืน พบว่า ในการนำนักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนที่ยั่งยืน การนำกลยุทธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยการวิเคราะห์เนื้อหา การสำรวจ การตอบแบบสอบถาม มีการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับโรงเรียน การปรับเปลี่ยนการใช้งานในการบริหารโรงเรียน จากการศึกษาวิเคราะห์ การรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของนักเรียนในโรงเรียน ความเหมาะสมของการใช้สถานที่ของโรงเรียน การกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน พบว่า อยู่ในเกณฑ์การดำเนินการที่ดี⁷³ ซานเดอร์ (Sanders) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน : กรณีการทำงานร่วมกันจนประสบความสำเร็จของนักเรียน พบว่า การสร้างทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการวางแผนและร่วมมือกันบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมกันสนับสนุนการศึกษาและโรงเรียนร่วมกันพัฒนา ดูแลความเป็นอยู่ของชุมชน ช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรของชุมชนเพื่อที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญทางการศึกษาในการแสวงหาในการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีความสัมพันธ์กันและ บรรลุเป้าหมายร่วมกันทั้งโรงเรียน นักเรียน ครอบครัวและชุมชน เพื่อนำมาเป็นแนวทาง ในการปรับปรุงหลักสูตรในโรงเรียน ครอบครัว และประสบการณ์การเรียนรู้

⁷² Magali Fátima Evangelista Machado, Olzeni Leite Costa Ribeiro and Marcelino Tameirão-Machado, “Participative management in a public school of the periphery in Distrito Federal: A good way?” *Journal of Contemporary Issues in Education* 8, 1 (2013): 4-14.

⁷³Flávia Martins Guimarães Fung, *Youth Leadership In Participatory School Management In Support Of Sustainable School* (2016), Accessed December 11, 2017, Available from <http://www.fecilcam.br/revista/index.php/anaisame/article/viewFile/1382/868>

ของนักเรียน⁷⁴ เวลลี่ (Vally) และดวล (Daud) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานของโรงเรียนตามนโยบายการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : กรณีศึกษาเชิงสำรวจ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีแนวโน้มสูงในการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน พร้อมกับ การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ตัวบ่งชี้ พบว่า มีประสิทธิภาพ มากขึ้น และที่สำคัญขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนในการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน ที่จะทำให้การบริหารและดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดทรัพยากรมนุษย์⁷⁵ แม็คกราท (McGrath) ได้ศึกษาเรื่องการปฏิสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน : การศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบของโรงเรียนมัธยมศึกษา ชุมชน และโรงเรียนอาชีวศึกษาในชุมชนคอร์กซิตี และชุมชนเมือง พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มากขึ้น แม้ว่าจะมีการปฏิสัมพันธ์ ที่แตกต่างกัน การศึกษายังเน้นปัจจัยที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ที่ดีและความร่วมมือในท้องถิ่นชุมชน⁷⁶ กาเลมบา (Kalembe) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา : กรณีศึกษาของโรงเรียนชุมชนโดยเป้าหมาย OVCs ใน Chipulukusu ประเทศแซมเบีย พบว่า ชุมชนของโรงเรียนชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานมากขึ้น ทำให้ประเทศบรรลุเป้าหมาย MDG2 ดังนั้น โรงเรียนชุมชนจึงเป็นต้นแบบของโรงเรียนชุมชนในการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน⁷⁷

⁷⁴ Mavis G. Sanders, **Building school-community partnerships : Collaboration for student success** (Thousand Oaks, California, United States. CA: Corwin, 2006), Abstract.

⁷⁵ G. Valliamah Shoma Vally and Khadijah Daudb, “The Implementation of School Based Management Policy: An Exploration,” **Procedia - Social and Behavioral Sciences** 172 (2015): 693 – 700.

⁷⁶ Caitriona McGrath, **The Interaction of School and Community : An Analysis and Comparative Study of Voluntary Secondary Schools, Community/ Comprehensive Schools and Community Colleges/Vocational Schools in Cork City and County** (2009), Abstract, Accessed April 5, 2018. Available from <https://hydra.hull.ac.uk/assets/hull:5751a/content>

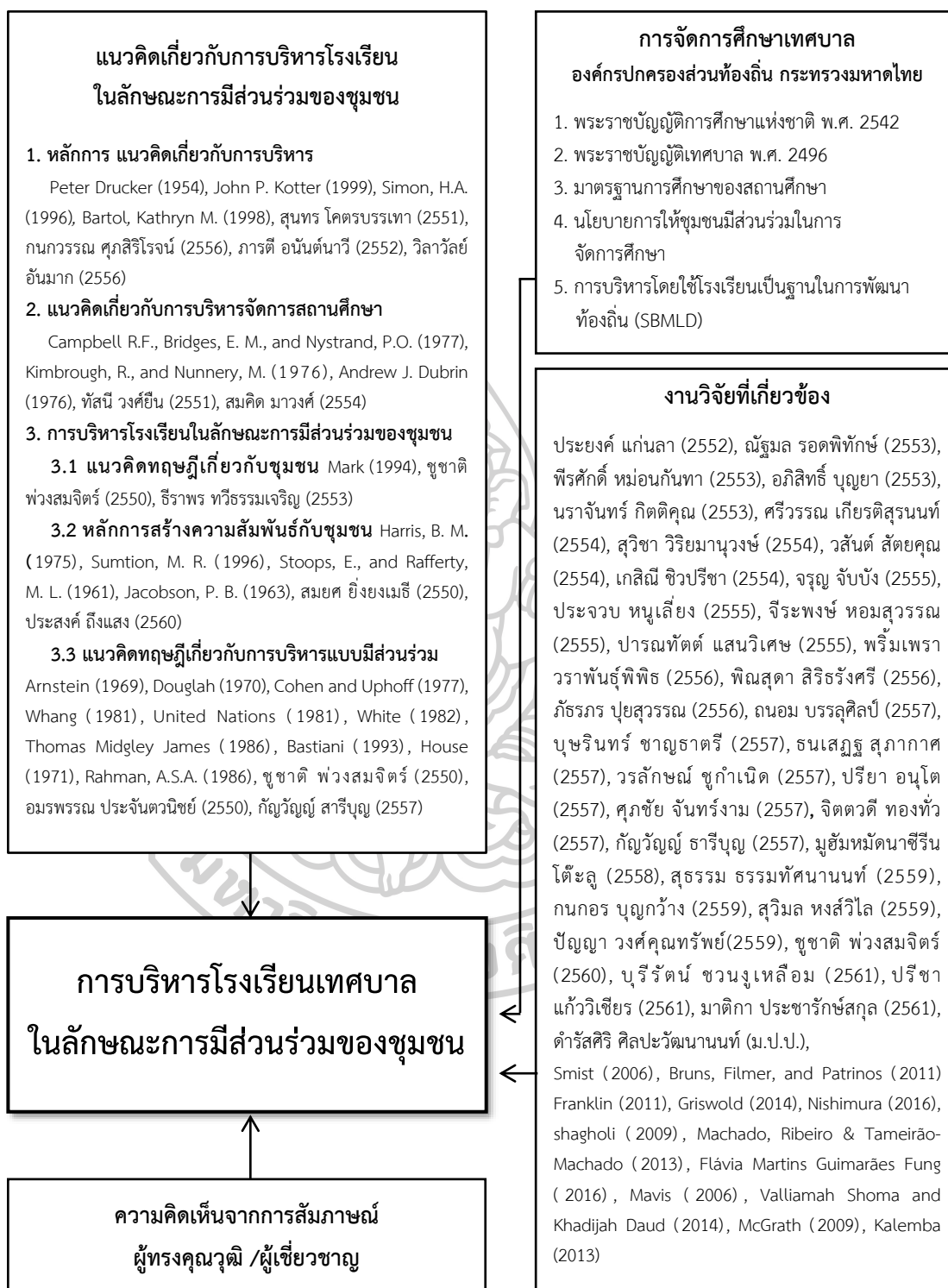
⁷⁷Brenda Kalembe, “Community Participation in Education Delivery: A Study of How Community Schools Target OVCs in Chipulukusu, Zambia” (Master’s Thesis for the Award of Philosophy (MPhil) in Development Studies - Specializing in Geography, Department of Geography Faculty of Social Sciences and Technology Management Norwegian University of Science and Technology (NTNU), 2013), Abstract.

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้เชี่ยวชาญ

สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ได้ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายแนวคิดทฤษฎีในการวิจัย

ที่มา : Peter F. Drucker, **Management** (n.p., 2008), “unpaged”.

: Herbert A. Simon, **Administrative behavior: A study of decision Making process in administrative organization** (Toronto: The free Press, 1996), “unpaged”.

: John P. Kotter, **What Leaders Really Do (Harvard Business Review Book) 1ed Management** (USA: Harvard Business Review Press, 1999), “unpaged”.

: Kathryn M. Bartol, **Management**, 3rd ed. (New York: McGraw-Hill, 1998), 6.

: สุนทร โคตรบรรเทา, **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา** (กรุงเทพฯ: ปัญญาชน, 2551), 19.

: ภาวดี อนันต์นาวิ, **หลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: พิมพ์มนตรี, 2552), 1.

: Bovisualize, **Management Tip.: ทฤษฎี กระบวนการบริหาร POSDCORB**, Accessed March 13, 2020, Available from <https://bovisualize.wordpress.com/2013/01/29/ทฤษฎีกระบวนการบริหาร-POSDCORB/แนวคิดและทฤษฎี-Luther-Gulick>

: กติกา เมฆสุด, **ทฤษฎีบริหารจัดการของ Henry Fayol : บิดาทฤษฎีการบริหารจัดการสมัยใหม่**, เข้าถึงเมื่อ 13 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://katikamek.blogspot.com/2018/01/henry-fayol.html>, <https://www.toolshero.com/toolsheroes/henri-fayol/>

: พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545, **ภาระหน้าที่การบริหารงานในโรงเรียน 4 ฝ่าย**, เข้าถึงเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก http://www.thaischool.in.th/_files_school/86100725/document/86100725_0_20160502-185406.pdf

: Andrew J. Dubrin, **Essentials of Management**, 3rd ed. (Ohio: South-between Publishing, 1994), “unpaged”.

: Luther Gulick and Lyndall Urwick, **ทฤษฎี กระบวนการบริหาร POSDCORB แนวคิดและทฤษฎี Luther Gulick**, Accessed September 16, 2017, Available from <https://bovisualize.wordpress.com/2013/01/29/ทฤษฎี-กระบวนการบริหาร-posdcorb/>

: เสนาะ ตีเยาว์, **รูปแบบการบริหารและจัดการวิจัยทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้องขององค์กรระดับชาติ** (กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548), 6.

: สุรพล พุ่มคำ, **โครงสร้างการจัดการในสถานศึกษา** (ลพบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2544), 30.

: Edward W. Smith and Others, **The Education’s Encyclopedia** (n.p., n.d.), 170.

: Ronald F. Campbell, **Introduction to Education Administration** (Boston: McGraw-Hill, 1975), 23.

: Ralph B. Kimbrough and Michael Y. Nunnery, **Education Administration** (New York: Macmillan, 1983), 164.

: John A. Ramseyer and Others, **Factor Affecting Educational Administration** (Ohio: Ohio State University, 1995), 18.

: ประเสริฐ เชษฐพันธ์, “การบริหารสถานศึกษา” (เอกสารประกอบการสอน ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542), อัดสำเนา.

: พันส์ หันนาคินทร์, **หลักการบริหารโรงเรียน** (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2544), 42.

: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545** (กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค, 2546), 24.

: ทักษิ วงศ์เย็น, “การบริหารงานวิชาการ,” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา หน่วยที่ 1-7 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2551), 180-181.

: ทักษิ วงศ์เย็น, “การบริหารงบประมาณ,” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา หน่วยที่ 1-7 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2551), 220-221.

: ทักษิ วงศ์เย็น, “การบริหารบุคลากรในสถานศึกษา,” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา หน่วยที่ 1-7 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2551), 272-273.

: จามจรี จำเมือง และคณะ, **คู่มือเตรียมสอบผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา** (กรุงเทพฯ: บริษัท ไฮเอ็ดพับลิชชิง จำกัด, ม.ป.ป.), 98.

: กมลวรรณ รอดจ่าย, **การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก**, เข้าถึงเมื่อ 16 กันยายน 2560, เข้าถึงได้จาก http://cyberu.northcm.ac.th/mdata/35/PDF_File/Chapter1.pdf

: Ronald F. Campbell, E. M. Bridges and P. O. Nystrand, **Introduction to Education Administration** (Boston: Allyn and Bacon, 1977), 16.

: Ralph B. Kimbrough and Michael Y. Nunnery, **Education Administration An Introduction** (New York: Macmillan, 1976), 164-193.

: ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554** (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2554), 77.

: ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาอังกฤษ-ไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน** (กรุงเทพฯ: บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ จำกัด, 2524), 248.

: Webster's new biographical dictionary, **Springfield** (Mass: Merriam-Webster, 1988), 282.

: ชูชาติ พ่วงสมจิตร, “สถานศึกษากับชุมชน,” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา หน่วยที่ 8-15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550), 185.

: อีราพร ทวีธรรมเจริญ, “การเรียนรู้วิถีชุมชนจากแนวคิดในทฤษฎีโครงสร้างทางสังคมและ ทฤษฎีชุมชน,” **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย** 30, 1 (มกราคม – มีนาคม 2553): 105.

: ประเวศ วะสี, **ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคน ศักยภาพแห่งความสร้างสรรค์**, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน, 2544), 33.

: ประเวศ วะสี, **การสร้างและบริหารเครือข่ายในยุคปัจจุบัน**, เข้าถึงเมื่อ 13 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.ldi.or.th/2016/08/30/การสร้างและบริหารเครือข่าย/>

: S. H. Mark, **Promoting community** (New York: McGraw-Hill, 1994), 82.

: ชูชาติ พ่วงสมจิตร, “สถานศึกษากับชุมชน,” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา หน่วยที่ 8-15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550), 185-187.

: Mesa Public School, **Individual Collaboration Rubric**, Accessed August 10, 2017, Available from http://www.mpsaz.org/webquest/jones/collaboration_rubic.html

: Pamela S. Lewis, Stephen H. Goodman and Patricia M. Fandt, **Management : challenges for tomorrow's leader**, 4th ed. (Ohio: South Western, 2004), 291.

: Plymouth State University, **Area of Concern/Targets for Growth Indicators**, Accessed August 10, 2017, Available from http://www.plymouth.edu/educate/growth_indicators.pdf

: Sandiego State University's Collage of Education, **Collaboration Rubric**, Accessed August 10, 2017, Available from <http://edweb.sdsu.edu/triton/tidePoolUnit/Rubics/collrubic.html>

: Ben M. Harris, **Supervisory behavior in education**, 2nd ed. (Englewood Cliffs, NJ: Prentice – Hall, 1975), 13.

: M. R. Sumtion, **School community relations** (New York: McGraw – Hill, 1996), 104-106.

: Emery Stoops and M. L. Rafferty, **Practice and trends in school administration** (New York: Ginn, 1961), 515-519.

: P. B. Jacobson, **The effective school principle** (Englewood Cliffs, NJ: Prentice – Hall, 1963), 466-498.

: ประสงค์ ถึงแสง, **กลยุทธ์การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน (Strategies to Improve School and Community Relationships)**, เข้าถึงเมื่อ 21 สิงหาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://pppconnexed.truelookpanya.com/skill/detail/52243>

: พีรพล เวทีกุล, **ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน**, เข้าถึงเมื่อ 26 ตุลาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://drpeerapon.blogspot.com/2009/06/blog-post.html>

: สุวัฒน์ มุทฺธเมธา, **ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน** (กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2524), 104-111.

: M. Douglan, **Some Perspective on the Phenomenon of Participation** (n.p: Adult Education. Journai, 1970), 90.

: John Bastiani, **Parents as Partners : Genuine Progress or Empty Rhetoric?. Parents and Schools : Customers, Managers or Partners ?** (London: Routledge, 1993), 105.

: Thomas Midgley James and Others, **Community participation, social development and the state** (New York: Methuen, 1986), 25.

: John M. Cohen and Norman T. Uphoff, “Participation’s Place in Rural Development : Seeking Clarity through Specificity” **World Development** 8, 3 (1977): 6.

: Alastair T. White, **Why community participation a discussion of the agreement** (United Nations children’s Fund, 1982), 18.

: Gustavo Wilches-Chaux, “The meaning of participation,” In Brand, Peter Charles. (ed), **Community participation : Proceedings** (Colombia: Habine International Seminar,1992), 4.

: In-Joung Whang, **Management of rural change in Korea** (Seoul: Seoul National University Press, 1981), 91-92.

: United Nation, **Department of international economic and social affair. In Popular participation as strategy for program community level action and development** (New York: United Nation, 1981), 5.

: Uniceffunicef cited in Midgley, **Community participation, social development and the state** (New York: Methuen, 1986), 27.

: นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์, **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน** (กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุขมหาวิทยาลัยมหิดล, 2527), 177-194.

: ชูชาติ พ่วงสมจิตร, “สถานศึกษากับชุมชน,” ใน **ประมวลสารระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา หน่วยที่ 8-15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550), 189.

: John M. Cohen and Norman T. Uphoff, “Participation’s Place in Rural Development : Seeking Clarity through Specificity” **World Development** 8, 3 (1980): 223.

: Sherry Phyllis Arnstein, “Ladder of citizen participation,” **Journal of American Institute of Planners** 35 (July 1969): 216-224.

: D van Dusseldorp “Participation in Planned Development Influenced by Government of Developing Countries at local Level in Rural Areas,” **Essay in rural sociology** (In honour of R.A.J. van Lier), Wageningen : Department of Rural Sociology of the tropics. (Wageningen Agricultured University, 1981), 35–53.

: Sherry Phyllis Arnstein, “Ladder of citizen participation,” **Journal of American Institute of Planners** 35 (July 1969), 216-224.

: John M. Cohen and Norman T. Uphoff, “Participation’s Place in Rural Development : Seeking Clarity through Specificity” **World Development** 8, 3 (1980): 222.

: ชูชาติ พ่วงสมจิตร, “สถานศึกษากับชุมชน,” ใน **ประมวลสารระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา หน่วยที่ 8-15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550), 192-198.

: สุวรรณ พิณตานนท์, **การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School-based Management for Local Development : SBMLD)** (กรุงเทพฯ: เอ็ดดูมิเดียพับลิชชิง, 2555), 9-10.

: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, **แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นระยะ 3 ปี (2549-2551)**, เข้าถึงเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก http://www.dla.go.th/work/e_book/eb6/eb6_1/eb6_1.htm

: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, **แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นระยะ 3 ปี (2549-2551)** (กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549), 131-138.

: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, **แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2560-2564)**, เข้าถึงเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก <https://iqepi.com/43000/>

: “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 116, ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542): 4 - 16.

: กาญจนา วัฒนสุนทร, **การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School-based Management for Local Development : SBMLD)** (กรุงเทพฯ: เอ็ดดูมิเดียพับลิชชิ่ง, 2555), 96.

: “พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 126, ตอนที่ 85 ก (13 พฤษภาคม 2552): 14 - 16.

: ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ประกาศ ณ วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561

: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559** (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545), 21.

: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579** (กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560), 131-138.

: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**, เข้าถึงเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก <http://backoffice.onec.go.th/uploaded/Outstand/2017-EdPlan60-79.pdf>

: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, **คู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาสำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น** (กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2551), 37-38.

: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, **คู่มือประเมินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School-based Management for Local Development - SBMLD)** (กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2560), 3-8.

: ประยงค์ แก่นลา, “รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2552), บทคัดย่อ, เข้าถึงเมื่อ 18 สิงหาคม 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.ubed-doctor.com/images/ed/img_09/abstract_prayong.pdf

: ศรีวรรณ เกียรติสุรนนท์, “การพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ,” *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น* 10, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2554): 225-235.

: สุวิชา วิริยมานุวงศ์, “การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” (วิทยานิพนธ์ดุสิตวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์, 2554), 27.

: จรูญ จั๊บบัง, “รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์ การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (ดุสิตวิทยานิพนธ์ปริญญาดุสิตวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554), บทคัดย่อ.

: ประจวบ หนูเลี้ยง, “การพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของจังหวัดพัทลุง” (ปริญญาปรัชญาดุสิตวิทยานิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, 2555), บทคัดย่อ.

: พิณสุดา สิริธรรังศรี, *รายงานการวิจัยและพัฒนา เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* (กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556), ก-ค.

: ภัทรภร ปุຍสุวรรณ, “แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ประกอบการและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุสิตวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556), บทคัดย่อ.

: ธนอม บรรลุศิลป์, “รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุสิตวิทยานิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏอุบลราชธานี, 2557), บทคัดย่อ.

: จีระพงษ์ หอมสุวรรณ, “การพัฒนา รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา” (ปริญญาวิทยานิพนธ์ การศึกษาดุสิตวิทยานิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2555), บทคัดย่อ.

: ชูชาติ พ่วงสมจิตร, “การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน,” *Veridian E-Journal, Silpakorn University* 10, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2560): 1342.

: บุรีรัตน์ ขวัญเหลือ้ม, *การพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร ตามแนวคิด SBMLD เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ โรงเรียนหนองบัวพิทยาคม*, เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://sakaerat.ac.th/bureerat/bureerat.html>

: สุธรรม ธรรมทัศนานนท์, “รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น,” **วารสารศึกษาศาสตร์** 27, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2559): 33-34.

: วรลักษณ์ ชูกำเนิด, “รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย” (วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2557), บทคัดย่อ.

: ชูชาติ พ่วงสมจิตร, “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา,” **วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.** 10, 1 (มกราคม - มิถุนายน 2560): 34.

: กนกอร บุญกว้าง, “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน กรณีศึกษา : โรงเรียน บ้านเหมือดขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1,” **วารสารบริหาร การศึกษาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี** 16, 1 (มกราคม - เมษายน 2559): 217.

: ปารณทัตต์ แสนวิเศษ, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก” (วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต สาขาการบริหารและ พัฒนาการศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2555), บทคัดย่อ.

: วสันต์ สัตยคุณ, “การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554), บทคัดย่อ.

: พร็ิมเพรา วราพันธุ์พิพิธ, “ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2556), บทคัดย่อ.

: ปรียา อนุโต, “การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร นครศรีธรรมราช,” **วารสารบัณฑิตศึกษา** 11, 53 (เมษายน - มิถุนายน 2557): 107.

: ดำรัสศิริ ศิลปะพัฒนานนท์, **การบริหารจัดการโดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง: การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืนในประเทศไทย** (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), ไม่ปรากฏเลขหน้า.

: เกสสิณี ชิวปรีชา, “การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554), บทคัดย่อ.

: มาติกา ประชาธิรักษ์สกุล, “การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4,” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม** 12, 1 (มกราคม - มีนาคม 2561): 163.

: มุฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะลู, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานี” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2558), บทคัดย่อ.

: สุวิมล หงส์วิไล, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาล ตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี” (งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559), บทคัดย่อ.

: ณิชมล รอดพิทักษ์, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดสัมปทวน (บางแก้ว พุทธนิคม) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา” (งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2553), บทคัดย่อ.

: พีรศักดิ์ หม่อมกันทา, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแหลมโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา, 2553), บทคัดย่อ.

: บุชรินทร์ ชาญชาติ, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทุมมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี” (งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2557), บทคัดย่อ.

: ธนเสฏฐ์ สุภาภาส, “การมีส่วนร่วมของชุมชนล้ามนานในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านปากอ้อย อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย,” **วารสารวิทยาศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์** 35, 1 (มกราคม - เมษายน 2557): 46.

: อภิสีทธิ์ บุญยา, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็ก : การศึกษาเพื่อสร้าง ทฤษฎีฐานราก” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2553), บทคัดย่อ.

: ปรีชา แก้ววิเชียร, “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการยกระดับการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 1 บุรีราษฎร์ธรรมวิทยา,” **วารสารธาตุพนมปริทรรศน์** 2, 1 (พฤศจิกายน 2561): 12.

: ศุภชัย จันทร์งาม, “การศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียนในด้านการจัดการศึกษา กรณี: โรงเรียนเทศบาล 4 (พระเจ้าใหญ่องค์ตื้อ) ในสังกัดเทศบาล นครอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี” (เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ครั้งที่ 6 เรื่องบูรณาการงานวิจัย เพื่อพัฒนาท้องถิ่น สู่ประชาคมอาเซียน จัดโดย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม, 30 – 31 พฤษภาคม 2557).

: จิตตวดี ทองทั่ว, “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสถานศึกษา : การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557), บทคัดย่อ.

: นราจันทร์ กิตติคุณ, “สภาพและปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 12.

: กัญญาญญ์ ธารีบุญ, “การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557), 21.

: ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์, “การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนวัดวังเป็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1” (เอกสารประกอบการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 เรื่องก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัย ใช้องค์ความรู้ สู่ความยั่งยืน จัดโดยวิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, 17 มิถุนายน 2559).

: Jennifer Anne Smist, **Developing Citizenship Through Community Service: Examining the Relationship Between Community Service Involvement and Self-Perceived Citizenship Among Undergraduates** (2006), Abstract, Accessed December 11, 2017, Available from <https://drum.lib.umd.edu/bitstream/handle/1903/3702/umi-umd-3515.pdf?sequence=1>

: Barbara Bruns, Deon Filmer and Harry Anthony Patrinos, **Making schools work : New evidence on accountability Reforms** (2011), Accessed December 11, 2017, Available from <http://education.oxfordre.com/view/10.1093/acrefore /9780 1902 64093.001.0001/acrefore-9780190264093-e-64? print=pdf>

: Melia K. Franklin, **School and Community, Community and School : A Case Study of a Rural Missouri Setting** (2011), Accessed December 11, 2017, Available from <http://digitalcommons.unl.edu/cehsedaddiss/63>

: Michael R. Griswold, **Community schools : catalyst for comprehensive neighborhood-based initiatives?** (2014), Abstract, Accessed December 11, 2017, Available from <http://utdr.utoledo.edu/theses-dissertations/1738>

: Mikiko Nishimura, **Community Participation in School Management in Developing Countries** (2016), Accessed December 11, 2017, Available from <http://education.oxfordre.com/view/10.1093/acrefore/9780190264093.001.0001/acrefore-9780190264093-e-64>

: R. Shagholi, "Participatory management : an opportunity for human resources in education," **Procedia - Social and Behavioral Sciences** 1, 1 (2009): 1939-1943, Accessed December 11, 2017, Available from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042809003449>

: Magali Fátima Evangelista Machado, Olzeni Leite Costa Ribeiro and Marcelino Tameirão-Machado, "Participative management in a public school of the periphery in Distrito Federal: A good way?" **Journal of Contemporary Issues in Education** 8, 1 (2013): 4-14.

: Flávia Martins Guimarães Fung, **Youth Leadership In Participatory School Management In Support Of Sustainable School** (2016), Accessed December 11, 2017, Available from <http://www.fecilcam.br/revista/index.php/anaisame/article/viewFile/1382/868>

: Mavis G. Sanders, **Building school-community partnerships : Collaboration for student success** (Thousand Oaks, California, United States. CA: Corwin, 2006), Abstract.

: G. Valliamah Shoma Vally and Khadijah Daudb, "The Implementation of School Based Management Policy: An Exploration," **Procedia - Social and Behavioral Sciences** 172 (2015): 693 – 700.

: Caitriona McGrath, **The Interaction of School and Community : An Analysis and Comparative Study of Voluntary Secondary Schools, Community/ Comprehensive Schools and Community Colleges/Vocational Schools in Cork City and County** (2009), Abstract, Accessed April 5, 2018, Available from <https://hydra.hull.ac.uk/assets/hull:5751a/content>

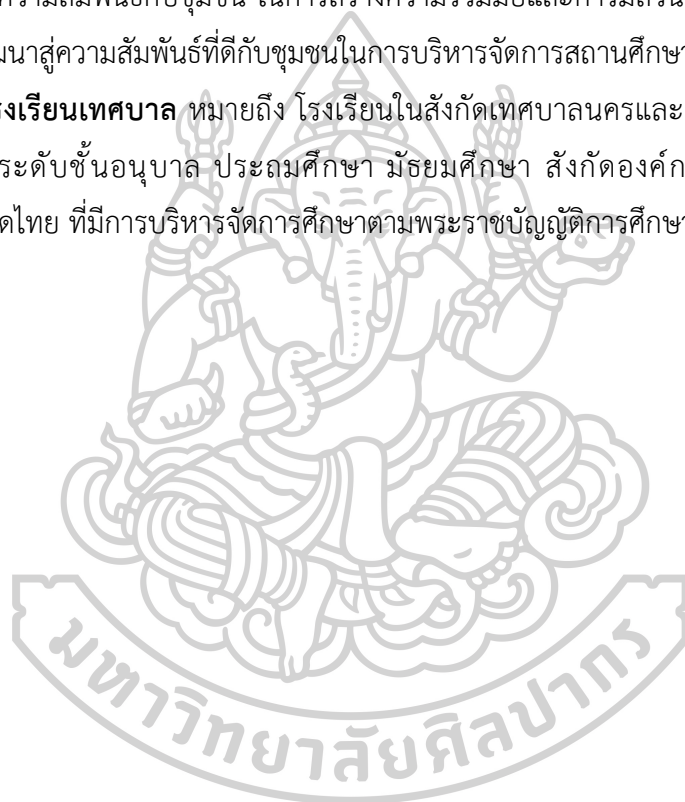
: Brenda Kalemba, "Community Participation in Education Delivery: A Study of How Community Schools Target OVCs in Chipulukusu, Zambia" (Master's Thesis for the Award of Philosophy (MPhil) in Development Studies - Specializing in Geography, Department of Geography Faculty of Social Sciences and Technology Management Norwegian University of Science and Technology (NTNU), 2013), Abstract.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายเฉพาะของคำที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้นิยามความหมายของคำต่าง ๆ ไว้ดังนี้

การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานการจัดการศึกษาของเทศบาลที่จัดการศึกษาในลักษณะการบริหารโรงเรียนโดยที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยยึดหลักโครงสร้างการบริหารงานทั้ง 4 งาน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยใช้หลักการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ในการสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนจากชุมชน เพื่อพัฒนาสู่ความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา

โรงเรียนเทศบาล หมายถึง โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครและเทศบาลเมือง ที่จัดให้มีการศึกษาในระดับชั้นอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ที่มีการบริหารจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร การบริหารจัดการสถานศึกษา การจัดการศึกษาเทศบาล พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นโยบายการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

ความหมายของการบริหาร

ความหมายของการบริหาร (Administration) ในการให้ความหมายของคำว่า การบริหาร ได้มีนักวิชาการหลายคนให้คำนิยามไว้หลากหลายดังนี้

ดริคเกอร์ (Drucker) กล่าวว่า ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น⁷⁸

ไซมอน (Simon) การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็น ผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว⁷⁹

คอตเตอร์ (Kotter) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้ให้ความหมาย การบริหาร หมายถึง การบริหารจัดการ (Management) หมายถึง ความสามารถในการเผชิญในสถานการณ์ที่สลับซับซ้อนได้ การบริหารจัดการที่ดีทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในแง่ที่มีแผนงานเป็นทางการ มีโครงสร้างขององค์การที่แน่นอนชัดเจน และมีการกำกับดูแลให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผน⁸⁰

⁷⁸Peter F. Drucker, **Management** (n.p., 2008), “unpaged”.

⁷⁹Herbert A. Simon, **Administrative behavior: A study of decision Making process in administrative organization** (Toronto: The free Press, 1996), “unpaged”.

⁸⁰John P. Kotter, **what Leaders Really Do (Harvard Business Review Book) led Management** (USA: Harvard Business Review Press, 1999), “unpaged”.

บาร์ทอล (Bartol) ได้กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการที่เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ โดยการทำงานผ่านบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การที่วางเอาไว้⁸¹

สุนทร โคตรบรรเทา ได้ให้ความหมายของการบริหาร หมายถึง กระบวนการทำงานกับคน และโดยคนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร⁸²

การตี อนันต์นาวิ ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า เป็นกิจกรรมของคนตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีการร่วมมือทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน⁸³

สรุป การบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานอย่างมีศิลปะในการใช้คนและทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ กระบวนการทั้งหมดของการใช้ทรัพยากรที่เตรียมไว้อย่างเหมาะสม คือ คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ การสร้างมนุษยสัมพันธ์ภายในองค์การ ให้ผู้ปฏิบัติ การทำงานด้วยความพึงพอใจ การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ กระบวนการจัดองค์การและการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

หลักการบริหาร

หลักการ แนวคิดและทฤษฎี Luther Gulick and Lyndall Urwick

กูลิค (Gulick) และ เออร์วิคค์ (Urwick) ได้รวบรวมแนวคิดทางด้านการบริหารต่าง ๆ เอาไว้ในหนังสือชื่อ “Paper on the Science of Administration” โดยเสนอแนวคิดกระบวนการบริหาร ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีชื่อว่า “POSDCoRB” ภาระหน้าที่ที่สำคัญของนักบริหาร 7 ประการ คือ

1. Planning การวางแผน เป็นการวางแผนโครงการหรือกิจกรรมซึ่งเป็นการเตรียมการก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. Organizing การจัดองค์การ เป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์การ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับงาน เช่น การแบ่งงาน (Division of Work) เป็นกรม กอง หรือแผนก โดยอาศัยปริมาณงาน คุณภาพงาน หรือจัดตามลักษณะเฉพาะของงาน (Specialization)
3. Staffing การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์การนั่นเอง ทั้งนี้ เพื่อให้บุคลากรมาปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่กำหนดไว้

⁸¹Kathryn M. Bartol, **Management**, 3rd ed (New York: McGraw-Hill, 1998), 6.

⁸²สุนทร โคตรบรรเทา, **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา** (กรุงเทพฯ: ปัญญาชน, 2551), 19.

⁸³การตี อนันต์นาวิ, **หลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: พิมพ์มนตรี, 2552), 1.

4. Directing การอำนวยการ เป็นภาระกิจในการใช้ศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ (Leadership) มนุษยสัมพันธ์ (Human Relations) การจูงใจ (Motivation) และ การตัดสินใจ (Decision making) เป็นต้น

5. Coordinating การประสานงาน เป็นการประสานให้ส่วนต่าง ๆ ของกระบวนการทำงาน มีความต่อเนื่องกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น

6. Reporting การรายงาน เป็นกระบวนการและเทคนิคของการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา ตามชั้นได้ทราบถึงผลการปฏิบัติงาน โดยที่มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสาร (Communication) ในองค์การอยู่ด้วย

7. Budgeting การงบประมาณ เป็นภาระกิจที่เกี่ยวกับการวางแผน การทำบัญชี การควบคุม เกี่ยวกับการเงินและการคลัง⁸⁴

หลักการ แนวคิดทฤษฎีการบริหารของ Henri Fayol

ฟาโยล (Fayol) ได้สรุปเป็นทฤษฎีว่า หากวันหนึ่งคุณต้องอยู่ในสภาวะที่ต้องใช้คนจำนวนมาก ๆ ในการทำงานแล้วละก็หัวใจของการบริหารจัดการเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายนั้น มีองค์ประกอบด้วยกัน 5 ปัจจัย เรียกว่า POCCC หลักการจัดการดังกล่าวมีความยืดหยุ่นได้ (Flexibly) สาระของหลักการจัดการมี 14 ข้อ ดังนี้

1. การจัดแบ่งงาน (division of work) หลักการก็คือ การทำให้คนจำนวนมากที่ต้องมาทำงานร่วมกันได้มีการจัดแบ่งหน้าที่ตามความสามารถหรือความเชี่ยวชาญพิเศษของแต่ละคน เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การมีอำนาจหน้าที่ (authority) ผู้จัดการต้องสามารถออกคำสั่งได้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำให้คำสั่งที่ออกไปนั้นมีความถูกต้องและเกิดความรับผิดชอบควบคู่กันไป เมื่อใดที่มีการใช้อำนาจหน้าที่เมื่อนั้นความรับผิดชอบก็จะต้องติดตามไปด้วย

3. ความมีวินัย (discipline) ผู้บังคับบัญชา หรือพนักงานต้องเชื่อฟัง และเคารพกฎเกณฑ์ขององค์การ การที่คนจะมีวินัยที่ดีนั้นเกิดจากความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจที่ชัดเจนระหว่างฝ่ายจัดการและคนทำงาน เมื่อมีการทำผิดกฎระเบียบขององค์การก็จะมีผลทำให้ได้รับโทษ

4. เอกภาพของสายบังคับบัญชา (unity of command) พนักงานหรือลูกจ้างทุกคนจะได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวสายบังคับบัญชาจะมีลักษณะเป็นทอด ๆ ไปแต่ละคนจะรู้ว่าใครคือเจ้านายของตน

⁸⁴Bovisualize, Management Tip.: ทฤษฎี กระบวนการบริหาร POSDCORB, Accessed March 13, 2020, Available from <https://bovisualize.wordpress.com/2013/01/29/ทฤษฎี-กระบวนการบริหาร-POSDCORB/แนวคิดและทฤษฎี-Luther-Gulick>

5. เอกภาพในทิศทาง (unity of direction) แต่ละคนในกลุ่มกิจกรรมขององค์การจะมีจุดมุ่งหมายเดียวกันรับแผนเดียวและจากหัวหน้าเดียว

6. ผลประโยชน์ของหมู่คณะจะต้องเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว (Subordination of Individual Interests to the General Interests) คนที่เข้ามาทำงานในองค์การนั้นจะต้องยอมรับว่าผลประโยชน์ขององค์การจะต้องมาเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว

7. มีระบบค่าตอบแทนที่ยุติธรรม (remuneration) คนทำงานแม้จะต้องเห็นผลประโยชน์ขององค์การเหนือผลประโยชน์ส่วนตัวแต่องค์การก็ต้องทำหน้าที่จัดระบบค่าตอบแทนให้เหมาะสมแก่ความสามารถและเป็นไปอย่างยุติธรรม

8. ระบบการรวมศูนย์ (centralization) การรวมศูนย์ในที่นี้หมายถึง ระดับของการที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีส่วนในการตัดสินใจอย่างไร การจะกระจายอำนาจหรือรวมอำนาจเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ประเด็นจะอยู่ที่ว่าทำอย่างไรจึงจะรวมศูนย์ได้ในแต่ละกรณี แนวคิดนี้มองเห็นความจำเป็นขององค์การที่ต้องมีศูนย์รวมอำนาจ

9. สายบังคับบัญชา (scalar chain) หมายถึงสายบังคับบัญชาจากระดับสูงลงมาสู่ระดับต่ำสุด สายการสื่อสารติดต่อก็คจะเป็นไปตามนี้ คือ จะเป็นไปตามระดับชั้น อย่างไรก็ตามถ้าสายการบังคับบัญชาก่อให้เกิดการเสียเวลาล่าช้าก็ให้มีการข้ามชั้นตอนได้ และทั้งนี้ต้องเป็นข้อตกลงระหว่างส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

10. ความเป็นระบบระเบียบ (order) หมายความว่า คนที่ดีหรือวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายที่ดีจะอยู่ในที่อันเหมาะสมในเวลาอันเหมาะสม ความเป็นระบบระเบียบนี้ในส่วนหนึ่งหมายความว่า ถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น คนป่วยงาน ลางาน ก็สามารถมีคนทดแทนได้ เพราะมีความเป็นระบบทำให้รู้งานกัน

11. ความเท่าเทียมกัน (equity) ในที่นี้ผู้เป็นหัวหน้าจะต้องมีการตอบสนองต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมีเมตตาและยุติธรรม การใช้อำนาจของผู้บริหารจะเป็นไปด้วยหลักการมิใช่จะทำอะไรได้ตามใจ

12. ความมั่นคงและสามัญฐานของบุคลากร (stability of tenure of personnel) ทั้งนี้โดยมองว่า การที่มีคนเปลี่ยนงานบ่อย ๆ นั้นจะทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพ ฝ่ายบริหารควรวางแผนงานให้สามารถมีการทดแทนกำลังคนกันได้เมื่อมีตำแหน่งว่างลง

13. การริเริ่มสร้างสรรค์ (initiative) ผู้ใต้บังคับบัญชาจะสามารถมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะทำงานออกมาได้ในระดับที่สูง

14. วิญญาณแห่งหมู่คณะ (esprit de corps) การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีความราบรื่นและความเป็นปึกแผ่น

ฟายอล (Fayol) ได้สรุปเป็นทฤษฎีว่า หากวันหนึ่งคุณต้องอยู่ในสถานะที่ต้องใช้คนจำนวนมาก ๆ ในการทำงานแล้วละก็หัวใจของการบริหารจัดการเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายนั้นมีองค์ประกอบด้วยกัน 5 ปัจจัย เรียกว่า POCCC มีดังนี้

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจและกำหนดขึ้นเป็นแผนการปฏิบัติงานหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อสำหรับเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

2. การจัดการองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจำต้องให้มีโครงสร้างของงานต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของและตัวคน อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

3. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งงานต่าง ๆ ของผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งกระทำให้สำเร็จผลด้วยดีโดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีจะต้องเข้าใจคนงานของตน

4. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงของทุกคนให้เข้ากันได้และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

5. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้ล่วงหน้า⁸⁵

กล่าวสรุปได้ว่า หลักการบริหาร หมายถึง กระบวนการการบริหารที่ได้มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า การจัดการองค์การ การสรรหาหรือจัดคนให้ตรงกับงาน มีกฎระเบียบแบบแผนในการดำเนินงาน การควบคุม ประสานงานร่วมกันในการทำกิจกรรมมีการประเมินผลงานอย่างเหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จ

การบริหารจัดการสถานศึกษา

ตามกฎกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้ “ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาดำเนินการ

⁸⁵กติกา เมฆสุด, **ทฤษฎีบริหารจัดการของ Henry Fayol : บิดาทฤษฎีการบริหารจัดการสมัยใหม่**, เข้าถึงเมื่อ 13 มีนาคม 2563, เข้าถึงได้จาก <http://katikamek.blogspot.com/2018/01/henry-fayol.html>, <https://www.toolshero.com/toolsheroes/henri-fayol/>

กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตนแล้วแต่กรณีในเรื่องดังต่อไปนี้” ในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษา ในการให้อำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา ในด้านการบริหารงานตามภาระงาน หน้าที่การบริหารของสถานศึกษา ภาระหน้าที่การบริหารงานในสถานศึกษา 4 ฝ่าย ดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ มีภาระหน้าที่ 17 อย่างด้วยกัน คือ 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีภาระหน้าที่ 22 อย่างด้วยกัน คือ 1) การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ 2) การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ 3) การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร 4) การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ 5) การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ 6) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้จ่ายงบประมาณ 7) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ 8) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 9) การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา 10) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา 11) การวางแผนพัสดุ 12) การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงิน งบประมาณ 13) การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ 14) การจัดหาพัสดุ 15) การควบคุมดูแลบำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ 16) การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน 17) การเบิกเงินจากคลัง 18) การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน 19) การนำเงินส่งคลัง 20) การจัดทำบัญชีการเงิน 21) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน 22) การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและรายงาน

3. ด้านการบริหารงานบุคคล มีภาระหน้าที่ 20 อย่างด้วยกัน คือ 1) การวางแผน อัตรากำลัง 2) การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 4) การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 5) การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน 6) การลาทุกประเภท 7) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 8) การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ 9) การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการ 10) การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ 11) การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ 12) การออกจากราชการ 13) การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ 14) การจัดทำบัญชีรายชื่อ และให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ 15) การส่งเสริมการประเมิน วิชยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 16) การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ 17) การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ 18) การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและ จริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 19) การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต 20) การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงาน บุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป มีภาระหน้าที่ 21 อย่างด้วยกัน คือ 1) การพัฒนาระบบและ เครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 2) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 3) การวางแผน การบริหารงานการศึกษา 4) งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน 5) การจัดระบบการบริหารและ พัฒนางองค์กร 6) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน 7) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 8) การดำเนินงาน อุดมการณ์ 9) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 10) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน 11) การรับนักเรียน 12) การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา 13) การประสาน การจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย 14) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 15) การทัศนศึกษา 16) งานกิจการนักเรียน 17) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 18) การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและ สถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษา 19) งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น การรายงานผลการปฏิบัติงาน 20) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน 21) แนวทาง การจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ในการลงโทษนักเรียน⁸⁶

⁸⁶พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545, ภาระหน้าที่การบริหารงาน ในโรงเรียน 4 ฝ่าย, เข้าถึงเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก http://www.thaischool.in.th/_files_school/86100725/document/86100725_0_20160502-185406.pdf

ในการบริหารสถานศึกษาในสถานศึกษานั้น มีแนวคิดหลักที่นำมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการและควบคุมระบบให้บรรลุผลตามแนวคิดการบริหารและการบริหารสถานศึกษาไว้หลายท่านด้วยกัน ดังนี้

ความหมายของการบริหารจัดการสถานศึกษา

การบริหารจัดการศึกษาตามแนวคิดของ ดูบริน (Dubrin) ซึ่งได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการสถานศึกษาว่า หมายถึง กระบวนการใช้ทรัพยากรองค์กร ให้องค์การมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ โดยผ่านโครงสร้างของการวางแผนและการตัดสินใจ การจัดองค์กร การสั่งการ และการควบคุม⁸⁷ กระบวนการบริหาร POSDCoRB ตามแนวคิดของ กูลิค (Gulick) และเออร์วิก (Urwick) ซึ่งหมายถึง กระบวนการบริหาร 7 ประการ ได้รวบรวมแนวคิดทางด้านการบริหารต่าง ๆ เอาไว้ในหนังสือชื่อ “Paper on the Science of Administration : Notes on the Theory of Organization” ประกอบด้วยการบริหาร 7 ประการ ดังนี้ 1) Planning การวางแผน เป็นการวางแผนเค้าโครงการกิจกรรมซึ่งเป็นการเตรียมการก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) Organizing การจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างขององค์การโดยพิจารณาให้เหมาะสมกับงาน เช่น การแบ่งงาน (Division of Work) เป็นกรม กอง หรือแผนก โดยอาศัยปริมาณงาน คุณภาพงาน หรือจัดตามลักษณะเฉพาะของงาน (Specialization) 3) Staffing การจัดบุคลากรปฏิบัติงาน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรนั่นเอง ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรมาปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่กำหนดไว้ 4) Directing การอำนวยการ เป็นภาระกิจในการใช้ศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ (Leadership) มนุษยสัมพันธ์ (Human Relations) การจูงใจ (Motivation) และการตัดสินใจ (Decision making) เป็นต้น 5) Coordinating การประสานงาน เป็นการประสานให้ส่วนต่าง ๆ ของกระบวนการทำงานมีความต่อเนื่องกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่น 6) Reporting การรายงาน เป็นกระบวนการและเทคนิคของการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาตามชั้นได้ทราบถึงผลการปฏิบัติงาน โดยที่มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสาร (Communication) ในองค์กรอยู่ด้วย และ 7) Budgeting การงบประมาณ เป็นภาระกิจที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการทำบัญชีการควบคุมเกี่ยวกับการเงินและการคลัง⁸⁸

⁸⁷Andrew J. Dubrin, **Essentials of Management**, 3rd ed. (Ohio: South-between Publishing, 1994), “unpaged”.

⁸⁸Luther Gulick and Lyndall Urwick, **ทฤษฎี กระบวนการบริหาร POSDCORB แนวคิด และทฤษฎี Luther Gulick**, เข้าถึงเมื่อ 16 กันยายน 2560, เข้าถึงได้จาก <https://bovisualize.wordpress.com/2013/01/29/ทฤษฎี-กระบวนการบริหาร-posdcorb/>

เสนาะ ตีเยาว์ อธิบายถึงความหมายของการบริหารว่ามีหลายอย่าง เช่น “การบริหาร คือ การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น” ความหมายบ่งบอกว่า ผู้บริหารไม่ได้ลงมือด้วยตัวเองแต่ทำงาน โดยการสั่งให้คนอื่นทำ อีกความหมายหนึ่ง “การบริหาร คือ กิจกรรมในการใช้ทรัพยากรขององค์กร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล” ตามความหมายนี้ การบริหาร ได้แก่ กิจกรรมในการวางแผน การจัดองค์กร การจูงใจและการควบคุมทรัพยากรวัตถุให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ด้วยดี อีกความหมายหนึ่ง “การบริหาร คือ กระบวนการทำงานกับคนและวัตถุเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร” เป็นความหมายที่เน้นการใช้ทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรวัตถุให้บังเกิดผลประโยชน์ต่อองค์กร ความหมายของการบริหารที่สำคัญที่สุด ได้แก่ “การบริหาร คือ กระบวนการทำงานกับคนโดยอาศัยคน เพื่อวัตถุประสงค์ขององค์กรภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง” ความหมายของการบริหารหลังสุดนี้ได้แยกสาระสำคัญของการบริหารออกเป็น 5 ลักษณะ 1) การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยการอาศัยคน 2) การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์กร 3) การบริหารเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ 4) การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด 5) การบริหารเป็นการเผชิญสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป⁸⁹

สุรพล พุฒคำ กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นการจัดหาวิธีการที่จะทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียนทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อหน้าที่โดยมีตัวชี้วัดบ่งบอกถึงความสำเร็จในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา⁹⁰

ดังนั้นสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานร่วมกันโดยมีกลุ่มเป้าหมายเดียวกันในการรวมกลุ่มหลายฝ่ายที่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษาร่วมกัน มีวัตถุประสงค์เดียวกันในการบริหารสถานศึกษาเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และประสบความสำเร็จต่อกันอย่างมีประสิทธิภาพ

การแบ่งภาระงานและหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษานับว่าเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ ซึ่งมีผู้ให้นิยามในภาระงานในแต่ละฝ่ายเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

⁸⁹เสนาะ ตีเยาว์, รูปแบบการบริหารและจัดการวิจัยทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้องขององค์กรระดับชาติ (กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548), 6.

⁹⁰สุรพล พุฒคำ, โครงสร้างการจัดการในสถานศึกษา (ลพบุรี: คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2544), 30.

สมิธ (Smith) และคณะ ได้แบ่งการบริหารงานสถานศึกษาไว้ 6 งาน คือ 1) งานวิชาการ 2) งานบุคลากร 3) งานกิจการนักเรียน 4) งานอาคารสถานที่ 5) งานธุรการและการเงิน และ 6) งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้ทำการศึกษาด้านการใช้เวลาในการบริหารงานและการให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษาแต่ละงานซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้บริหาร โดยแยกออกเป็น 7 ประเภท คือ 1) การบริหารงานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 40 2) งานบริหารบุคลากร ได้แก่ ครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 20 3) งานบริหารกิจการนักเรียน นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20 4) งานบริหารการเงินและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 5 5) งานบริหารอาคารสถานที่ คิดเป็นร้อยละ 5 6) งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน คิดเป็น ร้อยละ 5 7) งานบริหารทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 5⁹¹

แคมป์เบลล์ (Campbell) ได้แบ่งงานบริหารสถานศึกษาออกเป็น 6 ประการ คือ 1) งานด้านหลักสูตรและการสอน 2) งานการบริหารบุคลากรทางการสอน 3) งานบริการนักเรียน 4) งานอาคารสถานที่ 5) งานด้านงบประมาณและงานธุรการ และ 6) งานความสัมพันธ์กับชุมชน⁹²

คิมบรอด (Kimbrough) และนั้เนอริ (Nunnery) ได้แบ่งงานการบริหารโรงเรียนออกเป็น 8 ประการ คือ 1) งานการพัฒนาองค์กรและธำรงไว้ซึ่งองค์กร 2) งานบริหารหลักสูตรและการสอน 3) งานบริหารเศรษฐกิจการศึกษา 4) งานธุรการ 5) งานบริหารบุคคล 6) งานกิจการนักเรียน 7) งานสร้างภาวะผู้นำในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และ 8) งานด้านการประเมินผลการวิจัยและสร้างความเชื่อถือจากประชาชน⁹³

รามเซอเยอร์ (Ramseyer) และคนอื่น ๆ ได้ข้อสรุปขอขยายการบริหารงานไว้ 8 ประเภท ดังนี้ 1) งานพัฒนาการสอนและหลักการ 2) งานธุรการ การเงินและการบริการต่าง ๆ ของโรงเรียน 3) งานเป็นผู้นำชุมชนที่ตั้งอยู่ 4) งานบุคคล 5) งานอาคารสถานที่ 6) งานจัดการรถรับส่งนักเรียน 7) งานจัดระบบบริหารโรงเรียนให้ถูกต้อง และ 8) งานปกครองดูแลนักเรียน⁹⁴

ประเสริฐ เชษฐพันธ์ ได้สรุปว่า ขอบข่ายภารกิจการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย งานวิชาการ งานธุรการ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียนและงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน⁹⁵

⁹¹Edward W. Smith and Others, **The Education's Encyclopedia** (n.p., n.d.), 170.

⁹²Ronald F. Campbell, **Introduction to Education Administration** (Boston: McGraw-Hill, 1975), 23.

⁹³Ralph B. Kimbrough and Michael Y. Nunnery, **Education Administration** (New York: Macmillan, 1983), 164.

⁹⁴John A. Ramseyer and Others, **Factor Affecting Educational Administration** (Ohio: Ohio State University, 1995), 18.

⁹⁵ประเสริฐ เชษฐพันธ์, “การบริหารสถานศึกษา,” (เอกสารประกอบการสอน ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542), อัดสำเนา.

พนัส หันนาคินทร์ ได้แบ่งขอบข่ายงานการบริหารโรงเรียนออกเป็น 3 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายวิชาการ ได้แก่ การจัดการด้านการเรียน เช่น การจัดการสอน การจัดการครูเข้าสอน การจัดหนังสือเรียนและอุปกรณ์การเรียน การดำเนินการวัดและประเมินผลการศึกษาตลอดจน ออกใบสำคัญรับรองการจบการศึกษาของนักเรียน

2. ฝ่ายธุรการ ได้แก่ การจัดการในเรื่องสนับสนุนให้งานต่าง ๆ ของโรงเรียนดำเนิน ด้วยความสะดวกเรียบร้อย เช่น งานสารบรรณ งานการเงิน งานทะเบียนและพัสดุ การจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ให้หน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น

3. ฝ่ายบริหารนักเรียน ได้แก่ งานช่วยเหลือให้บริการแก่นักเรียน ควบคุมความประพฤติ และระเบียบวินัยของนักเรียน การจัดเรื่องอาหารกลางวัน การจัดนันทนาการและการแนะแนวเบื้องต้น⁹⁶

สรุปว่า งานการบริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านงานวิชาการ ด้านงาน บุคลากร ด้านงานกิจการนักเรียน ด้านงานธุรการการเงิน ด้านงานอาคารสถานที่และด้านงานสัมพันธ์ ชุมชน ในปัจจุบันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (พุทธศักราช 2545) มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและ การจัดการศึกษาเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง⁹⁷

จากการนำเสนอแนวคิดด้านการบริหารการศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่าการบริหารสถานศึกษาต้องมีฝ่ายบริหารทั้ง 4 ฝ่าย 6 งาน ถึงแม้ว่าจะยุบรวมมาเป็น 4 ฝ่ายงาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป ในการปฏิบัติตามบทบาทของแต่ละฝ่ายและร่วมกันบริหารสถานศึกษาที่ครอบคลุมในการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาและสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษา

⁹⁶พนัส หันนาคินทร์, *หลักการบริหารโรงเรียน* (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2544), 42.

⁹⁷สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545* (กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวาน กราฟฟิค, 2546), 24.

การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งต้องการวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลของผู้บริหาร ความร่วมมือของครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องบนพื้นฐานความถนัดและความต้องการของผู้เรียนและความจำเป็นของท้องถิ่น สังคม และประเทศชาติ

การบริหารงานวิชาการ คือ การบริหารงานเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติอันพึงประสงค์ตามความคาดหวังของหลักสูตร ชุมชน สังคม ความคาดหวังของสถานศึกษาและความคาดหวังของตัวผู้เรียน

งานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาโดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

ขอบข่ายของงานวิชาการ ประกอบด้วย งานหลักสูตร งานจัดการเรียนการสอน งานประเมินผลการเรียน งานการบริการนิเทศภายในสถานศึกษา งานการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ งานการวิจัยและพัฒนางานบริหารโครงการทางวิชาการ การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ การบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการที่มีผลสำเร็จสูง จะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาของครูผู้สอน ผู้เรียน และบุคลากรอื่นในสถานศึกษามีทีมงานที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำทางวิชาการ⁹⁸

การบริหารงบประมาณ

งบประมาณแผ่นดิน หมายถึง แผนการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อใช้จ่ายในการดำเนินงานบริหารประเทศ โดยแสดงถึงแหล่งที่มาของรายได้หรือทรัพยากรที่จะนำมาใช้จ่ายตามแผนที่กำหนด งบประมาณแผ่นดินมีความสำคัญยิ่งต่อการบริหารประเทศของรัฐบาลและความอยู่ดีกินดีของประชาชน งบประมาณในการบริหารสถานศึกษามีที่มาจาก 2 แหล่ง คือ จากงบประมาณแผ่นดินที่รัฐสนับสนุน และจากเงินนอกงบประมาณที่โรงเรียนจัดหาได้เองจากผู้มีจิตศรัทธาบริจาคหรือจากกิจกรรมของโรงเรียน

กระบวนการบริหารงบประมาณ หมายถึง การจัดทำงบประมาณ การดำเนินงานด้านแผนพัฒนาการศึกษา และคำขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี การจัดสรรงบประมาณการบริหารการใช้จ่ายเงินงบประมาณ และการควบคุมงบประมาณที่ได้รับให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ถูกต้องตามระเบียบ ทันเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ได้ทั้งผลผลิตและผลลัพธ์ ตลอดจนการติดตามประเมินผลและรายงาน

⁹⁸ ทัสนี วงศ์เย็น, “การบริหารงานวิชาการ,” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษาหน่วยที่ 1-7 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2551), 180-181.

หลักการบริหารงบประมาณสถานศึกษาต้องบริหารงบประมาณเพื่อการเรียนการสอน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเป็นผลผลิตหลักให้เป็นพลเมืองที่สมบูรณ์ตามจุดหมายของหลักสูตร ได้ผลสัมฤทธิ์ของงาน คือ ได้ทั้งผลผลิตและผลลัพธ์เกิดผลสำเร็จทั้งนโยบาย การใช้จ่ายมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเห็นผลที่ประชาชนจะได้รับตามแนวทางงบประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์⁹⁹

การบริหารงานบุคลากรในสถานศึกษา

การบริหารงานบุคลากรในสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้อง ใช้ความรู้ ความสามารถ ทั้งในเชิงของทฤษฎีการบริหารงานบุคคลและความแม่นยำในเรื่องของระเบียบ กฎเกณฑ์ แนวปฏิบัติเพื่อนำมาใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยใช้ทักษะและประสบการณ์ เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ได้อย่างแม่นยำ รอบคอบและรวดเร็ว

บุคลากรในสถานศึกษาส่วนใหญ่(ประมาณร้อยละ 80) ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้สอน ส่วนที่เหลือ (ประมาณร้อยละ 20) เป็นบุคลากรสนับสนุนการสอน ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ในส่วนของงานธุรการ งานบริการ และงานอาคารสถานที่

กระบวนการบริหารบุคลากรในสถานศึกษา ประกอบด้วย การได้มาซึ่งบุคลากร การจัดวาง บุคลากรในตำแหน่งต่าง ๆ การธำรงรักษา และการพัฒนาบุคลากรทุกขั้นตอนของกระบวนการจะต้อง กำหนดเป็นระเบียบกฎเกณฑ์ และแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

บุคลากรปฏิบัติงานในสถานศึกษาจะต้องมีความสมบูรณ์ มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของจรรยาบรรณครู และเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

สถานศึกษาจะต้องกำหนดแผนพัฒนาบุคลากรไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาสถานศึกษา ระยะกลาง และแผนพัฒนาสถานศึกษาประจำปี¹⁰⁰

⁹⁹ทศนี วงศ์เย็น, “การบริหารงบประมาณ,” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษาหน่วยที่ 1-7 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2551), 220-221.

¹⁰⁰ทศนี วงศ์เย็น, “การบริหารบุคลากรในสถานศึกษา,” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษาหน่วยที่ 1-7 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2551), 272-273.

การบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการบริหารการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษา ให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ ตลอดจน การมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการสถานศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล¹⁰¹

ภารกิจการบริหารสถานศึกษา

ภารกิจการบริหารโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 1) การวิเคราะห์ภารกิจการบริหารโรงเรียน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหาร 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ภารกิจการบริหารงานทั้ง 4 ด้านการบริหารโรงเรียน มีดังนี้

1) ด้านการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

¹⁰¹จามจรี จำเมือง และคณะ, **คู่มือเตรียมสอบผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา** (กรุงเทพฯ: บริษัท ไฮเอ็ดพับลิชซิง จำกัด, ม.ป.ป.), 98.

2) ด้านการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย 1) การจัดตั้งงบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณ การเบิกจ่ายงบประมาณ การโอนและเปลี่ยนแปลงงบประมาณ และการรายงานผล 3) การตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพ การใช้จ่ายงบประมาณ ประกอบด้วย การตรวจสอบติดตามการใช้งบประมาณ การตรวจสอบติดตามการใช้ผลผลิต 4) การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา ประกอบด้วย ทุนการศึกษา กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา การจัดการทรัพยากร การส่งเสริมการบริหาร การจัดหารายได้และผลประโยชน์ในรูปแบบที่หลากหลาย 5) การบริหารการเงิน ประกอบด้วย การเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน การนำส่งเงิน 6) การบริหารบัญชี ประกอบด้วย การจัดทำบัญชีการเงิน การจัดทำทะเบียนทางการเงิน การจัดทำรายงานทางการเงิน และงบการเงิน การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ประกอบด้วย การวางแผนจัดหาพัสดุ การกำหนดแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะ การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ การจัดหาพัสดุ การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ และการจัดหาผลประโยชน์สินทรัพย์

3) ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย 1) การวางแผนอัตรากำลัง 2) การกำหนดตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) การเกลี่ยอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 4) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ได้แก่ การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการและเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม 5) การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 6) การเปลี่ยนแปลงสถานภาพวิชาชีพ 7) เงินเดือนและค่าตอบแทน 8) การเลื่อนขั้นเงินเดือน 9) การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 10) การลาศึกษาต่อ 11) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 12) การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ 13) มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ 14) การส่งเสริมวินัยสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 15) การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 16) การสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน 17) การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ 18) การอุทธรณ์ 19) การร้องทุกข์ 20) การออกจากราชการ 21) การขอรับใบอนุญาตและการขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ 22) งานทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 23) งานยกเว้นคุณสมบัติ เช่น การยกเว้นการเกณฑ์ทหาร 24) งานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

4) ด้านการบริหารทั่วไป ประกอบด้วย 1) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ 2) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 3) การวางแผนการศึกษา ประกอบด้วย แผนพัฒนาการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์ แผนพัฒนาการศึกษาประจำปีและแผนปฏิบัติการประจำปี 4) งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน 5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร 6) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน 7) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 8) การดำเนินงานธุรการ ด้านการเงิน

การคลัง บัญชีและพัสดุ 9) การอำนวยการด้านบุคลากร 10) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 11) การจัดสำมะโนผู้เรียน 12) การรับนักเรียน 13) การจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา 14) การอำนวยการและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย 15) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 16) การทัศนศึกษา 17) การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน 18) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 19) การส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและ สถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา 20) งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น 21) งานกำกับดูแลสถานศึกษา : ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและรายงาน 22) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน¹⁰²

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับภาระงานหรือภาระกิจการบริหารและหน้าที่ในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้เป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับขอบข่ายและภารกิจการบริหารและการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่เป็นไปตามการบริหารสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการสถานศึกษา พ.ศ. 2550 ตามมาตรา 5 และมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้กระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาในการดำเนินงานบริหาร 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารทั่วไป

ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารสถานศึกษามีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

แคมป์เบลล์ (Campbell) กำหนดขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาไว้ 6 งาน คือ 1) งานด้านหลักสูตรและการสอน 2) งานด้านบริหารบุคลากรทางการสอน 3) งานบริการนักเรียน 4) งานด้านอาคารสถานที่ 5) งานด้านงบประมาณและธุรการ 6) งานสัมพันธ์ชุมชน¹⁰³

คิมบรอด (Kimbrough) และนั้เนอริ (Nunnery) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาไว้ 9 งาน คือ 1) การจัดโครงสร้างองค์กร 2) การบริหารหลักสูตรและการสอน 3) การเงินทางการศึกษา 4) การบริหารสนับสนุนด้านธุรการ 5) การบริหารบุคลากร 6) การบริหาร

¹⁰²กมลวรรณ รอดจ่าย, การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก, เข้าถึงเมื่อ 16 กันยายน 2560, เข้าถึงได้จาก http://cyberu.northcm.ac.th/mdata/35/PDF_File/Chapter1.pdf

¹⁰³Ronald F. Campbell, E. M. Bridges and P. O. Nystrand, **Introduction to Education Administration** (Boston: Allyn and Bacon, 1977), 16.

กิจการนักเรียน 7) การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก 8) ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน 9) ความรับผิดชอบต่อสังคม¹⁰⁴

กล่าวสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง เป็นการบริหารสถานศึกษาที่ใช้กระบวนการในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางแผนเอาไว้ให้เกิดผลสำเร็จ ทั้งนี้ ต้องประกอบด้วยบุคลากรในสถานศึกษาที่จะต้องมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน ซึ่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหารสถานศึกษาจึงขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ

การบริหารโรงเรียนในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชน

ความหมายของชุมชน หลากหลายทรงคนะกับแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษา ไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของชุมชน หมายถึง หมู่ชน , กลุ่มคนที่อยู่รวมกันเป็นสังคมขนาดเล็ก อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน, ที่มีคนอาศัยอยู่มาก เช่น ชัยบรรดาเขตชุมชนต้องชะลอความเร็ว¹⁰⁵

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาอังกฤษ - ไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2549 ให้ความหมายของคำว่าชุมชน (Community) ว่า “(1) กลุ่มย่อยที่มีลักษณะหลายประการเหมือนกับลักษณะสังคมแต่มีขนาดเล็กกว่า และมีความสนใจร่วมที่ประสานกันในวงแคบกว่า” และอธิบายเพิ่มเติมว่า

ชุมชน หมายถึง เขตพื้นที่ ระดับความคุ้นเคยและการติดต่อระหว่างบุคคลตลอดจนพื้นฐานความยึดเหนี่ยวเฉพาะบางอย่างที่ทำให้ชุมชนต่างไปจากกลุ่มเพื่อนบ้าน ชุมชนมีลักษณะทางเศรษฐกิจเป็นแบบเลี้ยงตนเองที่จำกัดมากกว่าสังคม แต่ภายในวงจำกัดเหล่านั้นย่อมมีการสร้างสรรค์ใกล้ชิดกว่าความเห็นอกเห็นใจลึกซึ้งกว่า อาจมีสิ่งเฉพาะบางประการที่ผูกพันเอกภาพ เช่น เชื้อชาติ ต้นกำเนิดเดิมของชาติหรือศาสนา¹⁰⁶

¹⁰⁴Ralph B. Kimbrough and Michael Y. Nunnery, **Education Administration An Introduction** (New York: Macmillan, 1976), 164-193.

¹⁰⁵ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554** (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2554.), 77.

¹⁰⁶ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาอังกฤษ-ไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน** (กรุงเทพฯ: บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ จำกัด, 2524), 248.

พจนานุกรมของ เวบสเตอร์ ได้ให้ความหมายของชุมชนว่า คือ

1. กลุ่มคนที่อยู่ในท้องที่หรือในเมืองเดียวกันภายใต้กฎหมายเดียวกัน
2. อาณาบริเวณหรือเมืองที่มีกลุ่มคนอยู่ร่วมกัน
3. ชุมชนกลุ่มหนึ่งที่อยู่ร่วมกัน และมีความสนใจในเรื่องต่าง ๆ คล้าย ๆ กันโดยส่วนประกอบที่สำคัญของชุมชน จำแนกได้ดังต่อไปนี้

- 3.1 ต้องมีกลุ่มชนร่วมกัน
- 3.2 กลุ่มคนนั้นอยู่ร่วมกันในอาณาบริเวณเดียวกัน
- 3.3 อยู่ภายใต้กฎหมายหรือข้อบังคับเดียวกัน
- 3.4 กลุ่มคนนั้นมีความสนใจในเรื่องต่าง ๆ ร่วมกันด้วยความสมัครใจ¹⁰⁷

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์ กล่าวว่า ชุมชน มีความหมายเป็น 2 นัย คือ 1) ชุมชนในความหมายโดยทั่วไปหรือชุมชนแบบดั้งเดิม หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันในอาณาบริเวณแห่งหนึ่งมีลักษณะเป็นสังคมขนาดเล็ก โดยบุคคลในชุมชนนั้นมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกันและมีระบบสังคมของตน 2) ชุมชนรูปแบบใหม่ เป็นชุมชนที่สมาชิกไม่จำเป็นต้องรวมตัวอยู่ในพื้นที่เดียวกันเพียงแต่สมาชิกเหล่านั้นมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกันและมีระเบียบเป็นที่ยอมรับยึดถือร่วมกัน ลักษณะเช่นนี้ก็จัดได้ว่าเป็นชุมชนอีกแบบหนึ่งเช่นกัน ตัวอย่างเช่น จส.100 หรือชุมชนร่วมด้วยช่วยกัน ซึ่งเป็นชุมชนที่อาศัยคลื่นวิทยุเป็นสื่อในการสร้างปฏิสัมพันธ์และทำกิจกรรมร่วมกัน สำหรับในยุคข้อมูลข่าวสารนี้อินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมมากขึ้น ทำให้มีชุมชนบนเว็บบอร์ดเกิดขึ้นมากมาย โดยตั้งชื่อชุมชนตามชื่อเว็บไซต์ เช่น ชุมชนหรรษาศาสตร์คลับดอทคอม(Hunsaclub.com) ชุมชนสบายดอทคอม (Sabuy.com) ชุมชนพันทิพย์ดอทคอม(pantip.com) เป็นต้น¹⁰⁸

ธีราพร ทวีธรรมเจริญ กล่าวว่า “ชุมชน” ชุมชนเป็นกลุ่มคนซึ่งอาจมีขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ได้โดยอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่หนึ่ง ซึ่งสมาชิกของกลุ่มต่างมีความสัมพันธ์กัน มีการเรียนรู้และการติดต่อสื่อสารระหว่างกันโดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินชีวิตภายใต้ระเบียบทางสังคมที่คอยควบคุมพฤติกรรมหรือความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม¹⁰⁹

¹⁰⁷Webster’new biographical dictionary, **Springfield** (Mass: Merriam-Webster, 1988), 282.

¹⁰⁸ชูชาติ พ่วงสมจิตร์, “สถานศึกษากับชุมชน,” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษาหน่วยที่ 8-15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550), 185.

¹⁰⁹ธีราพร ทวีธรรมเจริญ, “การเรียนรู้วิถีชุมชนจากแนวคิดในทฤษฎีโครงสร้างทางสังคมและทฤษฎีชุมชน,” **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย** 30, 1 (มกราคม - มีนาคม 2553): 105.

เสรี พงศ์พิศ กล่าวว่า ชุมชน (Community) ชุมชนมีหลายความหมาย หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ดังที่เรียกกันว่าหมู่บ้าน (ในชนบท) ชุมชนแออัด (ในเมือง) หรือหมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ในที่เดียวกันหรือห่างไกลกันแต่สัมพันธ์กันด้วยความสนใจ ผลประโยชน์ หรือความเชื่อ เผ่าพันธุ์ อาชีพ ปัญหาเดียวกัน คล้ายกัน ร่วมกัน เช่น ชุมชนชาวคริสต์ ชุมชนชาวจีน ชุมชนชาวประมง ชุมชนชาวเกย์ การรวมกลุ่มเป็นสมาคมต่าง ๆ ของคนอาชีพเดียวกันหรือมีความสนใจร่วมกัน ชุมชนต่าง ๆ มีความสัมพันธ์หรือปฏิสัมพันธ์ต่อกันแบบไม่เป็นทางการหรือตามธรรมชาติ สิ่งที่ทำให้เกิดชุมชนคือความสัมพันธ์และเครือข่ายทางสังคมของสมาชิก การสื่อสาร การไปมาหาสู่ หรือการสัมพันธ์กันทางเครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่จนเกิดชุมชนเสมือนจริง ชุมชน (community) อาจเรียกว่า “ประชาคม” ซึ่งแปลจากภาษาอังกฤษว่า community เช่นเดียวกัน เพื่อบอกถึงกลุ่มรัฐ ประเทศ กลุ่มทางการเมือง กลุ่มกิจกรรมสาธารณะ เช่น ประชาคมยุโรป (European Community) ประชาคมนานาชาติ (international community) มีการนำมาใช้ในภาษาไทยในความหมายประยุกต์ ซึ่งหมายถึง กลุ่มคน รวมถึงการประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องราวหรือประเด็นสาธารณะ เช่น ประชาคมหมู่บ้าน ประชาคมตำบล การทำประชาคม¹¹⁰

ประเวศ วะสี กล่าวว่า ชุมชน หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งเท่าใดก็ได้ มีวัตถุประสงค์ร่วมกันมีการติดต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ มีการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน¹¹¹ และยังให้ความหมายที่ว่าด้วยชุมชนเข้มแข็งว่า ชุมชน หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกันมีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความพยายามทำอะไรร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำซึ่งรวมถึงการติดต่อสื่อสารกัน (communicate) ความเป็นชุมชนอยู่ที่ความร่วมมือ ความเป็นชุมชนอาจเกิดขึ้นในสถานที่และสถานการณ์ต่าง ๆ กัน เช่น 1) ความเป็นชุมชนในครอบครัว 2) ความเป็นชุมชนในที่ทำงาน 3) ความเป็นชุมชนวิชาการ (academic community) 4) ความเป็นชุมชนสงฆ์ 5) ความเป็นชุมชนทางอากาศ เนื่องจากรวมตัวกันโดยใช้วิทยุติดต่อสื่อสารกัน 6) ความเป็นชุมชนทางอินเทอร์เน็ต (Internet) เป็นต้น ความเป็นกลุ่มก้อนหรือความเป็นชุมชน ทำให้กลุ่มมีศักยภาพสูงมากเพราะเป็นกลุ่มก้อนที่มีวัตถุประสงค์ร่วม มีความรัก มีการกระทำร่วมกัน และมีการเรียนรู้ร่วมกัน¹¹²

¹¹⁰เสรี พงศ์พิศ, **แปดสิบคำที่ควรรู้**, เข้าถึงเมื่อ 16 มิถุนายน 2563, เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/archcommunitydevelopment/community-development-vocabulary>

¹¹¹ประเวศ วะสี, **ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคน ศักยภาพแห่งความสร้างสรรค์**, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน, 2544), 33.

¹¹²ประเวศ วะสี, **การสร้างและบริหารเครือข่ายในยุคปัจจุบัน**, เข้าถึงเมื่อ 13 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://www.ldi.or.th/2016/08/30/การสร้างและบริหารเครือข่าย/>

มาร์ค (Mark) ให้ความหมายของชุมชนว่า คนจำนวนหนึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่แห่งหนึ่งมีความเชื่อผลประโยชน์ในกิจกรรมและมีคุณสมบัติอื่นที่คล้ายคลึงกัน คุณลักษณะเหล่านี้มีลักษณะเด่นเพียงพอที่จะทำให้สมาชิกนั้นตระหนักและเกื้อกูลกัน¹¹³

จากความหมายของ ชุมชน ที่กล่าวไว้ในเบื้องต้นผู้วิจัยสรุปความหมายของ ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณแห่งหนึ่งในพื้นที่เดียวกันหรือต่างพื้นที่กันมารวมตัวกันและอาศัยอยู่ร่วมกันมาเป็นเวลายาวนาน มีความผูกพันต่อกัน มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี มีความคิดเห็น ความเชื่อ ในทิศทางเดียวกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยมีวัตถุประสงค์ได้ วัตถุประสงค์หนึ่งร่วมกันอย่างเอื้อเพื่อและเกื้อกูล

ประเภทของชุมชน

การแบ่งประเภทของชุมชนมีความแตกต่างกันไปตามทัศนะของนักวิชาการ อย่างไรก็ตาม ชุมชนของไทยมีการแบ่งออกตามลักษณะใหญ่ ๆ 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) แบ่งลักษณะการปกครอง 2) แบ่งตามลักษณะกิจกรรมทางสังคม 3) แบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม

แบ่งตามลักษณะการปกครอง (administrative unit) สามารถแบ่งชุมชนได้ 4 กลุ่ม โดยพิจารณาจากลักษณะการปกครอง ได้แก่ 1) ชุมชนหมู่บ้าน หมายถึง หมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วย บ้านหลายบ้านในท้องที่เดียวกัน โดยจัดอยู่ในความปกครองอันเดียวกันเป็นหมู่บ้านหนึ่ง 2) ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) เป็นชุมชนที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 3) ชุมชนเทศบาล หมายถึง ชุมชนที่มีความเจริญและมีความหนาแน่น จึงยกฐานะขึ้นมาเป็นเทศบาลได้ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยชุมชนเทศบาลนี้ จำแนกออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ทั้งนี้ขึ้นกับ จำนวนราษฎร ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร และปัจจัยประกอบอื่น ๆ 4) ชุมชนลักษณะการปกครองแบบพิเศษ ได้แก่ ชุมชนเขตกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา เป็นชุมชนที่มีการปกครองตนเอง มีการเลือกตั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาโดยประชาชนในชุมชน

ลักษณะของชุมชนแบ่งตามกิจกรรมทางสังคม (social activities) สามารถแบ่งชุมชนได้ 5 ชุมชน คือ 1) ชุมชนเกษตรกรรม หมายถึง ชุมชนที่ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ชุมชนหมู่บ้านต่าง ๆ ซึ่งราษฎรส่วนมากทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์หรือทำประมง ลักษณะชีวิตของความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติมาก 2) ชุมชนศูนย์การค้า หมายถึง ชุมชนที่เป็นศูนย์กลางของการค้า มีประชาชนนำสินค้าหรือผลิตผลมาซื้อขาย

¹¹³S. H. Mark, *Promoting community* (New York: McGraw-Hill, 1994), 82.

แลกเปลี่ยนกัน พบได้ทั่วไปทั้งในเขตเมืองและเขตชุมชนหนาแน่นต่าง ๆ 3) ชุมชนศูนย์กลางการขนส่ง หมายถึง ชุมชนที่เกิดขึ้นตามเส้นทางคมนาคมหรือเส้นทางขนส่งทางรถยนต์ ทางเรือหรือทางอากาศ ชุมชนตามทางแยกซึ่งเป็นศูนย์กลางของการเดินทาง เป็นต้น 4) ชุมชนเขตอุตสาหกรรม หมายถึง ชุมชนที่อยู่ในเขตอุตสาหกรรมซึ่งจะมีโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ตั้งอยู่และบ้านของคนงานจะอยู่ในเขตของชุมชนอุตสาหกรรม 5) ชุมชนศูนย์กลางของการบริการ หมายถึง ชุมชนที่ตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางของการบริการต่าง ๆ เช่น ชุมชนในเขตตัวเมืองหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จะเป็นชุมชนศูนย์กลางของการท่องเที่ยวและการซื้อสินค้า ส่วนชุมชนในเขตตัวเมืองจังหวัดสงขลาจะเป็นชุมชนศูนย์กลางของทางราชการ

ลักษณะของชุมชนแบ่งออกตามความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม (social relation) เป็นการแบ่งชุมชนในแง่ของความสัมพันธ์ทางสังคมและเป็นการมองในทัศนะของนักสังคมวิทยาที่มองลักษณะของชุมชนในด้านความสัมพันธ์ทุก ๆ ด้านไม่เพียงแต่เฉพาะการเมือง การปกครอง หรือกิจกรรมทางสังคมเท่านั้นแต่รวมไปถึงความสัมพันธ์ในสถาบันต่าง ๆ ตลอดจนลักษณะทางนิเวศวิทยาอีกด้วย ลักษณะของชุมชนแบ่งได้เป็น 2 ชุมชน ดังต่อไปนี้ 1) ชุมชนชนบท เป็นชุมชนที่มีความใกล้ชิดกับธรรมชาติมาก ราษฎรยังต้องอาศัยนำฝนทำเกษตรกรรม โดยปัจจุบันมีการจัดระบบชลประทานเพื่อการเกษตรได้มากขึ้น ประชาชนในชุมชนลักษณะนี้สมาชิกในครอบครัวจะมีความสัมพันธ์และใกล้ชิดกันมาก ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมครอบครัวทั้งเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภค ภายในชุมชนมีญาติพี่น้องอยู่ใกล้ชิดสนิทสนมคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฐานะทางเศรษฐกิจภายในชุมชนไม่ค่อยจะแตกต่างกันนัก นอกจากนี้ ชุมชนชนบทยังอาศัยวัฒนธรรม ชนบทธรรมเนียมประเพณีคอยควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในชุมชนด้วย 2) ชุมชนเมือง เป็นชุมชนที่มีความแตกต่างจากชุมชนชนบท ประชาชนในเขตเมืองจะมีความเป็นอิสระในการประกอบอาชีพและอยู่กันอย่างหนาแน่น ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวอาจจะมีไม่มากเท่ากับชุมชนชนบท ทั้งนี้เนื่องจากว่าสมาชิกต้องออกทำงานนอกบ้าน โอกาสที่จะพบปากพูดคุยน้อย ความสัมพันธ์มักเกิดจากการทำงานหรือการประกอบอาชีพ มีความผูกพันกับตำแหน่งและหน้าที่การงานหรือตามสายบังคับบัญชา เพื่อนบ้านในละแวกบ้านจะไม่รู้จักกันต่างคนต่างอยู่ การติดต่ออาจจะมีบ้างในหมู่อาชีพเดียวกัน แต่เป็นไปในลักษณะเป็นทางการไม่ค่อยจะสนิทสนมหรือมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด¹¹⁴

¹¹⁴ชูชาติ พ่วงสมจิตร, “สถานศึกษากับชุมชน,” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษาหน่วยที่ 8-15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช** (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550), 185-187.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร ได้สรุปประเภทของชุมชนแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ 1) แบ่งตามลักษณะการปกครอง ได้แก่ ชุมชนหมู่บ้าน ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบล ชุมชนเทศบาล และชุมชนลักษณะการปกครองพิเศษ 2) แบ่งตามภารกิจทางสังคม ได้แก่ชุมชนเกษตรกรรม ชุมชนศูนย์การค้า ชุมชนศูนย์การขนส่ง ชุมชนเขตอุตสาหกรรม และชุมชนศูนย์กลางการบริการ 3) แบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์ของบุคคลในชุมชน ได้แก่ ชุมชนชนบทและชุมชนเมือง¹¹⁵

จะเห็นได้ว่าชุมชนนั้นมีหลายประเภทด้วยกัน ซึ่งล้วนแล้วแต่จะมีการปกครองที่แตกต่างกันและทำกิจกรรมต่างกัน ส่วนลักษณะของชุมชนจะเห็นได้ว่าเป็นทั้งชุมชนเกษตรกรรม ชุมชนอุตสาหกรรม ชุมชนเมือง ชุมชนชนบท สิ่งแตกต่างเหล่านี้จะนำไปสู่แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาและสามารถนำมาพัฒนาองค์การ การบริหารจัดการด้านการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

การเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา ซึ่งทางสถานศึกษาได้จะจัดกิจกรรม เช่นการประชุมผู้ปกครอง การจัดงานปีใหม่ งานวันเด็กแห่งชาติ ทางสถานศึกษาจะให้ทางผู้ปกครองหรือบุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในงานต่าง ๆ ด้วย การให้บริการด้านอาคารสถานที่แก่ชุมชน สถานศึกษาให้บริการด้านอาคารสถานที่แก่ชุมชน เช่น การใช้ห้องประชุมของสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมของชุมชน การขอใช้สนามกีฬาเพื่อใช้ในการแข่งขันกีฬาต่าง ๆ การให้ความอำนวยความสะดวกในการให้ใช้พื้นที่จัดงานเลี้ยงต่าง ๆ และสถานศึกษาจะให้ความร่วมมือกับชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ร่วมกัน

มีนักวิชาการหลายท่านที่ได้ให้ความหมาย นิยาม ถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ไว้หลายท่าน ดังนี้

แฮร์ริส (Harris) ได้ให้ความหมายว่า การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน แจ้งข่าวความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนทราบ แสวงหาความช่วยเหลือจากชุมชน ตลอดจนเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน¹¹⁶

ซัมซัน (Sumtion) กล่าวว่า ความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ สรุปได้ว่า เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา และเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของคนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกันระหว่าง บ้าน โรงเรียน ชุมชน โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์ประชาชน ศูนย์การศึกษา และวัฒนธรรม และเป็นตัวนำในการนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่ชุมชน เป็นแนวทางในการประเมินผลการดำเนินงานของ

¹¹⁵เรื่องเดียวกัน, 187.

¹¹⁶Ben M. Harris, *Supervisory behavior in education*, 2rd ed. (Englewood Cliffs, NJ: Prentice – Hall, 1975), 13.

โรงเรียนกับชุมชน และเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามแนวความคิดของนักวิชาการ¹¹⁷

สตูปส์ (Stoops) และแรฟเฟอร์ตี (Rafferty) กล่าวถึงหลักในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ว่า 1) ต้องเป็นทั้งกระบวนการทั้งรับข่าวและกระบวนการทำให้ข่าวกับชุมชน โดยที่บุคคลภายนอกโรงเรียนจะต้องทราบความเป็นมาต่าง ๆ ของชุมชนเป็นอย่างดี และในเวลาเดียวกันโรงเรียนจะต้องชี้แจงให้ประชาชนได้ทราบถึงอุปสรรค ปัญหา และวิธีดำเนินงานของโรงเรียน 2) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ถ้าจะให้ได้ผลดีควรใช้วิธี หลาย ๆ ด้าน ไม่ควรทำเพียงด้านเดียว 3) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประการสำคัญที่สุด คือ จะต้องให้ประชาชนในชุมชนนั้นเข้าใจโรงเรียนให้มากที่สุด 4) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ควรจะต้องกระทำต่อเนื่องติดต่อกันตลอดไป 5) โรงเรียนควรให้ข้อมูลหรือข่าวสารที่น่าสนใจง่ายต่อการเข้าใจและควรต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน¹¹⁸

จาคอบสัน (Jacopson) กล่าวถึง วิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้ 1) จัดให้มีเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนออกเผยแพร่ 2) จัดให้มีการเสนอข่าวจากโรงเรียนถึงบ้านเป็นประจำ 3) จัดให้มีนิทรรศการภายในโรงเรียน 4) จัดให้มีการเยี่ยมโรงเรียน 5) จัดให้มีวันสัปดาห์แห่งการศึกษา 6) จัดให้มีโครงการเยี่ยมผู้ปกครองที่บ้าน 7) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน 8) ใช้สื่อมวลชนในด้านต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และอื่น ๆ 9) จัดทำรายงานประจำปีและชี้แจงให้ชุมชนทราบ 10) ตั้งสมาคมศิษย์เก่า 11) จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู 12) จัดกิจกรรมและหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี 13) โรงเรียนควรจัดกิจกรรมโดยเข้ามามีส่วนร่วมในท้องถิ่น เช่น งานประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่น การแสดงออกของนักเรียน เกมกีฬาต่าง ๆ ¹¹⁹

ประสงค์ ถึงแสง ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนว่า สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดยที่ชุมชนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาและความสำเร็จของสถานศึกษา ขณะเดียวกันโรงเรียนก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน ดังนั้น นอกจากการบริหารงานสถานศึกษา

¹¹⁷M. R. Sumtion, *School community relations* (New York: McGraw – Hill, 1996), 104–106.

¹¹⁸Emery Stoops and M. L. Rafferty, *Practice and trends in school administration* (New York: Ginn, 1961), 515-519.

¹¹⁹P. B. Jacobson, *The effective school principle* (Englewood Cliffs, NJ: Prentice – Hall, 1963), 466-498.

ในด้านวิชาการและการบริหารจัดการแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีอีกหนึ่งบทบาทสำคัญในการสร้างกลไกการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน พัฒนาความสัมพันธ์แบบเกื้อกูลกันกับชุมชน เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน และเพื่อได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนในกิจกรรมสร้างสรรค์พัฒนาต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งโรงเรียนและชุมชนอย่างยั่งยืน ในการสร้างความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน การสร้างให้ชุมชนมีส่วนร่วมร่วมกันกับสถานศึกษา ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของนักเรียน ให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็นคนเก่ง คนดี สามารถทำคุณประโยชน์ให้กับชุมชน และประเทศชาติ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ครู และสมาชิกชุมชนเป็นต้นแบบที่ดี ร่วมมือให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน การรวมพลังประสานความร่วมมือกับชุมชนให้ทำงานร่วมกับสถานศึกษา โดยเอาจุดแข็งและความพร้อมของบุคคลและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาสร้างสรรค์จนเกิดเป็นประโยชน์สูงสุดโดยมุ่งผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ การสร้างสถานศึกษาให้เป็นแหล่งความรู้ ศูนย์กลางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชุมชน โดยการดึงผู้ประกอบการและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพสถานศึกษารวมไปถึงการหรือการจัดฝึกสอนฝึกอบรมตามที่ชุมชนต้องการหรือเปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนที่มีความรู้ความสามารถมาเป็น “ผู้ถ่ายทอดภูมิความรู้” เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูชาวบ้าน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ เป็นศูนย์การเรียนรู้ทั้งภาครัฐและธุรกิจเอกชน นอกจากนี้ ยังสามารถใช้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน โดยการให้ชุมชนใช้อาคาร สถานที่ อุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ความสัมพันธ์ที่ดีมีพื้นฐานมาจาก ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ (Trust) โดยการ เข้าใจ เข้าถึง เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และชื่นชมยกย่องให้เกียรติคนในชุมชน¹²⁰

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

พิรพล เวทีกุล กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการดำเนินงานเน้นประเด็นหลัก 3 ด้าน ดังนี้ 1) การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ 2) วิธีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ สรุปได้ดังนี้

1) เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียน ผู้เรียน โดยเชิญผู้นำชุมชน เช่น พระภิกษุ ผู้ปกครอง นักเรียน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต. อบจ. เทศบาล ฯลฯ

¹²⁰ประสงค์ ถึงแสง, กลยุทธ์การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน (Strategies to Improve School and Community Relationships), เข้าถึงเมื่อ 21 สิงหาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://pppconnexed.trueplookpanya.com/skill/detail/52243>

มาร่วมปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ 2) สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้ชุมชน ตระหนักว่ากระบวนการจัดการศึกษา เป็นหน้าที่ของทุกคนในชุมชน การช่วยเหลือหรือการมีส่วนร่วมควรเกิดจากความศรัทธาและเต็มใจอย่างแท้จริง 3) เปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเป็น "ผู้ถ่ายทอดภูมิความรู้" ในหลาย ๆ รูปแบบ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูชาวบ้าน เครือข่ายการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ทั้งภาครัฐและธุรกิจเอกชน 4) ให้ชุมชนในการควบคุมดูแลบุตรหลานของตนเอง ซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชน "ใช้ทฤษฎีตาสับประรด" โดยขอความร่วมมือช่วยดูแลนักเรียน ควบคุมนักเรียนมิให้กระทำในสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ "ใช้ชุมชนเป็นฐาน หรือครอบครัวเป็นฐาน สร้างเยาวชน 5) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ประชุมผู้ปกครอง จัดงานประจำปี จัดนิทรรศการ และแสดงผลงานนักเรียน ทั้ง 5 ประเด็นนี้ อย่าแยกส่วน ต้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กับวิถีชีวิตชุมชนถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างโรงเรียนและชุมชนอย่างเสมอภาค และเกิดประโยชน์ร่วมกัน

วิธีสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ข้อนี้มีความสำคัญมากข้อหนึ่ง เพราะโรงเรียนมักสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในวงแคบ เช่น ตั้งสมาคม ครูผู้ปกครองนักเรียน สมาคมศิษย์เก่า และเชิญมาประชุม มาใช้บริการสถานที่ที่เพียงพอแล้ว สุดท้ายจบลงด้วยรับบริจาคเงินบำรุงโรงเรียน "ถอนชนท่าน" การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่พึงประสงค์ คือโรงเรียนและชุมชนมีส่วนเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีเจตนาเดียวกัน ยังประโยชน์ร่วมกัน มีความสัมพันธ์ในแนวราบ เคารพซึ่งกันและกัน มีจิตสำนึก และจิตอาสา ร่วมกัน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมีบุคคลที่เป็น "สะพาน" เชื่อมความสัมพันธ์ ดังนี้ 1) นักเรียนจะเป็นสะพานเชื่อมให้ได้ดี โดยใช้กิจกรรมที่นักเรียนเป็นผู้กระทำ เช่น โครงการเกษตรกรรมที่บ้าน การดูแลรักษาบ้านในฝัน ห้องสมุดเคลื่อนที่ โดยมีครูไปติดตามผลงานถึงบ้าน 2) ผู้บริหารโรงเรียนและครู เป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดชุมชนอยู่แล้ว เมื่อได้รับเชิญไปร่วมเป็นเกียรติในงานต่าง ๆ ในชุมชน ควรถือโอกาสนั้นสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ประชาสัมพันธ์งานของโรงเรียน งานของชุมชน ตามโอกาสที่เอื้ออำนวย หรือร่วมกิจกรรมอื่น ๆ เช่น กิจกรรมปลูกต้นไม้ กิจกรรมทำความสะอาดวัด และชุมชน เป็นต้น 3) ผู้ปกครองนักเรียนและผู้นำชุมชน ควรเชิญเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนทุกครั้ง เช่น งานวันเด็ก งานวันแม่แห่งชาติ งานกีฬาประจำปี งานแสดงนิทรรศการผลงานของครูนักเรียน ที่สำคัญที่สุด คือ ให้ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้นำชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากที่สุด 4) โรงเรียนควรเข้าไปเป็นที่ปรึกษากับชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนอาจจะยังไม่มี ความรู้ความเข้าใจเพียงพอ เช่น สารสนเทศและเทคโนโลยีประจำตำบล ศูนย์ผลิตภัณฑ์อาชีพ งานบัญชีกลุ่ม ออมทรัพย์ ทิศทางการพัฒนาชุมชน การสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง เกษตรปลอดภัย ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังคมอยู่เย็นเป็นสุข โดยอาจทำในลักษณะการเสวนากลุ่มเพื่อร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้าง

จะทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าของโรงเรียน และสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับโรงเรียน 5) กิจกรรม โรงเรียนสามารถที่จะริเริ่มกิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของชุมชน เป็นสะพานเชื่อมโยง ชุมชน และโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรม และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน 6) ความต่อเนื่อง ความสม่ำเสมอ และทำอย่างต่อเนื่อง เป็นประจำจนกลายเป็นวัฒนธรรมขององค์กร และชุมชน จะนำไปสู่ความยั่งยืนในที่สุด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนอย่างต่อเนื่องการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนนั้น มีปัจจัยอันเป็นเงื่อนไขการเป็น สมาชิกที่ดีของชุมชนที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์

1) ท่าทีของผู้บริหารโรงเรียนและครู ท่าที ลีลา การกระทำที่แสดงออกต่อชุมชนว่ามีความจริงใจ และเป็นประชาธิปไตยมากน้อยเพียงใด การไม่แปลกแยกจากวัฒนธรรมชุมชน และแสดงออกถึงความเคารพในศักดิ์ศรีของชาวบ้าน จะเป็นกลไกนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี

2) การสร้างความคุ้นเคยกับสมาชิกของชุมชน ครูและผู้บริหารโรงเรียน ควรเข้าหา เข้าใจ เข้าถึง ชาวบ้าน หรือผู้นำชุมชนก่อน ทำอย่างไรให้เกิดความรู้ ความรัก ความสนิทสนม ก่อเกิดทั้งน้ำใจ ไมตรี ความมีสมานฉันท์เชิงญาติมิตร

3) ความเชื่อความศรัทธา ที่ชุมชนมีต่อโรงเรียน โดยเกิดจากการทำงานของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่เสียสละ อุทิศและทุ่มเท เพื่อบุตรหลานของชุมชน ผนวกกับการเป็นตัวอย่าง ต้นแบบ ที่ดี จนเป็นที่ ศรัทธา เชื่อถือ เชื่อมือ เชื่อมั่น ว่าเป็นที่พึ่งของบุตรหลาน และชุมชนได้ อันนี้จะนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือด้วยดี

4) การให้บริการทางวิชาการ โดยทำให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน เป็นศูนย์รวมทางวิชาการ แหล่งรวบรวมข้อมูล ศูนย์รวมวัฒนธรรมและภูมิปัญญา โดยมีครูเป็นผู้นำทางปัญญา สามารถตอบสนองความต้องการทางประชาชนได้เต็มศักยภาพ เช่น ห้องสมุด อิเล็กทรอนิกส์ แพลตฟอร์มทางการเกษตร แหล่งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สวนสมุนไพร เป็นต้น

5) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชน ในรูปแบบกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การแสวงหาเครือข่าย เช่น Sister Schools เป็นต้น หรือมีส่วนร่วมด้วยช่วยกันจัดการศึกษา พัฒนาโรงเรียน การจัดการเรียนการสอน ทั้งในรูปแบบ กำกับ ส่งเสริม สนับสนุน ปรับปรุง พัฒนา คุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน

6) การประชาสัมพันธ์ เป็นสิ่งจำเป็นที่โรงเรียนควรสร้างความเข้าใจที่ดีต่อชุมชน เพราะอาจมีบางสิ่งบางอย่างที่เข้าใจไม่ตรงกัน อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โรงเรียนควรมีรูปแบบประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายให้เข้าถึงชุมชนได้ทุกที่ ทุกเมื่อ ทุกโอกาส ที่เหมาะสม

7) กิจกรรมที่โรงเรียนจัดต้องสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน มากกว่าที่โรงเรียนจะได้รับฝ่ายเดียว สำคัญต้องสอดคล้องกับปัญหาปากท้อง เศรษฐกิจ และชีวิตจริง จะเห็นได้ว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้ยั่งยืนต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน ต้องมุ่งมั่น จริงจัง และต่อเนื่อง จึงจะส่งผลให้เกิดการทำงานร่วมกันในลักษณะกัลยาณมิตรอย่างยั่งยืน¹²¹

แนวคิดบทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

บทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เป็นบทบาท และหน้าที่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นการให้ความสัมพันธ์กับชุมชน ในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้วยวิธีการ ดังต่อไปนี้

1) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา เนื่องจากช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้ง และช่วยให้เกิดความร่วมมืออันดีต่อกัน

2) สถานศึกษาควรมีบทบาทในการให้การศึกษอบรมต่อบุคลากรในชุมชน เป็นศูนย์กลาง ในการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี เป็นแหล่งวิทยากร เป็นศูนย์ประสานงานกับหน่วยงานอื่น รวมทั้งเป็นผู้สร้างสมดุลในชุมชนและพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

3) ชุมชนควรมีบทบาทในการกำหนดทิศทาง การดำเนินงาน การให้ความสนับสนุนและร่วมมือกับสถานศึกษา รวมทั้งการกำกับติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา

4) การพัฒนาการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับชุมชนสามารถดำเนินการได้ตามขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ 1) ปรับทัศนคติระหว่างสถานศึกษากับชุมชน 2) สร้างความเข้าใจในบทบาทของทั้งสองฝ่าย และ 3) ปรับวิธีดำเนินการให้เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน

ความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

จากแนวคิดและหลักความจริงที่ยอมรับกันว่าสถานศึกษากับชุมชนเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ การร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชนก็เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทั้ง 2 ฝ่าย คือ สถานศึกษาได้พลังจากชุมชนมาช่วยในการจัดการศึกษาและชุมชนได้การศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนจึงเป็นความสำคัญอย่างยิ่ง ดังที่ สุวัฒน์ มุทเมธา กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน สรุปได้ ดังนี้

¹²¹ พีรพล เวทีกุล, ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน, เข้าถึงเมื่อ 26 ตุลาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://drpeerapon.blogspot.com/2009/06/blog-post.html>

1) เพราะการศึกษาในโรงเรียนสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน
 2) เพื่อให้ประชาชนเข้าใจในโรงเรียน
 3) เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เนื่องจากภารกิจของโรงเรียนสัมพันธ์กับกับชีวิตของทุกคนในชุมชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วยความศรัทธาและจริงใจ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการปรับปรุงงานทุก ๆ ด้านของโรงเรียน

- 4) ทำให้ประชาชนเห็นความก้าวหน้าของสถานศึกษา
- 5) เพื่อให้ประชาชนสนับสนุนช่วยเหลือโรงเรียน
- 6) เพื่อแก้ไขภาพพจน์ของครู
- 7) เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่เป็นปัญหาต่อการศึกษา
- 8) เพื่อความร่วมมือของชุมชนต่อการศึกษาหรือต่อโปรแกรมต่าง ๆ
- 9) เพื่อปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน
- 10) เพื่อใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นหรือชุมชนให้เป็นประโยชน์
- 11) เพื่อความเจริญงอกงามของเด็กและแก้ปัญหาความประพฤติของเด็ก
- 12) เพื่อการศึกษาพัฒนาชุมชน เพราะการสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ทำให้มีความรู้ความเข้าใจชุมชนดี ทั้งในด้านทรัพยากรของชุมชน ปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยสรุปแล้วการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนมีความสำคัญใน 3 ประการ คือ 1) ช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ซึ่งรวมถึงการทราบความเคลื่อนไหวหรือความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับทั้งสองฝ่าย 2) ช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้ง 3) ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วม โดยการมีส่วนร่วมดังกล่าวควรเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย คือ ประโยชน์กับสถานศึกษาและประโยชน์ต่อชุมชน¹²²

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อที่จะเข้าถึงชุมชนในความต้องการจำเป็นของชุมชนในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์องค์การในความเคลื่อนไหวระหว่างสถานศึกษาในชุมชน โดยชุมชนได้เปิดโอกาสให้สถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์ร่วมกัน มีความเกื้อกูลต่อกัน ช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยกันในการมีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหา การมีทรัพยากรของความเป็นชุมชน หรือเครือข่ายชุมชน จะมีความรู้ ความคิดที่แตกต่างกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เข้ามาบริหารด้วยกันอย่างกัลยาณมิตร

¹²² สุวัฒน์ มุทเมธา, ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2524), 104-111.

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน

มีนักวิชาการหลายท่านที่ได้ให้ความหมาย นิยาม ถึง แนวคิด ทฤษฎีและความหมาย เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไว้หลายท่าน ดังนี้

การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้ทุกฝ่ายมีความเป็นอันหนึ่งเดียวกันพร้อมทั้งส่งผลให้องค์กรเป็นที่ยอมรับประสบผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ที่วางไว้ สำหรับความหมายของการมีส่วนร่วม ดักลาส (Douglass) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วม (participation) ว่าเป็นคำที่มีความหมาย กว้าง และใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน นักการศึกษาใช้คำนี้ในการอ้างอิงถึงการมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ กิจกรรม หรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา นักรัฐศาสตร์ใช้คำนี้ในความหมายของการเข้าร่วม กับสถาบันทางการเมืองของชุมชน เช่น การไปออกเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น นักสังคมวิทยาใช้ในความหมายของการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ใช้คำนี้ในความหมายของการมีส่วนร่วม ในกระบวนการตัดสินใจ¹²³

การมีส่วนร่วมในวิถีที่แตกต่างกันจากนักการศึกษา ที่ให้ความหมายในทิศทางเดียวกันว่า การอยู่ร่วมกัน ทำกิจกรรมด้วยกัน มีการปฏิสัมพันธ์กันแม้ธรรมชาติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจะมีความ แตกต่างกัน แต่นักเขียนหลายคน ก็ได้อ้างอิงข้อตกลงของสภาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (United Nations Economic and Social Council States) ปี 1929 ที่ได้อภิปรายถึงเรื่องการมีส่วนร่วม

บาสเตียนี (Bastiani) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่คนหรือบุคคลเข้ามามี ส่วนร่วมแสดงความเป็นหุ้นส่วน (Partnerships) ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 3 มิติด้วยกัน คือ มิติที่ 1 ความเป็น หุ้นส่วนเกี่ยวกับด้านความรู้ เจตคติ และมีทักษะ สำหรับมิติที่ 2 เกี่ยวกับการการเข้าใจนโยบายไปสู่ การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ และมิติที่ 3 เกี่ยวกับกระบวนการสื่อสารและความต้องการเชื่อมโยง ระหว่างการพูดและการกระทำในการได้รับสาร¹²⁴

เจมส์ และคณะ (James and others) ได้สรุปไว้ว่า การมีส่วนร่วมนั้นต้องการการมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องตามแบบประชาธิปไตย จากประชาชนอย่างสมัครใจในเรื่อง 3 ประการ คือ (1) เป็นเรื่องที่ สนับสนุนส่งเสริมต่อการพัฒนา (2) มีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นผลจากการพัฒนานั้นอย่างเสมอ ภาคกัน (3) มีความเชื่อถือในการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบายและแผนรวมทั้ง การนำโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไปสู่การปฏิบัติ¹²⁵

¹²³M. Douglass, *Some Perspective on the Phenomenon of Participation* (n.p: Adult Education. Journal, 1970), 90.

¹²⁴ John Bastiani, *Parents as Partners : Genuine Progress or Empty Rhetoric?. Parents and Schools : Customers, Managers or Partners ?* (London: Routledge, 1993), 105.

¹²⁵Thomas Midgley James and Others, *Community participation, social development and the state* (New York : Methuen, 1986), 25.

โคเฮน (Cohen) และ อัฟฮอฟ (Uphoff) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในธรรมชาติของการพัฒนาชนบทว่า การมีส่วนร่วมจะต้องประกอบด้วย การมีส่วนร่วมเกี่ยว ข้องของประชาชน 4 ประการ ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่า จะทำอะไร และทำด้วยวิธีการอย่างไร (2) มีส่วนในการดำเนินโครงการ ตัดสินใจในการให้ทรัพยากรสนับสนุนโครงการและการร่วมมือกับองค์กรหรือกลุ่มกิจกรรมเป็นการเฉพาะ (3) มีส่วนในการแบ่งปันผลประโยชน์อันเกิดจากโครงการพัฒนา และ (4) มีส่วนในการประเมินผลโครงการ¹²⁶

ไวท์ (White) ได้ให้คำจำกัดความว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 มิติด้วยกัน มิติที่หนึ่งคือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าอะไรควรทำและทำอย่างไร มิติที่สองมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา การลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ และมิติที่สาม มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงานและยังมีอีกมิติหนึ่งที่น่าจะพิจารณาเป็นมิติที่สี่ คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล¹²⁷

การตัดสินใจ การเสียสละ การลงมือกระทำ ซึ่งจะเป็นผลประโยชน์ในการมีส่วนร่วมทั้ง 3 มิติ ดังกล่าว ส่วนกุस्ताโว (Gustavo) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมนั้นโดยปกติทั่วไปเป็นที่เข้าใจกันว่าหมายถึงการเข้าไปมีหน้าที่หรือมีส่วนรับผิดชอบในบางสิ่งบางอย่าง แต่ต่อมาความหมายของการมีส่วนร่วมมีความชัดเจนและลึกซึ้งไปกว่าเพียงการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ เมื่อการมีส่วนร่วมนี้เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการในการเข้าไปมีส่วนรับผิดชอบของแต่ละบุคคลหรือกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงในภาพรวม¹²⁸

หวัง (Whang) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการในการเข้าไปดำเนินงานของบุคคลหรือของกลุ่มเพื่อได้สะท้อนถึงความสนใจของตน หรือเพื่อให้การสนับสนุนทางด้านกำลังงานหรือทรัพยากรต่อสถาบัน/ระบบที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตของพวกเขา¹²⁹

¹²⁶John M. Cohen and Norman T. Uphoff, "Participation's Place in Rural Development : Seeking Clarity through Specificity," *World Development* 8, 3 (1977): 6.

¹²⁷Alastair T. White, *Why community participation a discussion of the agreement* (United Nations children's Fund, 1982), 18.

¹²⁸Gustavo Wilches-Chaux, "The meaning of participation," In Brand, Peter Charles. (ed), *Community participation : Proceedings* (Colombia: Habine International Seminar, 1992), 4.

¹²⁹In- Joung Whang, *Management of rural change in Korea* (Seoul: Seoul National University Press, 1981), 91-92.

สหประชาชาติ (United Nations) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม (participation) ว่า หมายถึง การสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและสมาชิกในสังคมที่กว้างกว่าสามารถเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือ และเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมทั้งมีส่วนร่วมได้รับประโยชน์จากผลของการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน¹³⁰

องค์การยูนิเซฟ (Unicef cited in Midgley) ให้ความหมายเชิงปฏิบัติการของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีอิสระในตนเอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยโครงการนั้นจะประสบความสำเร็จเมื่อชุมชนเป็นผู้กำหนดความต้องการและใช้ประโยชน์จากโครงการนั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเมื่อบุคคลภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องได้ถอนตัวออกไปแล้ว โครงการนั้น ๆ ก็ยังคงดำรงอยู่ต่อไปได้¹³¹

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และอารมณ์ (mental and emotional involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการ (contribution) ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย นอกจากความหมายข้างต้นนี้แล้ว นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ ยังได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ อีกนัยหนึ่งในรูปของสมการว่า

การมีส่วนร่วม = ความร่วมมือร่วมใจ + การประสานงาน + ความรับผิดชอบ

Participation = cooperation + coordination + responsibility

โดยให้ความหมายของความร่วมมือร่วมใจว่า หมายถึงความตั้งใจของบุคคลที่จะมาทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

การประสานงาน หมายถึง ระยะเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่มีประสิทธิภาพในการกระทำกิจกรรมหรือการงาน

ความรับผิดชอบ หมายถึง ความรู้สึกผูกพันในการกระทำงานและในการทำให้เชื่อถือไว้วางใจ

¹³⁰United Nation, Department of international economic and social affair. In Popular participation as strategy for program community level action and development (New York: United Nation, 1981), 5.

¹³¹ Unicef cited in Midgley, Community participation, social development and the state (New York: Methuen, 1986), 27.

โดยสรุปแล้ว ความหมายโดยทั่วไปของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด ร่วมกันตัดสินใจและร่วมกันรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อตัวประชาชนทั้งส่วนได้และส่วนเสีย¹³²

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แยกออกเป็นคำสำคัญได้ 2 คำ คือ การมีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษา ซึ่งความหมายของการมีส่วนร่วมได้สรุปไว้ข้างต้นแล้ว

การจัดการศึกษา เป็นคำที่มาจากคำว่า การจัดการ กับคำว่า การศึกษา ซึ่งเมื่อนำคำทั้งสองคำรวมกัน จะมีความหมายว่า “การดำเนินการเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้มีความเจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”

จากความหมายข้างต้น การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จึงหมายถึง “การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และรับผิดชอบในการดำเนินการเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้มีความเจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”¹³³

ประเภทของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และรับผิดชอบการจัดการศึกษาภายในชุมชน ซึ่งการแบ่งประเภทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษานี้ ใช้หลักการแบ่งเช่นเดียวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะทั่วไป เนื่องจากการศึกษาเป็นกิจกรรมสาธารณะประเภทหนึ่ง สำหรับเนื้อหาส่วนนี้จะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 หัวข้อ คือ 1) กรอบแนวคิดในการแบ่งประเภทของการมีส่วนร่วม และ 2) ประเภทของการมีส่วนร่วม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กรอบแนวคิดในการแบ่งประเภทของการมีส่วนร่วม

การแบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมของนักวิชาการทั้งหลายยังมีความแตกต่างกันและใช้เกณฑ์ในการแบ่งที่ต่างกัน ตัวอย่างเช่น แนวคิดของโคเฮน(Cohen) และอัฟฮอฟ (Uphoff) ที่มองการมีส่วนร่วมว่ามี 3 มิติ ได้แก่ มีส่วนร่วมในเรื่องอะไร ใครที่เข้ามามีส่วนร่วม และมีส่วนร่วมด้วยวิธีการอย่างไร จากแนวคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการแบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมจะต้องใช้

¹³²นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน (กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุขมหาวิทยาลัยมหิดล, 2527), 177-194.

¹³³ชูชาติ พ่วงสมจิตร, “สถานศึกษากับชุมชน,” ใน ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษาหน่วยที่ 8-15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550), 189.

เกณฑ์หลักถึง 3 เกณฑ์¹³⁴ สำหรับนักวิชาการอื่น ๆ เช่น อาร์นสไตน์ (Arnstein) แบ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็นบันได 8 ขั้น โดยอาร์นสไตน์ใช้อำนาจในการตัดสินใจของประชาชนเป็นเกณฑ์ในการจำแนกระดับของการมีส่วนร่วม ตั้งแต่ขั้นต่ำที่สุดคือ ประชาชนไม่มีอำนาจตัดสินใจใด ๆ ไปจนถึงขั้นสูงสุดคืออำนาจเป็นของประชาชน¹³⁵ อย่างไรก็ตาม มีนักวิชาการคนหนึ่ง คือ แวนดัสเซลดอร์ฟ (Dusseldorp) ได้รวบรวมแนวคิดในการจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วม (types of participation) ของนักวิชาการต่าง ๆ ไว้ โดยใช้คุณลักษณะ (characteristics) 9 ประการมาจำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 9 กลุ่มดังต่อไปนี้ 1) ระดับความสมัครใจ (degree of voluntariness) 2) วิธีของการมีส่วนร่วม (way of involvement) 3) ความเข้มของการมีส่วนร่วม (intensities of activities) 4) ความถี่ของการมีส่วนร่วม (frequency of activities) 5) ระดับของประสิทธิผล (degree of effectiveness) 6) พิสัยของกิจกรรม (range of activities) 7) ระดับขององค์การ (organizational level) 8) ผู้เข้าร่วม (participants) และ 9) ลักษณะของการวางแผน (style of planning)

การจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมตามลักษณะ 9 ประการนี้ เป็นประโยชน์ต่อการวัดระดับการมีส่วนร่วมเป็นอย่างมากเพราะทำให้เห็นภาพของการมีส่วนร่วมได้อย่างหลากหลายมิติและถ้าได้ผสมผสานคุณลักษณะจากทุกมิติเข้าด้วยกันแล้ว ก็ช่วยให้เห็นลักษณะพฤติกรรมการมีส่วนร่วมได้อย่างชัดเจน¹³⁶

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวถึงข้างต้นแล้วพบว่ายังมีวิธีการแบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมอีกวิธีการหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมที่จำแนกตามประเภทของกิจกรรมที่เข้าร่วม จึงแบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมโดยใช้เกณฑ์การแบ่ง 11 เกณฑ์ ดังต่อไปนี้ 1) การจำแนกตามประเภทของกิจกรรมที่เข้าร่วม 2) การจำแนกตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วม 3) การจำแนกตามระดับความสมัครใจ 4) การจำแนกตามวิธีของการมีส่วนร่วม 5) การจำแนกตามความเข้มข้นของการมีส่วนร่วม 6) การจำแนกตามความถี่ของการมีส่วนร่วม 7) การจำแนกตามระดับของประสิทธิผลในการมีส่วนร่วม 8) การจำแนกตามพิสัยของกิจกรรม 9) การจำแนกตามระดับขององค์การ 10) การจำแนกตามผู้เข้าร่วม 11) การจำแนกตามลักษณะของการวางแผน

¹³⁴John M. Cohen and Norman T. Uphoff, "Participation's Place in Rural Development : Seeking Clarity through Specificity," **World Development** 8, 3 (1980): 223.

¹³⁵Sherry Phyllis Arnstein, "Ladder of citizen participation," **Journal of American Institute of Planners**. 35 (July 1969): 216-224.

¹³⁶D van Dusseldorp "Participation in Planned Development Influenced by Government of Developing Countries at local Level in Rural Areas", **Essay in rural sociology** (In honour of R.A.J. van Lier), Wageningen : Department of Rural Sociology of the tropics. (Wageningen Agricultured University, 1981), 35-53.

ประเภทของการมีส่วนร่วม

จากการจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมข้างต้น แต่ละประเภทมีสาระโดยสังเขป ดังนี้

1. การจำแนกตามประเภทของกิจกรรมที่เข้าร่วม เป็นการจำแนกที่พิจารณาจากกิจกรรมของโครงการนั้น ๆ ว่ามีกิจกรรมอะไรบ้างที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ อาจมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของงานหรือโครงการ แต่โดยทั่วไปแล้วการพิจารณาการมีส่วนร่วมในมิตินี้จะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ 3) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโครงการ ตัวอย่างของการแบ่งประเภทการมีส่วนร่วมลักษณะนี้ คือ กรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งสรุปลักษณะต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 18 ลักษณะ ดังนี้ 1) มีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม 2) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินงาน 3) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากร 4) มีส่วนร่วมในการออกความเห็นและข้อเสนอแนะ 5) มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา 6) มีส่วนร่วมในการคิดหาวิธีในการแก้ปัญหา 7) มีส่วนร่วมในการวางแผน 8) มีส่วนร่วมในการประชุม 9) มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม 10) มีส่วนร่วมในการออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านปัญหา 11) มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการหรือบริหารงาน 12) มีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิก 13) มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ชักชวนหรือประชาสัมพันธ์ 14) มีส่วนร่วมในการดำเนินตามกิจกรรมที่วางไว้ 15) มีส่วนร่วมในการลงทุน หรือบริจาคเงิน/ทรัพย์สิน 16) มีส่วนร่วมในการออกแรง หรือสละแรงงาน 17) มีส่วนร่วมในการออกวัสดุอุปกรณ์ 18) มีส่วนร่วมในการดูแลรักษา ติดตามหรือประเมินผล

2. การจำแนกตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้น ๆ

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผน เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานและกำหนดทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการ

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนในการทำประโยชน์ให้แก่โครงการโดยการร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือโดยการบริหารงานและประสานงานตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนในการประเมินว่า โครงการที่พวกเขาดำเนินการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินผลย่อย (formative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการที่กระทำการเป็นระยะ ๆ หรือการประเมินผลรวม (summative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวบยอดของโครงการทั้งหมด

3. การจำแนกตามระดับความสมัครใจในการเข้าร่วม แบ่งระดับของความสมัครใจ ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมโดยสมัครใจ 2) การมีส่วนร่วมโดยการถูกชักนำ 3) การมีส่วนร่วมโดยการบังคับหรือการเกณฑ์จากผู้ที่ใช้อำนาจเหนือกว่า ดังสาระโดยสังเขปต่อไปนี้

ระดับที่ 1 การมีส่วนร่วมโดยสมัครใจ เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นจากการคิดริเริ่มของประชาชนเองซึ่งอาจเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสภาพการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้มีการรวมกลุ่มวางแผนและลงมือกระทำ การร่วมกัน หรืออาจเกิดจากความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ โดยสมัครใจ

ระดับที่ 2 การมีส่วนร่วมโดยการถูกชักนำ เป็นการมีส่วนร่วมที่ไม่ได้เกิดจากความคิดริเริ่มของประชาชนเอง แต่เกิดจากการชักนำจากภายนอกหรือจากชนชั้นนำโดยอาศัยความเกรงใจที่ประชาชนอาจจะมีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรืออาจจะใช้สิ่งล่อใจที่เป็นผลตอบแทนทางวัตถุหรือทางจิตใจกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาโดยที่ประชาชนยังไม่มี ความสมัครใจหรือความศรัทธาอย่างเต็มเปี่ยมในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ

ระดับที่ 3 การมีส่วนร่วมโดยการบังคับ เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากการใช้อำนาจที่เหนือกว่าไปบังคับหรือระดมประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา

4. จำแนกตามวิธีของการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ การมีส่วนร่วมโดยตรง ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมในรูปแบบที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรงในการกระทำกิจกรรม และการมีส่วนร่วมทางอ้อมซึ่งถือเป็นการมีส่วนร่วมที่บุคคลเกี่ยวข้องกับกิจกรรมโดยทางอ้อมหรือผ่านตัวแทน

5. จำแนกตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม แบ่งระดับของความเข้มในการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) ระดับของการมีส่วนร่วมเทียม 2) ระดับของการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน 3) ระดับของการมีส่วนร่วมที่แท้จริง

ตัวอย่างของแนวคิดในการมีส่วนร่วมที่แบ่งตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมนี้ที่สำคัญที่สุด คือ แนวคิดของ อาร์นสไตน์ (Arnstein) ซึ่งเสนอแนวคิดว่าการมีส่วนร่วมมีลักษณะเป็นบันไดการมีส่วนร่วม (participation ladder) 8 ขั้น ดังภาพประกอบต่อไปนี้

8	ขั้นควบคุมโดยประชาชน (citizen control)	การมีส่วนร่วมระดับ อำนาจเป็นของประชาชน (degree of citizen power)
7	ขั้นใช้อำนาจผ่านตัวแทน (delegated power)	
6	ขั้นเป็นหุ้นส่วน (partnership)	
5	ขั้นปลอบใจ (placation)	การมีส่วนร่วมระดับพิธีกรรม หรือการมีส่วนร่วมบางส่วน (degree of tokenism or Partial participation)
4	ขั้นปรึกษา (consultation)	
3	ขั้นรับฟังข่าวสาร (informing)	การมีส่วนร่วมเทียมหรือ ไม่มีส่วนร่วม pseudo – participation or non – participation
2	ขั้นบำบัดรักษา (therapy)	
1	ขั้นถูกจัดกระทำ (manipulation)	

แผนภูมิที่ 2 บันไดการมีส่วนร่วมของอาร์นสไตน์

ที่มา: S. P. Arnstein, “Ladder of citizen participation,” *Journal of American Institute of Planners* 35 (July 1969): 216.

ในขั้นต่ำของบันไดคือ ขั้นถูกจัดกระทำ และขั้นที่สอง คือขั้นบำบัดรักษานั้น เรียกว่า การมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าไม่ถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงในการตัดสินใจ ในกรณีนี้จะมีกลุ่มบุคคลจำนวนน้อยที่อยู่ในอำนาจเท่านั้นทำหน้าที่ตัดสินใจโดยไม่มี การพูดถึงเนื้อหา วิธีการของการตัดสินใจ หรือตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ของผู้ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่นั้น ขั้นที่สองนี้ สร้างขึ้นมาเพื่อที่จะทดแทนการมีส่วนร่วมที่แท้จริง วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของสองขั้นนี้ไม่ใช่เป็นการกระทำให้ประชาชนเข้าถึงการมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือควบคุมโครงการแต่จะช่วยให้ผู้กุมอำนาจ อยู่ดำเนินการให้การศึกษา (educate) หรือการทำการรักษา (cure) ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม

บันไดขั้นที่ 3 ถึง 5 ก้าวหน้าถึงระดับที่เรียกว่า การมีส่วนร่วมแบบพิธีกรรมหรือการมีส่วนร่วม บางส่วน โดยขั้นที่ 3 ขั้นรับฟังข่าวสาร และขั้นที่ 4 ขั้นปรึกษานั้นความเห็นหรือข้อคิดของประชาชน ได้รับฟังจากผู้กุมอำนาจมากขึ้น แต่ภายใต้เงื่อนไขเหล่านี้พวกเขาไม่มีอำนาจที่จะรับประกันได้ว่า

ความคิดเห็นของพวกเขาจะได้รับการเอาใจใส่จากผู้มีอำนาจเต็ม เมื่อการมีส่วนร่วมถูกจำกัดอยู่ที่ระดับเหล่านี้ จึงไม่มีทางที่จะทำการเปลี่ยนแปลงสภาพได้ ส่วนในขั้นที่ 5 ขึ้นไปสนใจ เป็นขั้นสูงของการมีส่วนร่วมบางส่วนที่ยอมให้คนจน (have-nots) ให้คำแนะนำได้ แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งสิทธิในการตัดสินใจของผู้มีอำนาจต่อไป

บันไดระดับสูงขึ้นไปเป็นระดับที่เรียกว่า อำนาจเป็นของประชาชน ซึ่งเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้น ประชาชนสามารถเข้าไปสู่ขั้นที่ 6 ขึ้นเป็นหุ้นส่วน ซึ่งจะทำให้เขาสามารถเข้าร่วมในการเจรจาเพื่อผลได้ผลเสีย (trade-offs) กับผู้มีอำนาจดั้งเดิม ส่วนในขั้นที่ 7 ขึ้นใช้อำนาจผ่านตัวแทนและขั้นที่ 8 ขึ้นควบคุมโดยประชาชน เป็นการใช้อำนาจตัดสินใจของประชาชนโดยผ่านตัวแทนหรือประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจนั่นเอง

แนวคิดการมีส่วนร่วมของอาร์นสไตน์นี้ มองความเข้มของการมีส่วนร่วมในแง่ของการใช้อำนาจในการตัดสินใจของประชาชน ซึ่งมีพิสัยของความเข้มตั้งแต่การอาจไม่มีในการตัดสินใจเลยไปจนถึงการใช้อำนาจในการตัดสินใจอย่างเต็มที่¹³⁷

6. จำแนกตามระดับความถี่ของการมีส่วนร่วม

เป็นการพิจารณาจากจำนวนของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม และ/หรือจำนวนครั้งของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของสุรพล กาญจนจิตรรา ได้กล่าวถึงการวัดปริมาณการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ ส่วนรุตร์ กล่อมชุ่ม และสุนทร โคตรบรรเทา ได้กล่าวถึง การวัดปริมาณการมีส่วนร่วมของบุคคลอื่น ๆ ซึ่งทำการวิจัยการมีส่วนร่วมในเชิงปริมาณก็วัดในลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกันนี้

7. จำแนกตามประสิทธิผลของการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล หมายถึงการมีส่วนร่วมที่ผู้เข้ามามีส่วนร่วมเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างชัดเจน และ 2) การมีส่วนร่วมที่ไม่มีประสิทธิผล หมายถึงการมีส่วนร่วมที่ผู้เข้ามามีส่วนร่วมเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการเพียงบางส่วน

8. จำแนกตามพิสัยของกิจกรรม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) การมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง หมายถึงการมีส่วนร่วมโดยตลอดหรือมีส่วนร่วมตลอดช่วง ตลอดกิจกรรมการมีส่วนร่วม และ 2) การมีส่วนร่วมเป็นช่วง ๆ

9. จำแนกตามระดับขององค์การ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

1) การมีส่วนร่วมในระดับล่างขององค์การ เป็นการมีส่วนร่วมในงานที่เกี่ยวข้อง หรือการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงานของตนเอง

¹³⁷ Sherry Phyllis Arnstein, "Ladder of citizen participation," *Journal of American Institute of Planners* 35 (July 1969): 216-224.

2) การมีส่วนร่วมในระดับกลางขององค์กร ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับสูงขึ้นไป การมีส่วนร่วมในระดับนี้ถือว่าการมีส่วนร่วมในลักษณะของการเป็นตัวแทน

3) การมีส่วนร่วมในระดับสูงขององค์กร การมีส่วนร่วมในระดับนี้เป็นการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายขององค์กรซึ่งมักจะดำเนินการโดยคณะกรรมการการบริหารขององค์กร

10. จำแนกตามประเภทของผู้มีส่วนร่วม การจำแนกการมีส่วนร่วมตามประเภทของผู้เข้าร่วมนั้น โคเฮน (Cohen) และ อัฟฮอฟ (Uphoff) ได้จำแนกผู้เข้าร่วมออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) ผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น (local residents) 2) ผู้นำท้องถิ่น (local leaders) 3) เจ้าหน้าที่ของรัฐ (government personnel) และ 4) คนต่างชาติ (foreign personnel) ซึ่งการพิจารณาผู้เข้าร่วมดังกล่าวนี้ จะต้องพิจารณาถึงคุณลักษณะส่วนตัวต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว การศึกษาระดับชั้นทางสังคมระดับรายได้ระยะเวลาอยู่อาศัยและสถานภาพการถือครองที่ดิน เป็นต้น¹³⁸

11. การจำแนกตามลักษณะของการวางแผน การจำแนกการมีส่วนร่วมวิธีนี้อาศัยหลักที่ว่าโครงการพัฒนามีวิธีการวางแผนที่แตกต่างกัน ถ้าหากว่าการวางแผนเป็นแบบบนลงล่าง (top-down planning) การมีส่วนร่วมจะน้อย อำนาจจากการตัดสินใจจะอยู่ที่ชนชั้นนำระดับสูง แต่ถ้าเป็นการวางแผนแบบล่างขึ้นบน (bottom-up planning) การมีส่วนร่วมจะมากเพราะอำนาจจากการตัดสินใจจะอยู่ที่ระดับล่าง จะเห็นได้ว่าการจำแนกประเภทการมีส่วนร่วมวิธีนี้มีความสัมพันธ์กับการจำแนกลักษณะผู้มีส่วนร่วมและระดับขององค์กรที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วม

สรุปสาระของการมีส่วนร่วมทั้ง 11 กลุ่มข้างต้นเป็นการแบ่งการมีส่วนร่วมโดยใช้มิติที่ต่างกันอย่างไรก็ตาม ลักษณะภายในของแต่ละกลุ่มกลับไม่ได้เป็นอิสระต่อกันอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ ลักษณะภายในของแต่ละกลุ่มอาจมีความซ้ำซ้อนกันได้ แต่มิติในการจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมดังกล่าวก็ช่วยให้พิจารณาลักษณะการมีส่วนร่วมได้อย่างหลากหลายและครอบคลุมยิ่งขึ้น¹³⁹

¹³⁸John M. Cohen and Norman T. Uphoff, "Participation's Place in Rural Development : Seeking Clarity through Specificity," **World Development** 8, 3 (1980): 222.

¹³⁹ชูชาติ พ่วงสมจิตร, "สถานศึกษากับชุมชน," ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษาหน่วยที่ 8-15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช** (นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2550), 192-198.

แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือในการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่านที่ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความร่วมมือในการมีส่วนร่วม ดังนี้

มีชา พับพลิก สคูล (Mesa Public School) เสนอว่า ตัวบ่งชี้ของความร่วมมือประกอบด้วย 1) การค้นหาและรวบรวมสารสนเทศ 2) การตรงต่อเวลา 3) การปฏิบัติตามหน้าที่ 4) การมีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่ม และ 5) การร่วมมือกับทีม¹⁴⁰ ซึ่งสอดคล้องกับ ลิวิช (Lewis) กู๊ดแมน (Goodman) และฟานด์ (Fandt) ว่าการพัฒนาองค์ของตนเองให้มีความเข้มแข็งและมีความเป็นทีม ที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพได้นั้น ต้องมีการรวมกลุ่มของสมาชิก การสื่อสาร ความไว้วางใจ การเคารพความคิดเห็น การตัดสินใจ มีการประสานงาน¹⁴¹

มหาวิทยาลัยพลีมัท สเตจ (Plymouth State University) กล่าวถึงการร่วมมือว่าเป็นความสามารถในการสนับสนุนเพื่อนร่วมงานและทำงานกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายร่วมกัน และตัวบ่งชี้ของความร่วมมือประกอบด้วย 1) ความมุ่งมั่นพยายามที่จะร่วมมือ 2) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและการสื่อสารที่แสดงการเคารพผู้อื่น 3) การแสวงหาและสนับสนุนความเห็นร่วมกันของกลุ่ม การตระหนักและรับรู้งานของผู้อื่น 4) การตั้งเป้าหมายและจัดลำดับความสำคัญร่วมกับผู้อื่น และ 5) การทำตามสัญญาที่ได้ให้ไว้กับผู้อื่น¹⁴²

มหาวิทยาลัยซานดิเอโก้ สเตจ (San Diego State University's College of Education) ได้นำเสนอองค์ประกอบของความร่วมมือ ดังนี้ 1) การมีส่วนช่วยเหลือแบ่งปัน (Contribution) 2) การรับผิดชอบ (Taking Responsibility) 3) การมองเห็นคุณค่าความเห็นของผู้อื่น (Valuing Other's Viewpoint) โดยที่การช่วยเหลือแบ่งปันเป็นการค้นหาและรวบรวมสารสนเทศ การแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร การตรงต่อเวลา ส่วนการรับผิดชอบเป็นการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

¹⁴⁰Mesa Public School, **Individual Collaboration Rubric**, Accessed August 10, 2017, Available from http://www.mpsaz.org/webquest/jones/collaboration_rubic.html

¹⁴¹ Pamela S. Lewis, Stephen H. Goodman and Patricia M. Fandt, **Management : challenges for tomorrow's leader**, 4th ed. (Ohio: South Western, 2004), 291.

¹⁴² Plymouth State University, **Area of Concern/Targets for Growth Indicators**, Accessed August 10, 2017, Available from http://www.plymouth.edu/educate/growth_indicators.pdf

การมีส่วนร่วมในการประชุม ส่วนการมองเห็นคุณค่าความเห็นของผู้อื่นเป็นการรับฟังความเห็นของสมาชิกคนอื่น การร่วมมือกับสมาชิกในทีม และการตัดสินใจด้วยความยุติธรรม¹⁴³

จะเห็นได้ว่า ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องมีการรวมกลุ่มสมาชิก มีการสื่อสาร ความไว้วางใจ การเคารพความคิดเห็น การตัดสินใจร่วมกัน มีการประสานงาน ช่วยเหลือแบ่งปัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ร่วมกันในการมีส่วนร่วมเพื่อที่จะให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลร่วมกัน

ประเทศไทยมีนโยบายที่ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะปัจจุบันนโยบายที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมมีความชัดเจนอย่างมากดังข้อความที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แม้การศึกษาไทยจะส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามาเป็นเวลานานแล้ว แต่การมีส่วนร่วมที่ผ่านมากลับจำกัดอยู่ที่การร่วมส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของฝ่ายรัฐเป็นส่วนใหญ่ ฝ่ายประชาชนยังขาดอำนาจในการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษา ทั้งนี้เพราะระบบการจัดการศึกษาในอดีตเป็นระบบรวมศูนย์อำนาจที่กำหนดให้ฝ่ายรัฐเป็นผู้รับผิดชอบ ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น เนื่องจากการกระจายอำนาจลงไปให้ท้องถิ่นรับผิดชอบ งบฯที่ส่งเสริมและงบฯที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาจำแนกออกได้เป็น 3 กลุ่มงบฯใหญ่ ๆ ได้แก่ งบฯเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม งบฯเกี่ยวกับชุมชน และงบฯเกี่ยวกับสถานศึกษา

จากตัวอย่างที่กล่าวถึงข้างต้น เป็นสิ่งที่แสดงถึงแนวโน้มว่าชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรช่วยกันปรับระดับประคองให้การมีส่วนร่วมดำเนินไปทิศทางและระดับที่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะทั้งฝ่ายจัดการศึกษาเดิมและฝ่ายประชาชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องปรับแนวคิดแนวปฏิบัติด้วยกันทั้งสองฝ่ายจึงจะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป

¹⁴³Sandiego State University's Collage of Education, **Collaboration Rubic**, Accessed August 10, 2017, Available from <http://edweb.sdsu.edu/triton/tidePoolUnit/Rubics/collrubic.html>

การจัดการศึกษาเทศบาล

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของท้องถิ่น โดยให้กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดกฎเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงสามารถจัดการศึกษาได้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้ การศึกษาในระบบ (Formal Education) เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษาหลักสูตร ระยะเวลาของสถานศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน การศึกษาในระบบมี 2 ระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยที่การศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ซึ่งระดับมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนปลายแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทสามัญศึกษา และประเภทอาชีวศึกษาสอนระดับอุดมศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับปริญญา ปัจจุบันนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งกรุงเทพมหานคร องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบล จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเพียงกรุงเทพมหานครเท่านั้นที่จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา การศึกษานอกระบบ(Non-formal Education) เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม การจัดการศึกษานอกระบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การฝึกอบรมอาชีพให้แก่ราษฎร การฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดชุมชน จัดการสอนให้กับเด็กเร่ร่อนตามชุมชนเมืองใหญ่ การอนุรักษ์และส่งเสริมการภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์คอมพิวเตอร์ท้องถิ่น ศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นต้น¹⁴⁴

¹⁴⁴ สุวรรณ พินิตานนท์, การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School-based Management for Local Development : SBMLD) (กรุงเทพฯ: เอ็ดดูมีเดียพับลิชซิ่ง, 2555), 9-10.

ภารกิจจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวิสัยทัศน์ด้านการจัดการศึกษา ท้องถิ่นจัดการศึกษาทุกระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของคนในท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะ ที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิตให้อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์และมีความสุขที่ยั่งยืน สอดคล้องกับสภาพ ความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศและ นานาชาติ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดภารกิจในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นไว้ 7 ภารกิจ ดังนี้

ภารกิจที่ 1 ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความพร้อมแก่เด็กเล็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา อย่างเหมาะสม ตามวัยเต็มตามศักยภาพ และมาตรฐานการศึกษา และพร้อมเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานต่อไป ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมสนับสนุนให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง มีความรู้ความสามารถ ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็กได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสามารถเตรียมความพร้อมเด็กเล็กเพื่อให้ เด็กมีความพร้อมทางวุฒิภาวะและสามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาได้เต็มศักยภาพ 2) การพัฒนา บุคลากรและส่งเสริม บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ๆ ให้มีส่วนร่วมจัดการศึกษาเด็กเล็กในรูปแบบที่หลากหลาย อย่างมีคุณภาพ และได้มาตรฐาน

ภารกิจที่ 2 ด้านปฐมวัย จัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัย มีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ อยู่ร่วมในสังคมอย่างปกติสุข ให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) จัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นให้เด็กปฐมวัย มีความพร้อมและมีการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้เหมาะสมกับวัยเต็มตามศักยภาพ 2) ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้เด็กปฐมวัย มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของสังคมอย่างต่อเนื่อง 3) พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัยให้มี คุณภาพตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ

ภารกิจที่ 3 ด้านการศึกษาภาคบังคับ จัดการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ และ พัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ประกอบด้วย 1) ส่งเสริม สนับสนุนและ ประสานความร่วมมือกับทุกภาคีการพัฒนา เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาภาคบังคับ อย่างทั่วถึง รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ 2) พัฒนา ระบบบริหารการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) พัฒนา ความสามารถของผู้เรียนเต็มตามศักยภาพและมุ่งสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ภารกิจที่ 4 ด้านการจัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 4 และอาชีวศึกษา จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาคน อาชีพ สังคม ตามมาตรฐานการศึกษาเพิ่มขีดความสามารถในการ แข่งขันระดับประเทศและนานาชาติ ประกอบด้วย 1) สร้างโอกาสทางการศึกษาช่วงชั้นที่ 4 และ

อาชีวศึกษาแก่ผู้เรียน 2) พัฒนาการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ 3) ยกระดับมาตรฐานการศึกษาและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ภารกิจที่ 5 ด้านการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย จัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ให้ท้องถิ่นเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตก้าวทันเทคโนโลยี มีเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งสู่คุณภาพชีวิตที่ดี ประกอบด้วย 1) สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาคนให้มีความรู้ คู่คุณธรรมและจริยธรรม เตรียมความพร้อมให้สอดคล้องกับการพัฒนาและการแข่งขันของประเทศ 2) ส่งเสริมให้ความรู้และพัฒนาทักษะอาชีพ ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง 3) การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ภารกิจที่ 6 ด้านส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็ก เยาวชนและประชาชน ส่งเสริมสนับสนุนการกีฬานันทนาการ กิจกรรมเด็ก เยาวชนและประชาชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคม ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็ก เยาวชน และประชาชน 2) สร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะ 3) การรณรงค์ป้องกันฟันผุ และบำบัดยาเสพติด โรคเอดส์ ภัยยาสูบ และโรคติดต่อร้ายแรง

ภารกิจที่ 7 ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุน อนุรักษ์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์ ความเป็นไทย และวิถีชีวิตของท้องถิ่น เกิดความสามัคคีกัน อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและยั่งยืน ประกอบด้วย 1) บำรุงรักษา ส่งเสริมและอนุรักษ์สถาบันศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดสังคมภูมิปัญญาแห่งการเรียนรู้ และสังคมที่เอื้ออาทรต่อกัน สืบทอด วัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทยและวิถีชีวิตของท้องถิ่น 2) การพัฒนาและส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ และกิจกรรมพัฒนาสังคม¹⁴⁵ ภารกิจดังกล่าวเป็นหน้าที่หลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาซึ่งได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากภารกิจในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อให้เด็กปฐมวัย ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อให้เด็กที่มีอายุ ในเกณฑ์การศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนในเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานครบตามหลักสูตรอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน 3) เพื่อพัฒนา การดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ

¹⁴⁵ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น ระยะ 3 ปี (2549-2551), เข้าถึงเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก http://www.dla.go.th/work/e_book/eb6/eb6_1/eb6_1.htm

บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ เป็นไปตามมาตรฐานที่รัฐกำหนด และตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยมุ่งพัฒนาให้เกิดความสมดุลทั้งทางด้านปัญญา จิตใจ ร่างกาย สังคม ระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม ซึ่งเน้นวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) เพื่อให้การจัดการศึกษาของท้องถิ่น โดยดำเนินการตามความต้องการและคำนึงถึงการมีส่วนร่วม การสนับสนุนของบุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการศึกษาทุกระดับ ตามศักยภาพและความสามารถของท้องถิ่น 5) เพื่อส่งเสริมให้เด็กเยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นได้ออกกำลังกายและฝึกฝน กีฬา ร่วมกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมพัฒนาเยาวชน เพื่อพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และสังคม โดยมีความตระหนักในคุณค่าของกีฬา นันทนาการ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กเยาวชน ไปในทางที่ถูกต้อง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ 6) เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในการสร้างและพัฒนาอาชีพ เพื่อคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ขาดโอกาส ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการทุพพลภาพ ซึ่งเป็นการส่งเสริม สนับสนุนการประกอบอาชีพ ให้มีงานทำไม่เป็นภาระแก่สังคม 7) เพื่อบำรุงการศาสนาและอนุรักษ์ บำรุงรักษา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย¹⁴⁶ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2560-2564) โดยมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ดังนี้

วิสัยทัศน์

“ประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยพลังประชารัฐ บนพื้นฐานความเป็นไทย ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและยั่งยืน”

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นให้เรียนรู้ทุกช่วงวัยอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
2. ส่งเสริมพัฒนาให้เด็ก เยาวชน และประชาชนมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21
3. ขับเคลื่อนพลังประชารัฐให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. ส่งเสริมศาสนา ศิลปะวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6. พัฒนาคุณภาพการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

¹⁴⁶ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น ระยะ 3 ปี (2549-2551) (กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549), 131-138.

เป้าประสงค์

1. สถานศึกษามีการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (SBMLD)
2. สถานศึกษามีปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาที่เพียงพอและเหมาะสม
3. ระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ถูกต้อง รวดเร็ว ทันสมัย และเชื่อมโยงในรูปแบบเครือข่าย (NETWORK) อย่างมีประสิทธิภาพ
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศึกษานิเทศก์ที่เพียงพอและมีคุณภาพ
5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบนิเทศการศึกษาที่มีคุณภาพ
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการระบบแผนงานและงบประมาณทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
7. สถานศึกษา มีการบริหารจัดการระบบแผนงานและงบประมาณทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
8. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกระบวนการบริหารงานบุคคลที่มีคุณภาพ
9. สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (3Rx8C)
10. สถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและค่านิยมที่พึงประสงค์
11. คณะกรรมการการศึกษาท้องถิ่นทุกระดับ (ระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
12. กลุ่มเครือข่ายการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
13. กลุ่มเครือข่ายครูผู้ดูแลเด็กได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
14. กลุ่มเครือข่ายการนิเทศการศึกษาท้องถิ่นได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
15. คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
16. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
17. ผู้บริหารท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาท้องถิ่น
18. สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการศึกษาท้องถิ่น
19. สถานศึกษาส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น
20. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ การอนุรักษ์ การสืบสาน ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับเด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น
21. สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนการทำนุบำรุงศาสนาแบบบูรณาการให้แก่ผู้เรียน

22. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริม สนับสนุนการทำงานบำรุงศาสนาให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น

23. สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

24. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน

25. สถานศึกษามีการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม

26. สถานศึกษามีการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมระหว่างพุทธศาสนากับอิสลามศึกษา

27. ครูและบุคลากรทางการศึกษาในจังหวัดชายแดนใต้ ได้รับสวัสดิการและสวัสดิภาพ อย่างเท่าเทียมในสังกัดอื่น สร้างขวัญ กำลังใจ และความภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้ กลยุทธ์ในการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพสู่ ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพหรือความถนัดของผู้เรียนแต่ละบุคคล ประกอบด้วย 1) การพัฒนา หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2) การส่งเสริม สนับสนุนให้มี การจัดการฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพให้แก่เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นได้มีความรู้ความสามารถ ในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่น 3) การส่งเสริม สนับสนุนและจัดหาแหล่งเรียนรู้ตามความต้องการ ของเด็ก เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ก้าวทันโลกที่เปลี่ยนแปลง ไป 4) การส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาเชิงดุลยภาพตามหลักธรรมาภิบาล 5) การส่งเสริม สนับสนุน การเรียนรู้ท้องถิ่นและอาเซียนศึกษา 6) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น¹⁴⁷

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ว่าด้วย มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึด หลักดังนี้ (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้ (1) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลาย ในการปฏิบัติ (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครอง

¹⁴⁷ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, **แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น สี่ปี (พ.ศ.2560-2564)**, เข้าถึงเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก <https://iqepi.com/43000/>

ส่วนท้องถิ่น (3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษา (4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

หมวด 2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 14 บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุน หรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ตามควรแก่กรณี ดังต่อไปนี้

(1) การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ

(2) เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด

(3) การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด

หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม ของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

(1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(4) ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้ง สามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การ พัฒนาระหว่างชุมชน

หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา ส่วนที่ 2 การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ

สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาและสถานศึกษาอาชีวศึกษาอาจมีกรรมการ เพิ่มขึ้นได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา ความในมาตรานี้ไม่ใช้บังคับแก่สถานศึกษาตามมาตรา 18 (1) และ (3)

ส่วนที่ 2 การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุก ระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น

มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้ง การเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หมวด 7 ครู คุรุศาสตร์ และบุคลากรทางการศึกษา มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษา ระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและ ยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา ดังนี้

(1) ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษี เพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

(2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษาโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่ สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

ทั้งนี้ ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากร ดังกล่าว โดยการสนับสนุน การอุดหนุนและใช้มาตรการลดหย่อน หรือยกเว้นภาษีตามความเหมาะสม และความจำเป็น ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด¹⁴⁸

¹⁴⁸ “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542,” ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116, ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542): 4 - 16.

เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้การศึกษา มี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีสิทธิในการจัดการศึกษาได้ทั้ง 3 รูปแบบ กล่าวคือ มีสิทธิในการจัดการศึกษาในระบบ โดยการรับโอนโรงเรียนจากกระทรวงศึกษาธิการหรือการจัดตั้งโรงเรียนขึ้นเอง มีสิทธิในการจัดการศึกษานอกระบบโดยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชาชน เช่น การฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพ การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีสิทธิในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยโดยการจัดหาหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มืออย่างหลากหลายตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น พร้อมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เหล่านี้ ซึ่งจะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีการเรียนรู้ตลอด¹⁴⁹

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 จะเห็นได้ว่ามีมาตราที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ถึง 6 มาตรา คือ มาตราที่ 8 มาตราที่ 23 มาตราที่ 29 มาตราที่ 41 มาตราที่ 42 มาตราที่ 57 และมาตราที่ 58 เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่า ชุมชนมีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เมื่อพิจารณาถึงสาระในมาตราต่าง ๆ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ยกตัวอย่างข้างต้น จะพบว่าพระราชบัญญัตินี้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสังคมและชุมชนเป็นอย่างมาก โดยระบุไว้ในส่วนของความมุ่งหมาย และหลักการ สิทธิหน้าที่ทางการศึกษา แนวการจัดการศึกษา การบริหารและจัดการศึกษา และทรัพยากรเพื่อการศึกษา ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของสังคมชุมชนเป็นสิ่งสำคัญและเป็นความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดขึ้นอย่างจริงจังต่อไป

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ในส่วนที่ 3 หน้าที่ของเทศบาล บทที่ 1 เทศบาลตำบล มาตรา 50 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังข้อที่ (6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม (8) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

¹⁴⁹ กาญจนา วัฒนสุนทร, การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School-based Management for Local Development : SBMLD) (กรุงเทพฯ: เอ็ดดูมิเดียพับลิชซิ่ง, 2555), 96.

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผล การปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

เทศบาลเมือง มาตรา 53 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังข้อที่ (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50 (6),(8) (8) จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา เทศบาลนคร (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53(6),(8) มาตรา 57 เทศบาลนครอาจจัดทำกิจการอื่น ๆ ตามมาตรา 54 ได้¹⁵⁰

จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้กำหนดให้ประชาชนในเขตเทศบาลต้องได้รับการศึกษาอบรม ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของเทศบาลที่จะต้องจัดการศึกษาโดยการสนับสนุนและส่งเสริมให้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ซึ่งประกอบด้วย เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ในการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา และการบริหารของแต่ละเทศบาลให้มีคุณภาพ โดยการมีส่วนร่วม การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือในการร่วมกันจัดการสถานศึกษาในท้องถิ่น ส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่นเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขในการร่วมกันจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการสถานศึกษาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพมากยิ่งขึ้น

มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9 (3) กำหนดให้มีการจัดทำมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษาเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการส่งเสริมและกำกับดูแลการจัดการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาและเพื่อรองรับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนด กระทรวงมหาดไทยมีนโยบายที่จะเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การส่งเสริมสนับสนุนให้ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเข้มแข็งและยั่งยืน มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรฐาน

¹⁵⁰“พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552,”
ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 126, ตอนที่ 85 ก (13 พฤษภาคม 2552): 14 - 16.

การศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบกับ กระทรวงมหาดไทย ได้ออกประกาศกระทรวง เรื่อง มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานและแนวปฏิบัติในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพ ภายในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนจึงได้ปรับมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับปฐมวัย จากการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ทั้งบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนให้เหมาะสมและสอดคล้องกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา การประเมินคุณภาพภายในและ รongรับการประเมินคุณภาพภายนอก ในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ของผู้เรียน 2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ¹⁵¹

สรุปได้ว่า ตามแนวทางการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไข เพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดให้มีการจัดทำมาตรฐานการศึกษาเพื่อจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษา เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการส่งเสริมและกำกับดูแล การจัดการศึกษา และ การประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานและมาตรฐาน การศึกษาปฐมวัย ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษาและเพื่อรองรับ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้และให้สอดคล้อง กับมาตรฐานการศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งได้กล่าวถึงมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ให้ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการร่วมกับสถานศึกษาเพื่อคุณภาพทางการศึกษาและรองรับระบบ การประกันคุณภาพศึกษาอย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

¹⁵¹ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ประกาศ ณ วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 25613

นโยบายการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579)

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) เกิดขึ้นตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 33 ที่บัญญัติให้มีการจัดทำแผนนี้ขึ้นในความนำของ แผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2544 ระบุข้อความที่แสดงถึงเจตนารมณ์ในการให้ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจนว่า

“... พัฒนาโดยประชาชนด้วยระบบการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน ของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมมีอรร่วมใจ ในการกำหนดและตัดสินใจในกิจกรรมสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับ ตนเองและชุมชนท้องถิ่น...”

ในแผนฉบับนี้ประกอบด้วย วัตถุประสงค์หลัก 3 วัตถุประสงค์ 11 แนวนโยบาย ดังต่อไปนี้
วัตถุประสงค์ที่ 1 : พัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของ การพัฒนา มีแนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 4 แนวนโยบาย

วัตถุประสงค์ที่ 2 : สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ มีแนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 3 แนวนโยบาย

วัตถุประสงค์ที่ 3 : พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนและ สร้างสังคมคุณธรรมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีแนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 4 แนวนโยบาย

ใน 11 แนวนโยบายของแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) แต่ละแนวนโยบายมียุทธศาสตร์การดำเนินงานที่ใช้หน่วยทางสังคม 5 ส่วน มาร่วมกันดำเนินการตามยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) รัฐบาล 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) สถานศึกษา 4) ประชาชน/องค์กรประชาคม/ภาคเอกชน และ 5) องค์กรอิสระและองค์กรวิชาชีพ ซึ่งเกือบทุก แนวนโยบายกำหนดยุทธศาสตร์ การดำเนินงานให้หน่วยทางสังคมดังกล่าวเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาทั้งสิ้น ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างเป็นสังเขป ดังนี้

แนวนโยบายเพื่อการดำเนินการ ข้อที่ 2 การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตาม วัฒนธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ในยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านสถานศึกษาข้อ 3) ระบุว่า “สนับสนุนพ่อแม่ผู้ปกครอง คนในชุมชน ประชาชน ชาวบ้าน พระภิกษุ นักบวช ผู้นำทางศาสนา และผู้ประกอบการอาชีพต่าง ๆ ให้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข”

ในยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านประชาชน/องค์กรประชาคม/ภาคเอกชน ข้อ (1) ระบุว่า “องค์กรประชาคมมีการดำเนินงานเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุน กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และ สนับสนุนการดำเนินงานจัดการศึกษาของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เช่นการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษาในชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้การศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐาน เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสอดคล้องกับความต้องการของคนในท้องถิ่น”

แนวนโยบายเพื่อการดำเนินการ ข้อที่ 9 การกำจัด ลด ขจัดปัญหาทางโครงสร้าง ที่ก่อให้เกิดและ/หรือคงไว้ซึ่งความยากจน ขัดสน ด้วยทั้งโอกาสและศักดิ์ศรีของคนและสังคมไทย เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม

ในยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านสถานศึกษาข้อ (4) ระบุว่า “วางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และดำเนินงานตามแผนอย่างจริงจังเพื่อสร้างเสริมศักยภาพและความพร้อมด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาบุคลากร การจัดระบบการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ การจัดระบบและกลไกในการสนับสนุนและจูงใจให้ผู้ปกครองและตัวแทนจากชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ กำกับดูแลตลอดจนการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน”¹⁵² สำหรับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2570) เป็นการวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศในการพัฒนา ศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยทุกช่วงวัยให้เต็มตามศักยภาพสามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการขับเคลื่อนภายใต้วิสัยทัศน์คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 เน้นการขับเคลื่อนแผนเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญและพร้อมเข้าร่วมในการผลักดัน แผนการศึกษาชาติ 20 ปี สู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม สร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนการศึกษาชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี แผนปฏิบัติราชการระยะ 4 ปี และ แผนปฏิบัติการประจำปีของทุกหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการปรับปรุงกฎระเบียบ และกฎหมายต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในระดับต่าง ๆ และสร้างช่องทาง ให้ประชาสังคมมีโอกาสแสดงความเห็นและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งระดับ นโยบายและพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา มีเป้าหมาย ดังนี้ 1) โครงสร้าง บทบาท และระบบการบริหารจัดการการศึกษามีความ คล่องตัว ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีการปรับปรุงโครงสร้างและระบบ

¹⁵²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, **แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559** (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545), 21.

บริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และสถานศึกษาให้มีเอกภาพ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เป็นต้น 2) ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลส่งผลต่อ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา มีตัวชี้วัด ที่สำคัญ เช่น สถานศึกษา ขนาดเล็ก/สถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ การประเมินคุณภาพภายนอกลดลง คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน ของผู้เรียนที่เรียนในกลุ่มสถานศึกษาที่เข้าสู่ระบบการบริหารจัดการแนวใหม่สูงขึ้น เป็นต้น 3) ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการ ของประชาชนและพื้นที่ มีตัวชี้วัด ที่สำคัญ เช่น จำนวนองค์กร สมาคม มูลนิธิหรือหน่วยงานอื่นที่ เข้ามาจัดการศึกษาหรือร่วมมือกับ สถานศึกษาทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น และสัดส่วนการมีส่วนร่วม สนับสนุนการศึกษาของภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคีเครือข่ายเมื่อเทียบกับรัฐจำแนกตาม ระดับการศึกษาสูงขึ้น เป็นต้น 4) กฎหมายและรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา รองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศมี ตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ และระบบการจัดสรรเงินเพื่อการศึกษาที่เอื้อและ สนองตอบคุณลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงานและสภาพปัญหาที่แท้จริง ของประเทศ มีรูปแบบ/แนวทาง กลไกการจัดสรรงบประมาณผ่านด้านอุปสงค์และอุปทาน ในสัดส่วน ที่เหมาะสม เป็นต้น 5) ระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีความ เป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ มีตัวชี้วัด ที่สำคัญ เช่น สถานศึกษาที่มีครูเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ครู/ผู้ทรงคุณวุฒิจาก ภาคเอกชน/ ผู้ประกอบการที่ปฏิบัติงานสนับสนุนการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น และสถานศึกษามี บุคลากรทาง การศึกษาทำหน้าที่ปฏิบัติงานสนับสนุนการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น เป็นต้น โดยกำหนดแนวทาง การพัฒนา คือ ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ สถานศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับ ระบบการเงินเพื่อการศึกษาพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โครงการพัฒนาระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อ การศึกษาและโครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรร เงินผ่านด้านอุปสงค์และอุปทาน เป็นต้น การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ความสำเร็จ ของการขับเคลื่อนแผน การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 สู่การปฏิบัติขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ หลายประการ ประกอบด้วย สาระของแผนการศึกษาแห่งชาติที่มีความชัดเจน ครบถ้วน และครอบคลุม ทุกกลุ่มเป้าหมายและทุกระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแผนการศึกษาแห่งชาติ ของผู้เกี่ยวข้องทุก ภาคส่วน ตั้งแต่ระดับนโยบายระดับปฏิบัติผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสาธารณชน การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แก่ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนเพื่อสร้างความตระหนักในสำคัญของแผน

การศึกษาแห่งชาติการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติและการนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติทุกระดับ เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษา ของชาติ การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและสถานศึกษาควบคู่กับการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและการพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจะส่งผลให้หน่วยงานและสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการศึกษาที่แสดงความรับผิดชอบต่อคุณภาพมาตรฐานให้แก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากขึ้น รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคม อาทิ บุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม ภาคเอกชน สถานประกอบการ มูลนิธิวัด สถาบันและองค์กรต่าง ๆ ในสังคมที่มีศักยภาพ และความพร้อมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีกฎหมาย กฎระเบียบ กติกาที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีนโยบายและมาตรการจูงใจทั้งที่เป็นตัวเงินและสิทธิประโยชน์อื่น เช่น การลดหย่อนภาษีเพื่อส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ผลกระทบจากโครงสร้างประชากรวัยเรียนที่ลดลงตลอดระยะเวลา 10 กว่าปี ที่ผ่านมาและต่อเนื่องไปอีก 20 ปีข้างหน้า จะส่งผลให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอีกไม่เกิน 5 ปีต่อจากนี้และจะทำให้มีห้องเรียนและสถานศึกษาที่ต้องปิดตัวลง และจำนวนสถานศึกษาขนาดเล็กมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สถาบันอาชีวศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาก็ต้องเผชิญกับสถานการณ์เดียวกัน รัฐจึงจำเป็นต้องบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยการกำหนดที่ตั้งและจัดกลุ่มสถานศึกษาตามระดับคุณภาพมาตรฐาน การปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาที่ปิดตัวลงให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนหรือใช้ประโยชน์ร่วมกันในพื้นที่ การเลือกผลิตกำลังคนในสาขาวิชาที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ การพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของสังคมเพื่อให้รัฐสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียนและใช้งบประมาณในส่วนที่สามารถประหยัดได้ เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อตอบโจทย์การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และบริบทที่เปลี่ยนแปลงของสังคมและประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและตัวชี้วัดแนวทางการพัฒนาในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ดังนี้

1) วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบและรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่เป็นอิสระ คล่องตัวในการบริหารจัดการด้วยความรับผิดชอบและตรวจสอบได้ตามหลักธรรมาภิบาล

1.2 เพื่อให้รัฐสามารถบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลต่อคุณภาพมาตรฐานการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียนทุกระดับและประเภทการศึกษา

1.3 เพื่อส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษา การเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาและความรับผิดชอบร่วมกัน

1.4 เพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการส่งเสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาและสถาบันการศึกษา

1.5 เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ มาตรฐาน ที่แสดงความรับผิดชอบต่อผู้เรียน (Accountability) และตอบสนองความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศโดยผ่านเครื่องมือทางการเงินที่หลากหลายในการส่งเสริมและกำกับติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษาและการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ

1.6 เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมจัดและสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาดำเนินการตามหลักประโยชน์ที่ได้รับ (Benefit principle) ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

1.7 เพื่อให้ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้ตรงกับความรู้ความสามารถ มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ

2) เป้าหมายและตัวชี้วัด

2.1 โครงสร้าง บทบาท และระบบการบริหารจัดการศึกษา มีความคล่องตัว ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้ ตัวชี้วัด 1) มีการปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและสถานศึกษาให้มีเอกภาพ สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล 2) มีการปรับปรุง แก้ไขและบังคับใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ การปรับบทบาทและภารกิจของรัฐ ความเป็นอิสระและความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา และการระดมทุน และร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษา 3) มีกลไกในการรายงานและตรวจสอบผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่รองรับการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษา

2.2 ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ตัวชี้วัด 1) ร้อยละของสถานศึกษาขนาดเล็ก/สถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกลดลง 2) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษา เพิ่มขึ้น 3) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีความพึงพอใจต่อระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาเพิ่มขึ้น 4) คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของผู้เรียนที่เรียนในกลุ่มสถานศึกษาที่เข้าสู่ระบบการบริหารจัดการแนวใหม่สูงขึ้น 5) ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนในการให้บริการการศึกษาของกลุ่มสถานศึกษาที่เข้าสู่ระบบการบริหารจัดการสูงขึ้น 6) จำนวนสถานศึกษาที่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเพิ่มขึ้น 7) อัตราค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรต่อนักเรียนลดลง

2.3 ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่ 1) จำนวนเครือข่ายการศึกษาที่มีศักยภาพและความพร้อมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่เพิ่มขึ้น 2) จำนวนองค์กร สมาคม มูลนิธิหรือหน่วยงานอื่นที่เข้ามาจัดการศึกษา หรือร่วมมือกับสถานศึกษา ทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น 3) จำนวนสถานประกอบการที่เข้าร่วมการจัดการศึกษากับสถานศึกษา สถาบัน การศึกษา จำแนกตามระดับ ประเภทการศึกษา และสาขาวิชาเพิ่มขึ้น 4) สัดส่วนผู้เรียนเอกชนสูงขึ้น เมื่อเทียบกับรัฐ 5) สัดส่วนการมีส่วนร่วมสนับสนุนการศึกษาของภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคีเครือข่ายเมื่อเทียบกับรัฐ จำแนกตามระดับการศึกษาสูงขึ้น 6) จำนวนมาตรการ/แนวทางการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมเพิ่มขึ้น

2.4 กฎหมายและรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษารองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน สถานศึกษาและความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ ตัวชี้วัด 1) มีรูปแบบกองทุนเพื่อการศึกษารองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงานและสภาพปัญหาที่แท้จริงของประเทศ 2) มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ และระบบการจัดสรรเงินเพื่อการศึกษาที่เอื้อและสนองตอบคุณลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงานและสภาพปัญหาที่แท้จริงของประเทศ 3) มีรูปแบบ/แนวทาง กลไกการจัดสรรงบประมาณผ่านด้านอุปสงค์และอุปทานในสัดส่วนที่เหมาะสม ตามลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงานและสภาพปัญหาที่แท้จริงของประเทศ 4) ร้อยละของสถานศึกษาที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม ตามลักษณะที่แตกต่างกันของสถานศึกษาเพิ่มขึ้น 5) ร้อยละของสถานศึกษาที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อการผลิตกำลัง แรงงานตามความต้องการกำลังคนของประเทศ จำแนกตามระดับการศึกษาเพิ่มขึ้น 6) ร้อยละของผู้เรียนที่เข้ารับการศึกษผ่านการจัดสรรงบประมาณในรูปแบบที่เหมาะสมตามคุณลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน อาทิ รายได้ครัวเรือน (ผู้เรียนทั่วไป/ผู้เรียนยากจน) สภาพร่างกาย (ผู้เรียนทั่วไป/ผู้เรียนพิการเรียนร่วม) ความสามารถ (ผู้เรียนทั่วไป/ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ) เพิ่มขึ้น 7) ร้อยละของผู้เรียนที่เข้ารับการศึกษ ผ่านการจัดสรรงบประมาณตามความต้องการกำลังคนของประเทศเพิ่มขึ้น 8) สัดส่วนงบประมาณตามประเด็น (Agenda) สูงขึ้น เมื่อเทียบกับงบประมาณตามภารกิจ (Function) 9) มีรูปแบบวิธีการจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษา เอกชนที่สะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา 10) จำนวนสถานศึกษาที่มีระบบบัญชีที่สามารถรายงานการเงินที่เป็นปัจจุบันและตรวจสอบได้เพิ่มขึ้น 11) จำนวนสถานศึกษาที่มีระบบบัญชีที่เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐเพิ่มขึ้น

2.5 ระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ ตัวชี้วัด 1) มีระบบการสรรหา และแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์การจัดการเรียน การสอน การบริหารการศึกษา และความสำเร็จในวิชาชีพ 2) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีครูเพียงพอ ต่อการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น 3) ร้อยละของครู/ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชน/ผู้ประกอบการที่ ปฏิบัติงานสนับสนุนการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น 4) จำนวนสถานศึกษาในพื้นที่ห่างไกล ทุรกันดาร เสี่ยง ภัย พื้นที่พิเศษ ที่จัดอยู่ในมาตรการจูงใจมีระบบเงินเดือน ค่าตอบแทนที่สูงกว่าระบบปกติเพิ่มขึ้น 5) ร้อยละของครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานตรงกับความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น 6) ร้อยละของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณวุฒิการศึกษา/ การฝึกอบรมเพิ่มขึ้น 7) ร้อยละของสถานศึกษาที่มีบุคลากรทางการศึกษาทำหน้าที่ปฏิบัติงาน สนับสนุนการเรียนการสอน เพิ่มขึ้น 8) จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ผ่าน การประเมินทักษะ ความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ มาตรฐานตำแหน่ง และวิทยฐานะเพิ่มขึ้น 9) จำนวนครูที่มีคุณสมบัติและสมรรถนะตามมาตรฐานตำแหน่งเพื่อการพัฒนาและเตรียมเข้าสู่ การเป็นครูแกนนำ และครูมืออาชีพเพิ่มขึ้น

3) แนวทางการพัฒนา

3.1 ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา 1) ปรับบทบาทและภารกิจของ กระทรวงศึกษาธิการให้เป็นผู้กำกับนโยบาย แผน มาตรฐาน การนิเทศ ติดตามประเมินผล ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ ให้มีคุณภาพมาตรฐาน และพัฒนารูปแบบการกระจาย อำนาจสู่พื้นที่และสถานศึกษา โดยคำนึงถึง ความพร้อมและเงื่อนไขที่เหมาะสมของพื้นที่ 2) ส่งเสริม สนับสนุนให้พื้นที่และสถานศึกษามีความเข้มแข็งให้สามารถบริหารจัดการการศึกษาด้วยตนเอง (นิติ บุคคล/ในกำกับ) สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของพื้นที่ภูมิภาคและประเทศ

3.2 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา 1) จัดกลุ่มสถานศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษาด้วยระบบภูมิสารสนเทศ (GIS) เพื่อวางแผนการบริหารจัดการให้เหมาะสมกับ สภาพปัญหา บริบทของพื้นที่และสอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดงาน ชุมชน และสังคม 2) กำหนดแนวทางและมาตรการทางการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการของ สถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาที่ต้องการความช่วยเหลือและพัฒนาเป็นพิเศษอย่างเร่งด่วน 3) ปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นระบบที่ไม่ยุ่งยากต่อการปฏิบัติ และไม่เป็นภาระของผู้สอน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาแต่ละ ระดับ และเป็นไปตาม มาตรฐานการศึกษาของชาติ 4) ส่งเสริมการนำผลการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการวางแผน การปฏิบัติการตรวจสอบติดตาม เพื่อการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไป ตามมาตรฐานการศึกษา 5) พัฒนากลไกในการกำกับสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันการอาชีวศึกษา

ให้ดำเนินบทบาทภารกิจ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามแผนการศึกษาแห่งชาติแผนพัฒนา
อุดมศึกษา แผนพัฒนาอาชีวศึกษา รวมทั้งการแสดงความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา ตามหลัก
ธรรมาภิบาล 6) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปรับบทบาทและภารกิจของรัฐความเป็น
อิสระและความรับผิดชอบของสถานศึกษา

3.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา 1) สร้างการรับรู้
ความเข้าใจและการยอมรับจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการ
การศึกษา จากการเป็นผู้จัดการศึกษาโดยรัฐมาเป็นการจัดการศึกษาโดยทุกภาคส่วนของสังคม
1) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจและเอื้อให้เกิดการระดมทุน และร่วม
สนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ 3) พัฒนาระบบและกลไกการบริหารจัดการเครือข่าย
รวมทั้งรูปแบบความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในประเทศ/ต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและ
สร้างเครือข่าย/ความเป็นภาคีหุ้นส่วนกับองค์กรทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ส่งเสริม
สนับสนุนการจัดตั้งการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทางการศึกษา 5) ส่งเสริมให้
ทุกภาคส่วนเข้ามาจัดการศึกษาในบางพื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ โดยคำนึงถึงคุณภาพมาตรฐาน
การจัดการศึกษาตามเกณฑ์การประเมินศักยภาพและความพร้อมของสถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ
ที่เข้าร่วมจัดและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา 6) ส่งเสริมและพัฒนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน
ให้มีความรู้ความเข้าใจ และเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7) พัฒนาระบบและกลไกการส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิต
และพัฒนาสื่อทุกประเภทที่มีคุณภาพและมาตรฐานภายใต้กลไกการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรม

3.4 ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับระบบการเงินเพื่อการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพและ
ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา 1) ปรับปรุงกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการเงินเพื่อ
การศึกษา ระบบการจัดสรรงบประมาณและกองทุนเพื่อการศึกษาที่เอื้อและสนองตอบคุณลักษณะ
ที่แตกต่างกันของผู้เรียน ความต้องการกำลังแรงงานของประเทศและสภาพปัญหาที่แท้จริงของประเทศ
2) มีระบบและกลไกกำหนดนโยบายการบริหารจัดการระบบการเงินเพื่อการศึกษา ทำหน้าที่กำกับ
ทิศทางยุทธศาสตร์และการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 3) จัดระบบสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อ
การศึกษาสำหรับผู้เรียนระดับอาชีวศึกษาและสนับสนุนผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในสาขาที่เป็นความ
ต้องการจำเป็นของประเทศ 4) พัฒนาระบบบัญชีสถานศึกษาและการรายงานการเงินผ่านเทคโนโลยี
ดิจิทัลที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติและส่งเสริมการนำข้อมูลมาใช้ประกอบการกำกับ ติดตามประเมินผล
การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน คุณภาพและ
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา 5) พัฒนารูปแบบและกลไกการจัดสรรงบประมาณ
ผ่านด้านอุปสงค์ (ผู้เรียน) และด้านอุปทาน (สถานศึกษา) ที่เหมาะสม 6) พัฒนาระบบกองทุนเพื่อ
การศึกษารูปแบบต่าง ๆ เพื่อการสนับสนุนผู้เรียน ที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน และความต้องการ
กำลังแรงงานของประเทศ

3.5 พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

1) พัฒนาระบบการใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานตรงกับ ความรู้ความสามารถ วุฒิการศึกษา/การฝึกอบรม และลดภาระงานของครูที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน การสอน (งานธุรการ งานบริหารทั่วไป) 2) พัฒนาระบบการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหาร สถานศึกษา ระดับต่าง ๆ โดยยึดหลักเกณฑ์ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน การบริหารการศึกษา และการประสบความสำเร็จในวิชาชีพ 3) พัฒนาระบบประเมินสมรรถนะครู ตามมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งพัฒนาระบบ การประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะสำหรับตำแหน่งที่มี ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เพื่อดำรงไว้ ซึ่งความรู้ความสามารถ ความชำนาญการ หรือความเชี่ยวชาญ ในตำแหน่งและวิทยฐานะที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้ง 4) กำหนดแผนงาน ขั้นตอน และมาตรการ การบริหารเพื่อกระจายอัตรากำลังครูให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง 5) พัฒนาระบบเงินเดือนและค่าตอบแทน สำหรับครูที่มีสมรรถนะสูง และ ครูที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ห่างไกล ทุรกันดาร เสี่ยงภัย และพื้นที่พิเศษ 6) พัฒนาระบบการบริหารจัดการอัตรากำลังครูและ ระบบการจ้างครูเพื่อให้ ครูและบุคลากรทางการศึกษามีจำนวนที่เหมาะสมสอดคล้องกับภารกิจ การจัดการเรียนการสอน และแนวโน้มของประชากรวัยเรียนที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง 6) ปรับปรุง ฐานข้อมูลความต้องการใช้ครูให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสัดส่วนของประชากรวัยเรียน¹⁵³

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ 1) ภาครัฐ 2) ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา/ผู้บริหาร 3) ผู้เรียน 4) ผู้ปกครอง และ 5) ภาคเอกชน/ชุมชน

บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ

1. กำหนดทิศทาง นโยบาย แผนและยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทย ให้มีทักษะความรู้และคุณลักษณะตามเป้าหมายการพัฒนาประเทศ
2. กำหนดมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานสถานศึกษา กระบวนการ เรียนรู้ สื่อ การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ การนิเทศ
3. การกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
4. การกำกับติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อบริหารจัดการ
5. กำหนดรูปแบบการบริหารงานบุคคลและแนวทางการพัฒนาครู ผู้บริหารและบุคลากร ทางการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน กำหนดมาตรการ จูงใจทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการสนับสนุน การจัดการศึกษา

¹⁵³ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579** (กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560), 131-138.

บทบาทของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา/ผู้บริหาร

1. ครูเป็นผู้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณความเป็นครู เป็นผู้เรียนรู้สิ่งใหม่ และเท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถประยุกต์ใช้วิธีการ และนวัตกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารเป็นผู้มีภาวะผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารเป็นภาวะผู้นำ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถทั้งด้านบริหารและวิชาการตามมาตรฐานสมรรถนะ และมาตรฐานตำแหน่ง และบริหารงานอย่างมีธรรมาภิบาล

3. ครูและผู้บริหารได้รับการประเมินความสามารถ ครูและผู้บริหารได้รับการประเมิน ความสามารถจากผลการปฏิบัติงาน และได้รับการส่งเสริมให้ก้าวหน้าในสายงานอย่างต่อเนื่อง

บทบาทของผู้เรียน/LEARNER ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนา

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะ ความรู้ และคุณลักษณะจากการเรียนรู้ในห้องเรียน นอกห้องเรียน โดยเน้นการปฏิบัติมากขึ้น

2. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด ทักษะการใช้เหตุผล และทักษะกระบวนการกลุ่มมากขึ้น

3. ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบุคคลที่มีความรู้ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3R 8C) ตามมาตรฐานหลักสูตร ทักษะการดำรงชีวิตและคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง

4. บัณฑิตมีทักษะความรู้และสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ และความต้องการจำเป็น ของประเทศ ตามยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0

บทบาทของผู้ปกครอง

1. มีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร พัฒนาหลักสูตรและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ ผู้เรียน

2. สนับสนุนการดำเนินการของสถาบันในรูปแบบต่าง ๆ

3. ร่วมกับครูและเครือข่ายในการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถ ของบุตรหลาน ให้เต็มตามศักยภาพ

4. มีสิทธิรับข้อมูลข่าวสารและผลดำเนินการของสถานศึกษา

บทบาทของภาคเอกชน/สื่อมวลชน

1. สนับสนุนทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2. มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ตามศักยภาพ และการเรียนรู้

3. ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติ

4. นำเสนอตัวอย่างการจัดการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ

บทบาทของชุมชน/ประชาชน

1. สนับสนุนทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
2. มีส่วนร่วมจัดการศึกษาและกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ตามศักยภาพความพร้อม
3. ติดตามดูแล ป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ปัญหาเรื่องต่าง ๆ เช่น เด็กออกกลางคัน ยาเสพติด ตั้งครรภ์ไม่พร้อมการเข้าเรียนตามเกณฑ์ เป็นต้น¹⁵⁴

จากตัวอย่างของแนวนโยบายและยุทธศาสตร์ข้างต้น จะพบว่า แผนการศึกษาแห่งชาติให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมนี้เป็นการส่งเสริมอย่างแท้จริง คือ การให้ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อการดำเนินการทางการศึกษาในระดับที่สูงมาก ซึ่งแตกต่างจากการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในอดีตที่ส่วนใหญ่จำกัดอยู่ที่การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา

โดยสรุปแล้ว ขณะนี้ประเทศไทยมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยระบุไว้ตั้งแต่รัฐธรรมนูญลงมาถึงระดับแผนการศึกษาของชาติ ดังนั้น การดำเนินการให้เกิดขึ้นอย่างจริงจังน่าจะทำได้สะดวกขึ้น อย่างไรก็ตาม ทั้งฝ่ายสถานศึกษาและชุมชนคงต้องใช้เวลาในการปรับตัวอีกระยะหนึ่ง เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาฝ่ายรัฐไม่ได้ให้อำนาจและโอกาสเช่นนี้แก่ประชาชน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School Based Management for Local Development : SBMLD)

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษาใน สังกัดโดยใช้แนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School Based Management for Local Development หรือ SBMLD) มีจุดเริ่มต้นจาก แนวคิดที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องนำไปสู่การเป็นคนดี มีอาชีพสุจริตเพื่อ ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข” และให้สอดคล้องกับแนวทางการ บริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยการจัดการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) ทั้งด้านการจัดการศึกษาในระบบ (Formal Education) การจัดการศึกษานอกระบบ (Nonformal Education) และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) โดยมุ่งเน้นพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชนในท้องถิ่น

¹⁵⁴สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579**, เข้าถึงเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2561, เข้าถึงได้จาก <http://backoffice.onec.go.th/uploaded/Outstand/2017-EdPlan60-79.pdf>

สู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของแต่ละบุคคล และส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเข้มแข็งสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง¹⁵⁵ การศึกษาตลอดชีวิต หรือ Lifelong Education คือการผสมผสานการเรียนรู้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อมุ่งเสริมสร้างทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ ให้เต็มศักยภาพและเหมาะสมเพียงพอต่อการใช้ชีวิตในแต่ละช่วงวัย เพราะคนเราสามารถเรียนรู้ ได้ตลอดชีวิตและการศึกษาหาความรู้ก็เป็นสิ่งสำคัญ การศึกษาตลอดชีวิตควรมีความยืดหยุ่น และหลากหลายรูปแบบเพื่อเปิดโอกาสให้คนสามารถเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ทุกเวลา ไม่ว่าจะเป็น บ้าน สวนสาธารณะ ที่ทำงาน หรือชุมชน รวมไปถึงควรได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อผลักดัน ให้เกิดการศึกษาดูตลอดชีวิต¹⁵⁶

แนวความคิดพื้นฐานเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น

1. แนวความคิดพื้นฐานเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น แนวความคิดพื้นฐานเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School Based Management for Local Development: SBMLD) มีจุดเริ่มต้นจากแนวคิดที่ว่า “การจัดการศึกษา ต้องนำไปสู่การเป็นคนดี มีอาชีพสุจริตเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข” ทั้งสังคมไทยและสังคมโลก ไม่ใช่เป็นการจัดการศึกษาไปเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนทุกคนมีความเป็นเลิศ ทางวิชาการ แต่เพียงอย่างเดียวเพราะโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์แต่ละคนจะมีศักยภาพหรืออัจฉริยภาพ ที่แตกต่างกัน

การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนทุกคนมีความเป็นเลิศทางวิชาการ แต่เพียงอย่างเดียว เป็นการจัดการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับหลักธรรมชาติในความแตกต่างกันของมนุษย์ เพราะเป็นการจัดการศึกษาที่ตั้งอยู่บนฐานความคิดที่ว่า “มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพหรืออัจฉริยภาพ ไม่แตกต่างกัน” หากได้รับการพัฒนาเหมือนกันก็จะมีความเป็นเลิศในด้านที่ได้รับการพัฒนานั้นได้ การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นสู่ความเป็นเลิศทางด้านวิชาการแต่เพียงอย่างเดียวยังเป็นการจัดการศึกษา ที่ตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะกลุ่มผู้เรียนที่มีศักยภาพหรืออัจฉริยภาพด้านวิชาการแต่เพียง

¹⁵⁵ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, **คู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา สำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น** (กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2551), 37-38.

¹⁵⁶ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, **การศึกษาตลอดชีวิต หรือ Lifelong Education**, เข้าถึงเมื่อ 5 กันยายน 2563, เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/STOUniversity/posts/1816045421749217/>

กลุ่มเดียวเท่านั้น โดยไม่ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้เรียนที่มีศักยภาพหรืออัจฉริยภาพด้านอื่น ๆ ทำให้ผู้เรียนกลุ่มนี้ไม่ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และถูกบังคับให้เรียนรู้เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านวิชาการ ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากหรืออาจเป็นไปได้ไม่ได้เลยเท่ากับเป็นการทำร้ายกลุ่มผู้เรียนที่มีศักยภาพหรืออัจฉริยภาพด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านวิชาการ เพราะกลุ่มผู้เรียนเหล่านี้จะไม่มีความเป็นเลิศในด้านใดทั้งสิ้นเลย เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้ว และไม่มีโอกาสได้เรียนต่อก็จะมีชีวิตที่ไม่มีชีวิตที่นำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ กลายเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ประกอบกับผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มักไม่มีโอกาสได้เรียนต่อ ดังนั้น การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนทุกคน เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบศักยภาพหรืออัจฉริยภาพของตนเองเพื่อที่จะได้ทำการพัฒนาให้มีความเป็นเลิศตามศักยภาพหรืออัจฉริยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคลสู่ความเป็นเลิศต่อไป

นอกจากนี้ โรงเรียนซึ่งเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีทรัพยากรสำหรับใช้ในการจัดการศึกษาเป็นจำนวนมาก แต่ใช้ทรัพยากรดังกล่าวอย่างไม่คุ้มค่า กล่าวคือ โรงเรียนใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จัดการศึกษาในระบบแต่เพียงอย่างเดียว ทั้ง ๆ ที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 15 ให้สิทธิแก่สถานศึกษาในการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยด้วย ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้แก่ เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นในระดับใด ระดับหนึ่ง หรือทุกระดับ ตามความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 41 จึงควรใช้โรงเรียนในสังกัดเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพตลอดชีวิตตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 (1) โดยการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ (Formal Education) การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) และการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) อันจะส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่นเป็นคนดี มีอาชีพสุจริตสามารถดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีความสุข โดยไม่ต้องอพยพย้ายถิ่นฐานไปทำงานในเมืองใหญ่หรือเมืองอุตสาหกรรม ไม่ต้องทิ้งให้เด็กและคนชราอยู่ในท้องถิ่นตามลำพัง ครอบครัวขาดความอบอุ่น ชุมชนท้องถิ่นขาดความเข้มแข็ง ไม่มีพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าได้

2. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นกับนโยบายการศึกษาของชาติ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นเป็นการบริหารจัดการศึกษาที่สนองต่อนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ ซึ่งปรากฏตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนี้ มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น

ได้อย่างมีความสุข มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล การกีฬา อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่ม สร้างสรรค์ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ (1) เป็นการศึกษาดลอดชีวิตสำหรับประชาชน (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มาตรา 15 การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (1) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษากำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษาหลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน (2) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษามีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและ หลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ ของบุคคลแต่ละกลุ่ม (3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษากำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่ง ความรู้อื่น ๆ สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ให้มีการเทียบโอนผลการเรียน ที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็น ผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพหรือจากประสบการณ์การทำงาน มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 23 การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย ต้องเน้น ความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม ของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ (1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติและสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของ สังคมไทยและระบบการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข (2) ความรู้ทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ เรื่องการจัดการการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ยั่งยืน (3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(4) ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษาเน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง (5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น และรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสาน สาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้ การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อ การเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนา ผู้เรียนตามศักยภาพ มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดี ของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือ ทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น

3. ความหมายของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การบริหารจัดการศึกษาที่ใช้โรงเรียนสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับจัดการศึกษาตลอดชีวิต ทั้งการศึกษา ในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ มุ่งสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

4. ผลลัพธ์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น “ประชาชน ในท้องถิ่นเป็นคนดี มีอาชีพสุจริต ก่อเกิดวิสาหกิจชุมชนด้วยความยั่งยืน สามารถดำรงชีวิตอยู่ใน ท้องถิ่นได้อย่างมีความสุข”

5. หลักการสำคัญในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (1) หลักการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อันจะทำให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้อย่างแท้จริง (2) หลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสู่ความเป็นเลิศตามศักยภาพหรืออัจฉริยภาพของผู้เรียน การจัดการศึกษาตลอดชีวิตของโรงเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้โรงเรียนในสังกัดเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้เด็ก เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ตลอดชีวิต อันจะส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่นเป็นคนดี มีอาชีพสุจริตสามารถดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีความสุข โดยอพยพย้ายถิ่นฐานไปทำงานในเมืองใหญ่ หรือเมืองอุตสาหกรรม ทำให้ครอบครัวอบอุ่น และชุมชนเข้มแข็ง สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่น ให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้

6. รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น เนื่องจากการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เป็นการจัดการศึกษาที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นเป็นคนดี มีอาชีพสุจริตสามารถดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีความสุข ครอบครัว อบอุ่น และชุมชนเข้มแข็ง สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้ ดังนั้น รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นรูปแบบการบริหารที่มีผู้มีส่วนได้เสียของโรงเรียนเป็นหลัก ได้แก่ ผู้เรียน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

7. แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (1) เสริมสร้างความเข้มแข็งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้สามารถเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนสามารถแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น (2) จัดการศึกษาในระบบ โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี และได้รับการพัฒนาหรือส่งเสริมให้มีความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของผู้เรียนแต่ละคนจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในท้องถิ่นได้ (3) จัดการศึกษานอกระบบ โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการฝึกอบรมให้ความรู้ตามความต้องการของเด็ก เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้มีทักษะชีวิตและมีอาชีพที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่นอย่างมีความสุข (4) จัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนจัดหาแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลายตามความต้องการของเด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้เด็ก เยาวชน และประชาชนได้เรียนรู้ตามความต้องการและตามศักยภาพของแต่ละบุคคล จนสามารถนำไปประกอบอาชีพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีความสุข

(5) สร้างวิสาหกิจชุมชนโดยการพัฒนาคนในท้องถิ่นด้วยการดำเนินการจัดตั้งกิจการของชุมชนที่เกิดจากการรวมตัวกันของประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการประกอบธุรกิจร่วมกัน นำไปสู่การสร้างรายได้ และการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชน

8. ยุทธศาสตร์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น

วิสัยทัศน์

“โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนา ท้องถิ่นด้วยการจัดการศึกษาตลอดชีวิต”

พันธกิจ

1) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาการศึกษา
2) พัฒนาท้องถิ่นด้วยการจัดการศึกษาตลอดชีวิต (การศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย) เพื่อรองรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น ตามความต้องการของเด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของแต่ละบุคคล

3) พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อรองรับสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

4) ส่งเสริมการเป็นวิสาหกิจชุมชน

จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเข้มแข็งจนสามารถเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อโรงเรียนสามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

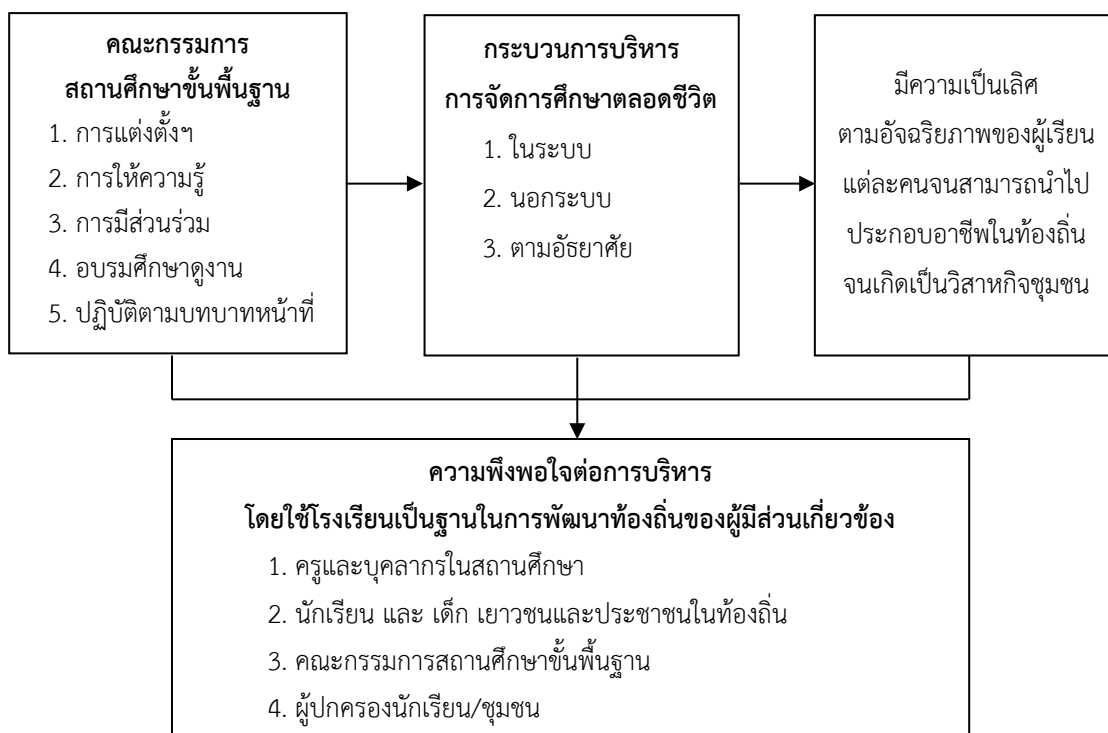
2) โรงเรียนจัดการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีและได้รับการพัฒนาหรือส่งเสริมให้มีความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพได้

3) โรงเรียนจัดการฝึกอบรมตามความต้องการของเด็ก เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นให้มีความรู้ มีทักษะหรือมีอาชีพที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่นได้หรือมุ่งสู่การสร้างวิสาหกิจชุมชน

4) โรงเรียนจัดหาและให้บริการแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายตามความต้องการและตามศักยภาพของเด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นให้มีความรู้ มีทักษะหรือมีอาชีพที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่นได้

9. กรอบแนวคิดการประเมินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น¹⁵⁷

¹⁵⁷ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, คู่มือประเมินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School-based Management for Local Development - SBMLD) (กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2560), 3-8.

แผนภูมิที่ 3 กรอบแนวคิดในการประเมิน
ที่มา: คู่มือประเมินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. 2560.

การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมเป็นรากฐานที่สำคัญต่อการเสริมสร้างและพัฒนา
ศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ โดยต้องสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน
ภาคประชาสังคม โดยใช้กลไกทางสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน วัด ชุมชน และสื่อ ในการปลูกฝัง
ค่านิยมวัฒนธรรม ความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม การยึดมั่นในสถาบันหลัก ความรักชาติและ
ความภาคภูมิใจในความ เป็นชาติ และส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะ จิตอาสา รวมทั้งจิตสำนึกร่วม
ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม โดยมีแนวทางการพัฒนา 3 แผนย่อย ดังนี้

3.1 แผนย่อยการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และการเสริมสร้างจิตสาธารณะ
และการเป็นพลเมืองที่ดี การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว โดยส่งเสริมให้
ครอบครัวมีความอบอุ่น ดำเนินชีวิตโดยยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มัชยัสถ์ อดออม ซื่อสัตย์ การยึดมั่น
ในสถาบันหลัก ความรักชาติและความภาคภูมิใจในความเป็นชาติ และแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
มีการจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะดังกล่าว รวมทั้งการพัฒนาพ่อแม่ให้เป็นแบบอย่างที่ดี
ในการดำเนินชีวิต ดังนั้น หากมีการพัฒนาและสร้างเสริมความรู้และทัศนคติของพ่อแม่ในการปลูกฝัง
ส่งเสริมค่านิยม วัฒนธรรม และคุณธรรมที่พึงประสงค์ การเพิ่มประสิทธิภาพของกลไกในการส่งเสริม
ครอบครัวคุณธรรมที่เป็นการบูรณาการ การมีส่วนร่วม การเพิ่มบทบาทและการเพิ่มศักยภาพของ

ทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ในการส่งเสริมพัฒนาครอบครัวคุณธรรม ก็จะช่วยให้เสริมสร้างครอบครัวให้มีความอบอุ่น มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพและความพร้อมในการหล่อหลอม บ่มเพาะปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดี ได้อย่างเป็นรูปธรรม การจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกสถานศึกษา สอดแทรกการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะเข้าไปในทุกสาระวิชาและในทุกกิจกรรม รวมทั้งปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงาม ตลอดจนการสร้างความรู้ ความเข้าใจ การตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้รองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น หากให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มีความครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ วิชาการ วิชาชีพ วิชาชีวิต และการพัฒนาองค์ความรู้ เครื่องมือ และทักษะการสร้างการเรียนรู้ในการปลูกฝังส่งเสริมค่านิยม วัฒนธรรม และคุณธรรมที่พึงประสงค์ผ่านการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านการปลูกฝังส่งเสริมคุณธรรม ให้แก่นักเรียน พัฒนาให้ครูเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับนักเรียนทั้งการดำรงชีวิต ความประพฤติ และรสนิยม ควบคู่กับการสร้างความร่วมมือในการปลูกฝังส่งเสริมความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนให้มีความต่อเนื่องจนยึดถือเป็นหลักในการดำรงชีวิต รวมถึงการสร้าง ความเข้มแข็งของสถาบันทางศาสนาเพื่อเผยแพร่หลักคำสอนที่ดีงามให้แก่ประชาชน โดยพัฒนา ผู้เผยแพร่ศาสนาให้ประพฤติปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างตามคำสอนที่ถูกต้องของแต่ละศาสนา รวมทั้ง มีการเผยแพร่หลักธรรม คำสอนทางศาสนาที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตที่เข้าใจง่าย และสามารถนำไป ปฏิบัติได้จริง ดังนั้น หากมีระบบคัดสรรและการเตรียมความพร้อมผู้ที่จะเป็นพระ นักบวชในศาสนา ซึ่งจะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือแก่ผู้เผยแพร่ศาสนา และมีความสามารถและศักยภาพในการเผยแพร่ หลักคำสอนที่ถูกต้อง เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและบริบทที่มีความหลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการพัฒนาผู้นำชุมชนให้เป็นต้นแบบ ของการมีคุณธรรมจริยธรรม การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในการจัดกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ การจัดระเบียบสังคม และการนำเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม รวมถึงการลงโทษ ผู้ละเมิด บรรทัดฐานที่ดีทางสังคม ดังนั้น หากมีผู้นำชุมชนคุณธรรมต้นแบบ มีปราชญ์ชาวบ้าน มีการ กำหนดยุทธศาสตร์ และเป้าหมายการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมในระดับพื้นที่ (ชุมชน/ท้องถิ่น/ จังหวัด) การส่งเสริมการสร้าง กติกาในการอยู่ร่วมกันของชุมชน รวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือประเมิน คุณธรรมและธรรมาภิบาลของเครือข่าย กองทุนสวัสดิการชุมชนทั่วประเทศ ควบคู่กับการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชน ก็จะช่วยให้ชุมชน มีศักยภาพในการดูแลและเฝ้าระวังทางสังคม การอนุรักษ์ ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้งการดูแลรักษา ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยสร้างความตระหนักให้ประชาชนรู้จักหน้าที่ของตนเอง การตรงต่อเวลา การยอมรับความหลากหลาย

เห็นคุณค่าและความสำคัญ ในการประกอบสัมมาอาชีพหรือมีงานทำเน้นการพึ่งพาตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อสังคมและต่อผู้อื่นและเป็นพลเมืองที่ดี และส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมการทำงานเพื่อส่วนรวม สนับสนุนส่งเสริมเป้าหมายของประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ ดังนั้น ควรส่งเสริมค่านิยมและวัฒนธรรมให้คนไทยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าส่วนตน และมีพื้นที่หรือเวทีในการแลกเปลี่ยนความรู้ ด้านการส่งเสริมคุณธรรม และกิจกรรมจิตอาสา และการทำประโยชน์เพื่อสังคมและส่วนรวมอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการพัฒนา

1) ปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว ปลูกฝังค่านิยมและบรรทัดฐานวัฒนธรรมที่ดีผ่านสถาบันครอบครัว ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่พัฒนาในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม การมัธยัสถ์ อดออม ซื่อสัตย์และดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างเสริมให้สถาบันครอบครัวเข้มแข็งและอบอุ่น

2) บูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม ในการจัดการเรียนการสอนในและนอกสถานศึกษา จัดให้มีการเรียนการสอนตามพระราชดำริ และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา จัดให้มีการเรียนรู้ทางศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการตระหนักรู้ และการมีส่วนร่วมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3) สร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางศาสนาเพื่อเผยแพร่หลักคำสอนที่ดี อุปลักษณ์คุ้มครองศาสนา ส่งเสริมกิจกรรมและการนำหลักธรรมทางศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวัน

4) ปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน อนุรักษ์พัฒนาและสืบสานมรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รณรงค์ส่งเสริมความเป็นไทยในระดับท้องถิ่นและชุมชน จัดให้มีพื้นที่มรดกทางวัฒนธรรมของพื้นที่ ส่งเสริมชุมชนให้เป็นฐานการสร้างวิถีชีวิตพอเพียง

5) การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สร้างจิตสาธารณะและจิตอาสาโดยใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร เพื่อรับผิดชอบต่อส่วนรวม สร้างเสริมผู้นำการเปลี่ยนแปลง และต้นแบบที่ดีทั้งระดับบุคคล และองค์กร โดยการยกย่องผู้นำที่มีจิตสาธารณะและจิตอาสา และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งเสริมสนับสนุนให้มีกลไกการดำเนินงานในการสร้างเสริมการพัฒนาจิตสาธารณะและจิตอาสา เพื่อสังคมและส่วนรวม โดยส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรสาธารณะที่ไม่หวังผลประโยชน์¹⁵⁸

¹⁵⁸สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (10) ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (พ.ศ. 2561–2580)**, เข้าถึงเมื่อ 5 กันยายน 2563, เข้าถึงได้จาก <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/10A1.pdf>
file:///C:/Users/Admin/Downloads/Documents/10-การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม.pdf

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ประยงค์ แก่นลา วิจัยเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา วัตถุประสงค์เพื่อค้นหารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และรูปแบบที่ค้นพบนี้สามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีคุณลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ที่โรงเรียนบ้านคุ้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การสนทนากลุ่ม จากผู้ร่วมวิจัย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ผู้บริหารต้องแสวงหาการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ครูและบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อมาร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามและประเมินผลในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีคุณลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ท่วง 2 เงื่อนไข โดยการใช้องค์ความรู้ PDCA เป็นแนวทางปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งผู้บริหารยึดหลักการมีส่วนร่วมในการบริหาร มีการกำกับ ติดตาม ดูแล สร้างขวัญและกำลังใจแก่ ผู้ปฏิบัติกิจกรรม ครูและบุคลากรมีหน้าที่นำกิจกรรมลงสู่การปฏิบัติแก่นักเรียนทั้งในโรงเรียน ที่บ้าน และชุมชน คอยกระตุ้นให้กำลังใจเพื่อให้นักเรียนฝึกฝนตนเองจากกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ผู้ปกครอง และชุมชน คอยช่วยเหลือกิจการของโรงเรียน เช่น ให้ความรู้ คอยสอดส่อง ดูแล และส่งเสริมครู นักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมโดยโรงเรียนมีหลักสูตรที่ยืดหยุ่น สามารถนำกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง ในบูรณาการกับทุกกลุ่มสาระจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง มีการติดตามและ ประเมินผลร่วมกันในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการปฏิบัติ กิจกรรมทำให้มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนานักเรียน มีการประเมินผลก่อนและหลังปฏิบัติกิจกรรม ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทำให้ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและได้รับผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนตามวัตถุประสงค์ ผลจากการทดลองใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมไปพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้ผู้บริหารครูและบุคลากร ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เกิดการพัฒนาความรู้ ความคิด มีความตระหนักต่อความรับผิดชอบใน บทบาทหน้าที่ของตน โดยเฉพาะนักเรียนมีการเปลี่ยนความคิด เปลี่ยนพฤติกรรมเป็นคนมีเหตุผล รู้จักไตร่ตรองใคร่ครวญ มีความขยัน อดทน ประหยัด รับผิดชอบต่อการเรียนมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างก่อนและหลังดำเนินการพัฒนา มีการพัฒนา “คน” ให้เข้าใจในความพอเพียง มีปัญญา กล้าหาญ ยืนหยัดในการ “พึ่งตนเองอย่างพอเพียง” ปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่องโดยมีผู้ที่เกี่ยวข้อง

ร่วมรับผิดชอบ เอาใจใส่ดูแล มีการติดตามผล ประเมินผล และเผื่อระวังอยู่ตลอดเวลาจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้¹⁵⁹

ศรียรรณ เกียรติสุรนนท์ วิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ ได้ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิของจังหวัดศรีสะเกษ 2) ประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชน โดยการจัดประชุมกลุ่มสนทนา 3) ทดลองใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนที่โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย แล้วประเมินผล และ 4) ปรับปรุงรูปแบบจากผลการทดลอง ผลการวิจัยได้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ ที่มีความสมบูรณ์ ถูกต้องเหมาะสม ปฏิบัติได้ และสถานศึกษาได้รับประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการจากองค์กรเอกชนเข้าร่วมบริหารจัดการใน 6 ฝ่าย คือ วิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล บริหารงานทั่วไป ระดมเงินทุนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา และประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดการของสถานศึกษา โดยมีการร่วมกันกำหนดหน้าที่ของแต่ละฝ่ายไว้ด้วย¹⁶⁰

สุวิชา วิริยมานุวงศ์ ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัยและพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ภายใต้อิทธิพลของโรงเรียนภูมิปัญญา และโรงเรียนวิทยาการได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทำให้สถานศึกษากับชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้นประกอบด้วยวิธีการดำเนินงาน 4 ประการ คือ 1) การนำโรงเรียนสู่ชุมชน โดยสถานศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมือจัดกิจกรรมตามที่ชุมชนต้องการหรือร้องขอเป็นวิทยากรให้ชุมชน เป็นคณะกรรมการเป็นที่ปรึกษาของชุมชนหรือหน่วยงานในชุมชน 2) การสร้างความศรัทธาของผู้บริหารและครู โดยผู้บริหารและครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีความจริงใจในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ครูมีความตั้งใจและจัดการเรียนรู้

¹⁵⁹ ประยงค์ แก่นลา, “รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2552), บทคัดย่อ, เข้าถึงเมื่อ 18 สิงหาคม 2560, เข้าถึงได้จาก http://www.ubed-doctor.com/images/ed/img_09/abstract_prayong.pdf

¹⁶⁰ ศรียรรณ เกียรติสุรนนท์, “การพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ,” วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น 10, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2554): 225-235.

ที่มีประสิทธิภาพมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี 3) การนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียนโดยสถานศึกษาให้ชุมชนเข้ามาร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 4) การให้บริการชุมชนโดยสถานศึกษา ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ชุมชน ให้ชุมชนใช้สถานที่ของโรงเรียนในการทำกิจกรรม ให้ชุมชนใช้บริการอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรม¹⁶¹

จรรยา จีบบัง ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์ การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตาม ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตาม 4 ยุทธศาสตร์หลัก คือ 1) การพัฒนาระบบวางแผน และการบริหารจัดการ 2) การพัฒนาระบบการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา 3) การเสริมสร้างความพร้อม และความเข้มแข็งของโรงเรียน 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจาก ทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาโดยมีรูปแบบ คือการพัฒนาคนในด้านความชำนาญในทักษะ ด้านสารสนเทศ การสร้างขวัญและกำลังใจ และพัฒนาโครงสร้างการทำงานที่เหมาะสม การพัฒนา ระบบงานในด้านการผลิตสื่อ การใช้แผนการสอนคละชั้นการนิเทศ และการส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับ การอบรม การมีส่วนร่วมในด้านเครือข่ายชุมชน และทรัพยากร และการเสริมสร้างศักยภาพในด้าน การหมุนเวียนการสอนของครู หมุนเวียนสถานที่ และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากรูปแบบที่ พัฒนาขึ้นจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก 4 ด้าน คือ คุณภาพครู คุณภาพการบริหารจัดการ คุณภาพนักเรียน และคุณภาพการเรียนการสอน ประสิทธิภาพของรูปแบบทำให้โรงเรียนเกิดการพัฒนาในด้านความรู้ความสามารถของครู ความเข้าใจ พัฒนาการทำงาน มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีการใช้ทรัพยากรทั้งภายในและภายนอก โรงเรียน อย่างมีประสิทธิภาพ และนักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้อย่างหลากหลายเพิ่มมากขึ้นตามศักยภาพของตน และได้เรียนรู้ด้วยความสุขและเกิดความรักและความผูกพันโรงเรียนมากยิ่งขึ้น¹⁶²

¹⁶¹ สุวิชา วิริยมานวงษ์, “การวิจัยและพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับ ชุมชนในการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” (วิทยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาเพื่อ การพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์, 2554), 27.

¹⁶² จรรยา จีบบัง, “รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์ การพัฒนา โรงเรียนขนาดเล็กด้วยกระบวนการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน” (ดุสิตบัณฑิตปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554), บทคัดย่อ.

ประจวบ หนูเลี้ยง ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา แบบมีส่วนร่วมของ จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นตรงกันว่า การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ควรมีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ คือ 1) การร่วมคิด 2) การร่วมวางแผน 3) การร่วมดำเนินงาน 4) การร่วมติดตาม 5) การร่วมประเมินผล และ 6) การร่วมในผลประโยชน์ ผลของการพัฒนารูปแบบ เป็นรูปแบบ ที่ต้องดำเนินการเป็นกระบวนการขั้นตอนตามองค์ประกอบ 6 ด้าน แต่ละด้านมีขั้นตอน กระบวนการด้านละ 6 ขั้นตอนย่อย การประเมินรูปแบบ ที่พัฒนาขึ้นจากผลการสนทนา กลุ่มของ ผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นด้วยกับองค์ประกอบของการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ทุกองค์ประกอบ และจากผลการประเมินความคิดเห็นผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยแบบสอบถาม พบว่า มีระดับความคิดเห็นด้วย กับองค์ประกอบในรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด¹⁶³

พิณสุตา สิริธรรังศรี ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการบริหารจัดการทั้งที่เป็น สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ ด้านความพร้อมของสถานศึกษา ยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กในชนบท ทั้งด้านครูและบุคลากร เงินและงบประมาณ ความรู้ในการบริหารจัดการการเรียนการสอน และเครือข่ายเทคโนโลยี ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องและ นโยบายการบริหารจัดการจากส่วนกลางส่งไปยังสถานศึกษายังเป็น รูปแบบเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ ทั้งด้าน วิชาการ การบริหารงานบุคคล และงบประมาณ ส่งผลกระทบต่อปัญหาการบริหารจัดการของ สถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันทั้งด้านบริบท ขนาด และ ความพร้อมดังกล่าวข้างต้น เพื่อแก้ปัญหา ทางการบริหารดังกล่าว พบว่า สถานศึกษาภายใต้ การกำกับสนับสนุนของต้นสังกัดได้มีการบริหารจัดการ ทั้งรูปแบบมีส่วนร่วมของชุมชน รูปแบบ เครือข่าย รูปแบบพี่เลี้ยง และรูปแบบแม่ข่ายและลูกข่าย รวมทั้ง สถานศึกษาในกำกับของรัฐ ในการนี้ พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นฐานสำคัญของการบริหาร จัดการสถานศึกษาที่นำไปสู่ความสำเร็จทั้งในเมืองและชนบท ทั้งที่ เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลางขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ 2) รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เหมาะสมกับขนาดและความพร้อม แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม มีจำนวน 10 รูปแบบ ดังนี้ (1) กลุ่มบริหาร จัดการที่พัฒนาขึ้นจากการบริหารจัดการ ที่มีอยู่เดิม แบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ (1.1) กลุ่มรูปแบบ มีส่วนร่วมและเครือข่าย มี 4 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน รูปแบบการบริหารจัดการแบบเครือข่าย รูปแบบการบริหารจัดการแบบพี่เลี้ยง และรูปแบบ

¹⁶³ประจวบ หนูเลี้ยง, “การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของจังหวัด พัทลุง” (ปริญาญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เวสเทิร์น, 2555), บทคัดย่อ.

การบริหารจัดการแบบแม่ข่ายและลูกข่าย (1.2) กลุ่มรูปแบบการบริหารจัดการแบบอิสระและในกำกับของรัฐ มี 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการบริหารจัดการแบบอิสระ และรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาในกำกับของรัฐ (1) กลุ่มบริหารจัดการที่กำหนดขึ้นใหม่ มี 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการบริหารจัดการแบบหุ้นส่วน รูปแบบการบริหารจัดการโดยการจ้างองค์กรภายนอก และรูปแบบการบริหารจัดการแบบยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง (3) กลุ่มรูปแบบบริหารจัดการแบบผสมผสาน มี 1 รูปแบบ คือ รูปแบบการบริหารจัดการแบบผสมผสานที่ใช้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ร่วมเป็นฐานในการบริหารจัดการในทุกรูปแบบ ซึ่งเป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดในการนำไปใช้กับสถานศึกษาทุกขนาด ตามความพร้อม 3) นโยบายการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) นโยบายการส่งเสริมการนำรูปแบบไปใช้ เพื่อให้สามารถเลือกรูปแบบการบริหารจัดการได้ เหมาะสมกับบริบท ขนาด และความพร้อมของสถานศึกษา (2) นโยบายที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เป็นนโยบายที่ต้องกำหนดโดยภาพรวมและมีผลกระทบวงกว้าง และ (3) นโยบายที่เป็นสาระของการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เกิดความ คล่องตัวและเป็นไปได้ทางการบริหารจัดการ ในด้านข้อเสนอแนะ การปฏิบัติ ควรได้มีการพัฒนาศักยภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อทำหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่สถานศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษาและชุมชน ให้มีความรู้ความเข้าใจ การบริหารจัดการดังกล่าว และการประเมินผล รูปแบบเพื่อการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง¹⁶⁴

ภัทรภร บุษสุวรรณ ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและ ครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ (1) การสร้างภาคีเครือข่าย (2) บรรยากาศองค์การ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน (4) การมีส่วนร่วมของสมาชิก (5) การประเมินผล (6) การสนับสนุนทรัพยากร 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทยที่ได้วิเคราะห์องค์ประกอบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิง ประจักษ์ โดยมีความสัมพันธ์ทางตรงระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน (factors 3) การประเมินผล (factors 5) การสนับสนุนทรัพยากร (factors 6) กับการสร้างภาคีเครือข่าย (factors 1) บรรยากาศองค์การ (factors 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิก (factors 4) และความสัมพันธ์ทางอ้อมระหว่างบรรยากาศองค์การ (factors 2) และการสร้างภาคีเครือข่าย (factors 1) 3) พบแนวทางที่เหมาะสม

¹⁶⁴ พิณสุดา สิริธรรังศรี, รายงานการวิจัยและพัฒนา เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556), ก-ค.

ในทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย จำนวน 28 แนวทาง และผลการตรวจสอบแนวทางที่เหมาะสมในทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทยโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีความเหมาะสมกับบริบท เป็นไปได้ในการนำไปใช้ มีความถูกต้องเชิงทฤษฎี และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาสถานศึกษา¹⁶⁵

ถนอม บรรลุลศิลป์ ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) จากการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาชุมชนมีส่วนร่วม 6 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ 2) การศึกษารูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าองค์ประกอบของรูปแบบ 6 ส่วน คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กลไก วิธีดำเนินการ การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ 3) การสร้างรูปแบบและสัมมนาแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าผลการตรวจสอบมีความคิดเห็นตรงกับองค์ประกอบรูปแบบโดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 4) การนำเสนอเพื่อยืนยันรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นตรงกับองค์ประกอบของรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผลการยืนยันรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด¹⁶⁶

จิระพงษ์ หอมสุวรรณ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทาง

¹⁶⁵ ภัทรภร ปุยสุวรรณ, “แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556), บทคัดย่อ.

¹⁶⁶ ถนอม บรรลุลศิลป์, “รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2557), บทคัดย่อ.

การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง และ การศึกษาสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดีจำนวน 5 แห่ง ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ด้วยการสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็น คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา จำนวน 82 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) ขอบข่ายงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 4) กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีความเหมาะสม และคณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีความเห็นว่าการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ไปใช้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด¹⁶⁷

ชูชาติ พ่วงสมจิตร ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนช่วยให้โรงเรียนและชุมชนเกิดความเข้าใจอันดีต่อกันช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง และช่วยให้เกิดความร่วมมืออันดีต่อกัน ทั้งนี้ ทั้งสองฝ่ายจะต้องปฏิบัติตามบทบาทของตนด้วยวิธีการที่เหมาะสม จึงจะสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นได้ บทบาทหน้าที่สำคัญของโรงเรียนต่อชุมชน คือ บทบาทในการให้การศึกษาบรมแก่บุคลากรในชุมชน ส่วนบทบาทสำคัญของชุมชนต่อโรงเรียนคือบทบาทในการมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา การให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดการศึกษาและบทบาทในการกำกับติดตามและประเมินผล การดำเนินงานของ โรงเรียนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีแนวทางในการดำเนินการสองแนวทาง คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์ทางตรง ประกอบด้วยวิธีการหลัก 2 ประการ ได้แก่ การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน และการนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน และ 2) การสร้างความสัมพันธ์ทางอ้อม

¹⁶⁷จีระพงษ์ หอมสุวรรณ, “การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา” (ปริญญาณีพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2555), บทคัดย่อ.

โดยการพัฒนาให้บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์อันดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น สวยงาม เป็นที่ประทับใจแก่ผู้มาเยี่ยมเยือน¹⁶⁸

เกียรติศักดิ์ สังข์ด้วง ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างศักยภาพครูในการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนและชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและรับรองหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างศักยภาพครูในการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนและชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น โดยจัดฝึกอบรมเป็นเวลา 20 ชั่วโมง ทำการติดตามหลังการฝึกอบรม 1 เดือน เพื่อรับทราบผลพัฒนาการและความคงทน ความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ความรู้ เจตคติ และทักษะทางอาชีพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานครูเทศบาลเมืองระนอง นักเรียน และชุมชน จำนวน 212 คน ได้มาโดยการเลือกแบบสุ่มเจาะ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ฉบับ ได้แก่ แบบทดสอบความรู้ แบบวัดเจตคติ และแบบประเมินทักษะ เครื่องมือทั้ง 3 ฉบับความตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่นสูง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) อาชีพในท้องถิ่นที่ครูมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา คือ การทำไข่เค็มดินขาวเจ้าบ้านน้อย อาหารท้องถิ่นพุงปลา อาหารท้องถิ่นยาวเย อาหารท้องถิ่นหมีระนอง ขนมท้องถิ่นอาโป้ง ลูกประคบสมุนไพร และสมุดพอเพียง 2) หลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ กิจกรรม กระบวนการฝึกอบรม สื่อและการวัดและประเมินผล โดยผลการประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง 3) หลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ สามารถพัฒนากลุ่มตัวอย่างด้านความรู้เกี่ยวกับการงานอาชีพและเจตคติ ต่องานอาชีพสูงขึ้นทุกคน โดยมีคะแนนพัฒนาการอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สำหรับด้านทักษะการปฏิบัติงานอาชีพ พบว่าอยู่ในระดับมาก หลังจากการติดตามผล การฝึกอบรมเป็นระยะเวลา 1 เดือน คะแนนทั้ง 2 ส่วนลดลงเล็กน้อยแต่ยังคงอยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมากและการรับรองหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้โดยตอบสนองวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ และความต้องการของผู้เรียน ชุมชน¹⁶⁹

¹⁶⁸ชูชาติ พ่วงสมจิตร, “การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน,” *Veridian E-Journal, Silpakorn University* 10, 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2560): 1342.

¹⁶⁹เกียรติศักดิ์ สังข์ด้วง, “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างศักยภาพครูในการส่งเสริมอาชีพ ของนักเรียนและชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น,” *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต* 13, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2560): 321-322.

บุรีรัตน์ ชวนงูเหลือม ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารหลักสูตร ตามแนวคิด SBMLD เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ โรงเรียนหนองบัวพิทยาคม ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการบริหารหลักสูตร โรงเรียนหนองบัวพิทยาคม จากการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน รองลงมาคือ ด้านการจัดทำหลักสูตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการกำกับดูแลคุณภาพ และจากการการสนทนากลุ่ม ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพปัจจุบัน ครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และนักเรียน ขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผน เตรียมการ จัดทำหลักสูตร ส่วนใหญ่จะเป็นหน้าที่ของครูที่รับผิดชอบด้านงานวิชาการ ผู้บริหาร สถานศึกษาขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น หรือ SBMLD ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการบริหารหลักสูตรในระดับน้อย การจัดทำ หลักสูตรยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนหรือท้องถิ่นที่ต้องการให้มีการจัดทำหลักสูตร ท้องถิ่น ที่เน้นเกี่ยวกับอาชีพ และไม่ครอบคลุมตามกลุ่มเป้าหมาย การสนับสนุนงบประมาณ ทรัพยากรทางการศึกษายังมีไม่เพียงพอ ครูผู้สอนดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอน ที่หลากหลาย มีการเตรียมการสอนที่ดี แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษา มีการนิเทศติดตามแต่ขาดความต่อเนื่อง การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษายังไม่เป็นระบบ การจัดการศึกษานอกระบบ และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับเด็ก เยาวชนและประชาชน ทั่วไปยังมีน้อยเนื่องจากเป็นแนวคิดใหม่ที่เพิ่งเริ่มมีการนำมาใช้ในสถานศึกษา การกำกับดูแล ตรวจสอบประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาขาดความต่อเนื่องและไม่เป็นระบบ

2. ผลการพัฒนาระบบการบริหารหลักสูตร ตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ โรงเรียนหนองบัวพิทยาคม ทำให้ได้ระบบการบริหาร หลักสูตรที่ชัดเจนขึ้นโดยจัดในกรอบแนวคิด 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการมีส่วนร่วมโดยคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) ด้านการจัดการศึกษาในระบบสำหรับนักเรียนในสถานศึกษา (3) ด้านการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับเด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไป (4) ด้านการจัดการศึกษา ตามอัธยาศัยสำหรับเด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไป และในแต่ละด้านจะประกอบด้วยแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นการวางแผน เตรียมการ จัดทำหลักสูตร (2) ขั้นการส่งเสริม สนับสนุน ดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร (3) ขั้นการกำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และนำระบบการบริหารหลักสูตรฯ เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและแบบประเมินหลักสูตร เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องพบว่าสอดคล้องทุกด้าน

3. ผลการศึกษาและประเมินผลการใช้ระบบการบริหารหลักสูตรตามแนวทางการบริหารโดยใช้

โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โรงเรียนหนองบัวพิทยาคม จากการสอบถามความคิดเห็นของ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.91 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการศึกษาในระบบสำหรับนักเรียนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.17$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.14 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.92$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.01 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับเด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.86$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.00

4. ผลการติดตามผลการใช้ระบบการบริหารหลักสูตรตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โรงเรียนหนองบัวพิทยาคม 4.1 ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้ระบบบริหารหลักสูตร SBMLD เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ของ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน ด้านการจัดการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.81 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการศึกษาในระบบสำหรับนักเรียนในสถานศึกษา ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.81 รองลงมา คือ ด้านการจัดการศึกษานอกระบบสำหรับเด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.85 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับเด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.79

3. ผลการศึกษาและประเมินผลการใช้ระบบการบริหารหลักสูตรตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โรงเรียนหนองบัวพิทยาคม จากการสอบถามความคิดเห็นของ ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.91 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการศึกษาในระบบสำหรับนักเรียนในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.17$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.14 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.92$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.01 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับเด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.86$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.00

4. ผลการติดตามผลการใช้ระบบการบริหารหลักสูตรตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โรงเรียนหนองบัวพิทยาคม 4.1 ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้ระบบบริหารหลักสูตร SBMLD เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ของ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน ด้านการจัดการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.81 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการศึกษาในระบบสำหรับนักเรียนในสถานศึกษา ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

($\bar{X} = 4.15$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.81 รองลงมา คือ ด้านการจัดการศึกษานอกระบบ สำหรับเด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.85 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย สำหรับเด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.79 4.2 การประเมินระบบการบริหารหลักสูตรตามแนวทางการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โรงเรียนหนองบัวพิทยาคม จากการสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้ระบบบริหารหลักสูตร SBMLD เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต โดยการสอบถามความพึงพอใจผู้ใช้ระบบ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.81 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ด้านการส่งเสริม สนับสนุน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.79 รองลงมา คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.82 และ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการกำกับ ดูแลคุณภาพ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.81¹⁷⁰

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพปัจจุบันการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การพัฒนาท้องถิ่นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวม อยู่ในระดับมาก และรูปแบบ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานการพัฒนาท้องถิ่น แบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วยส่วนที่ 1 วัตถุประสงค์ แนวคิด และหลักการของรูปแบบ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมภายนอก

¹⁷⁰บุรีรัตน์ ชวนงูเหลือม, การพัฒนาระบบการบริหารหลักสูตร ตามแนวคิด SBMLD เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ โรงเรียนหนองบัวพิทยาคม, เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2561, เข้าถึงได้จาก <http://sakaerat.ac.th/bureerat/bureerat.html>

องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยป้อนเข้า องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ องค์ประกอบที่ 4 ผลผลิต/ผลลัพธ์ องค์ประกอบที่ 5 ข้อมูลป้อนกลับ ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ¹⁷¹

วรลักษณ์ ชูกำเนิต ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย เป็นรูปแบบของระบบที่คลี่คลายแบบเปิด (Loosely coupled) ที่มุ่งสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบมุ่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21 บนฐานงานจริงร่วมกัน ได้ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของ PLC มี 6 องค์ประกอบสำคัญที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกันด้วยการเรียนรู้แบบสองทิศทางอย่างต่อเนื่องและส่งผลกันเป็นลำดับ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 ชุมชนกัลยาณมิตรตามวิถีไทย องค์ประกอบที่ 2 ภาวะผู้นำเร้าศักยภาพ องค์ประกอบที่ 3 วิสัยทัศน์เชิงศรัทธาร่วม องค์ประกอบที่ 4 ระบบเปิดแบบฉันทกกำลังมุ่งสู่ผู้เรียน องค์ประกอบที่ 5 ระบบที่มิเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่ผู้มีความเป็นครู และองค์ประกอบที่ 6 พื้นที่เรียนรู้บนฐานงานจริงที่มีลักษณะเด่นชัดของพื้นที่เรียนรู้ 6 พื้นที่ย่อย ประกอบด้วย PLC พื้นที่กลาง, PLC พื้นที่คูวิชาชีพ, PLC พื้นที่ทีมเรียนรู้, PLC พื้นที่วงเวียนเรียนรู้ต่าง ๆ, PLC พื้นที่เสมือนและ PLC พื้นที่ระหว่างโรงเรียน¹⁷²

ชูกำเนิต ได้ศึกษาเรื่อง ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ PLC คือวิธีการในการพัฒนาครูโดยการจัดบรรยากาศให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันส่งผลให้ครูไม่โดดเดี่ยวและมีเครือข่ายในการทำงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน PLC มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ 1) เป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์อันดีและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข 2) เป็นชุมชนที่มีฉันทะและความศรัทธาในการทำงาน 3) เป็นชุมชนที่เอื้ออาทร มีคุณธรรมและเป็นกัลยาณมิตรกันในทางวิชาการและ 4) เป็นชุมชนที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพได้ การนำ PLC มาใช้ในสถานศึกษา สามารถดำเนินการได้ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มี 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นวางแผน ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นการสร้างวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมายร่วม และขั้นกำหนดกิจกรรมการพัฒนา 2) ขั้นลงมือปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่กลุ่มทำกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ 3) ขั้นสังเกตผลการปฏิบัติงาน

¹⁷¹สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์, “รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น,” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา** 27, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2559): 33-34.

¹⁷²วรลักษณ์ ชูกำเนิต, “รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย” (วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2557), บทคัดย่อ.

เป็นขั้นตอนที่สมาชิกแต่ละคนนำผลการปฏิบัติมาเสนอในวงสนทนาโดยเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยปกตินิยมใช้การทบทวนระหว่างปฏิบัติงาน เป็นเครื่องมือในการสังเกตผลการปฏิบัติงาน และ 4) ขั้นสะท้อนผลเป็นขั้นการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียน การสอนของครูผ่านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครูนักเรียน ผู้ปกครองและกรรมการ สถานศึกษา เป็นหลักการนำ PLC มาใช้ในโรงเรียนจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นกับเงื่อนไข 5 ประการ ได้แก่ ความเป็นผู้นำที่สนับสนุนและแบ่งปัน การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ค่านิยมร่วม และวิสัยทัศน์ร่วมของสมาชิกเงื่อนไขที่ช่วยผูกความ เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้และการแบ่งปัน การปฏิบัติ¹⁷³

กนกอร บุญกว้าง ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาของชุมชน กรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านเหมือดขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า 1. การมีส่วนร่วม การจัดการศึกษาของชุมชน ของโรงเรียนบ้านเหมือดขาว มี 6 แนวทาง คือ 1) การมีส่วนร่วมในการระดมความคิด พบว่า โรงเรียนกับชุมชนการร่วมคิดค้นและวิเคราะห์ปัญหา ร่วมกันในลักษณะของการร่วมคิดบนพื้นฐาน ความศรัทธาว่า ทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นมีศักยภาพ ในการพัฒนาโรงเรียนร่วมกัน 2) การมีส่วนร่วมในการร่วม วางแผน พบว่า โรงเรียนกับชุมชนนำสิ่งที่ ร่วมกันคิดมากำหนดเป็นแผนร่วมกันด้วยการระดมทรัพยากรจากทุกฝ่าย 3) การมีส่วนร่วมในการ ร่วมกันลงมือทำ พบว่าโรงเรียนกับชุมชนนำแผนงานที่ได้แบ่งงานกันรับผิดชอบ เพื่อให้เป็นไปตามแผน หรือเป้าหมายที่ร่วมกันวางไว้ 4) การมีส่วนร่วมในการการร่วมกันติดตามและประเมินผล พบว่า โรงเรียนกับชุมชนร่วมกันติดตามผลงานที่ทำหลังจากดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว เพื่อปรับปรุง ข้อบกพร่องและหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน 5) การมีส่วนร่วมในการร่วมกันปรับปรุงแก้ไข พบว่าเมื่อมี ปัญหาใด ๆ เกิดขึ้นโรงเรียน และชุมชนจะใช้โอกาสในการประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อพูดคุยกันถึง ปัญหา รวมถึงช่วยกันหาแนวทางแก้ไข 6) การมีส่วนร่วมในการร่วมกันรับผลประโยชน์ร่วมกันและ ขึ้นชมยินดี พบว่า ส่วนมากเป็นผลประโยชน์ ทางด้านจิตใจ มากกว่าจะเป็นผลตอบแทนทางด้านวัตถุ สิ่งของจากโรงเรียนและชุมชน 2. เงื่อนไขการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) เงื่อนไขการมีส่วนร่วมมากในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้นำองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนช่วยเหลือ การมีการรวมกลุ่มกันเองในชุมชน หลายกลุ่ม กลุ่มเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนและสนับสนุนอย่างจริงจัง คณะครูมีความสามัคคีและร่วมกันพัฒนา อย่างจริงจัง ผู้บริหารเป็นที่ยอมรับของคณะครูและชุมชน 2) เงื่อนไขการมีส่วนร่วมน้อยในการ

¹⁷³ชูชาติ พ่วงสมจิตร, “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวทางการนำมาใช้ใน สถานศึกษา,” วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ. 10, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2560): 34.

จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ คนในชุมชนขาดความรู้เรื่องการดำเนินงานของโรงเรียน เงื่อนไขเกี่ยวกับระเบียบราชการที่พบว่า ค่อนข้างจะล่าช้า¹⁷⁴

ปารณทัตต์ แสนวิเศษ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอข้อสรุปเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับปรากฏการณ์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านรูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วม กระบวนการมีส่วนร่วม ระดับของการมีส่วนร่วม ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ปัจจัยเงื่อนไขการมีส่วนร่วม ผลกระทบของการมีส่วนร่วม และบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสร้างทฤษฎีฐานรากเลือกพื้นที่ศึกษาโดยวิธีการเลือกเชิงทฤษฎีที่มีลักษณะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา การจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยการสัมภาษณ์ระดับลึก การสังเกตและจดบันทึก การวิเคราะห์เอกสาร และการจัดสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้บริหารและครูในศูนย์อำนวยการเครือข่าย กลุ่มผู้ให้การนิเทศ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้มาศึกษาดูงาน กลุ่มประชาชนผู้มีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอในการจัดการศึกษา กลุ่มประชาชนผู้มีส่วนร่วมไม่สม่ำเสมอในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มประชาชนผู้ไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรวม 72 คน และการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการแปลความ และตีความหมายข้อมูล แล้วสร้างมโนทัศน์ขึ้นจากความไวทางทฤษฎี และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนสุดท้าย ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) รูปแบบการมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ปกครอง 4) รูปแบบการมีส่วนร่วมของศิษย์เก่า 5) รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย (ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และผู้แทนกรรมการนักเรียน) 6) รูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ ในชุมชน 7) รูปแบบการมีส่วนร่วมของกลุ่มอาชีพและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน 8) รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไปในชุมชน 9) รูปแบบการมีส่วนร่วมของหน่วยงานราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ 10) รูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและสถานประกอบการ 11) รูปแบบการมีส่วนร่วมของศูนย์อำนวยการเครือข่ายและ 12) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการระดมทุน 2. กระบวนการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 สำรวจความต้องการการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา ขั้นที่ 3 การวางแผนพัฒนาสถานศึกษาตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ ขั้นที่ 4

¹⁷⁴ กนกอร บุญกว้าง, “การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาของชุมชน กรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านเหมือดขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1,” วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 16, 1 (มกราคม - เมษายน 2559): 217.

ขั้นการดำเนินการ ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล ขั้นที่ 6 ขั้นการร่วมรับผลประโยชน์ 3. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ระดับ คือ 1) ระดับร่วมวางแผนตัดสินใจ 2) ระดับปฏิบัติการ 3) ระดับการรับประโยชน์ 4) ระดับการประเมินผล 4. ปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ปัจจัยและเงื่อนไขภายในโรงเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร มี 7 ด้าน ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษามี 17 ด้าน ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 ด้าน ปัจจัยด้านโรงเรียน มี 9 ด้าน ปัจจัยและเงื่อนไขภายนอกโรงเรียน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านชุมชน มีทั้งหมด 19 ด้าน 2) ปัจจัยด้านการเมือง มี 4 ด้าน 3) ปัจจัยด้านงบประมาณ 4) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม 5) ปัจจัยด้านทรัพยากรและสภาพแวดล้อมในชุมชน 6) ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี 7) ปัจจัยที่เกิดจากข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) 5. ยุทธศาสตร์ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์การศึกษาสภาพแวดล้อมชุมชน 2) ยุทธศาสตร์การศึกษาประวัติความเป็นมาและสภาพชุมชน 3) ยุทธศาสตร์การศึกษาประวัติความเป็นมาและสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา 4) ยุทธศาสตร์การปรับบุคลิกภาพการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา 5) ยุทธศาสตร์การปรับบุคลิกภาพการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 6) ยุทธศาสตร์การปรับปรุงวิธีการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา 6. ผลกระทบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผลกระทบต่อนักเรียน ผลกระทบต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา ผลกระทบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลกระทบต่อชุมชน และผลกระทบต่อโรงเรียน 7. บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย บทบาทของผู้บริหาร บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษา บทบาทของผู้เรียน บทบาทของผู้ปกครอง บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บทบาทขององค์กรปกครองส่วนตำบล และบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน 8. การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม 4 ลักษณะ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการร่วมคิดและตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนในการรับบริการและรับความช่วยเหลือจากโรงเรียน 9. วิธีการเข้ามามีส่วนร่วม ประกอบด้วย 2 วิธี คือ 1) การเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจหรืออาสาสมัคร 2) การมีส่วนร่วมโดยการถูกชักจูงหรือชักชวน 10. อุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 บริบท คือ บริบทจากโรงเรียนและผู้บริหาร บริบทด้านผู้ปกครอง และบริบทด้านชุมชน¹⁷⁵

¹⁷⁵ปารณทัตต์ แสนวิเศษ, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก” (ปริญญาานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2555), บทคัดย่อ.

วสันต์ สัตยคุณ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ศึกษาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้เพื่อคัดสรรกำหนดไว้ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) ทดสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ที่กำหนด 3) ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างหรือค่าน้ำหนักองค์ประกอบตามเกณฑ์ที่กำหนด ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อถือ 0.932 จากกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 382 แห่ง ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอ้างอิงด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ทางสถิติและโปรแกรมลิซเรล โดยมีผลการวิจัย ดังนี้ 1. ตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสม และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเพื่อคัดสรรไว้ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือสูงกว่า 3.00 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับหรือต่ำกว่า ร้อยละ 20 2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) เท่ากับ 9.25 ที่ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (degrees of freedom) 23 มีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.99 นั่นคือค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ ค่าดัชนีวัดระดับ ความกลมกลืน (GFI) รวมทั้งค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 และ .99 ตามลำดับ และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.000 3. องค์ประกอบหลักมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างหรือค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงกว่า เกณฑ์ 0.70 ทุกองค์ประกอบ องค์ประกอบย่อยและตัวบ่งชี้มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างหรือค่า น้ำหนักองค์ประกอบสูงกว่าเกณฑ์ 0.30 ¹⁷⁶

พริ้มเพรา วราพันธุ์พิพิธ ได้ศึกษาเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบายแบบ มีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามองค์ประกอบ คือ จุดเด่น จุดด้อย โอกาส และ ภาวะคุกคาม แนวทาง

¹⁷⁶วสันต์ สัตยคุณ, “การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554), บทคัดย่อ.

ของนโยบายกลไกของนโยบาย และกลไกของนโยบาย ในด้าน โครงสร้าง ด้านงาน ด้านคน ด้านวัฒนธรรม และด้านเทคโนโลยีขั้นตอนการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาบริบท การจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายโดยการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิการวิจัย เชิงสำรวจและการศึกษาพหุกรณี ระยะที่ 2 ตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายให้เป็นฉบับสมบูรณ์ ตามเกณฑ์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ด้วยการสนทนากลุ่มแบบเจาะจงและ การประชุมสัมมนา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลการวิจัยพบว่า จุดเด่นที่สำคัญ คือ มีอำนาจตามกฎหมายในการจัดการศึกษา ครอบคลุมทุกระดับ การกำหนดภาระงานในสถานศึกษามีกฎหมายรองรับอย่างชัดเจนส่งเสริมให้ บุคลากรเรียนต่อในระดับสูงขึ้น มีนโยบายการสร้างค่านิยมของบุคลากร ในสถานศึกษา สนับสนุนให้มี ระบบการเรียนการสอนแบบอิเล็กทรอนิกส์ จุดด้อยที่สำคัญ คือ ขาดการนำนโยบายไปปฏิบัติที่เป็น รูปธรรมขาดระบบการบริหารจัดการที่ดีการสรรหาบุคคล เข้าปฏิบัติงานยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความชัดเจนในการกำหนดวัฒนธรรมองค์การความไม่พร้อมในการใช้เทคโนโลยีของครูโอกาสที่ สำคัญ คือ มีกฎหมายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา มีขอบเขตความรับผิดชอบ ต่อกลุ่มเป้าหมาย ชัดเจน มีนโยบายการให้ทุนพัฒนาบุคลากรโดยทำ MOU กับมหาวิทยาลัยในการพัฒนาบุคลากร สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรม บริบทสถานศึกษาเป็น สังคมกึ่งเมือง และสังคมเมือง ภาวะคุกคามที่สำคัญ คือ มีกฎระเบียบ หรือกฎหมายที่เป็นอุปสรรค ต่อการบริหาร บทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาไม่ชัดเจน ความไม่พร้อมของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทัศนคติ แบบอนุรักษ์นิยมปฏิเสธหรือต่อต้านเทคโนโลยี มีข้อเสนอแนะแนวทางของนโยบายที่สำคัญ คือ ควรส่งเสริมการจัดรูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่น แบบบูรณาการที่เน้นการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา ในสังกัดให้ความสำคัญกับการวางแผนพัฒนาสถานศึกษากระจายอำนาจการสรรหาบุคลากร เข้าปฏิบัติงานไปยังสถานศึกษา สร้างวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเทคโนโลยีมาใช้เพิ่ม ประสิทธิภาพการทำงาน และมีข้อเสนอแนะกลไกของนโยบายที่สำคัญ คือ สร้างความเข้มแข็งของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดหลักสูตรการศึกษาในระบบ ให้มีโปรแกรมอย่างหลากหลาย มีแผนพัฒนาศักยภาพและวิชาชีพของบุคลากรอย่างเป็นระบบ สร้างวัฒนธรรมท้องถิ่นให้มีการเรียนรู้ ตลอดชีวิต และจัดตั้งศูนย์พัฒนาทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรมสำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้อบรม และ พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สื่อและนวัตกรรม การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวโน้มหรือกระบวน ทัศน์ใหม่ในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และควรจัดตั้งกรมการศึกษาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเป็นการเฉพาะ¹⁷⁷

¹⁷⁷พริ้มเพรา วราพันธุ์พิพิธ, “ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2556), บทคัดย่อ.

ปรียา อนุโต ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล นครศรีธรรมราชและเปรียบเทียบการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครศรีธรรมราช จำแนกตามตำแหน่ง และตามประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครศรีธรรมราช จำนวน 52 คน ครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครศรีธรรมราช จำนวน 237 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 289 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า t - test ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครศรีธรรมราช ทั้งภาพรวมและรายด้านมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากทุกด้าน พบว่า ด้านการบริหารวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล ส่วนด้านการบริหารทั่วไปมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครศรีธรรมราช จำแนกตามตำแหน่งและ ตามประสบการณ์การทำงาน ทั้งภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนมีการบริหารจัดการที่ไม่แตกต่างกัน ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไปมีการบริหารจัดการที่ไม่แตกต่างกัน¹⁷⁸

ดาร์สศิริ ศิลปะพัฒนานานนท์ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการโดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืนในประเทศไทย การบริหารจัดการโดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่บ้านดอยช้าง ตำบลวารี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เป็นชุมชนตัวอย่างในการบริหารจัดการที่ดีที่ประสบความสำเร็จโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการสร้างธุรกิจกาแฟ นำมาใช้ในการเลี้ยงชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นักวิชาการได้เข้ามาแนะนำและถ่ายทอดความรู้ให้กับชุมชน ซึ่งส่งผลให้ธุรกิจกาแฟดอยช้างเป็นกาแฟที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับจากลูกค้าทั่วโลก ทั้งนี้ ชาวบ้านดอยช้างที่ทำธุรกิจกาแฟยังได้รับผลกำไรจากการขายกาแฟ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านตามวิถีชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของ ชาวชุมชนดอยช้างกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตใหม่ที่เคยยากลำบากกันมา ธุรกิจกาแฟทำให้ชุมชน มีรายได้ในชุมชนบ้านดอยช้าง อีกทั้งยังมีกลุ่มบริษัทร่วมทุนในการขยายธุรกิจจนกระทั่งมีธุรกิจ เป็นของตนเอง จากปัญหาความขาดแคลนและมีชีวิตอยู่โดยการปลูกฝิ่น ความสุข ร่ำรวย และ มีสุขภาพแข็งแรงและมีชีวิตดำรงอยู่ที่ดีในการประกอบธุรกิจกาแฟของชุมชนอย่างมีอาชีพ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้

¹⁷⁸ปรียา อนุโต, “การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครศรีธรรมราช,” วารสารบัณฑิตศึกษา 11, 53 (เมษายน - มิถุนายน 2557): 107.

พบว่าตัวบ่งชี้ของชุมชนบ้านดอยช้างประสบความสำเร็จในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ¹⁷⁹

เกสสิณี ชิวปรีชา ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล โดยมีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล ใช้กลุ่มตัวอย่าง 123 โรงเรียน โดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ หาค่าเฉลี่ย หาคำความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม (2) ร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล (3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายบุคคล 30 คน และประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน และ (4) ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยาย และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยมีดังนี้ (1) สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนตีประจำตำบล ในภาพรวม ใช้รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การวางแผน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) ส่วนการประเมินผลอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$) และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน ตีประจำตำบล ในภาพรวม ใช้รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) ส่วนการประเมินผลโดยครูเป็นหลักอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลักเรียงลำดับ ดังนี้ การประเมินผล (PNI = .80) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (PNI = .53) และการวางแผน (PNI = .49) (2) รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล ควรใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนตีประจำตำบล โดยครูและชุมชนเป็นหลัก

¹⁷⁹ คำรัสศิริ ศิลปะวัฒนานนท์, การบริหารจัดการโดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืนในประเทศไทย (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), ไม่ปรากฏเลขหน้า.

โดยมีหลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และองค์ประกอบของการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก¹⁸⁰

มาติกา ประชากรักษ์สกุล ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ มีรายละเอียด ผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ ระยะที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ให้ความคิดเห็นในการประเมิน ความเหมาะสมของ องค์ประกอบ และตัวชี้วัด ระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา และครู ในโรงเรียนประถม ศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 354 คน จาก 59 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสภาพ ปัจจุบันและ สภาพที่พึงประสงค์ ระยะที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ให้ความคิดเห็นในการประเมิน ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารจัดการ ที่พัฒนาขึ้น สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 26 ตัวชี้วัด 2) สภาพปัจจุบัน การมีส่วนร่วม ของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพ ที่พึงประสงค์โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 4) แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร จัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก¹⁸¹

¹⁸⁰เกสลิณี ชิวปรีชา, “การพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554), บทคัดย่อ.

¹⁸¹มาติกา ประชากรักษ์สกุล, “การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4,” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม** 12, 1 (มกราคม - มีนาคม 2561): 163.

มุฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะลู ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีมี พบว่า ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในภาพรวมอยู่ใน ระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ด้านการรับรู้ที่บ้าน ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง และด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครองโดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ พบว่า ไม่แตกต่างกัน 3) ผลการประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอิสลามในจังหวัดปัตตานี พบว่า ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะ ผู้ปกครอง คือ ควรจัดระบบการทำงานให้เข้มแข็งและมีความสามัคคีกันไม่ว่าจะเป็นฝ่ายผู้ปกครอง ฝ่ายบุคลากรของโรงเรียน ด้านอาสาสมัครของผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครองควรสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงของลูกด้านการเรียนรู้ที่บ้าน คือทุกฝ่ายที่รับผิดชอบต้องช่วยกันดูแลไม่ควรปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบโดยลำพัง ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง คือ ควรมีการบันทึกข้อมูล สังเกต สัมภาษณ์ เยี่ยมบ้านนักเรียน ศึกษาข้อมูล สอบถามผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้รู้ปัญหาต่าง ๆ และทำการจัดเก็บเป็นแฟ้มข้อมูล ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียน กับชุมชน คือ ควรสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนรักบ้านเกิดและชุมชน¹⁸²

สุวิมล หงส์วิไล ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการประเมินผล และด้านการจัดหาทรัพยากร ตามลำดับ 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศ และสถานภาพของชุมชน 2.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2.2 การมีส่วนร่วมของชุมชน

¹⁸²มุฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะลู, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานี” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2558), บทคัดย่อ.

ในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมและรายด้านพบว่าแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ¹⁸³

ณัฐมล รอดพิทักษ์ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดสัมประทวน (บางแก้วพุทธาคาร) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา ตามความคิดเห็นของผู้นำ ชุมชน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามสถานภาพของสมาชิกในชุมชนและอาชีพ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำชุมชน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดสัมประทวน (บางแก้วพุทธาคาร) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมแล้วรายด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดสัมประทวน (บางแก้วพุทธาคาร) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามสถานภาพของสมาชิกในชุมชน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดสัมประทวน (บางแก้วพุทธาคาร) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา ทางสถิติ¹⁸⁴

พีรศักดิ์ หม่อนกันทา ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแหลมโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ผลการวิจัย พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแหลมโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านงบประมาณ และด้านบริหารงานทั่วไป และด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด¹⁸⁵

¹⁸³สุวิมล หงส์วิไล, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี” (งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559), บทคัดย่อ.

¹⁸⁴ณัฐมล รอดพิทักษ์, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดสัมประทวน (บางแก้วพุทธาคาร) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา” (งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2553), บทคัดย่อ.

¹⁸⁵พีรศักดิ์ หม่อนกันทา, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแหลมโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่” (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา, 2553), บทคัดย่อ.

บุชรินทร์ ชาญธาตรี ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับ คือ ด้านการบริหารงานบุคคล รองลงมา คือ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานทั่วไป ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย คือ ด้านวิชาการ 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารโรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำแนกตามเพศ สถานะ/ตำแหน่ง และรายได้ทั้งโดยรวมและทุกรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ¹⁸⁶

ธนเสกฐ สุกากาศ ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนล้านนาในการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านปากอ้อย อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า 1) วัฒนธรรมการดำเนินชีวิตทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมี อิทธิพลต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนล้านนา ในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับวัฒนธรรมล้านนาต้องอาศัยความสัมพันธ์ที่ดีของคน 3 กลุ่มคือ ชุมชน ศาสนา และ สถานศึกษา ภายใต้การพิจารณาเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม ความรู้ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต ของชุมชน และการเมืองการปกครอง เนื่องจากแต่ละกลุ่มแสดงบทบาทที่แตกต่างกันในการมีส่วนร่วม บริหารและจัดการสถานศึกษา แนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนที่เหมาะสมจึงอยู่ที่การวิเคราะห์ และสร้างความเกี่ยวข้องตามบทบาทและหน้าที่ที่เหมาะสมของแต่ละกลุ่มในชุมชน โดยกลุ่มผู้นำชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการตัดสินใจ และการวางแผน คณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู และนักเรียน ควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการประสานงาน ส่วนกลุ่มประชาชนและผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริม การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย¹⁸⁷

¹⁸⁶บุชรินทร์ ชาญธาตรี, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี” (งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2557), บทคัดย่อ.

¹⁸⁷ธนเสกฐ สุกากาศ, “การมีส่วนร่วมของชุมชนล้านนาในการบริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านปากอ้อย อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย,” วารสารวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ 35, 1 (มกราคม - เมษายน 2557): 46.

อภิสิทธิ์ บุญยา ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็ก: การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก ผลการวิจัยพบว่า 1. ลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนคือ การมองเห็นตนเองของชุมชน ประกอบด้วย การเป็นชุมชนเข้มแข็งและการได้รับการยอมรับจากภายนอก แบบแผนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย รูปแบบการมีส่วนร่วมและบทบาทการมีส่วนร่วม กระบวนการมีส่วนร่วม มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การกำหนดความต้องการร่วมกัน การสร้างทีมและกำหนดกิจกรรม การร่วม ดำเนินการและการรายงานผลงาน เป้าหมายการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การมุ่งสู่ความเป็นเลิศ และการเป็นแหล่งเรียนรู้ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การสร้างค่านิยมร่วม การเสียสละที่เกินระดับปกติ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ การตัดสินใจร่วมกัน 2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนคือปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียน ประกอบด้วย การกำหนดปรัชญาของโรงเรียน การเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ชุมชน และการมีเกียรติประวัติดีเด่น การปฏิบัติงานของบุคลากร ประกอบด้วย การมีความผูกพันกับชุมชน การทำงานด้วยความโปร่งใส และการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และความพร้อมของชุมชน ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ผู้นำชุมชน การสร้างบทบาทการมีส่วนร่วม และการเห็นคุณค่าการมีส่วนร่วม 3. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมชุมชน คือ การสร้างเครือข่ายชุมชน ประกอบด้วย การสร้างความไว้วางใจ และการแก้ปัญหาในชุมชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย การศึกษาดูงาน และ การสร้างทางเลือกการตัดสินใจร่วมกัน การจัดการในชุมชน ประกอบด้วย การสร้างการ รับรู้ร่วมกัน การเลือกสรรและกำหนดบทบาทหน้าที่ และการสร้างแนวปฏิบัติร่วมกัน การประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย การประชุม การใช้หอกระจายข่าว การพบปะพูดคุย และการรายงาน สารธารณะ และการเป็นหุ้นส่วนของโรงเรียน ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ สู่ชุมชน และการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี เงื่อนไขการที่ส่งผลต่อการใช้ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชนเชิงบริบท ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การปกครองและสถานะการมีจิตสำนึกร่วมกัน ส่วนเงื่อนไขเชิงสอหดแทรก ประกอบด้วย โรงเรียนเป็นที่ศรัทธาของชุมชน แนวคิดการพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ และการใส่ใจให้บริการแก่ชุมชน 4. ผลสืบเนื่อง ที่เกิดจากการใช้ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับด้านโรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียน มีคุณภาพและมาตรฐาน ความภาคภูมิใจในงาน และการยอมรับจาก ภายนอก และด้านชุมชน ประกอบด้วย การขยายจิตสำนึกการมีส่วนร่วม การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน และการเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้¹⁸⁸

¹⁸⁸อภิสิทธิ์ บุญยา, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็ก : การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2553), บทคัดย่อ.

ปรีชา แก้ววิเชียร ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการยกระดับการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 1 บุรีราษฎร์ธรณีวิทยา ผลการวิจัย พบว่า 1. โรงเรียนได้จัดให้มีการสร้างความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ยังไม่พร้อมรอยชัดเจนด้านเอกสารหลักฐานและการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง อีกทั้งชุมชนยังขาดความตระหนักในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม 2. รูปแบบและวิธีการที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า PARM Model ที่นำไปดำเนินการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ปรากฏว่า มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ 3. ได้มีการนำรูปแบบการประชุมปรึกษาหารือไปใช้ในการดำเนินงานให้แก่ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียน ผลการทดลองใช้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) ผลการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) และผลการเปรียบเทียบ การทดลองก่อน-หลังการพัฒนา ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$)¹⁸⁹

ศุภชัย จันทรงาม ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาาระดับความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียนในด้านการจัดการศึกษา กรณี: โรงเรียนเทศบาล 4 (พระเจ้าใหญ่องค์ตื้อ) ในสังกัดเทศบาลนครอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน โดยมีกิจกรรมการเชิญผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น เป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุด ในขณะที่กิจกรรมการจัดงานพบปะสังสรรค์ศิษย์เก่าเป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญน้อยที่สุด¹⁹⁰

จิตตวดี ทองทั่ว ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสถานศึกษา : การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสถานศึกษา

¹⁸⁹ปรีชา แก้ววิเชียร, “การพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการยกระดับการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 1 บุรีราษฎร์ธรณีวิทยา,” วารสารธาตุพนมปริทรรศน์ 2, 1 (พฤศจิกายน 2561): 12.

¹⁹⁰ศุภชัย จันทรงาม, “การศึกษาาระดับความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียนในด้านการจัดการศึกษา กรณี: โรงเรียนเทศบาล 4 (พระเจ้าใหญ่องค์ตื้อ) ในสังกัดเทศบาลนครอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี” (เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ครั้งที่ 6 เรื่องบูรณาการงานวิจัย เพื่อพัฒนาท้องถิ่น สู่ประชาคมอาเซียน จัดโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม, 30-31 พฤษภาคม 2557).

โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (3.44) (2) การเปรียบเทียบปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสถานศึกษา 2.1) ด้านสถานศึกษา พบปัจจัยที่สอดคล้องกัน 6 ด้าน คือ ผู้บริหาร ครู การปฏิบัติงานของโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา การสร้างเครือข่าย และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2.2) ด้านชุมชน มี 6 ด้าน คือ ผู้นำชุมชน ความสัมพันธ์ภายในชุมชน ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ การสร้างกลุ่มและเครือข่ายในชุมชน การกำหนดบทบาทความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (3) ผลการพัฒนารูปแบบ พบว่า รูปแบบ ประกอบด้วย 3.1) สภาพพื้นฐานการมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานที่เข้าร่วมจัดกิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย สาระความรู้ วิธีการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ แหล่งเรียนรู้ และ ผลที่ชุมชนได้รับ 3.2) กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน การระดมความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินการ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล 3.3) ปัจจัยการมีส่วนร่วม คือ ด้านสถานศึกษา และด้านชุมชน และ 3.4) การจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสถานศึกษาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของ ชุมชนเพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง¹⁹¹

นราจันทร์ กิตติคุณ ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพสภาพการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สถานศึกษาทุกแห่งมีการเตรียมการก่อนการประกันคุณภาพโดยการสร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากร และแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อรับผิดชอบ สำหรับการบริหารงาน ทั้ง 8 ด้าน มีสาระสำคัญดังนี้ 1) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ มีการจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจนและเอื้อต่อการประกันคุณภาพ และจัดระบบสารสนเทศให้เหมาะสมกับสภาพการใช้งานของสถานศึกษาในระดับมากที่สุด 2) การพัฒนามาตรฐานการศึกษา มีการศึกษาทำความเข้าใจและใช้มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้คุณภาพของสมศ.เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนและจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี มากที่สุด 3) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาทุกแห่งมีการเตรียมการมีการจัดทำแผนโดยการปฏิบัติที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ดัชนีวัดความสำเร็จ จัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม แผนงบประมาณ ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน วิเคราะห์สภาพและปัญหา จุดเด่นจุดด้อย ความต้องการจำเป็น อุปสรรค และกำกับติดตาม ประเมินผล รายงานผลตามแผนพัฒนาคุณภาพ

¹⁹¹จิตตวดี ทองทั่ว, “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสถานศึกษา : การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557), บทคัดย่อ.

การศึกษาอย่างชัดเจน และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษามีการนำแผนไปปฏิบัติโดยการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี ปฏิทินปฏิบัติงาน โครงการต่าง ๆ ประจำปีฝ่าย/หมวด/งาน และแผนงานประจำปีฝ่าย/หมวด/งาน มากที่สุด 5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา มีการจัดประชุมชี้แจงเพื่อให้บุคลากรเข้าใจวิธีการทำงานที่สถานศึกษาต้องมีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อรับผิดชอบการประเมินและจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานเพื่อจัดระบบการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายใน 6) การประเมินคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร่วมกับ สทศ. และผลการประเมินทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษา และสามารถนำไปปรับปรุงประสิทธิภาพในการสอนให้ดีขึ้นมากที่สุด 7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี สถานศึกษารายงานผลต่อสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 8) การผดุงระบบ การประกันคุณภาพการศึกษา โดยการสร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณภาพ แก่บุคลากร เพื่อบุคลากรทุกคนเห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ส่วนใหญ่สถานศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุดแต่ก็ยังพบปัญหาบ้าง ซึ่งปัญหาที่มีอยู่ในระดับน้อยคือ บุคลากรในสถานศึกษาไม่นำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน ความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาจาก ผู้ปกครอง-ชุมชนมีน้อย บุคลากรไม่เข้าใจเกี่ยวกับขอบเขตและเนื้อหาของแบบทดสอบที่จะใช้ประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียน และบุคลากรส่วนใหญ่ขาดความตื่นตัวในการรักษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน¹⁹²

กัญวิญญู ธารีบุญ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ โดยเรียงจากมากไปน้อยดังนี้คือ ความผูกพัน ต่อองค์การ การพัฒนาทีมงาน การกระจายอำนาจ ความไว้วางใจกัน การให้ข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ การตัดสินใจร่วมกัน การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ความเป็นอิสระในการบริหารองค์การ และเข้าใจธรรมชาติขององค์การ 2) ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหาร ประกอบด้วย 12 องค์ประกอบ คือ ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ บรรยากาศการทำงานที่ปราศจากพิธีรีตอง การมีส่วนร่วม การรับฟังซึ่งกันและกัน ความไม่เห็นด้วยในทางบวก ความเห็นพ้องกัน การสื่อสาร

¹⁹²นราจันทร์ กิตติคุณ, “สภาพและปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), 12.

ที่เปิดเผย บทบาทและการมอบหมายงานที่ชัดเจน ภาวะผู้นำร่วม ความสัมพันธ์กับภายนอก รูปแบบการทำงานที่หลากหลาย และการประเมินผลงานของตนเอง 3) ผลการวิเคราะห์พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านความเป็นอิสระในการบริหารองค์การ และด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษา เอกชนระดับปฐมวัย ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีความเหมาะสม เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย¹⁹³

ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์ ได้ศึกษาเรื่องการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนวัดวังเปิด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนวัดวังเปิด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ด้านการอาสาเข้าร่วมของ ผู้ปกครอง ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน และด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 2. ผลการเปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนตามทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนวัดวังเปิด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3. ผลการเปรียบเทียบการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนตามทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียน วัดวังเปิด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน¹⁹⁴

¹⁹³ กัญญาญญ์ ธารีบุญ, “การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557), 21.

¹⁹⁴ ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์, “การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนวัดวังเปิด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1” (เอกสารประกอบการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 เรื่องก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัย ใช้องค์ความรู้สู่ความยั่งยืน จัดโดยวิทยาลัยนครรราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครรราชสีมา, 17 มิถุนายน 2559).

งานวิจัยต่างประเทศ

สมิธ (Smist) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาพลเมืองผ่านระบบบริการชุมชน : ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการบริการชุมชนและความเป็นพลเมืองในระดับอุดมศึกษา วิทยานิพนธ์ โดย : ดร. บาร์บารา จาโคปี รองศาสตราจารย์ภาควิชาสาขาบริการให้คำปรึกษาและการบริการบุคลากร วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาหลักสูตรความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในชุมชนและหลักสูตรการบริการชุมชนและการรับรู้ความเป็นพลเมืองของนักเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การบริการชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียนกับองค์กรนักศึกษา ซึ่งองค์กรนักศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์การทำงานในการเรียนรู้ด้วยตัวเอง การศึกษาครั้งนี้ ใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้จากนักศึกษา 1,205 คน ในระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยแมริแลนด์ ในปี 2006 ของการศึกษาความเป็นผู้นำในหลายสถาบัน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ขึ้นอยู่กับรูปแบบความเป็นผู้นำด้านความรับผิดชอบต่อสังคมฉบับปรับปรุงใหม่ (SRLS-Rev 2) และได้รับการออกแบบมาเพื่อประเมินการพัฒนาความเป็นผู้นำของนักศึกษาภายใต้กรอบรูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของการพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำ (Higher Research Research Institute, 1996) ในแต่ละสัญชาติมีคะแนนการเป็นพลเมืองที่รับรู้ด้วยตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งขึ้นอยู่กับนักเรียนมีส่วนร่วมในการให้บริการชุมชนในช่วงที่มหาวิทยาลัยมีบริการชุมชนผ่านองค์กรนักศึกษา และประสบการณ์การทำงานในการศึกษาเหล่านี้จะเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญในการรับรู้ความเป็นพลเมืองตนเอง¹⁹⁵

บรันส์ (Bruns) ฟิลเมอร์ (Filmer) และแพทริโนส (Patrinus) ได้ศึกษาถึง การปฏิรูปการศึกษาในการบริหารแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมีการผสมผสานกันอย่างดีที่สุด สำหรับชุมชนการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จะต้องให้ความสำคัญกับชุมชนในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเข้าร่วมในการบริหารโรงเรียนทำให้นักเรียนเพิ่มขึ้น และครูประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน¹⁹⁶

¹⁹⁵Jennifer Anne Smist, **Developing Citizenship Through Community Service: Examining the Relationship Between Community Service Involvement and Self-Perceived Citizenship Among Undergraduates** (2006), Abstract, Accessed December 11, 2017, Available from <https://drum.lib.umd.edu/bitstream/handle/1903/3702/umi-umd-3515.pdf?sequence=1>

¹⁹⁶Barbara Bruns, Deon Filmer and Harry Anthony Patrinos, **Making schools work : New evidence on accountability Reforms** (2011), Accessed December 11, 2017, Available from <http://education.oxfordre.com/view/10.1093/acrefore/9780190264093.001.0001/acrefore-9780190264093-e-64?print=pdf>

แฟรงคลิน (Franklin) ได้ศึกษาเรื่อง โรงเรียนและชุมชน, ชุมชนและโรงเรียน : กรณีศึกษา บริเวณในชนบทของมิสซูรี ว่าโรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างไร วัตถุประสงค์ของการศึกษา กรณีนี้ คือ การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างชนบท โรงเรียนมาร์เวลไลน์ อาร์-วี (Marceline R-V School) โรงเรียนในรัฐมิสซูรี การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งชุมชนและโรงเรียน พร้อมทั้งคณะกรรมการโรงเรียน สภาเทศบาลเมือง มีการสัมภาษณ์ชาวบ้าน จำนวน 23 คน โดยการตั้งประเด็นคำถามโดยผู้ให้สัมภาษณ์ได้รับการระบุด้วยบทบาทความเป็นผู้นำ ที่ได้จัดขึ้นในชุมชนแล้วนำมาหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะ นอกจากนี้ ยังมีการวิเคราะห์โรงเรียนและ ชุมชนโดยศึกษาทฤษฎี งานวิจัย แล้วนำมาสังเคราะห์เนื้อหา จัดเป็นหมวดหมู่เพื่อหาคำประกอบของ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยยึดชุมชน ครอบครัว โรงเรียน นักเรียน¹⁹⁷

กริสเวิร์ด (Griswold) ได้ศึกษาเรื่องโรงเรียนกับชุมชน : ความสัมพันธ์โรงเรียนชุมชน ใกล้เคียง โดยสำรวจโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนโรบินสันสคูล เป็นเวลากว่า 100 ปี ที่ได้มีการริเริ่มตามพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อลดเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับความยากจนในเชิงพื้นที่และกลยุทธ์ทาง สังคมวิทยาแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จถึงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใกล้เคียง ขอบเขต ของการวิจัยนี้ มุ่งเน้นไปที่โรงเรียนและศูนย์ที่พักอาศัยและการสร้างความสัมพันธ์กับโรงเรียน ชุมชน ในการร่วมกันจัดการศึกษา โรงเรียนของชุมชนสามารถกระตุ้นการปรับปรุงบริเวณโดยรอบเพื่อฟื้นฟู ศูนย์กลางชุมชนมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมโดยมีกรอบแนวคิดในการสร้างสมรรถนะและ ความสามารถในการพัฒนาชุมชนเพื่อการตัดสินใจและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น คือ การปฏิรูปทาง วิชาการของโรงเรียนรัฐในเมืองโตเลโดรัฐโอไฮโอ มีการสร้างหลักสูตรร่วมกับชุมชนมีการตอบ แบบสอบถามเพื่อเป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมไปยังบริเวณที่ใกล้เคียง ซึ่งการวิจัยนี้ยังช่วยเพิ่ม ความเข้าใจในประเด็นให้กว้างขึ้นของการใช้พื้นที่ใกล้เคียงเป็นการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับ ชุมชนใกล้เคียง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปฏิรูปโรงเรียนชุมชนร่วมสมัย พบว่า โรงเรียน มีส่วนกระตุ้น ให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้มากขึ้นตามแนวทางการพัฒนาแบบ มีส่วนร่วมระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน¹⁹⁸

¹⁹⁷Melia K. Franklin, **School and Community, Community and School : A Case Study of a Rural Missouri Setting** (2011), Accessed December 11, 2017, Available from <http://digitalcommons.unl.edu/cehsedaddiss/63>

¹⁹⁸ Michael R. Griswold, **Community schools : catalyst for comprehensive neighborhood-based initiatives?** (2014), Abstract, Accessed December 11, 2017, Available from <http://utdr.utoledo.edu/theses-dissertations/1738>

นิชิมูระ (Nishimura) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการโรงเรียนในประเทศกำลังพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา ต้องมีศักยภาพถึงความโปร่งใส มีการเคารพซึ่งกันและกัน โดยการร่วมกันพัฒนา ปรับปรุงโรงเรียนตามวิสัยทัศน์ กระบวนการบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กร เป็นสิ่งสำคัญที่สุดเป็นการเพิ่มระดับของการมีส่วนร่วมในการสร้างโครงสร้างทางการศึกษา และการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ¹⁹⁹

ชางโกลี (shagholi) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วม : กรณีในโอกาสการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม (PM) ในองค์กรด้านการศึกษา โดยการใช้วิธีการแบบหลายมิติ ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 15 องค์ประกอบ คือ 1) ความน่าเชื่อถือ 2) การตัดสินใจ 3) การทำงานเป็นทีม 4) การแบ่งปันอำนาจ 5) แรงจูงใจ 6) การสื่อสาร 7) การมีส่วนร่วม 8) ความร่วมมือ 9) ประชาธิปไตย 10) ความโปร่งใส 11) นวัตกรรม 12) เคารพต่อกัน 13) การแก้ปัญหา 14) มีเป้าหมาย 15) กลุ่มคนที่สร้างตัวเลือกใหม่ ๆ มีคุณภาพให้กับตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือครูผู้หญิงในประเทศอิหร่าน จำนวน 903 คน ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับองค์ประกอบทั้งหมด ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม การวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้ในองค์ประกอบทั้ง 15 องค์ประกอบ ของ การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เพื่อเตรียมวางแผนการใช้ทรัพยากรมนุษย์ ในการจัดการศึกษา²⁰⁰

แม็คซาร์โด (Machado) เรอเบอริโอ (Ribeiro) และเทอร์มาริโอ-แม็คซาร์โด (Tameirão-Machado) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยประชาชนรอบนอกกับโรงเรียนในประเทศเม็กซิโก พบว่า ปัจจุบันได้มุ่งเน้นการประเมินภายในโรงเรียนในพื้นที่รอบนอกในประเทศเม็กซิโกและติดตามผลการประเมินการศึกษาขั้นพื้นฐาน (SAEB) และประเทศบราซิล ได้มีการจัดอย่างต่อเนื่องได้จัดอันดับของดัชนีการพัฒนาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (IDEB) ในปี 2005 ปี 2007

¹⁹⁹Mikiko Nishimura, **Community Participation in School Management in Developing Countries** (2016), Accessed December 11, 2017, Available from <http://education.oxfordre.com/view/10.1093/acrefore/9780190264093.001.0001/acrefore-9780190264093-e-64>

²⁰⁰R. Shagholi, "Participatory management : an opportunity for human resources in education," **Procedia - Social and Behavioral Sciences** 1, 1 (2009): 1939-1943, Accessed 11 December 2017. Available from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042809003449>

และปี 2009 ยังมีการจัดการแบบมีส่วนร่วมโดยวิธีการอภิปราย การสนทนา ระหว่างผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายบริหารในโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครอง สำหรับ IDEB หมายถึง ตัวบ่งชี้คุณภาพ ที่สร้างขึ้นโดยรัฐบาล มีจุดมุ่งหมายเพื่อบูรณาการแผนพัฒนาการศึกษา (PDE) IDEB ใช้คำนวณประสิทธิภาพของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ โดยสถาบันโปรตุเกส ที่ยังขาดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนจะนำข้อมูลที่ขาดประสิทธิภาพเข้าหารือร่วมกับหัวหน้าฝ่ายบริหารของโรงเรียน ครู นักเรียน เจ้าหน้าที่ และผู้ปกครอง ให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อนำมาพัฒนาหาคุณภาพของโรงเรียน²⁰¹

ฟลาเวีย (Flávia) มาติน (Martins) สกูมาเร่ ฟรอง (Guimarães Fung) ได้ศึกษาเรื่อง ผู้นำรุ่นใหม่ในการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนที่ยั่งยืนในการศึกษาการวิจัยในครั้งนี้ โดยการนำนักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนที่ยั่งยืน การนำกลยุทธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา การสำรวจ การตอบแบบสอบถาม โดยใช้กลุ่มประชากรกับนักเรียนของโรงเรียนรัฐบาล มีการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับโรงเรียน การปรับเปลี่ยนการใช้งานในการบริหารโรงเรียน จากการวิเคราะห์การรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของนักเรียนในโรงเรียน ความเหมาะสมของการใช้สถานที่ของโรงเรียน การกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน พบว่า อยู่ในเกณฑ์การดำเนินการที่ดี²⁰²

ซานเดอร์ (Sanders) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน : กรณีการทำงานร่วมกันจนประสบความสำเร็จของนักเรียน วิธีที่เราสามารถร่วมมือกับชุมชน เพื่อปรับปรุงวิธีการบริหารของโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จและส่งผลต่อนักเรียนโดยตรง ปัจจุบันมีการทดสอบและแข่งขันที่สูงขึ้น มีความรับผิดชอบ และการลดความต้องการด้านงบประมาณทางการศึกษา โดยใช้นวัตกรรม การสร้างสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการวางแผนและร่วมมือกันบริหารโรงเรียน

²⁰¹ Magali Fátima Evangelista Machado, Olzeni Leite Costa Ribeiro and Marcelino Tameirão-Machado, "Participative management in a public school of the periphery in Distrito Federal: A good way?" *Journal of Contemporary Issues in Education* 8, 1 (2013): 4-14.

²⁰² Flávia Martins Guimarães Fung, *Youth Leadership In Participatory School Management In Support Of Sustainable School* (2016), Accessed December 11, 2017, Available from <http://www.fecilcam.br/revista/index.php/anaisame/article/viewFile/1382/868>

ให้ประสบความสำเร็จ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมกันสนับสนุนการศึกษา และโรงเรียนร่วมกันพัฒนา ดูแลความเป็นอยู่ของชุมชน ช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรของชุมชนเพื่อที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญทางการศึกษา ในการแสวงหาในการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ให้มีความสัมพันธ์กัน และบรรลุเป้าหมายร่วมกันทั้งโรงเรียน นักเรียน ครอบครัว และชุมชน โรงเรียนสามารถทำงานร่วมกันกับชุมชน เพื่อขอรับทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้กับนักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย อาจรวมถึงองค์กรเอกชน มหาวิทยาลัย และสถาบันอื่น ๆ ของการเรียนรู้ที่สูงขึ้น องค์กรระดับชาติและระดับท้องถิ่น หน่วยงานบริการสังคมและสาธารณสุข องค์กรที่มีความน่าเชื่อถือและสถาบันที่ประสบความสำเร็จร่วมกับชุมชน เพื่อนำมาเป็นแนวทาง ในการปรับปรุงหลักสูตรในโรงเรียน ครอบครัว และประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน²⁰³

เวลลี่ (Vally) และดวล (Daud) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานของโรงเรียนตามนโยบายการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : กรณีศึกษาเชิงสำรวจ กล่าวได้ว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนที่มีคุณภาพขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรของโรงเรียนที่สำคัญที่สุด คือ การพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพที่ดีที่สุด การศึกษาในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ความพร้อมของโรงเรียนมัธยมในกัวลาลัมเปอร์ (KL) ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การศึกษาการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีแนวโน้มสูงในการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน พร้อมกับการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ตัวบ่งชี้ พบว่ามีประสิทธิภาพมากขึ้น และที่สำคัญขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนในการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน ที่จะทำให้การบริหารและดำเนินการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดทรัพยากรมนุษย์²⁰⁴

แม็คกราท (McGrath) ได้ศึกษาเรื่องการปฏิสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน : การศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบของโรงเรียนมัธยมศึกษา ชุมชน และโรงเรียนอาชีวศึกษาในชุมชน คอร์กซิตี และชุมชนเมือง การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในคอร์กซิตีและในชุมชนเมือง พระราชบัญญัติการศึกษาปี 1998 ได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาการศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง มูลนิธิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาคเอกชนและภาครัฐ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ฟังพาอาศัยกัน เป็นการส่งเสริมและ

²⁰³ Mavis G. Sanders, **Building school-community partnerships : Collaboration for student success** (Thousand Oaks, California, United States. CA: Corwin, 2006), Abstract.

²⁰⁴ G. Valliamah Shoma Vally and Khadijah Daudb, "The Implementation of School Based Management Policy: An Exploration," **Procedia - Social and Behavioral Sciences** 172 (2015): 693 – 700.

ความร่วมมือในการเปลี่ยนแปลงของการปฏิสัมพันธ์ ประเทศมุ่งเน้นไปที่รูปแบบการเรียนรู้และโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนที่จะเชื่อมต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นกับชุมชนที่มีความหลากหลายของชุมชนในทุกวันนี้ นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาตามความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในการพัฒนา ระหว่างโรงเรียนกับสังคมที่เปลี่ยนไปในประเทศไอร์แลนด์ โดยมุ่งเน้นการสอนที่โรงเรียนในชุมชน ท้องถิ่นจนถึงทุกวันนี้ การสอบถามในเชิงลึกถูกออกแบบ โดยมีเป้าหมายที่เจาะจงในการตรวจสอบว่า โรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน ไปยังโรงเรียนในระดับต่าง ๆ การติดตามผลโดยการสัมภาษณ์และแบบสอบถามผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้นำชุมชนจำนวน 5 คน ในการศึกษาหาข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น แม้ว่าจะมีการปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน การศึกษายังเน้น ปัจจัยที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ที่ดีและความร่วมมือในท้องถิ่นชุมชน²⁰⁵

กาเลมบา (Kalembe) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา : กรณีศึกษาของโรงเรียนชุมชนโดยเป้าหมาย OVCs ใน Chipulukusu ประเทศแซมเบีย ในปีที่ผ่านมา การศึกษามีความสำคัญสำหรับ คน สังคมและเศรษฐกิจ ในการพัฒนาที่ได้รับการยอมรับมาก ซึ่งจะเห็นได้จากทั่วโลก จาก EFA ในปี 1991 รวมทั้ง MDG ในปี 2015 ส่วนใหญ่ในประเทศที่กำลัง พัฒนาได้รับการยอมรับดังกล่าว ได้เพิ่มความต้องการสำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม ความยากจนที่มีสูงขึ้น ผลกระทบของ โรคเอชไอวี/เอตส์ ยังปฏิเสธไม่ได้ว่าเด็กส่วนมากยังต้องได้รับการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา เพื่อที่จะตอบสนอง ความต้องการและได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในการมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษา นอกจากนี้ ยังมีต้นทุนของทรัพยากรที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม พื้นที่ ส่วนใหญ่ในเมืองชุมชนแออัด ในประเทศแซมเบีย ยังคงเผชิญกับปัญหาในการจัดการศึกษา ส่งผล ต่อการเจริญเติบโตของโรงเรียน ชุมชนซึ่งมีเป้าหมายต่อ OVCs ได้รับการยกเว้น ส่วนใหญ่มาจากการศึกษาของรัฐ เนื่องจาก พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง ที่ไม่ทราบว่ามีต้นทุนทางการเงินที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนรัฐบาล วัตถุประสงค์หลัก คือ การหาวิธีจัดการศึกษาให้กับโรงเรียนชุมชนเป้าหมาย OVCs ในการจัดการศึกษา ระดับประถมศึกษาหรือการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย โดยการสอบถามโรงเรียนชุมชน จำนวน 3 โรงเรียนใน Chipulukusu ประเทศแซมเบีย การวิจัยครั้งนี้ยังพบอีกว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโรงเรียนชุมชนเป้าหมาย OVCs ถึงแม้ว่า

²⁰⁵Caitriona McGrath, *The Interaction of School and Community : An Analysis and Comparative Study of Voluntary Secondary Schools, Community/ Comprehensive Schools and Community Colleges/Vocational Schools in Cork City and County* (2009), Abstract, Accessed April 5, 2018, Available from <https://hydra.hull.ac.uk/assets/hull:5751a/content>

มีครูน้อยและมีมือใหม่ในการสอน งบประมาณไม่เพียงพอ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอนในการจัดการศึกษา การศึกษาครั้งนี้ ยังตั้งข้อสังเกตว่า โรงเรียนชุมชนยังถูกแทรกแซงจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แสดงให้เห็นความหลากหลายในการได้รับผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนของโรงเรียนชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานมากขึ้น ทำให้ประเทศบรรลุเป้าหมาย MDG2 ดังนั้น โรงเรียนชุมชนจึงเป็นต้นแบบของโรงเรียนชุมชนในการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน²⁰⁶

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะ การมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของท้องถิ่นในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มีมาตราที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ถึง 6 มาตรา คือ มาตราที่ 8 มาตราที่ 23 มาตราที่ 29 มาตราที่ 41 มาตราที่ 42 มาตราที่ 57 และมาตราที่ 58 เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่า ชุมชนมีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552 ได้กำหนดให้ประชาชนในเขตเทศบาลต้องได้รับการศึกษาอบรม ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของเทศบาลที่จะต้องจัดการศึกษา โดยการสนับสนุนและส่งเสริมให้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ซึ่งประกอบด้วย เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ในการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

²⁰⁶Brenda Kalemba, “Community Participation in Education Delivery: A Study of How Community Schools Target OVCs in Chipulukusu, Zambia” (Master’s Thesis for the Award of Philosophy (MPhil) in Development Studies - Specializing in Geography, Department of Geography Faculty of Social Sciences and Technology Management Norwegian University of Science and Technology (NTNU), 2013), Abstract.

สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยมีนโยบายที่จะเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบกับกระทรวงมหาดไทย ได้ออกประกาศกระทรวง เรื่อง มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและแนวปฏิบัติในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนจึงได้ปรับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับปฐมวัย จากการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทั้งบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนให้เหมาะสมและสอดคล้องกัน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา การประเมินคุณภาพภายในและรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน 2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นโยบายการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) เกิดขึ้นตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 33 ที่บัญญัติให้มีการจัดทำแผนนี้ขึ้นในความนำของแผนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2544 ระบุข้อความที่แสดงถึงเจตนารมณ์ในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้กระจายอำนาจบริหารและจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาในการดำเนินงานบริหาร 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ฝ่ายบริหารงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารทั่วไป อีกทั้งแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชน หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน บทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School - Based Management for Local Development : SBMLD) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อประกอบกับการวิจัยในการบริหารโรงเรียนเทศบาล ในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive Research) มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อทราบองค์ประกอบของ การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) เพื่อทราบผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เทศบาลที่จัดการศึกษา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

วิธีและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัย และมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีขั้นตอนในการวิจัยทั้งหมด 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย

ผู้วิจัยจัดเตรียมโครงการวิจัยโดยการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ จากเอกสารตำรา ข้อมูล สถิติ ผลงานวิจัย บทความวิชาการ วารสาร และเว็บไซต์ต่าง ๆ เอกสารทางวิชาการอื่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำวิจัยครั้งนี้ และนำมากำหนดกรอบแนวคิด การวิจัยเพื่อจัดทำโครงร่างการวิจัย นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และสอบโครงร่างการวิจัย ปรับแก้ไขโครงร่างการวิจัยตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสอบโครงร่างการวิจัย แล้วจึงขออนุมัติ ต่อบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเพื่อตอบคำถามการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาตัวแปร ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการ บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในและต่างประเทศ ดังรายละเอียดได้ปรากฏในบทที่ 2 เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำไปพิจารณารายละเอียดพร้อมทั้งสรุปเนื้อหาสาระสำคัญกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาเรียบเรียงผลการศึกษาต่อไป

1.3 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 1) ดร.สุวรรณ พินตานนท์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย 2) รองศาสตราจารย์ ดร.พูนสุข อุดม อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ 3) ดร.ชัยสิทธิ์ ตั้งธงทองกุล อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร 4) ดร.คณิต นิยะกิจ ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลเมืองชุมพร และ 5) ดร.อัญญรัตน์ นาเมือง ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนเทศบาลวัดธรรมิการาม (ปิยะแหวนรังสรรค์) เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ได้ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

1.4 นำข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและบทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาสังเคราะห์ (Content Synthesis) เพื่อเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการกำหนดตัวแปรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้

ขั้นที่ 2 การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.1 นำตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน มาพัฒนาเป็นเครื่องมือการวิจัยในลักษณะแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) แล้วปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.2 นำเครื่องมือวิจัยที่ได้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of item Objective Congruence) และปรับปรุงแบบสอบถามความคิดเห็น

2.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับเทศบาลที่จัดการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 แห่ง 32 ฉบับ แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

3.1 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง

3.2 นำข้อมูลมาหาค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3.3 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) ของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ได้องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

ขั้นที่ 4 การยืนยันองค์ประกอบ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

ยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วย 1) ดร.เอกพันธ์ อินทร์ใจเอื้อ นายกเทศมนตรีเมืองสุพรรณบุรี 2) ดร.ภิเสก สายชนะพันธ์ รองนายกเทศมนตรีนครหาดใหญ่ 3) ดร. อนุวรรณ ทองอ่อน ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ 4) ดร.รศพร ทองธรรมจินดา ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลสุโขทัย และ 5) ดร.บุญทวี บุญให้ ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านหัวหิน

จากขั้นตอนการดำเนินการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปขั้นตอน วิธีดำเนินการวิจัยและผลลัพธ์ที่ได้ในแต่ละขั้นตอน ดังแผนภูมิที่ 4

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

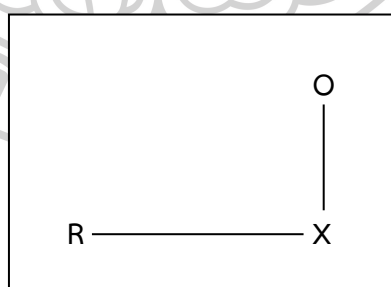
ผู้วิจัยรวบรวมผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นจัดทำร่างรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ นำเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์เสนอแนะ จัดพิมพ์รายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขออนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีการวิจัย ประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แผนแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ที่มีแบบแผนการวิจัยในลักษณะแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาสภาวะการณ์โดยไม่มีการทดลอง (The One Shot, Non - experimental case study Design) ซึ่งเขียนเป็นแผนผัง (Diagram) ได้ดังนี้ คือ

เมื่อ	R	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่าง
	X	หมายถึง	ตัวแปรที่ศึกษา
	O	หมายถึง	ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

แผนภูมิที่ 5 แผนแบบการวิจัย

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เทศบาลที่จัดการศึกษา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย 172 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลนคร 30 แห่ง และเทศบาลเมือง 142 แห่ง ทั้งนี้ ไม่รวมเทศบาลตำบล

กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)²⁰⁷ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 123 แห่ง ผู้วิจัยใช้การสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified Random Sampling) คือ เทศบาลนครและเทศบาลเมือง

กำหนดผู้ให้ข้อมูลที่ตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ เทศบาลละ 4 คน ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา/กองการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาล จำนวน 1 คน และประธานชุมชน จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 492 คน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

เทศบาล ที่จัดการศึกษา	ประชากร (แห่ง)	กลุ่ม ตัวอย่าง (แห่ง)	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล (คน)				รวม
			นายก เทศมนตรี	ผู้อำนวยการ สำนักงานการศึกษา/ กองการศึกษา	ผู้อำนวยการ สถานศึกษาใน สังกัดเทศบาล	ประธาน ชุมชน	
เทศบาลนคร	30	22	22	22	22	22	88
เทศบาลเมือง	142	101	101	101	101	101	404
รวม	172	123	123	123	123	123	492

ที่มา: ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2560 รวบรวมโดย : กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

²⁰⁷ Robert V. Krejcie and Daryle W. Morgan, "Determining Sample Size for Research Activities," *Journal for Education and Psychological Measurement* 30, 3 (November 1970): 608.

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน เป็นตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน
2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วยรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน มีลักษณะคำถามเป็นปลายเปิด (Open-ended form)

2. แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน จำแนกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน โดยกำหนดให้เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าจัดอันดับ 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale)²⁰⁸ มีรายละเอียดดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยกับตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยกับตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยกับตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

²⁰⁸ Rensis Likert, *The Human Organization : Its Management and Values* (New York: McGraw-Hill, 1967), 179.

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยกับตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยกับตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

3. แบบสอบถามเพื่อยืนยันองค์ประกอบ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ยืนยันโดยใช้แบบสอบถามเพื่อยืนยันการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) พิจารณา 4 ด้าน คือ มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือเพื่อนำไปศึกษาวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) ดำเนินการ ดังนี้

1.1 วิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) จากเอกสาร บทความ วรรณกรรม งานวิจัย ที่เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)

1.2 นำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่จัดสร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบ และแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2. แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 นำตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน มาพัฒนาเป็นเครื่องมือการวิจัยในลักษณะแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire)

2.2 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย นำเครื่องมือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับแก้ตามคำแนะนำ จากนั้นส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องที่เรียกว่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5

2.3 นำเครื่องมือที่ได้จากการตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)²⁰⁹ ได้ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.994

²⁰⁹ Lee J. Cronbach, *Essentials of Psychological Testing*, 4th ed. (New York: Harper & Row Publishers), 164.

3. แบบสอบถามเพื่อยืนยันองค์ประกอบ นำเครื่องมือเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับแก้ตามคำแนะนำ จากนั้นส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบรายการ (Checklist) พิจารณา 4 ด้าน คือ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และ ด้านความเป็นประโยชน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ในการสัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือจากสำนักงานเทศบาลที่จัดการศึกษา เพื่อตอบแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) ผู้วิจัยจัดส่งและรับคืน โดยใช้วิธีการส่งและรับคืนทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และศึกษา เอกสาร บทความ วรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้วยการใช้วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)
3. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะ การมีส่วนร่วมของชุมชน ใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และนำค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)²¹⁰ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้
 - ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง เห็นด้วยกับตัวแปรเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาล ในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับน้อยที่สุด
 - ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง เห็นด้วยกับตัวแปรเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาล ในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับน้อย

²¹⁰ John W. Best and James V. Kahn, **Research in Education**, 10th ed. (Massachusetts: Pearson Education INC., 2006), 310-311.

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง เห็นด้วยกับตัวแปรเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาล
ในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง เห็นด้วยกับตัวแปรเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาล
ในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยกับตัวแปรเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาล
ในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด

4. การวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วม
ของชุมชน ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ EFA (Exploratory Factor Analysis) โดยใช้
โปรแกรมสำเร็จรูป ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis : PCA)
หมุนแกนแบบอโรคอนอล ด้วยวิธีแวนแม็กซ์ ใช้เกณฑ์การคัดเลือกตัวแปรที่มีค่านำหนักองค์ประกอบ
(factor Loading) เท่ากับ 0.50 ขึ้นไป²¹¹ ในแต่ละองค์ประกอบต้องมีตัวแปรบรรยายองค์ประกอบนั้น ๆ
ตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และมีค่าความแปรปรวนของตัวแปรหรือค่าไอเกน (Eigen Value) มากกว่า
1 ขึ้นไป²¹²

5. การยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของ
ชุมชน ด้วยแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (%)

²¹¹Barbaba G. Tabachnik and Linda S. Fidell, **Using Multivariate Statistics** (New York : harper & Row, 1983), 411.

²¹²Fred N. Kerlinger, **Foundations of Behavioral Research**, 3rd ed. (U.S.A. : Holt Rinehart and Winston, Inc., 1997), n. pag.

สรุป

การวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive Research) มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อทราบองค์ประกอบของ การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) เพื่อทราบผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยสามารถแบ่งได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมโครงการวิจัย เป็นขั้นตอนการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเอาความรู้ที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ประกอบเป็นองค์ความรู้ในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษาตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ขั้นที่ 2 การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบ และขั้นที่ 4 การยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย โดยรวบรวมผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เทศบาลที่จัดการศึกษา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย 172 แห่ง ประกอบด้วยเทศบาลนคร 30 แห่ง และเทศบาลเมือง 142 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการเปิดตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 123 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) แบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) และแบบสอบถามเพื่อยืนยันองค์ประกอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) มัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ EFA (Exploratory Factor Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive Research) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research Methodology) มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อทราบองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะ การมีส่วนร่วมของชุมชน 2) เพื่อทราบผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาล ในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบ คำบรรยาย แบ่งเป็น 2 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะ การมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย

- 1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี
- 1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัย
- 1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ
- 1.4 สรุปผลการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์
- 1.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 1.6 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 1.7 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะ การมีส่วนร่วมของชุมชน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

จากการศึกษาเอกสาร วรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งจากการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารของนักวิชาการในประเทศไทยและต่างประเทศ รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยขอเสนอผลการศึกษาออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้ คือ 1.1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี 1.2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัย 1.3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ 1.4) สรุปผลการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยและการสัมภาษณ์ 1.5) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 1.6) ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น 1.7) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA)

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารของนักวิชาการในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งมีรายชื่อของนักวิชาการ ดังรายละเอียดด้านล่าง สามารถสรุปเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังตารางที่ 2

- 1 : พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
- 2 : ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2550)
- 3 : ทักษิณ วงศ์เย็น (2551)
- 4 : อีราพร ทวีธรรมเจริญ (2553)
- 5 : กาญจนา วัฒนสุนทร (2555)
- 6 : สุวรรณ พิณตานนท์ (2555)
- 7 : ประเวศ วะสี (2559)
- 8 : ประสงค์ ถึงแสง (2560)
- 9 : พีรพล เวทีกุล (2560)
- 10 : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2561)
- 11 : E. Stoops and M. L. Rafferty (1961)
- 12 : P. B. Jacobson (1963)
- 13 : Sherry Phyllis Arnstein (1969)
- 14 : M. Douglas (1970)
- 15 : Ronald F. Campbell (1975)
- 16 : Ben M. Harris (1975)

- 17 : John M. Cohen and Norman T. Uphoff (1977)
- 18 : In-Joung Whang (1981)
- 19 : D van Dusseldorp (1981)
- 20 : United Nations (1981)
- 21 : Alastair T. White (1982)
- 22 : Kimbrough B. Ralph and Nunnery Y. Michael (1983)
- 23 : Uniceffunicef cited in Midgley (1986)
- 24 : James Midgley Thomas and Others (1986)
- 25 : Gustavo Wilches-Chaux (1992)
- 26 : john Bastiani (1993)
- 27 : Andrew J. Dubrin (1994)
- 28 : john A. Ramseyer and Others (1995)
- 29 : M. R. Sumtion (1996)
- 30 : P. S. Lewis, S. H. Goodman and P. M. Fandt (2004)
- 31 : Luther Gulick and Lyndall Urwick (2017)
- 32 : Sandiego State University's Collage of Education (2017)
- 33 : Mesa Public School (2017)
- 34 : Plymouth State University (2017)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34												
1	มีการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน	✓																																													
2	สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	✓																																													
3	มีเอกภาพด้านนโยบาย	✓																																													
4	มีการกระจายอำนาจ	✓																																													
5	มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา	✓																																													
6	มีการประกันคุณภาพการศึกษา	✓																																													
7	มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู	✓																																													
8	มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ	✓																																													
9	มีการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย	✓																																													
10	มีความรู้ และคุณธรรม	✓																																													
11	มีการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน	✓																																													
12	มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน	✓																																													
13	มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	✓																																													
14	มีการลงทุน		✓																																												
15	ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ		✓																																												
16	มีชุมชนเกษตรกรรม		✓																																												

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34			
17	มีชุมชนศูนย์การค้า		✓																																			
18	มีชุมชนศูนย์กลางการขนส่ง		✓																																			
19	มีชุมชนเขตอุตสาหกรรม		✓																																			
20	มีชุมชนศูนย์กลางของการบริการ		✓																																			
21	มีชุมชนแบบดั้งเดิม		✓																																			
22	มีชุมชนรูปแบบใหม่		✓																																			
23	มีการจัดรูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง		✓																																			
24	มีกลุ่มอาสาสมัครของประชาชน		✓																																			
25	มีงานจัดการเรียนการสอน			✓																																		
26	มีงานประเมินผลการเรียน			✓																																		
27	มีงานบริการนิเทศภายในสถานศึกษา			✓																																		
28	มีงานการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ			✓																																		
29	มีงานการวิจัยและพัฒนาทางวิชาการ			✓																																		
30	มีระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ			✓																																		
31	มีการประเมินผลงานทางวิชาการ			✓																																		
32	มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา			✓																																		
33	มีความสัมพันธ์ทางสังคม				✓																																	

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34						
34	มีการเรียนรู้				✓																																				
35	มีการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงาน				✓																																				
36	มีการประสานงาน ทำงานร่วมกันกับชุมชน				✓																																				
37	มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน				✓																																				
38	มีการสื่อสารความร่วมมือ				✓																																				
39	มีระยะเวลา				✓																																				
40	มีแหล่งเรียนรู้หรือแหล่งหลากหลาย									✓																															
41	มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้									✓																															
42	มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร									✓																															
43	มีการทำงานใช้กรอบความคิด									✓																															
44	มีกลุ่มชุมชนสามารถช่วยแก้ปัญหา									✓																															
45	มีความพร้อมในการจัดการศึกษา									✓																															
46	มีความเหมาะสมในการจัดการศึกษา									✓																															
47	มีความต้องการท้องถิ่น									✓																															
48	มีการอนุรักษ์ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น									✓																															
49	มีศูนย์คอมพิวเตอร์ท้องถิ่น									✓																															

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34					
50	มีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน					✓																																		
51	มีการจัดการสอนให้กับเด็กตามชุมชน					✓																																		
52	มีห้องสมุดชุมชน					✓																																		
53	มีการทำงานร่วมกันของกลุ่มคนหรือองค์กร					✓																																		
54	มีโครงสร้างความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ					✓																																		
55	มีการเชื่อมโยงระหว่างชุมชน					✓																																		
56	มีการเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล กลุ่มคนและองค์กร					✓																																		
57	มีการให้อำนาจในการทำงานขององค์กร					✓																																		
58	มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ					✓																																		
59	มีการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จ ร่วมกัน					✓																																		
60	มีความเป็นชุมชนในครอบครัว					✓																																		
61	มีความเป็นชุมชนในที่ทำงาน					✓																																		
62	มีความเป็นชุมชนวิชาการ					✓																																		
63	มีความเป็นชุมชนสงฆ์					✓																																		

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34				
64	มีความเป็นชุมชนทางอากาศ								✓																														
65	มีความเป็นชุมชนทางอินเตอร์เน็ต								✓																														
66	มีความหลากหลาย								✓																														
67	มีการพึ่งพาอาศัยกัน/พึ่งอิงร่วมกัน								✓																														
68	มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ								✓																														
69	มีสมาชิกของชุมชน								✓																														
70	มีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน								✓																														
71	มีการบวนการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน								✓																														
72	มีการทำกิจกรรมร่วมกัน								✓																														
73	มีระบบความสัมพันธ์และการสื่อสาร								✓																														
74	มีการเตรียมกลุ่มหรือการก่อรูปของชุมชน								✓																														
75	มีการสร้างพันธมิตรร่วมกัน								✓																														
76	มีการพัฒนาความสัมพันธ์เป็น กลุ่มกิจกรรม								✓																														
77	การเรียนรู้จากปฏิบัติการร่วมกัน								✓																														
78	มีการขยายกิจกรรมหรือขยายกลุ่ม								✓																														
79	ชุมชนมีวิสัยทัศน์ร่วมกับสถานศึกษา										✓																												

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34				
80	มีการสร้างสถานศึกษาให้เป็นแหล่งความรู้									✓																													
81	มีศูนย์กลางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์									✓																													
82	มีการวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน									✓																													
83.	มีการวิเคราะห์ต้นทุนชุมชน									✓																													
84	มีการวิเคราะห์บุคคลที่มีผลต่อความสำเร็จ									✓																													
85	มีผู้มีอำนาจตามปัจจัย									✓																													
86	มีศักยภาพ ความสามารถ ความพร้อม									✓																													
87	มีระดับความสัมพันธ์กับโรงเรียน									✓																													
88	มีการเข้าถึงชุมชนใกล้ชิด สม่่าเสมอ									✓																													
89	ชุมชนมีส่วนร่วม ในการวางแผนยุทธศาสตร์									✓																													
90	มีการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับชุมชน									✓																													
91	ชุมชนได้มีส่วนร่วมเป็น ผู้ถ่ายทอดภูมิความรู้									✓																													
92	มีชุมชนเป็นฐานหรือครอบครัวเป็นฐาน									✓																													

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34				
93	ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ความสำเร็จ											✓																											
94	มีการสร้างความคุ้นเคยกับสมาชิกของชุมชน												✓																										
95	มีความเชื่อความศรัทธาต่อโรงเรียน												✓																										
96	มีการให้บริการทางวิชาการ												✓																										
97	ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชน												✓																										
98	มีการรับรู้มุมมองที่เหมือนกัน												✓																										
99	มีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน												✓																										
100	มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน												✓																										
101	มีการเกื้อหนุนซึ่งกัน												✓																										
102	มีการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ												✓																										
103	มีการจัดการฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพ													✓																									
104	มีการจัดหาแหล่งเรียนรู้													✓																									
105	มีการส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ท้องถิ่น													✓																									

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34						
106	มีการจัดการศึกษาโดยยึดหลัก ธรรมาภิบาล																✓																								
107	มีการประกันคุณภาพการศึกษาท้องถิ่น																✓																								
108	โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น																✓																								
109	มีปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา																✓																								
110	มีระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา																✓																								
111	มีศึกษานิเทศก์ที่เพียงพอและมีคุณภาพ																✓																								
112	มีระบบนิเทศการศึกษาที่มีคุณภาพ																✓																								
113	มีกระบวนการบริหารงานบุคคล ที่มีคุณภาพ																✓																								
114	ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง																✓																								
115	มีการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม																✓																								
116	ผู้บริหารท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจใน การเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาท้องถิ่น																✓																								
117	มีสมาชิกดำเนินงานกิจกรรมร่วมกัน																✓																								
118	มีการเรียนรู้และสนับสนุนกันและกัน																✓																								
119	มีการร่วมมือด้วยความสมัครใจ																✓																								
120	มีการสานความสัมพันธ์ด้วยกิจกรรมร่วม																✓																								

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34						
121	มีกลุ่มสมาชิกของตนเองที่มีความคิด																	✓																							
122	มีความต้องการเหมือนกัน																	✓																							
123	มีการยึดถือการทำงานร่วมกัน																	✓																							
124	มีความเคารพซึ่งกันและกัน																	✓																							
125	มีการรับข่าวและให้ข่าวกับชุมชน																	✓																							
126	มีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน																	✓																							
127	มีการให้ข่าวสารที่น่าสนใจ																	✓																							
128	มีนิตยสารการภายในโรงเรียน																	✓																							
129	มีการเยี่ยมโรงเรียน																		✓																						
130	มีวันสัปดาห์แห่งการศึกษา																		✓																						
131	มีโครงการเยี่ยมผู้ปกครองที่บ้าน																		✓																						
132	มีความสัมพันธ์กับศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน																		✓																						
133	มีสื่อมวลชนเผยแพร่กิจกรรมในด้านต่าง ๆ																		✓																						
134	มีรายงานประจำปีชี้แจงให้ชุมชนทราบ																		✓																						
135	มีการตั้งสมาคมศิษย์เก่า																		✓																						
136	มีการตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู																		✓																						
137	มีกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์																			✓																					

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34			
138	มีการจัดกิจกรรมในท้องถิ่น																				✓																	
139	มีขั้นตอนของการมีส่วนร่วม																				✓																	
140	มีระดับความสมัครใจในการเข้าร่วม																				✓																	
141	มีวิธีการมีส่วนร่วม																				✓																	
142	มีระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม																					✓																
143	มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ																					✓																
144	มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ																					✓																
145	มีการเชื่อมความสัมพันธ์ของชุมชน																					✓																
146	มีการแลกเปลี่ยนระหว่างชุมชน																					✓																
147	มีงานด้านหลักสูตรและการสอน																					✓																
148	มีงานการบริหารบุคลากรทางการสอน																					✓																
149	มีงานบริการนักเรียน																					✓																
150	มีงานอาคารสถานที่																						✓															
151	มีงานด้านงบประมาณและงานธุรการ																						✓															
152	มีงานความสัมพันธ์กับชุมชน																						✓															
153	มีการขอความช่วยเหลือจากชุมชน																						✓															
154	มีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ																							✓														
155	มีกระบวนการเข้าไปดำเนินงาน																								✓													

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34				
156	มีการสนับสนุนทรัพยากร																							✓															
157	มีความถี่ของการมีส่วนร่วม																							✓															
158	มีระดับของประสิทธิผล																								✓														
159	มีพลังของกิจกรรม																								✓														
160	มีระดับขององค์การ																								✓														
161	มีการวางแผน																								✓														
162	สร้างโอกาสให้สมาชิกของชุมชน																								✓														
163	มีการรับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน																								✓														
164	มีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา																								✓														
165	มีการพัฒนาและรางวัลซึ่งองค์กร																									✓													
166	มีงานบริหารเศรษฐกิจการศึกษา																									✓													
167	มีงานกิจกรรมนักเรียน																									✓													
168	มีภาวะผู้นำ																									✓													
169	มีความเชื่อมั่นในตนเอง																									✓													
170	มีอิสระในตนเอง																									✓													
171	มีความเชื่อถือในการตัดสินใจ																										✓												
172	มีความรับผิดชอบ																																						

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34				
173	มีความรู้ เจตคติ และมีทักษะ																											✓											
174	มีการตัดสินใจ																												✓										
175	มีการจัดองค์กร																												✓										
176	มีการสั่งการ																												✓										
177	มีการควบคุม																												✓										
178	มีการจัดทรัพยากรส่งนักเรียน																													✓									
179	มีการจัดระบบบริหารโรงเรียน																												✓										
180	มีงานปกครองดูแลนักเรียน																												✓										
181	ประชาชนเข้าใจการศึกษา																																						
182	มีแนวทางการประเมินผล																																						
183	มีความสัมพันธ์กับเขตพื้นที่เพื่อน																																						
184	มีการดำรงอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม																																						
185	มีสายใยแห่งความสัมพันธ์																																						
186	มีตัวตนที่แท้จริง																																						
187	มีรูปแบบของการสื่อสาร																																						
188	มีการยอมรับในกิจกรรมร่วมกัน																																						
189	มีความไว้วางใจ																																						

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร ของนักวิชาการในประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งมีรายชื่อของนักวิชาการ ดังรายละเอียดด้านล่าง สามารถสรุปเป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหาร โรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังตารางที่ 3

- 1 : ประยงค์ แก่นลา (2552)
- 2 : อภิสทิธิ์ บุญยา (2553)
- 3 : สุวิชา วิริยมานวงษ์ (2554)
- 4 : ศรีวรรณ เกียรติสุนนท์ (2554)
- 5 : จริญญา จีบปัง (2555)
- 6 : ประจวบ หนูเลี้ยง (2555)
- 7 : จีระพงษ์ ทอมสุวรรณ (2555)
- 8 : ปารณทัตต์ แสนวิเศษ (2555)
- 9 : ภัทรภร บุญสุวรรณ (2556)
- 10 : จิตตวดี ทองทั่ว (2557)
- 11 : ฌนอม บรรลุศิลป์ (2557)
- 12 : กัญญ์วิญญ์ ธารีบุญ (2557)
- 13 : ธนเสฏฐ์ สุภาภาศ (2557)
- 14 : กนกอร บุญกว้าง (2559)
- 15 : ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560)
- 16 : Jennifer Anne Smist (2006)
- 17 : M. G. Sanders (2006)
- 18 : Caitriona McGrath (2009)
- 19 : R. Shagholi (2009)
- 20 : Barbara Bruns, Deon Filmer and Harry Anthony Patrinos, (2011)
- 21 : Brenda Kalemba (2013)
- 22 : Magali Fatima, Machado (2013)
- 23 : Michael R. Griswold (2014)
- 24 : G. Valliamah Shoma Vally and Khadijah Daudb (2015)
- 25 : Flávia Martins Guimarães Fung (2016)
- 26 : Mikiko Nishimura (2016)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
1	มีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	✓																									
2	ครูเป็นผู้นำกิจกรรม	✓																									
3	ผู้ปกครอง และชุมชน ช่วยเหลือโรงเรียน	✓																									
4	มีการติดตามและประเมินผล	✓																									
5	มีความรับผิดชอบ ให้กำลังใจ	✓																									
6	มีการยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	✓																									
7	มีการสร้างค่านิยมร่วม		✓																								
8	มีศูนย์กลางการเรียนรู้ชุมชน		✓																								
9	มีวิสัยทัศน์ผู้นำชุมชน		✓																								
10	มีความผูกพันกับชุมชน		✓																								
11	มีความภาคภูมิใจในงาน		✓																								
12	มีการยอมรับจากภายนอก		✓																								
13	มีการขยายจิตสำนึกการมีส่วนร่วม		✓																								
14	มีการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน		✓																								
15	มีชุมชนแห่งการเรียนรู้		✓																								
16	มีการนำโรงเรียนสู่ชุมชน			✓																							
17	มีการสร้างความศรัทธาของผู้บริหารและครู			✓																							

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
18	มีการนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียนโดยสถานศึกษาให้ชุมชนเข้ามาร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน			✓																								
19	มีการให้บริการชุมชนโดยสถานศึกษาให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ชุมชน			✓																								
20	มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา				✓																							
21	มีการระดมเงินทุนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา				✓																							
22	มีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล				✓																							
23	มีการร่วมกันกำหนดหน้าที่ของแต่ละฝ่าย				✓																							
24	มีการพัฒนาระบบวางแผนและการบริหาร																											
25	มีการพัฒนาระบบการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา																											
26	มีการเสริมสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งของโรงเรียน																											
27	มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา																											
28	มีการร่วมคิด																											
29	มีการร่วมวางแผน																											
30	มีการร่วมดำเนินงาน																											

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26		
31	มีหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม							✓																					
32	มีคณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม							✓																					
33	มีของขายงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม							✓																					
34	มีกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม							✓																					
35	มีการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน								✓																				
36	มีการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กัน								✓																				
37	มีการร่วมกันบริหารผลประโยชน์								✓																				
38	มีการประเมินผลและการปรับปรุงงาน								✓																				
39	มีการสร้างภาคีเครือข่าย									✓																			
40	มีบรรยากาศองค์การ									✓																			
41	มีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน									✓																			
42	มีส่วนร่วมของสมาชิก									✓																			
43	มีการสนับสนุนทรัพยากร									✓																			
44	มีสภาพพื้นฐานการมีส่วนร่วม										✓																		
45	มีกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน											✓																	
46	มีปัจจัยการมีส่วนร่วม คือ ด้านสถานศึกษา และด้านชุมชน												✓																

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
47	มีการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสถานศึกษาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน										✓																	
48	มีการร่วมตัดสินใจ											✓																
49	มีการร่วมปฏิบัติงาน											✓																
50	มีการร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผล											✓																
51	มีการร่วมรับผลประโยชน์											✓																
52	มีความผูกพันต่อองค์กร												✓															
53	มีการพัฒนาทีมงาน												✓															
54	มีการกระจายอำนาจ												✓															
55	มีความไว้วางใจกัน												✓															
56	มีการให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์												✓															
57	มีการตัดสินใจร่วมกัน												✓															
58	มีความเป็นอิสระในการบริหารองค์กร												✓															
59	มีวัฒนธรรมการดำเนินงานที่ดีในชุมชน													✓														
60	มีแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับวัฒนธรรม													✓														
61	มีความสัมพันธ์ที่ดีของคน 3 กลุ่ม คือ ชุมชน ศาสนา และสถานศึกษา													✓														

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26		
62	การมีส่วนร่วมในการร่วมกันลงมือทำ														✓														
63	การมีส่วนร่วมในการร่วมกันปรับปรุงแก้ไข														✓														
64	มีความสัมพันธ์อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข															✓													
65	มีพื้นที่และความศรัทธาในการทำงาน															✓													
66	มีความเอื้ออาทร มีคุณธรรมและเป็นกัลยาณมิตรกันในทางวิชาการ															✓													
67	มีการขับเคลื่อน เปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพ															✓													
68	ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียน																✓												
69	มีหลักสูตรการบริการชุมชน																✓												
70	มีความเป็นพลเมืองของตนเอง																✓												
71	มีประสบการณ์การทำงาน																✓												
72	มีภาวะความเป็นผู้นำ																✓												
73	มีความรับผิดชอบ																	✓											
74	มีสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้																	✓											
75	มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน																	✓											
76	มีการดูแลความเป็นอยู่ของชุมชน																	✓											
77	มีการช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรของชุมชน																	✓											
78	มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ																		✓										

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
79	มีการพึ่งพาดูแลกัน																		✓								
80	มีความน่าเชื่อถือ																		✓								
81	มีการตัดสินใจ																			✓							
82	มีการทำงานเป็นทีม																			✓							
83	มีการแบ่งปันอำนาจ																			✓							
84	มีแรงจูงใจ																			✓							
85	มีการสื่อสาร																			✓							
86	มีความร่วมมือ																			✓							
87	มีความเป็นประชาธิปไตย																			✓							
88	มีความโปร่งใส																			✓							
89	มีนวัตกรรม																			✓							
90	มีการแก้ปัญหา																			✓							
91	มีเป้าหมาย																			✓							
92	มีนักเรียนเพิ่มขึ้น																				✓						
93	ครูประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้																				✓						
94	มีการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน																					✓					

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
95	ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา																					✓						
96	มีส่วนร่วมโดยมีกรอบแนวคิดในการสร้างสมรรถนะ																							✓				
97	มีความสามารถในการพัฒนาชุมชน																							✓				
98	มีการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนใกล้เคียง																							✓				
99	มีการปฏิรูปโรงเรียนชุมชนร่วมสมัย																							✓				
100	ผู้บริหารโรงเรียน การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน																								✓			
101	มีการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์																								✓			
102	มีการนำกลยุทธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม																									✓		
103	มีศักยภาพถึงความโปร่งใส																											✓
104	มีการเคารพซึ่งกันและกัน																											✓
105	มีการร่วมกันพัฒนา ปรับปรุงโรงเรียนตามวิสัยทัศน์																											✓
106	มีกระบวนการบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพ																											✓

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	
107	มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กร																											✓
108	มีการสร้างโครงสร้างทางการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ																											✓

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการในประเทศไทย จำนวน 15 เรื่อง และนักวิชาการในต่างประเทศจำนวน 11 เรื่อง สามารถสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้จำนวน 108 ข้อ

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ตัวแปร ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อ	ตัวแปร การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน	ดร.สุวรรณ พินิตานนท์	รองศาสตราจารย์ ดร.พูนสุข อดม	ดร.ชัยสิทธิ์ ตั้งธงทองกุล	ดร.คณิต นิยะกิจ	ดร.อัญญรัตน์ นาเมือง
1	คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการบริหารสถานศึกษา	✓				
2	ไม่มีการจัดตั้ง “เป็นเอกเทศ”	✓				
3	มีลักษณะอย่างเป็นทางการ	✓				
4	มีกฎหมาย ระเบียบ รองรับในการมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการ	✓				
5	กฎหมาย ระเบียบ มีความสำคัญในการอาศัยอำนาจทางพระราชบัญญัติ	✓				
6	ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา จะต้องมีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	✓				
7	มีการให้เกียรติต่อชุมชน	✓				
8	มีการยอมรับความคิดเห็นของชุมชน	✓				
9	สถานศึกษาไม่ไปครอบงำ ก้าวถ่างความคิดของชุมชน	✓				
10	มีการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	✓				
11	มีการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำผลประโยชน์ต่อกันที่เกิดจากลูกหลานของชุมชน	✓				
12	มีการให้ชุมชนเข้ามาตรวจสอบได้	✓				
13	มีความสัมพันธ์กับชุมชนต้องการเปิดโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยภูมิปัญญาชาวบ้าน ประชาชนชาวบ้าน	✓				
14	มีการประสานกับชุมชน โดยมี พ่อ แม่ ผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า ชมรม	✓				
15	มีการติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	✓				

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับ
การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปรเกี่ยวกับ การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน	ดร.สุวรรณ พิณตานนท์	ดร.พูนสุข อุดม รองศาสตราจารย์ ดร.พูนสุข อุดม	ดร.ชัยสิทธิ์ ตั้งจางของกุล	ดร.คณิต นิยะกิจ	ดร.อัษฎนรินทร์ นามเมือง
16	มีการบริหารวิชาการให้ชุมชนเข้ามากำหนดในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	✓				
17	เปิดโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ เข้ามาบริหารงบประมาณด้วยกัน เพื่อให้เข้าหลักธรรมาภิบาล หลักการจัดการศึกษา สามารถตรวจสอบได้	✓				
18	มีศักยภาพพอที่จะให้ความรู้แก่นักเรียน	✓				
19	นักวิชาการศึกษา ผู้ที่มีความรู้ด้านวิชาการ มาช่วยสอนนักเรียน โดยไม่จำเป็นต้องเป็นครูเสมอไป	✓				
20	ผู้บริหารสถานศึกษาต้องอนุมัติงบประมาณให้เป็นไปตามระเบียบรายได้สถานศึกษา ผู้ที่มีบทบาท คือ คณะกรรมการสถานศึกษา	✓				
21	นายกเทศมนตรีสามารถออกคำสั่งแต่งตั้งให้ชุมชน ในการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษา	✓				
22	บุคคลในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ชาวบ้าน ในการมาร่วมร่างหลักสูตรท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น		✓			
23	มีบุคลากรในชุมชน เช่น นายอำเภอ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน นายองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี ผู้นำชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา		✓			
24	มีแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในชุมชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการู้ได้เป็นอย่างดี		✓			
25	นำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน		✓			
26	มีการใช้ประโยชน์ด้านวิชาการจากทรัพยากรในชุมชน		✓			
27	ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร		✓			
28	ร่วมมือกันทำหลักสูตรท้องถิ่น หลักสูตรสถานศึกษา		✓			
29	ครูเป็นผู้ใช้หลักสูตร		✓			
30	เชิญผู้มีความรู้ในท้องถิ่นมาร่วมใช้หลักสูตร		✓			
31	มีการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้โดยการกำหนดตารางโรงเรียนกับชุมชน		✓			

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับ
การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปรเกี่ยวกับ การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน	ดร.สุวรรณ พิณตามนท์	รองศาสตราจารย์ ดร.พูนสุข อดุม	ดร.ชัยสิทธิ์ ตั้งธงทองกุล	ดร.คณิต นิยะกิจ	ดร.อัญญรัตน์ นามเมือง
32	มีการช่วยเหลือชุมชนและพร้อมที่จะหาทางออกร่วมกัน		✓			
33	ครู นักเรียน ชุมชน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้		✓			
34	ครู นักเรียน ต้องเอาชุมชนมามีส่วนร่วมด้วย		✓			
35	มีความเท่าเทียมกันใน PLC		✓			
36	มีการแสดงความคิดเห็นเป็นปลายเปิดในรูปแบบ PLC		✓			
37	บุคลากรในโรงเรียนต้องให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน		✓			
38	การบริหารงบประมาณต้องเป็นมูลค่าและคุณค่า		✓			
39	ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีเทคนิคในการของบประมาณ		✓			
40	มีการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ให้เป็นทุน		✓			
41	ผู้บริหารสถานศึกษาบอกให้นักเรียนระดมทรัพยากร โดยไม่ขอเป็น ตัวเงินเพราะจะทำให้เกิดข้อเปรียบเทียบระหว่างผู้ปกครอง		✓			
42	ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าถึงชุมชน โดยเอาสิ่งของที่ชาวบ้านมี และอย่า ตีค่าสิ่งของนั้นเป็นมูลค่าเงิน		✓			
43	ชุมชนจะมีความรู้สึกภูมิใจในการมีส่วนร่วม		✓			
44	โรงเรียนต้องเป็นผู้ให้กับชุมชน เท่าที่โรงเรียนจะให้ได้		✓			
45	โรงเรียนต้องเข้าหาชุมชน เปิดตัวกับชุมชน		✓			
46	ชุมชนมีความสุขเหมือนได้เป็นเจ้าของงานและมีส่วนร่วมในการจัดงาน		✓			
47	โรงเรียนต้องให้ทั้งกำลังใจ กำลังทรัพย์ และให้กำลังแรงงาน		✓			
48	มีการเยี่ยมบ้าน		✓			
49	มีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนโดย “ปากต่อปาก” สื่อโซเชียล และ เทคโนโลยีที่มีในปัจจุบัน		✓			
50	มีคนบอกเรื่องราวจากโรงเรียนไปชุมชน หรือ จากชุมชนสู่โรงเรียน		✓			
51	มีความสัมพันธ์ส่วนบุคคล		✓			

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับ
การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปรเกี่ยวกับ การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน	ดร.สุวรรณ พิณตานนท์	ดร.พูนสุข อุดม รองศาสตราจารย์ ดร.พูนสุข อุดม	ดร.ชัยสิทธิ์ ตั้งงทองกุล	ดร.คณิต นิยะกิจ	ดร.อัญญรัตน์ นามือง
52	มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน		✓			
53	มีความเกื้อกูลต่อกัน		✓			
54	“อำนาจครูฯ” นำไปใช้กับชุมชนไม่ได้		✓			
55	มีชุมชนความร่วมมือที่เป็นมิตรต่อกัน		✓			
56	มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน		✓			
57	มีการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ทั้งทางบวกและทางลบ		✓			
58	มีความรับผิดชอบร่วมกัน		✓			
59	มีการร่วมลงทุน ร่วมแรงและร่วมใจ		✓			
60	มีส่วนร่วมกับชุมชนในการหางบประมาณ		✓			
61	สถานศึกษาต้องเป็นผู้ให้และต้องพิจารณาตัวพร้อมที่จะช่วยเหลือชุมชน		✓			
62	มีความจริงใจต่อกัน เป็นตัวบอกถึงระยะเวลา เพื่อจะให้ชุมชนมี การดำรงได้อย่างยั่งยืน		✓			
63	ต้องยอมรับฟังในความคิดเห็นของผู้อื่นที่ต่ำกว่า ไม่ตำหนิต่อกัน ร่วมกันหาทางออกด้วยกัน		✓			
64	มีการระดมทุนในการจัดการศึกษา			✓		
65	องค์กรสมาคมผู้ปกครอง ในการช่วยเหลือสถานศึกษาถือว่าเป็น ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับโรงเรียน			✓		
66	มีการจัดทำหลักสูตร จะได้ข้อมูลที่ตรงในการทำหลักสูตรท้องถิ่น			✓		
67	นักวิชาการในชุมชน ผู้ปกครอง วิทยากรในชุมชน ช่วยลดภาระในการสอน ของครู			✓		
68	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน ซึ่งเป็นการสะท้อนผลในการจัดทำ หลักสูตร			✓		
69	มีการพัฒนาร่วมกันกับชุมชน			✓		

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับ
การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปรเกี่ยวกับ การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน	ดร.สุวรรณ พิณตานนท์	ดร.พูนสุข อุดม รองศาสตราจารย์ ดร.พูนสุข อุดม	ดร.ชัยสิทธิ์ ตั้งงทองกุล	ดร.คณิต นิยะกิจ	ดร.อัญญรัตน์ นามือง
70	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนงบประมาณ			✓		
71	มีปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาชาวบ้าน มหาวิทยาลัยเข้ามาแนะนำวิชาการ จะทำให้มีค่าและคุณค่ามากที่จะมุ่งสู่มาตรฐานสากล			✓		
72	มีผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้และคำชี้แนะแก่ชุมชน			✓		
73	ครู นักเรียนมีจิตอาสาต่อชุมชน			✓		
74	ครู นักเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เช่น งานประเพณี			✓		
75	ให้โรงเรียนเป็นส่วนกลางในการจัดกิจกรรม			✓		
76	มีการตอบแทนและช่วยเหลือต่อกัน			✓		
77	มีอาคารสถานที่ โดยโรงเรียนเปิดพื้นที่ให้ชุมชนเข้ามาทำกิจกรรม เช่น การประชุมของหมู่บ้าน ชุมชน การจัดงานเลี้ยง เป็นต้น			✓		
78	มีการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน			✓		
79	โรงเรียนเป็นลานกีฬา เพื่อที่จะได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรมที่โรงเรียน			✓		
80	โรงเรียนเป็นสื่อกลางที่ดี			✓		
81	มีการขอความร่วมมือจากชุมชน			✓		
82	มีการประชาสัมพันธ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดย สื่อเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ต เฟตบุ๊ก เป็นต้น			✓		
83	ชุมชน ในกรณีผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะส่งผลย้อนกลับให้กับโรงเรียนเป็นอย่างดี			✓		
84	ชุมชนจะได้ทำงานได้ตรงตามความต้องการ			✓		
85	มีการสื่อสาร มีการพูดคุย ปรึกษาหารือร่วมกัน			✓		
86	มีหลักการทำงานแบบบูรณาการระหว่างโรงเรียนกับชุมชน			✓		
87	มีความสำนึกและรับผิดชอบต่อสังคม			✓		

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับ
การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปรเกี่ยวกับ การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน	ดร.สุวรรณ พิณตานนท์	รองศาสตราจารย์ ดร.พูนสุข อุดม	ดร.ชัยสิทธิ์ ตั้งจรงค์กุล	ดร.คณิต นิยะกิจ	ดร.อัษฎนรินทร์ นามือง
88	ชุมชน หรือกลุ่มที่รวมถึง คณะกรรมการสถานศึกษา ภาคี 4 ฝ่าย ที่ให้ความร่วมมือในการเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมงาน			✓		
89	ยึดหลักนิติธรรม หลักธรรมาภิบาล ระเบียบ ข้อตกลงในการทำงาน			✓		
90	มีการปรับเหมาะ หมายถึง การทำงานโดยรู้หน้าที่ โดยไม่ต้องยึดหลักนิติ ธรรมเสมอไป			✓		
91	มีองค์ความรู้ และรับฟังปัญหาของประชาชน			✓		
92	มีการทำงานโดยยึดหลัก PDCA			✓		
93	โรงเรียนในรูปแบบประชารัฐ คือให้ประชาชนและรัฐบาลเข้ามามีส่วน ร่วมในการบริหาร				✓	
94	ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเลือกคนที่มีความรู้ เข้าใจในการบริหารการศึกษา				✓	
95	ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างทัศนคติ สร้างภาพ ต่อชุมชน ให้ชุมชน มีความเชื่อมั่น				✓	
96	ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเป็นกันเอง อบอุ่น มีความเกื้อกูลต่อกัน				✓	
97	ผู้บริหารสถานศึกษาคัดเลือกชุมชนเข้ามามีการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้วยความสมัครใจ				✓	
98	มีความเสมอภาคทางการศึกษา				✓	
99	มีงบประมาณช่วยเหลือสนับสนุนการศึกษาในบางโอกาสและ เป็นบุคคลที่สังคมยอมรับ				✓	
100	มีการลงมติดีร่วมกันกับชุมชน				✓	
101	ผู้บริหารสถานศึกษาต้องประชุมร่วมกันกับชุมชน				✓	
102	ผู้บริหารสถานศึกษาต้องประชุมชี้แจงให้ชุมชนเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน				✓	
103	สถานศึกษากับชุมชนต้องไปในทิศทางเดียวกัน				✓	
104	มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว				✓	

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับ
การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปรเกี่ยวกับ การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน	ดร.สุวรรณ พิณตานนท์	ดร.พูนสุข อุดม รองศาสตราจารย์ ดร.พูนสุข อุดม	ดร.ชัยสิทธิ์ ตั้งงษ์ทองกุล	ดร.คณิต นิยมกิจ	ดร.อัญญรัตน์ นามือง
105	ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการบริหารการศึกษา				✓	
106	มีวาระการดำรงอยู่ของชุมชน				✓	
107	ชุมชนและสถานศึกษาช่วยกันสร้างความเสมอภาคให้กับผู้เรียน ทั้งทางทุนทรัพย์ ความรู้				✓	
108	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ร่วมคิดและ หาแหล่งเรียนรู้ในการร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา				✓	
109	มีผู้สอนที่มีประสบการณ์ เช่น วิทยากรที่มีความรู้เฉพาะด้าน เข้ามาช่วยสอนในโรงเรียน				✓	
110	มีอำนาจการตัดสินใจร่วมกันในการบริหารสถานศึกษา				✓	
111	ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารความขัดแย้งในชุมชน				✓	
112	ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ชุมชนได้รับรู้ผลงานร่วมกับประกาศชี้แจง ในที่ประชุมและขึ้นชน				✓	
113	นำผลความผิดพลาดมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน เพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุด				✓	
114	มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					✓
115	มีวิทยากรช่วยสอน ประชาชนชุมชน ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาชาวบ้าน ผู้ที่เกษียณจากราชการ					✓
116	มีการจัดทำและประดิษฐ์สื่อการสอน					✓
117	มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอก					✓
118	มีการวัดและประเมินผลผู้เรียน					✓
119	ชุมชน เห็นชอบ อนุมัติ กำกับและติดตามประเมินผล					✓
120	ยึดหลักการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับบุคคลในชุมชน					✓

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับ
การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปรเกี่ยวกับ การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน	ดร.สุวรรณ พินิตานนท์	ดร.พูนสุข อุดม รองศาสตราจารย์ ดร.พูนสุข อุดม	ดร.ชัยสิทธิ์ ตั้งทองกุล	ดร.คณิต นิยะกิจ	ดร.อัญญรัตน์ นาเมือง
121	ชุมชนสามารถช่วยเหลือ สนับสนุนบุคลากรภายนอกในการช่วยกิจกรรม ของสถานศึกษาได้ ช่วยให้ความรู้ พัฒนาองค์ความรู้ของบุคลากรภายนอก ในสถานศึกษา					✓
122	มีการช่วยดูแลและพัฒนาอาคารสถานที่ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ มีความปลอดภัยในการใช้งาน					✓
123	มีหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน ที่อยู่ในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการสถานศึกษา					✓
124	ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					✓
125	ชุมชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วม โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนา ท้องถิ่น SBMLD และการจัดการเรียนรู้แบบ PLC					✓

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ
ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า จากการสัมภาษณ์
ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน สามารถสังเคราะห์ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียน
เทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 125 ข้อ

1.4 สรุปผลการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารของนักวิชาการในประเทศไทยและนักวิชาการ
ในต่างประเทศ สามารถสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะ
การมีส่วนร่วมของชุมชน ได้จำนวน 201 ข้อ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ของนักวิชาการในประเทศไทย และนักวิชาการในต่างประเทศ สามารถสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้จำนวน 108 ข้อ และจาก
การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน สามารถสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับ

การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 125 ข้อ จากการวิเคราะห์ เอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ตัวแปร ที่เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้รวมทั้งสิ้น จำนวน 151 ข้อ ดังรายละเอียดตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน จากการวิเคราะห์ เอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ จำนวน 151 ข้อ

ข้อ	ตัวแปร
1	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษา
2	มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และมีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม
3	มีการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
4	มีกลุ่มชุมชนในการนิเทศการศึกษาท้องถิ่นตามชุมชนในท้องถิ่น
5	สถานศึกษามีเอกภาพทางด้านนโยบาย และการกระจายอำนาจ
6	มีการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม
7	สถานศึกษามีการระดมทรัพยากร และเป็นศูนย์กลางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชุมชน
8	มีการจัดระบบนิเทศภายในอย่างมีคุณภาพ
9	มีการจัดระบบและวางแผนการใช้งบประมาณอย่างมีคุณภาพ
10	มีระบบข้อมูลข่าวสารทางการศึกษาที่ทันสมัย ถูกต้อง รวดเร็ว
11	มีกระบวนการบริหารงานบุคคลที่มีคุณภาพ
12	สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นในรูปแบบชุมชน
13	มีการประกันคุณภาพการศึกษา
14	มีการเทียบโอนผลการเรียน
15	เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น
16	มีการประเมินผลการเรียนและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
17	สถานศึกษาจัดทำวิสัยทัศน์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
18	ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
19	สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในความสำเร็จของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
20	มีการประชาสัมพันธ์ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนทราบ
21	มีการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
22	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียนมีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ตารางที่ 5 ตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน จากการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ จำนวน 151 ข้อ (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร
23	มีการประเมินผลการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียนกับชุมชน
24	สถานศึกษามีการเยี่ยมบ้านผู้เรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง
25	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา
26	มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน
27	สถานศึกษามีการจัดทำรายงานประจำปีและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบ
28	มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามัคคีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
29	มีการประสานกับชุมชนในการทำกิจกรรมร่วมกับสถานศึกษา
30	ผู้บริหารสถานศึกษามีการเจรจากับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อร่วมกันจัดการศึกษา
31	มีรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา
32	มีการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบ PDCA ในการจัดการศึกษา
33	สถานศึกษามีการพัฒนากระบวนการวางแผนและบริหารจัดการศึกษา
34	มีการพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน
35	มีการจัดการศึกษาตลอดชีวิต
36	มีการสร้างชุมชนภายในและภายนอกสถานศึกษา
37	สถานศึกษามีการสร้างกลุ่มชุมชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรและภาครัฐอื่น ๆ
38	สถานศึกษามีชุมชนความร่วมมือทางวิชาการที่หลากหลาย
39	สถานศึกษามีการจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย
40	สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
41	ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษา
42	ผู้บริหารสถานศึกษาเชิญผู้ที่มีความรู้ด้านวิชาการมาเป็นวิทยากรให้กับนักเรียน
43	มีการบริหารวิชาการโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
44	ผู้บริหารสถานศึกษามีการยึดหลักนิติธรรม หลักธรรมาภิบาลในการทำงาน
45	สถานศึกษามีภาคี 4 ฝ่าย ซึ่งประกอบด้วย ครู ผู้ปกครอง กรรมการนักเรียน และผู้แทนชุมชน ในการร่วมกันจัดการศึกษา
46	มีองค์กรสมาคมผู้ปกครองเข้ามาช่วยเหลือสถานศึกษา
47	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการระดมทุนในการจัดการศึกษา
48	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดการศึกษา

ตารางที่ 5 ตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน จากการวิเคราะห์
เอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ จำนวน 151 ข้อ (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร
49	สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมของชุมชน
50	สถานศึกษามีการทำงานบูรณาการร่วมกันกับชุมชน
51	สถานศึกษามีการวางกลยุทธ์ด้านการบริหารการศึกษา
52	มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
53	มีการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน
54	มีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหา
55	สถานศึกษามีการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย
56	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ศักยภาพและจุดอ่อน จุดแข็ง ที่ชุมชนให้การสนับสนุนการศึกษา
57	สถานศึกษามีการจัดการศึกษาให้กับบุคคลต่าง ๆ อย่างเสมอภาค
58	สถานศึกษาร่วมกันวางแผนเพื่อการจัดองค์กรและจัดสรรบุคลากรในการปฏิบัติงาน
59	สถานศึกษามีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน
60	ผู้บริหารสถานศึกษาเชิญผู้มีความรู้ในท้องถิ่นมาร่วมพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร
61	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดต่อ ประสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและประชาชนชาวบ้านเฉพาะทางเข้ามาช่วยสอนในโรงเรียน
62	คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้และเข้าใจในการบริหารสถานศึกษา
63	สถานศึกษามีการจัดรูปแบบการเรียนรู้แบบ PLC
64	สถานศึกษามีเครือข่ายระดับมหาวิทยาลัยในการสนับสนุนการจัดการศึกษา
65	สถานศึกษามีรูปแบบประชาธิปไตยให้ประชาชนและรัฐบาลเข้ามาร่วมมือกันในการบริหาร
66	มีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายร่วมกันกับชุมชนให้อยู่ในทิศทางเดียวกัน
67	ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการประสานเข้าหากันของคนในชุมชนและกลุ่มชุมชน
68	สถานศึกษาและชุมชนมีความเป็นอิสระต่อกันและมีความเป็นเอกภาพ
69	สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลเชิงแลกเปลี่ยนเรียนรู้และข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ร่วมกัน
70	สถานศึกษามีโครงสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
71	มีการสร้างความผูกพันที่ดีเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

ตารางที่ 5 ตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน จากการวิเคราะห์
เอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ จำนวน 151 ข้อ (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร
72	ชุมชนเข้ามาตรวจสอบการบริหารสถานศึกษา
73	มีการชื่นชม ยกย่องบทบาทและหน้าที่ของชุมชน
74	มีการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับชุมชน
75	มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ต่อชุมชน
76	สถานศึกษาและชุมชนร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา
77	สถานศึกษาและชุมชนมีการกำหนดทางเลือก วิธีดำเนินงานในการบริหารทรัพยากร
78	มีการพึ่งพาอาศัยกันในการดำรงอยู่ร่วมกันกับชุมชน
79	มีแรงจูงใจและเสริมแรงให้กับชุมชน
80	ชุมชนมีอำนาจในการตัดสินใจ
81	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะความเป็นผู้นำ
82	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุน ส่งเสริมและเชื่อถือในการตัดสินใจของชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษา
83	สถานศึกษากับชุมชนมีความรับผิดชอบร่วมกัน
84	สถานศึกษาให้ความร่วมมือต่อชุมชน
85	มีกระบวนการตอบสนองข้อมูลย้อนกลับเชื่อมโยงกับชุมชน
86	มีการจัดกิจกรรมที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของชุมชน
87	มีแผนการสร้างชุมชน สร้างพันธสัญญาร่วมกันกับชุมชน
88	ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่ดีของผู้นำชุมชน
89	มีการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารชุมชนความร่วมมือ
90	มีองค์คณะบุคคลชุมชนความร่วมมือ
91	มีการสร้างขอบเขตและภารกิจชุมชนความร่วมมือ
92	มีกระบวนการบริหารชุมชน
93	ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่ดีของสมาชิกในชุมชน
94	สถานศึกษาและชุมชน มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการ
95	ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้และให้บริการแก่นักเรียนตามหลักสูตรของชุมชน
96	ชุมชนร่วมกันพัฒนา ปรับปรุง แก้ปัญหาเพื่อนำมาพัฒนาหาคุณภาพของสถานศึกษา
97	มีการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ที่ดีและความร่วมมือในท้องถิ่นชุมชน

ตารางที่ 5 ตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน จากการวิเคราะห์
เอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ จำนวน 151 ข้อ (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร
98	ชุมชนมีการเชื่อมและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับชุมชนอื่น ๆ
99	ชุมชนในสถานศึกษาต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายที่รองรับ
100	สถานศึกษาและชุมชนร่วมรับผลตอบแทนจากการบริหารของชุมชน
101	ผู้บริหารสถานศึกษายอมรับความคิดเห็นของชุมชน
102	มีการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน
103	สร้างสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน
104	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้และทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน
105	สถานศึกษามีการนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
106	สถานศึกษามีการช่วยเหลือชุมชนและพร้อมที่จะหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน
107	สถานศึกษามีเทคนิคและวิธีการแลกเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์ให้เป็นทุน
108	ชุมชนมีความรู้สึกภูมิใจในการมีส่วนร่วมต่อสถานศึกษา
109	ผู้บริหารสถานศึกษามีสัมพันธภาพที่ดีกับกลุ่มคนในชุมชน
110	มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันกับกลุ่มชุมชน
111	สถานศึกษาและชุมชนมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
112	สถานศึกษาและชุมชนมีการสร้างกลุ่มชุมชนความร่วมมือที่เป็นมิตรต่อกัน
113	สถานศึกษาและชุมชนมีการพัฒนาร่วมกัน
114	สถานศึกษาเป็นผู้ให้และอาสาที่จะช่วยเหลือชุมชนทุกเวลา
115	ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าถึงชุมชนและปฏิบัติตนร่วมกับชุมชน
116	สถานศึกษากับชุมชนมีการประชาสัมพันธ์ติดต่อสื่อสารระหว่างกัน
117	สถานศึกษาเป็นผู้บริการจัดหาผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้และคำชี้แนะแก่ชุมชน
118	ครูและนักเรียนมีจิตอาสาต่อชุมชน
119	มีความสำนึกและรับผิดชอบต่อสังคม
120	รับฟังปัญหาของบุคคลในชุมชน
121	มีการสร้างความเป็นกันเองและสร้างความอบอุ่นกับชุมชน
122	สถานศึกษาคัดเลือกชุมชนเข้ามาช่วยบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยความสมัครใจของชุมชน
123	มีการสร้างความเชื่อมั่นและมีทัศนคติที่ดีต่อชุมชน
124	มีการประชุมร่วมกันกับชุมชน

ตารางที่ 5 ตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน จากการวิเคราะห์
เอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ จำนวน 151 ข้อ (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร
125	สถานศึกษากับชุมชนร่วมกันจัดการศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน
126	สถานศึกษาและชุมชนร่วมกำหนดวาระการดำรงอยู่ของชุมชน
127	สถานศึกษามีการลงมติร่วมกันกับชุมชน
128	สถานศึกษาและชุมชนร่วมบริหารความขัดแย้งในชุมชน
129	ชุมชนเป็นผู้ให้ความเห็นชอบ อนุมัติ กำกับและติดตามประเมินผล
130	ชุมชนมีการวางแผน มีการดำเนินการและร่วมกันบริหารผลตอบแทน
131	สถานศึกษาและชุมชนมีการให้เกียรติซึ่งกันและกัน
132	สถานศึกษาและชุมชนมีการสร้างความจริงใจต่อกัน
133	ชุมชนเข้ามาช่วยดูแลและพัฒนาอาคารสถานที่ของโรงเรียน
134	บุคลากรของสถานศึกษา ตระหนักและเห็นความสำคัญของรูปแบบการสร้างชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)
135	มีการนำกลยุทธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา
136	ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
137	ผู้บริหารสถานศึกษาเชิญผู้นำชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนและผู้เรียน
138	มีการปรับปรุงแก้ไข ร่วมกันพัฒนาเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุด
139	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา
140	บุคลากรในสถานศึกษา ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ
141	มีการสร้างศักยภาพของบุคลากรให้เต็มตามศักยภาพในการพัฒนาสถานศึกษา
142	สถานศึกษาและชุมชนมีการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในเชิงสร้างสรรค์
143	ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชน
144	สถานศึกษาและชุมชนมีการตัดสินใจร่วมกันในการบริหารชุมชน
145	สถานศึกษามีการยึดหลักการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับบุคคลในชุมชน
146	สถานศึกษาใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนเป็นฐานในการทำกิจกรรมโดยมีชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วม
147	สถานศึกษาใช้กระบวนการทำงาน ตามวงจรคุณภาพ PDCA
148	สถานศึกษามีการยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 5 ตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน จากการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ จำนวน 151 ข้อ (ต่อ)

ข้อ	ตัวแปร
149	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเข้มแข็งในการสนับสนุนการบริหารสถานศึกษา
150	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความหลากหลายตามความต้องการ และเต็มตามศักยภาพของผู้เรียน
151	สถานศึกษาร่วมกับชุมชนจัดตั้งและร่วมบริหารวิสาหกิจชุมชน

จากตารางที่ 5 พบว่า จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยและการสัมภาษณ์ พบว่ามีตัวแปร ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 151 ข้อ จากนั้นนำเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นไปตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยพิจารณาเลือกเฉพาะตัวแปรที่มีค่า IOC มากกว่า 0.60 ขึ้นไป จากนั้นปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และได้เครื่องมือที่ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 124 ข้อ

1.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง กำหนดผู้ให้ข้อมูลที่ตอบแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ เทศบาลละ 4 คน ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา/กองการศึกษา จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาล จำนวน 1 คน และประธานชุมชน จำนวน 1 คน จำนวน 123 แห่ง รวม 492 คน ได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับคืนมา 99 แห่ง รวม 396 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.49 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน โดยการจำแนกความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	รวม	
		จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	- ชาย	214	54.04
	- หญิง	182	45.96
	รวม	396	100.00
2	อายุ		
	- 25 - 30 ปี	3	0.76
	- 31 - 40 ปี	29	7.32
	- 41 - 50 ปี	120	30.30
	- 51 ปีขึ้นไป	244	61.62
	รวม	396	100.00
3	ระดับการศึกษาสูงสุด		
	- ปริญญาตรี	58	14.65
	- ปริญญาโท	278	70.20
	- ปริญญาเอก	19	4.80
	- อื่น ๆ	41	10.35
	รวม	392	100.00
4	ตำแหน่ง		
	- นายกเทศมนตรี	99	25.00
	- ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา/กองการศึกษา	99	25.00
	- ผู้อำนวยการสถานศึกษา	99	25.00
	- ประธานชุมชน	99	25.00
	รวม	396	100.00
5	ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน		
	- 1 - 5 ปี	73	18.43
	- 6 - 10 ปี	129	32.58
	- 11 - 15 ปี	66	16.67
	- 16 - 20 ปี	23	5.81
	- 21 - 25 ปี	26	6.56
	- 26 ปีขึ้นไป	79	19.95
	รวม	396	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 396 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 54.04 เป็นเพศหญิง จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45.96 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 61.62 และรองลงมา คือ อายุอยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30 อายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.32 และมีอายุ 25 – 30 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.76 ด้านระดับการศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาโท มีมากที่สุด จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 70.20 และรองลงมา คือ มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.65 ระดับการศึกษาอื่น ๆ จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.35 และมีระดับปริญญาเอก จำนวน 19 คน มีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.80 และด้านประสบการณ์ในการทำงาน (นายกเทศมนตรี, ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา/ กองการศึกษา, ผู้อำนวยการสถานศึกษา และประธานชุมชน) ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 6 – 10 ปี มีมากที่สุด จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.58 รองลงมาคือ มีประสบการณ์ในการทำงาน 26 ปีขึ้นไป จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.95 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 16 – 20 ปี มีน้อยที่สุด จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.81

1.6 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการพิจารณาจากค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความเห็นด้วยว่าเป็น
การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อ	ข้อความ	(n = 396)		
		\bar{X}	SD	ระดับ ความเห็น
1	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษา	4.13	0.90	มาก
2	พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และมีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม	4.18	0.77	มาก
3	สถานศึกษาจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย	3.65	1.04	มาก
4	มีกลุ่มชุมชนนิเทศการศึกษาท้องถิ่นตามชุมชนในท้องถิ่น	3.38	1.05	ปานกลาง
5	สถานศึกษามีเอกภาพทางด้านนโยบาย และการกระจายอำนาจ	3.93	0.93	มาก
6	สถานศึกษาและชุมชนร่วมพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ อย่างเหมาะสม	4.09	0.83	มาก
7	สถานศึกษามีการระดมทรัพยากร และเป็นศูนย์กลางพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ของชุมชน	3.76	0.91	มาก
8	สถานศึกษาจัดระบบนิเทศภายในอย่างมีคุณภาพ	3.93	0.90	มาก
9	สถานศึกษาและชุมชนจัดระบบและวางแผนการใช้งบประมาณ อย่างมีคุณภาพ	4.12	0.80	มาก
10	สถานศึกษามีข้อมูลข่าวสารทางการศึกษาที่ทันสมัย ถูกต้อง รวดเร็ว	4.09	0.79	มาก
11	สถานศึกษามีการบริหารงานบุคคลที่มีคุณภาพ	4.00	0.79	มาก
12	สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นในรูปแบบ ของชุมชน	3.76	0.88	มาก
13	การประกันคุณภาพการศึกษา	4.34	0.84	มาก
14	การเทียบโอนผลการเรียน	3.77	1.11	มาก
15	เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษา ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น	3.82	0.96	มาก
16	สถานศึกษามีการประเมินผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง	4.19	0.82	มาก
17	สถานศึกษาจัดทำวิสัยทัศน์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน	3.92	0.89	มาก
18	ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	3.82	0.91	มาก

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความเห็นด้วยว่าเป็น การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	(n = 396)		
		\bar{X}	SD	ระดับ ความเห็น
19	สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในความสำเร็จของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.94	0.81	มาก
20	สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนทราบ	4.03	0.88	มาก
21	สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับชุมชน	4.32	0.82	มาก
22	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียนมีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	4.26	0.83	มาก
23	สถานศึกษากับชุมชน ติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.88	0.89	มาก
24	สถานศึกษาเยี่ยมบ้านผู้เรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง	4.38	0.90	มาก
25	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา	3.96	0.87	มาก
26	สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน	3.77	0.93	มาก
27	สถานศึกษามีการจัดทำรายงานประจำปีและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบ	4.02	0.84	มาก
28	จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	3.98	0.83	มาก
29	สถานศึกษาประสานกับชุมชนในการทำกิจกรรมร่วมกัน	4.04	0.83	มาก
30	ผู้บริหารสถานศึกษามีการเจรจากับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อร่วมกันจัดการศึกษา	4.03	0.81	มาก
31	สถานศึกษามีรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.11	0.82	มาก
32	สถานศึกษาและชุมชนมีรูปแบบการประเมินในการจัดการศึกษา	4.12	0.86	มาก
33	สถานศึกษามีการพัฒนากระบวนการวางแผนและบริหารจัดการศึกษา	4.10	0.81	มาก

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความเห็นด้วยว่าเป็นการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	(n = 396)		
		\bar{X}	SD	ระดับ ความเห็น
34	สถานศึกษาพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน	4.25	0.73	มาก
35	สถานศึกษาสร้างชุมชนภายในและภายนอกสถานศึกษา	3.94	0.83	มาก
36	สถานศึกษามีการสร้างกลุ่มในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรและภาครัฐอื่น ๆ	3.88	0.86	มาก
37	สถานศึกษามีกลุ่มชุมชนความร่วมมือทางวิชาการที่หลากหลาย	3.88	0.85	มาก
38	สถานศึกษามีการจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.06	0.84	มาก
39	ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษา	3.87	0.92	มาก
40	ผู้บริหารสถานศึกษาเชิญผู้ที่มีความรู้ด้านวิชาการมาเป็นวิทยากรให้กับนักเรียน	4.07	0.85	มาก
41	ผู้บริหารสถานศึกษามีการยึดหลักนิติธรรม หลักธรรมาภิบาลในการทำงาน	4.28	0.80	มาก
42	สถานศึกษามีภาคี 4 ฝ่าย ซึ่งประกอบด้วย ครู ผู้ปกครอง กรรมการนักเรียนและผู้แทนชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา	4.28	0.82	มาก
43	สมาคมผู้ปกครองเข้ามาช่วยเหลือสถานศึกษา	3.63	1.08	มาก
44	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการระดมทุนในการจัดการศึกษา	3.72	1.00	มาก
45	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดการศึกษา	4.24	0.81	มาก
46	สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมของชุมชน	3.92	0.89	มาก
47	สถานศึกษามีการทำงานบูรณาการร่วมกันกับชุมชน	3.94	0.88	มาก
48	สถานศึกษามีการวางกลยุทธ์ด้านการบริหารการศึกษา	4.12	0.79	มาก
49	สถานศึกษาจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน	4.12	0.78	มาก
50	สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหา	3.89	0.86	มาก

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความเห็นด้วยว่าเป็นการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	(n = 396)		
		\bar{X}	SD	ระดับความเห็น
51	สถานศึกษามีการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย	4.18	0.83	มาก
52	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ศักยภาพและจุดอ่อน จุดแข็งที่ชุมชนให้การสนับสนุนการศึกษา	3.94	0.83	มาก
53	สถานศึกษามีการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มบุคคลอย่างเสมอภาค	4.02	0.91	มาก
54	สถานศึกษาร่วมกันวางแผนเพื่อการจัดองค์กรและจัดสรรบุคลากรในการปฏิบัติงาน	4.05	0.76	มาก
55	สถานศึกษามีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน	4.28	0.75	มาก
56	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดต่อ ประสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้านเฉพาะทางเข้ามาช่วยสอนในโรงเรียน	3.93	0.87	มาก
57	คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้และเข้าใจในการบริหารสถานศึกษา	3.69	0.97	มาก
58	สถานศึกษามีเครือข่ายระดับมหาวิทยาลัยในการสนับสนุนการจัดการศึกษา	3.63	1.07	มาก
59	สถานศึกษามีรูปแบบประชาธิปไตยให้ประชาชนและรัฐบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร	3.60	0.98	มาก
60	สถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายร่วมกันกับชุมชนให้อยู่ในทิศทางเดียวกัน	3.62	0.90	มาก
61	ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการประสานเข้าหากันของคนในชุมชน	3.81	0.89	มาก
62	สถานศึกษาและชุมชนมีการสร้างชุมชนความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน	3.82	0.80	มาก
63	สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลเชิงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ร่วมกัน	3.82	0.85	มาก

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความเห็นด้วยว่าเป็น
การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	(n = 396)		
		\bar{X}	SD	ระดับ ความเห็น
64	สถานศึกษามีโครงสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ	3.79	0.86	มาก
65	ชุมชนเข้ามাত্রตรวจสอบการบริหารสถานศึกษา	3.33	1.05	ปานกลาง
66	สถานศึกษาชื่นชม ยกย่องในบทบาทและหน้าที่ของชุมชน	3.74	0.90	มาก
67	สถานศึกษาสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับชุมชน	3.92	0.86	มาก
68	สถานศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน	3.92	0.86	มาก
69	สถานศึกษาและชุมชนร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา	3.67	0.90	มาก
70	สถานศึกษาและชุมชนมีการกำหนดทางเลือก วิธีดำเนินงานในการบริหารทรัพยากร	3.63	0.90	มาก
71	สถานศึกษาและชุมชนพึ่งพาอาศัยกันในการดำรงอยู่ร่วมกัน	3.82	0.86	มาก
72	ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นำชุมชนสร้างแรงจูงใจและเสริมแรงให้กับชุมชน	3.68	0.88	มาก
73	ชุมชนมีอำนาจในการตัดสินใจ	3.36	1.00	ปานกลาง
74	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะความเป็นผู้นำ	4.26	0.76	มาก
75	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุน ส่งเสริมและเชื่อถือในการตัดสินใจของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษา	3.92	0.78	มาก
76	สถานศึกษากับชุมชนมีความรับผิดชอบร่วมกัน	3.80	0.83	มาก
77	สถานศึกษาให้ความร่วมมือต่อชุมชน	4.19	0.85	มาก
78	ข้อมูลย้อนกลับเชื่อมโยงกับสถานศึกษาและชุมชน	3.75	0.84	มาก
79	สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินงานของชุมชน	3.75	0.86	มาก
80	สถานศึกษามีแผนการสร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกันกับชุมชน	3.63	0.91	มาก
81	ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่ดีของผู้นำชุมชน	4.06	0.86	มาก

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความเห็นด้วยว่าเป็น
การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	(n = 396)		
		\bar{X}	SD	ระดับ ความเห็น
82	ศึกษาสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา ชุมชน ในการบริหาร ชุมชนความร่วมมือ	3.68	0.91	มาก
83	มีคณะกรรมการชุมชนความร่วมมือ	3.58	0.94	มาก
84	สถานศึกษาและชุมชนสร้างขอบเขตและภารกิจความร่วมมือ	3.57	0.96	มาก
85	สถานศึกษามีกระบวนการบริหารงานในรูปแบบชุมชน	3.51	0.93	มาก
86	ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่ดีของสมาชิกในชุมชน	3.92	0.86	มาก
87	สถานศึกษาและชุมชน มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการ	4.04	0.77	มาก
88	ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้และให้บริการแก่นักเรียนตามหลักสูตร ของชุมชน	3.91	0.87	มาก
89	ชุมชนร่วมกันพัฒนา ปรับปรุง แก้ปัญหาเพื่อนำมาพัฒนา หาคุณภาพของสถานศึกษา	3.77	0.80	มาก
90	ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ที่ดีและความร่วมมือในท้องถิ่นชุมชน	3.88	0.81	มาก
91	ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับชุมชนอื่น ๆ	3.64	0.87	มาก
92	ชุมชนในสถานศึกษาต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายที่รองรับ	3.78	0.92	มาก
93	สถานศึกษาและชุมชนร่วมรับผิดชอบแทนจากการบริหาร ร่วมกันของชุมชน	3.51	1.01	มาก
94	ผู้บริหารสถานศึกษายอมรับความคิดเห็นของชุมชน	4.13	0.82	มาก
95	สถานศึกษากับชุมชนร่วมกันสร้างสภาพแวดล้อม ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน	3.97	0.84	มาก
96	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ และทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน	3.94	0.90	มาก
97	สถานศึกษามีการนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	4.15	0.84	มาก
98	สถานศึกษามีการช่วยเหลือชุมชนและพร้อมที่จะหาแนวทาง ปฏิบัติร่วมกัน	4.01	0.85	มาก

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความเห็นด้วยว่าเป็นการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	(n = 396)		
		\bar{X}	SD	ระดับ ความเห็น
99	สถานศึกษาเป็นผู้บริการจัดหาผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาให้ความรู้และคำชี้แนะแก่ชุมชน	3.70	0.92	มาก
100	ครูและนักเรียนมีจิตอาสาต่อชุมชน	4.19	0.81	มาก
101	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ชุมชนมีความสำนึกและรับผิดชอบต่อสังคม	4.19	0.83	มาก
102	สถานศึกษารับฟังปัญหาของบุคคลในชุมชน	4.05	0.78	มาก
103	สถานศึกษามีความเป็นกันเองและสร้างความอบอุ่นกับชุมชน	4.09	0.84	มาก
104	สถานศึกษาคัดเลือกชุมชนเข้ามาช่วยบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยความสมัครใจของชุมชน	3.88	0.83	มาก
105	สถานศึกษาสร้างความเชื่อมั่นและมีทัศนคติที่ดีต่อชุมชน	4.01	0.78	มาก
106	สถานศึกษามีการประชุมร่วมกันกับชุมชน	3.76	0.90	มาก
107	บุคลากรของสถานศึกษา ตระหนักและเห็นความสำคัญของรูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)	3.96	0.83	มาก
108	สถานศึกษานำกลยุทธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา	4.04	0.78	มาก
109	ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือกันเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.17	0.83	มาก
110	ผู้บริหารสถานศึกษาเชิญผู้นำชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนและผู้เรียน	3.93	0.89	มาก
111	สถานศึกษาและชุมชน ปรับปรุง แก้ไข ร่วมกันพัฒนาเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุด	3.98	0.81	มาก
112	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา	3.91	0.83	มาก
113	บุคลากรในสถานศึกษา ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ	4.27	0.78	มาก

ตารางที่ 7 ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความเห็นด้วยว่าเป็นการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	(n = 396)		
		\bar{X}	SD	ระดับความเห็น
114	สถานศึกษาสร้างศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาตนเองและร่วมกันบริหารจัดการสถานศึกษา	4.22	0.78	มาก
115	สถานศึกษาและชุมชนมีการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในเชิงสร้างสรรค์	3.92	0.78	มาก
116	ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชน	4.22	0.79	มาก
117	สถานศึกษาและชุมชนมีการตัดสินใจร่วมกันในการบริหารชุมชน	3.83	0.81	มาก
118	สถานศึกษามีการยึดหลักการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับบุคคลในชุมชน	3.99	0.77	มาก
119	สถานศึกษาใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (SBMLD)	3.99	0.796	มาก
120	สถานศึกษาใช้กระบวนการทำงาน ตามวงจรคุณภาพ PDCA	4.15	0.8	มาก
121	สถานศึกษามีการยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา	4.26	0.76	มาก
122	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเข้มแข็งในการสนับสนุนการบริหารสถานศึกษา	4.26	0.75	มาก
123	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความหลากหลายตามความต้องการและเต็มตามศักยภาพของผู้เรียน	4.25	0.78	มาก
124	สถานศึกษาร่วมกับชุมชนจัดตั้งและร่วมบริหารวิสาหกิจชุมชน	3.62	1.06	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยว่าเป็นการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ในระดับปานกลางและระดับมาก โดยตัวแปรต่าง ๆ มีค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) อยู่ระหว่าง 3.62–4.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) อยู่ระหว่าง 1.06–0.90 ตัวแปรที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) สูงสุดคือ ข้อ 24 สถานศึกษาเยี่ยมบ้านผู้เรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง ($\bar{X} = 4.38$, SD = 0.90) ส่วนตัวแปรที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) ต่ำสุด คือ ข้อ 65

ชุมชนเข้ามาตรวจสอบการบริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.33$, $SD = 1.05$) เมื่อพิจารณาระดับความเห็นด้วยว่าการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับมาก มีจำนวน 121 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง มีจำนวน 3 ข้อ

1.7 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA)

การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ที่นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy and Bartlett's Test การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method : Principal Component Analysis : PCA) และการหมุนแกนแบบแวนริแมกซ์ (Varimax Rotation) ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มีข้อตกลงเบื้องต้นคือ ตัวแปร มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งพิจารณาจากค่า KMO ที่มีค่าเข้าใกล้ 1.00 และ Bartlett's Test เพื่อทดสอบสมมติฐาน

H0 : ตัวแปรต่าง ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H1 : ตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน

ซึ่งผลการทดสอบความเหมาะสมของข้อมูล รายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 การทดสอบความเหมาะสมของข้อมูล

Factor Analysis

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.967
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	60999.953
	df	7626
	Sig.	.000

จากตารางที่ 8 แสดงผลการทดสอบ KMO ของข้อมูลตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีค่า KMO เท่ากับ .967 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.80 และมีค่าเข้าใกล้ 1.00 หมายถึง ข้อมูลมีความเหมาะสมเพียงพอในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ต่อไปได้ และเมื่อทดสอบสมมติฐานด้วย Bartlett's Test of Sphericity พบว่า

มีค่า Chi-Square เท่ากับ 60999.953 และค่า Sig เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .05 จึงปฏิเสธ H0 หมายความว่า ตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความสัมพันธ์กันและเป็นข้อมูลที่เหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์หองค์ประกอบ (Factor Analysis) ต่อไป ในการวิเคราะห์หองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการสกัดปัจจัยด้วยวิธีวิเคราะห์หองค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method : Principal Component Analysis : PCA) และการหมุนแกนแบบแวนริแมกซ์ (Varimax Rotation) มีข้อตกลงเบื้องต้น คือ แต่ละองค์ประกอบ (Component) มีค่าไอเกน (Eigenvalue) มากกว่า 1.00 ตามแนวคิดของ Kaiser ค่าน้ำหนักปัจจัยแต่ละตัว (Factor Loading) มากกว่า 0.50 ผลการ สกัดองค์ประกอบ พบว่า ได้องค์ประกอบตามเงื่อนไขข้างต้น จำนวน 16 องค์ประกอบ รายละเอียดดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ค่าความแปรปรวนของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

องค์ประกอบ (component)	Extraction Sums of Squared			Rotation Sums of Squared		
	ค่าความแปรปรวน (Eigenvalue)	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (% of Variance)	ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative % of Variance)	ค่าความแปรปรวน (Eigenvalue)	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (% of Variance)	ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative % of Variance)
1*	64.634	52.124	52.124	26.450	21.331	21.331
2*	5.768	4.652	56.776	12.864	10.374	31.705
3*	4.060	3.274	60.050	10.875	8.770	40.475
4*	2.433	1.962	62.012	10.428	8.410	48.885
5*	2.131	1.719	63.731	9.094	7.334	56.218
6	1.930	1.557	65.288	3.820	3.080	59.299
7	1.826	1.473	66.760	3.438	2.773	62.072
8	1.741	1.404	68.164	2.857	2.304	64.376
9	1.597	1.288	69.452	2.664	2.148	66.524
10	1.482	1.195	70.648	2.438	1.966	68.490

ตารางที่ 9 ค่าความแปรปรวนของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

องค์ประกอบ (component)	Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	ค่าความแปรปรวน (Eigenvalue)	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (% of Variance)	ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative % of Variance)	ค่าความแปรปรวน (Eigenvalue)	ค่าร้อยละของความแปรปรวน (% of Variance)	ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative % of Variance)
11	1.465	1.181	71.829	2.200	1.774	70.265
12	1.368	1.103	72.932	1.853	1.494	71.759
13	1.303	1.051	73.983	1.741	1.404	73.163
14	1.252	1.010	74.993	1.596	1.287	74.450
15	1.127	.909	75.902	1.555	1.254	75.704
16	1.012	.816	76.717	1.256	1.013	76.717

*องค์ประกอบที่มีจำนวนตัวแปรบรรยายตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไปและมีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ของแต่ละตัวแปรเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป

จากตารางที่ 9 พบว่า ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการสกัดปัจจัยด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method : Principal Component Analysis : PCA) และการหมุนแกนแบบวาริแม็กซ์ (Varimax Rotation) มีองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigenvalue) มากกว่า 1.00 ตามแนวคิดของ Kaiser จำนวน 5 องค์ประกอบ ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนรวมได้ทั้งหมดเท่ากับร้อยละ 76.801 เมื่อพิจารณาความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) มากกว่า 1.00 ในการเลือกองค์ประกอบจากจำนวนตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบต้องมีตัวแปรบรรยายองค์ประกอบนั้น ๆ ตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ตามแนวคิดของ Kaiser และมีค่าน้ำหนักปัจจัยแต่ละตัว (Factor Loading) ในแต่ละตัวแปรตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป พบว่า มี 5 องค์ประกอบเท่านั้นที่เป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณารายละเอียดดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าน้ำหนักปัจจัยหลังจากการหมุน

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading)				
	องค์ประกอบที่ 1	องค์ประกอบที่ 2	องค์ประกอบที่ 3	องค์ประกอบที่ 4	องค์ประกอบที่ 5
a85	.789				
a80	.781				
a70	.764				
a83	.764				
a84	.761				
a72	.759				
a69	.749				
a82	.742				
a65	.740				
a71	.736				
a60	.722				
a79	.707				
a78	.697				
a59	.675				
a66	.669				
a91	.668				
a73	.660				
a68	.656				
a76	.638				
a89	.631				
a63	.626				
a124	.621				
a106	.619				
a93	.615				
a61	.612				

ตารางที่ 10 ค่าน้ำหนักปัจจัยหลังจากการหมุน (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading)				
	องค์ประกอบที่ 1	องค์ประกอบที่ 2	องค์ประกอบที่ 3	องค์ประกอบที่ 4	องค์ประกอบที่ 5
a67	.610				
a117	.599				
a86	.594				
a64	.579				
a62	.568				
a75	.567				
a99	.552				
a92	.551				
a50	.536				
a52	.525				
a87	.518				
a115	.516				
a90	.515				
a58	.509				
a100		.723			
a101		.683			
a103		.680			
a102		.631			
a113		.628			
a97		.625			
a74		.615			
a94		.582			
a98		.552			
a81		.547			
a105		.542			
a95		.510			

ตารางที่ 10 คำนวณน้ำหนักปัจจัยหลังจากการหมุน (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading)				
	องค์ประกอบที่ 1	องค์ประกอบที่ 2	องค์ประกอบที่ 3	องค์ประกอบที่ 4	องค์ประกอบที่ 5
a9			.676		
a10			.668		
a5			.663		
a6			.609		
a7			.581		
a8			.572		
a11			.564		
a17			.506		
a25				.634	
a28				.626	
a29				.608	
a19				.601	
a15				.557	
a20				.544	
a18				.539	
a23				.533	
a24				.527	
a27				.526	
a123					.705
a120					.691
a122					.672
a121					.662
a119					.636
a114					.556
a118					.535
รวมทั้งสิ้น	39 ตัวแปร	12 ตัวแปร	8 ตัวแปร	10 ตัวแปร	7 ตัวแปร

จากตารางที่ 10 พบว่า การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน มี 5 องค์ประกอบ จำนวน 76 ตัวแปร ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 จำนวน 39 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ระหว่าง .789 - .509 องค์ประกอบที่ 2 จำนวน 12 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ระหว่าง .723 - .510 องค์ประกอบที่ 3 จำนวน 8 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ระหว่าง .676 - .506 องค์ประกอบที่ 4 จำนวน 10 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ระหว่าง .634 - .526 และองค์ประกอบที่ 5 จำนวน 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ระหว่าง .705 - .535

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพื่อสกัดตัวแปรให้เหลือตัวแปรที่สำคัญของปัจจัย ด้วยวิธีการสกัดองค์ประกอบแบบการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis : PCA) แล้วได้ 5 องค์ประกอบในการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีรายละเอียดของตัวแปรดังตารางที่ 11-14

ตารางที่ 11 องค์ประกอบที่ 1

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักปัจจัย
a85	สถานศึกษามีกระบวนการบริหารงานในรูปแบบชุมชน	.789
a80	สถานศึกษามีแผนการสร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกันกับชุมชน	.781
a70	สถานศึกษาและชุมชนมีการกำหนดทางเลือก วิธีดำเนินงานในการบริหารทรัพยากร	.764
a83	มีคณะกรรมการชุมชนความร่วมมือ	.764
a84	สถานศึกษาและชุมชนสร้างขอบเขตและภารกิจความร่วมมือ	.761
a72	ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นำชุมชนสร้างแรงจูงใจและเสริมแรงให้กับชุมชน	.759
a69	สถานศึกษาและชุมชนร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา	.749
a82	ศึกษาสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา ชุมชน ในการบริหารชุมชนความร่วมมือ	.742
a71	สถานศึกษาและชุมชนพึ่งพาอาศัยกันในการดำรงอยู่ร่วมกัน	.740
a65	ชุมชนเข้ามาตรวจสอบการบริหารสถานศึกษา	.736

ตารางที่ 11 องค์ประกอบที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักปัจจัย
a60	สถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายร่วมกันกับชุมชนให้อยู่ในทิศทางเดียวกัน	.722
a79	สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินภารกิจของชุมชน	.707
a78	ข้อมูลย้อนกลับเชื่อมโยงกับสถานศึกษาและชุมชน	.697
a59	สถานศึกษามีรูปแบบประชาธิปไตยให้ประชาชนและรัฐบาลเข้ามาร่วมมือกันในการบริหาร	.675
a66	สถานศึกษาชื่นชม ยกย่องในบทบาทและหน้าที่ของชุมชน	.669
a91	ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับชุมชนอื่น ๆ	.668
a73	ชุมชนมีอำนาจในการตัดสินใจ	.660
a68	สถานศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน	.656
a76	สถานศึกษากับชุมชนมีความรับผิดชอบร่วมกัน	.638
a89	ชุมชนร่วมกันพัฒนา ปรับปรุง แก้ปัญหาเพื่อนำมาพัฒนาหาคุณภาพของสถานศึกษา	.631
a63	สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลเชิงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ร่วมกัน	.626
a124	สถานศึกษาร่วมกับชุมชนจัดตั้งและร่วมบริหารวิสาหกิจชุมชน	.621
a106	สถานศึกษามีการประชุมร่วมกันกับชุมชน	.619
a93	สถานศึกษาและชุมชนร่วมรับผิดชอบแทนจากการบริหารร่วมกันของชุมชน	.615
a61	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษามีการประสานเข้าหากันของคนในชุมชน	.612
a67	สถานศึกษาสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับชุมชน	.610
a117	สถานศึกษาและชุมชนมีการตัดสินใจร่วมกันในการบริหารชุมชน	.599
a86	ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่ดีของสมาชิกในชุมชน	.594
a64	สถานศึกษามีโครงสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ	.579

ตารางที่ 11 องค์ประกอบที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักปัจจัย
a62	สถานศึกษาและชุมชนมีการสร้างชุมชนความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน	.568
a75	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุน ส่งเสริมและเชื่อถือในการตัดสินใจของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษา	.567
a99	สถานศึกษาเป็นผู้บริการจัดหาผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาให้ความรู้และคำชี้แนะแก่ชุมชน	.552
a92	ชุมชนในสถานศึกษาต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายที่รองรับ	.551
a50	สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหา	.536
a52	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ศักยภาพและจุดอ่อน จุดแข็งที่ชุมชนให้การสนับสนุนการศึกษา	.525
a87	สถานศึกษาและชุมชน มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการ	.518
a115	สถานศึกษาและชุมชนมีการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในเชิงสร้างสรรค์	.516
a90	ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ที่ดีและความร่วมมือในท้องถิ่นชุมชน	.515
a58	สถานศึกษามีเครือข่ายระดับมหาวิทยาลัยในการสนับสนุนการจัดการศึกษา	.509
ค่าความแปรปรวน (Eigenvalue)		26.450
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance)		21.331
ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance)		21.331

จากตารางที่ 11 พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 39 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.509 – 0.789 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 26.450 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 21.331 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 21.331 เมื่อเทียบค่าความแปรปรวนกับตัวอื่น ๆ แล้วพบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 1 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน”

เนื่องจากองค์ประกอบที่ 1 มีตัวแปรที่สังเกตได้มากถึง 39 ตัวแปร ผู้วิจัยจึงประสงค์ จะทำการคำนวณซ้ำเพื่อทราบองค์ประกอบย่อย ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปร องค์ประกอบที่ 1 จำนวน 39 ตัวแปร มาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy and Bartlett's Test การสกัด องค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method : Principal Component Analysis : PCA) และการหมุนแกนแบบแวนิแมกซ์ (Varimax Rotation)

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มีข้อตกลงเบื้องต้นคือ ตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งพิจารณาจากค่า KMO ที่มีค่าเข้าใกล้ 1.00 และ Bartlett's Test เพื่อทดสอบสมมติฐาน

H0 : ตัวแปรต่าง ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H1 : ตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน

ซึ่งผลการทดสอบความเหมาะสมของข้อมูล รายละเอียดดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 การทดสอบความเหมาะสมของข้อมูล

Factor Analysis

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.970
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	17195.282
	df	741
	Sig.	.000

จากตารางที่ 12 แสดงผลการทดสอบ KMO ของข้อมูลตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีค่า KMO เท่ากับ .970 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.80 และมีค่า เข้าใกล้ 1.00 หมายถึง ข้อมูลมีความเหมาะสมเพียงพอในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ต่อไปได้ และเมื่อทดสอบสมมติฐานด้วย Bartlett's Test of Sphericity พบว่ามีค่า Chi-Square เท่ากับ 17195.282 และค่า Sig เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .05 จึงปฏิเสธ H0 หมายความว่า ตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะ การมีส่วนร่วมของชุมชน มีความสัมพันธ์กันและเป็นข้อมูลที่เหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ต่อไป

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการสกัดปัจจัยด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method : Principal Component Analysis : PCA) และการหมุนแกนแบบแวนริแมกซ์ (Varimax Rotation) มีข้อตกลงเบื้องต้นคือ แต่ละองค์ประกอบ (Component) ผลการสกัดองค์ประกอบ พบว่าได้องค์ประกอบตามเงื่อนไขข้างต้น จำนวน 3 องค์ประกอบ รายละเอียดดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 องค์ประกอบย่อยและค่าความแปรปรวนของตัวแปรองค์ประกอบที่ 1

องค์ประกอบ (component)	Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	ค่าความแปรปรวน (Eigenvalue)	ค่าร้อยละของความ แปรปรวน (% of Variance)	ค่าร้อยละสะสมของ ความแปรปรวน (Cumulative % of Variance)	ค่าความแปรปรวน (Eigenvalue)	ค่าร้อยละของความ แปรปรวน (% of Variance)	ค่าร้อยละสะสมของ ความแปรปรวน (Cumulative % of Variance)
1*	24.548	62.943	62.943	9.996	25.632	25.632
2*	1.366	3.503	66.446	9.633	24.699	50.331
3*	1.144	2.933	69.379	7.429	19.049	69.379

*องค์ประกอบที่มีจำนวนตัวแปรบรรยายตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไปและมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Free loading) มีค่าความแปรปรวนมากกว่า 1

จากตารางที่ 13 แสดงจำนวนองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบ “การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน” พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร มี 3 องค์ประกอบ เมื่อหมุนแกนแล้วอธิบายความแปรปรวนได้ทั้งหมดร้อยละ 69.379 และเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การคัดเลือกองค์ประกอบโดยไม่ได้กำหนดค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Free loading) มีค่าความแปรปรวนมากกว่า 1 และมีตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบได้มากกว่า 3 ตัวแปรขึ้นไป พบว่ามีเพียง 3 องค์ประกอบย่อยที่มีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ องค์ประกอบย่อยที่ 1-3 ซึ่งเมื่อหมุนแกนแล้ว องค์ประกอบย่อยที่ 1.1 มีค่าความแปรปรวนสูงสุดเท่ากับ 9.996 ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ร้อยละ 25.632 องค์ประกอบย่อยที่ 1.2 มีค่าความแปรปรวน 9.633 ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ร้อยละ 24.699 และองค์ประกอบย่อยที่ 1.3 มีค่าความแปรปรวน 7.429 ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ร้อยละ 19.049

สำหรับน้ำหนักองค์ประกอบย่อยและตัวแปรที่อธิบายในแต่ละองค์ประกอบย่อย หลังหมุนแกน แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 คำนี้นักองค์ประกอบย่อยและตัวแปรที่อธิบายในแต่ละองค์ประกอบย่อย หลังหมุน
แกนขององค์ประกอบที่ 1

ตัวแปร	ค่านี้นักองค์ประกอบ (Free loading)		
	องค์ประกอบที่ 1	องค์ประกอบที่ 2	องค์ประกอบที่ 3
a93	.777		
a85	.709		
a91	.679		
a80	.650		
a84	.649		
a99	.638		
a83	.638		
a82	.629		
a92	.612		
a78	.599		
a124	.582		
a89	.577		
a50	.574		
a79	.563		
a106	.551		
a117	.547		
a76	.536		
a73	.522		
a115	.453		
a66		.777	
a59		.723	
a67		.711	
a68		.687	
a72		.680	
a70		.671	

ตารางที่ 14 คำน้่านักองค์ประกอบย่อยและตัวแปรที่อธิบายในแต่ละองค์ประกอบย่อย หลังหมุนแกนขององค์ประกอบที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าน้่านักองค์ประกอบ (Free loading)		
	องค์ประกอบที่ 1	องค์ประกอบที่ 2	องค์ประกอบที่ 3
a60		.651	
a65		.635	
a69		.629	
a58		.600	
a71		.597	
a52		.486	
a62			.741
a63			.686
a64			.673
a90			.660
a87			.651
a86			.535
a75			.531
a61			.528
รวม	19 ตัวแปร	12 ตัวแปร	8 ตัวแปร

จากตารางที่ 14 พบว่า องค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบ “การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน” ที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีค่าความแปรปรวนมากกว่าหรือเท่ากับ 1 โดยไม่กำหนดค่าน้่านักองค์ประกอบ (Free loading) และมีตัวแปรที่อธิบายแต่ละองค์ประกอบย่อย ตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไปมี 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1.1 จำนวน 19 ตัวแปร มีค่าน้่านักองค์ประกอบ (Free loading) อยู่ระหว่าง .453 -.777 องค์ประกอบที่ 1.2 จำนวน 12 ตัวแปร มีค่าน้่านักองค์ประกอบ (Free loading) อยู่ระหว่าง .486 - .777 และองค์ประกอบที่ 1.3 จำนวน 8 ตัวแปร มีค่าน้่านักองค์ประกอบ (Free loading) อยู่ระหว่าง .528 - 741 โดยมีรายละเอียดของตัวแปรดังตารางที่ 15 - 17

ตารางที่ 15 องค์ประกอบที่ 1.1

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักปัจจัย
a93	สถานศึกษาและชุมชนร่วมรับผิดชอบแทนจากการบริหารร่วมกัน ของชุมชน	.777
a85	สถานศึกษามีกระบวนการบริหารงานในรูปแบบชุมชน	.709
a91	ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับชุมชนอื่น ๆ	.679
a80	สถานศึกษามีแผนการสร้างพันธสัญญาร่วมกันกับชุมชน	.650
a84	สถานศึกษาและชุมชนสร้างขอบเขตและภารกิจความร่วมมือ	.649
a99	สถานศึกษาเป็นผู้บริการจัดหาผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้และคำชี้แนะแก่ชุมชน	.638
a83	มีคณะกรรมการชุมชนความร่วมมือ	.638
a82	ศึกษาสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา ชุมชนในการบริหารชุมชนความ ร่วมมือ	.629
a92	ชุมชนในสถานศึกษาต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายที่รองรับ	.612
a78	ข้อมูลย้อนกลับเชื่อมโยงกับสถานศึกษาและชุมชน	.599
a124	สถานศึกษาร่วมกับชุมชนจัดตั้งและร่วมบริหารวิสาหกิจชุมชน	.582
a89	ชุมชนร่วมกันพัฒนา ปรับปรุง แก้ปัญหาเพื่อนำมาพัฒนา หาคุณภาพของสถานศึกษา	.577
a50	สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหา	.574
a79	สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจ ของชุมชน	.563
a106	สถานศึกษามีการประชุมร่วมกันกับชุมชน	.551
a117	สถานศึกษาและชุมชนมีการตัดสินใจร่วมกันในการบริหารชุมชน	.547
a76	สถานศึกษากับชุมชนมีความรับผิดชอบร่วมกัน	.536
a73	ชุมชนมีอำนาจในการตัดสินใจ	.522
a115	สถานศึกษาและชุมชนมีการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ในเชิงสร้างสรรค์	.453
ค่าความแปรปรวน (Eigenvalue)		9.996
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance)		25.632
ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance)		25.632

จากตารางที่ 15 พบว่า องค์ประกอบที่ 1.1 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 19 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Free loading) อยู่ระหว่าง 0.453 – 0.777 มีค่า ความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 9.996 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 25.632 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 25.632 เมื่อเทียบค่าความแปรปรวนกับตัวอื่น ๆ แล้วพบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 1 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การแบ่งปันทรัพยากรและผลตอบแทน”

ตารางที่ 16 องค์ประกอบที่ 1.2

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักปัจจัย
a66	สถานศึกษาชื่นชม ยกย่องในบทบาทและหน้าที่ของชุมชน	.777
a59	สถานศึกษามีรูปแบบประชาารัฐโดยให้ประชาชนและรัฐบาลเข้ามาร่วมมือกันในการบริหาร	.723
a67	สถานศึกษาสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับชุมชน	.711
a68	สถานศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน	.687
a72	ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นำชุมชนสร้างแรงจูงใจและเสริมแรงให้กับชุมชน	.680
a70	สถานศึกษาและชุมชนมีการกำหนดทางเลือก วิธีดำเนินงานในการบริหารทรัพยากร	.671
a60	สถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายร่วมกันกับชุมชนให้อยู่ในทิศทางเดียวกัน	.651
a65	ชุมชนเข้ามาตรวจสอบการบริหารสถานศึกษา	.635
a69	สถานศึกษาและชุมชนร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา	.629
a58	สถานศึกษามีเครือข่ายระดับมหาวิทยาลัยในการสนับสนุนการจัดการศึกษา	.600
a71	สถานศึกษาและชุมชนพึ่งพาอาศัยกันในการดำรงอยู่ร่วมกัน	.597
a52	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ศักยภาพและจุดอ่อน จุดแข็ง ที่ชุมชนให้การสนับสนุนการศึกษา	.486
ค่าความแปรปรวน (Eigenvalue)		9.633
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance)		24.699
ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance)		50.331

จากตารางที่ 16 พบว่า องค์ประกอบที่ 1.2 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 12 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Free loading) อยู่ระหว่าง 0.486 – 0.777 มีค่า ความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 9.633 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 24.699 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 50.331 เมื่อเทียบค่าความแปรปรวนกับตัวอื่น ๆ แล้วพบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 2 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การเสริมแรงให้กับชุมชน”

ตารางที่ 17 องค์ประกอบที่ 1.3

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักปัจจัย
a62	สถานศึกษาและชุมชนมีการสร้างชุมชนความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน	.741
a63	สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลเชิงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ร่วมกัน	.686
a64	สถานศึกษามีโครงสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ	.673
a90	ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ที่ดีและความร่วมมือในท้องถิ่นชุมชน	.660
a87	สถานศึกษาและชุมชน มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการ	.651
a86	ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่ดีของสมาชิกในชุมชน	.535
a75	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุน ส่งเสริม และเชื่อถือในการตัดสินใจของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษา	.531
a61	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษามีการประสานเข้าหากันของคนในชุมชน	.528
ค่าความแปรปรวน (Eigenvalue)		7.429
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance)		19.049
ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance)		69.379

จากตารางที่ 17 พบว่า องค์ประกอบที่ 1.3 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 8 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Free loading) อยู่ระหว่าง 0.528 – 0.741 มีค่า ความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 7.429 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 19.049 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 69.379 เมื่อเทียบค่าความแปรปรวนกับตัวอื่น ๆ แล้วพบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 3 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การสร้างความร่วมมือ”

ตารางที่ 18 องค์ประกอบที่ 2

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักปัจจัย
a100	ครูและนักเรียนมีจิตอาสาต่อชุมชน	.723
a101	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ชุมชนมีความสำนึกและรับผิดชอบต่อสังคม	.683
a103	สถานศึกษามีความเป็นกันเองและสร้างความอบอุ่นกับชุมชน	.680
a102	สถานศึกษารับฟังปัญหาของบุคคลในชุมชน	.631
a113	บุคลากรในสถานศึกษา ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ	.628
a97	สถานศึกษามีการนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	.625
a74	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะความเป็นผู้นำ	.615
a94	ผู้บริหารสถานศึกษายอมรับความคิดเห็นของชุมชน	.582
a98	สถานศึกษามีการช่วยเหลือชุมชนและพร้อมที่จะหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน	.552
a81	ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่ดีของผู้นำชุมชน	.547
a105	สถานศึกษาสร้างความเชื่อมั่นและมีทัศนคติที่ดีต่อชุมชน	.542
a95	สถานศึกษากับชุมชนร่วมกันสร้างสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน	.510
ค่าความแปรปรวน (Eigenvalue)		12.864
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance)		10.374
ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance)		31.705

จากตารางที่ 18 พบว่า องค์ประกอบที่ 2 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 12 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.510 – 0.723 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 12.864 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 10.374 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 31.705 เมื่อเทียบค่าความแปรปรวนกับตัวอื่น ๆ แล้วพบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 2 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม”

ตารางที่ 19 องค์ประกอบที่ 3

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักปัจจัย
a9	สถานศึกษาและชุมชนจัดระบบและวางแผนการใช้งบประมาณอย่างมีคุณภาพ	.676
a10	สถานศึกษามีข้อมูลข่าวสารทางการศึกษาที่ทันสมัย ถูกต้อง รวดเร็ว	.668
a5	สถานศึกษามีเอกภาพทางด้านนโยบาย และการกระจายอำนาจ	.663
a6	สถานศึกษาและชุมชนร่วมพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ อย่างเหมาะสม	.609
a7	สถานศึกษามีการระดมทรัพยากร และเป็นศูนย์กลางพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ของชุมชน	.581
a8	สถานศึกษาจัดระบบนิเทศภายในอย่างมีคุณภาพ	.572
a11	สถานศึกษามีการบริหารงานบุคคลที่มีคุณภาพ	.564
a17	สถานศึกษาจัดทำวิสัยทัศน์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน	.506
ค่าความแปรปรวน (Eigenvalue)		10.875
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance)		8.770
ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance)		40.475

จากตารางที่ 19 พบว่าองค์ประกอบที่ 3 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 8 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.506 – 0.676 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 10.875 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 8.770 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 40.475 เมื่อเทียบค่าความแปรปรวนกับตัวอื่น ๆ แล้วพบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 3 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การจัดการเชิงระบบ”

ตารางที่ 20 องค์ประกอบที่ 4

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักปัจจัย
a25	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา	.634
a28	จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามัคคีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	.626
a29	สถานศึกษาประสานกับชุมชนในการทำกิจกรรมร่วมกัน	.608
a19	สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในความสำเร็จของการจัดการศึกษา อย่างต่อเนื่อง	.601
a15	เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดทำ หลักสูตรท้องถิ่น	.557
a20	สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนทราบ	.544
a18	ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	.539
a23	สถานศึกษากับชุมชน ติดตามและประเมินผลการทำงานมีส่วนร่วม ในการดำเนินงาน	.533
a24	สถานศึกษาเยี่ยมบ้านผู้เรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง	.527
a27	สถานศึกษามีการจัดทำรายงานประจำปีและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน รับทราบ	.526
ค่าความแปรปรวน (Eigenvalue)		10.428
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance)		8.410
ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance)		48.885

จากตารางที่ 20 พบว่า องค์ประกอบที่ 4 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 10 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.526 – 0.634 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 10.428 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 8.410 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 48.885 เมื่อเทียบค่าความแปรปรวนกับตัวอื่น ๆ แล้วพบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 4 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การผนึกพลังรวมของชุมชน”

ตารางที่ 21 องค์ประกอบที่ 5

ตัวแปร	ข้อความ	น้ำหนักปัจจัย
a123	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีความหลากหลายตามความต้องการและเต็มตามศักยภาพของผู้เรียน	.705
a120	สถานศึกษาใช้กระบวนการทำงาน ตามวงจรคุณภาพ PDCA	.691
a122	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเข้มแข็งในการสนับสนุนการบริหารสถานศึกษา	.672
a121	สถานศึกษามีการยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา	.662
a119	สถานศึกษาใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (SBMLD)	.636
a114	สถานศึกษาสร้างศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาตนเองและร่วมกันบริหารจัดการสถานศึกษา	.556
a118	สถานศึกษามีการยึดหลักการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับบุคคลในชุมชน	.535
ค่าความแปรปรวน (Eigenvalue)		9.094
ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance)		7.334
ค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance)		56.218

จากตารางที่ 21 พบว่าองค์ประกอบที่ 5 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.535 – 0.705 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 9.094 ค่าร้อยละของความแปรปรวน ของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 7.334 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 56.218 เมื่อเทียบค่าความแปรปรวนกับตัวอื่น ๆ แล้ว พบว่าองค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 5 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศ”

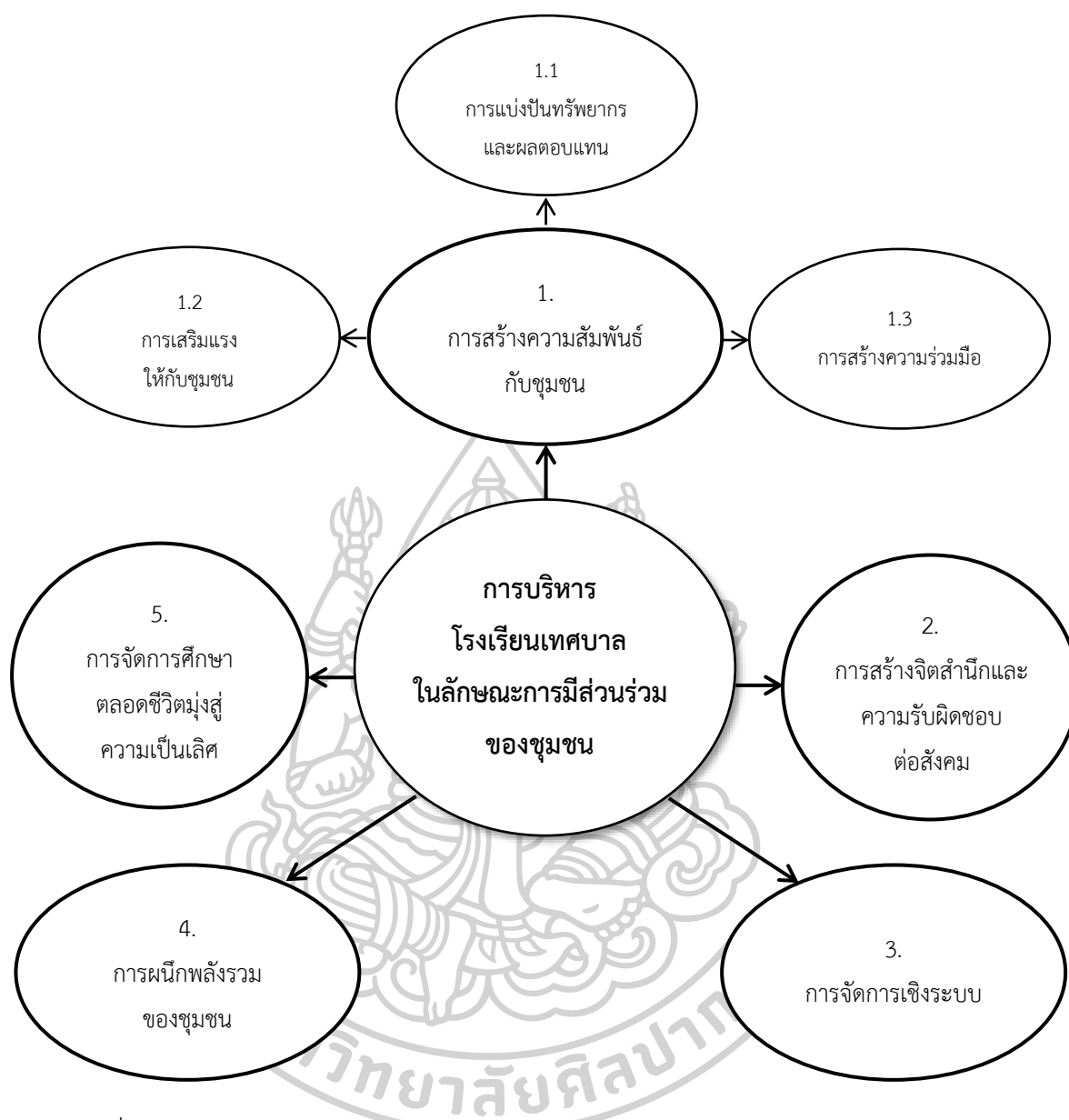
จากการวิเคราะห์ตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 124 ตัวแปร ด้วยสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) พบว่า องค์ประกอบที่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นแต่ละองค์ประกอบ (Component) มีค่าไอเกน (Eigenvalue) มากกว่า 1.00 ตามแนวคิดของ Kaiser ค่าน้ำหนักปัจจัยแต่ละตัว

(Factor Loading) มากกว่า 0.50 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Free loading) และในแต่ละองค์ประกอบ มีตัวแปรอธิบายมากกว่า 3 ตัวขึ้นไป ซึ่งสรุปได้ว่า ตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะ การมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 124 ตัวแปร สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบได้ 5 องค์ประกอบ 76 ตัวแปร รายละเอียดดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 องค์ประกอบและตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

องค์ประกอบที่	ข้อความ	จำนวนตัวแปร
1	การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	39
	1.1 การแบ่งปันทรัพยากรและผลตอบแทน	19
	1.2 การเสริมแรงให้กับชุมชน	12
	1.3 การสร้างความร่วมมือ	8
2	การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม	12
3	การจัดการเชิงระบบ	8
4	การผนึกพลังรวมของชุมชน	10
5	การจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศ	7
	รวม	76

จากตารางที่ 22 พบว่า การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน มีจำนวน 5 องค์ประกอบ 76 ตัวแปร คือ องค์ประกอบที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน จำนวน 39 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 1.1) การแบ่งปันทรัพยากรและผลตอบแทน จำนวน 19 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 1.2) การเสริมแรงให้กับชุมชน จำนวน 12 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 1.3) การสร้างความร่วมมือ จำนวน 8 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 การสร้างจิตสำนึกและ ความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 12 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเชิงระบบ จำนวน 8 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 การผนึกพลังรวมของชุมชน จำนวน 10 ตัวแปร และองค์ประกอบที่ 5 การจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศจำนวน 7 ตัวแปร

แผนภูมิที่ 6 สรุปลองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผู้วิจัยนำผลการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 5 องค์ประกอบ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ยืนยันโดยใช้แบบสอบถามเพื่อยืนยัน การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) พิจารณา 4 ด้าน คือ มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ผลการยืนยันการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน รายละเอียดดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 แสดงค่าความถี่ และร้อยละของข้อมูลของความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความจำเป็นของ การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

องค์ประกอบที่	การบริหารโรงเรียนเทศบาล		ความคิดเห็นด้านความถูกต้อง				ความคิดเห็นด้านความเหมาะสม				ความคิดเห็นด้านความเป็นไปได้				ความคิดเห็นด้านความเป็นประโยชน์				
	ในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน		เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วย		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
1	การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	5	100	5	100	-	-	-	-	-	-	5	100	5	100	-	-	-	-
	1.1 การแบ่งปันทรัพยากร และผลตอบแทน	5	1000	5	1000	-	-	-	-	-	-	5	1000	-	-	5	1000	-	-
	1.2 การเสริมแรงให้กับชุมชน	5	100	5	100	-	-	-	-	-	-	5	100	-	-	5	100	-	-
	1.3 การสร้างความร่วมมือ	5	100	5	100	-	-	-	-	-	-	5	100	-	-	5	100	-	-
2	การสร้างจิตสำนึกและ ความรับผิดชอบต่อสังคม	5	100	5	100	-	-	-	-	-	-	5	100	-	-	5	100	-	-
3	การจัดการเชิงระบบ	5	100	5	100	-	-	-	-	-	-	5	100	-	-	5	100	-	-
4	การฝึกพลังร่วมของชุมชน	5	100	5	100	-	-	-	-	-	-	5	100	-	-	5	100	-	-
5	การจัดการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งสู่ความเป็นเลิศ	5	100	5	100	-	-	-	-	-	-	5	100	-	-	5	100	-	-

จากตารางที่ 23 พบว่า ผลการยื่นยั้งการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และ ด้านความเป็นประโยชน์ จำนวนองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มีความเห็นสอดคล้องกัน โดยมีความเห็นว่าการบริหารโรงเรียนเทศบาล ในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน เห็นด้วยว่า มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 100 สรุปได้ว่า ผลการยื่นยั้งการบริหารโรงเรียนเทศบาล ในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 คน จำนวนองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน”

- 1) เพื่อทราบองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 2) เพื่อทราบผลการยืนยันองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย เพื่อนำเสนอการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยกำหนดขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ
ขั้นที่ 1 การศึกษาตัวแปร ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการ 1) ศึกษาวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการ บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ดังรายละเอียดได้ปรากฏใน บทที่ 2 เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และนำไปพิจารณารายละเอียดพร้อมทั้งสรุปเนื้อหาสาระสำคัญ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาเรียบเรียงผลการศึกษาต่อไป 3) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ได้ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน 4) นำข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและบทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาสังเคราะห์ (Content Synthesis) เพื่อเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการกำหนดตัวแปรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้
ขั้นที่ 2 การสร้างเครื่องมือและหาคูณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการนำตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน มาพัฒนาเป็นเครื่องมือการวิจัยในลักษณะแบบสอบถามความคิดเห็น (Opinionnaire) แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ข้อคำถามจำนวน 151 ข้อ นำเครื่องมือวิจัยที่ได้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of item Objective Congruence : IOC) ซึ่งพิจารณาข้อกระทงคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.6 ขึ้นไป และปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษาตามข้อเสนอแนะ ได้ข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 124 ข้อ นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับเทศบาลที่จัดการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 แห่ง 32 ฉบับ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย 1) นายกเทศมนตรี จำนวน 1 คน 2) ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา/กองการศึกษา จำนวน 1 คน 3) ผู้อำนวยการสถานศึกษา

จำนวน 1 คน และ 4) ประธานชุมชน จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 32 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.994

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง นำข้อมูลมาหาค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) ของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ได้องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความคิดเห็นจากขั้นที่ 2 ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากเทศบาลที่จัดการศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 123 แห่ง โดยผู้ให้ข้อมูล คือ 1) นายกเทศมนตรี จำนวน 1 คน 2) ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา/กองการศึกษา จำนวน 1 คน 3) ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน 4) ประธานชุมชน จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 492 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 99 แห่ง จำนวน 396 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.49 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยพิจารณาจากค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ขั้นที่ 4 การยืนยันองค์ประกอบ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยแบบสอบถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ การยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยนำองค์ประกอบที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ในประเด็นความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนที่สมบูรณ์ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน” ได้ค้นพบประเด็นที่สำคัญ 2 ประเด็น คือ 1) องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาล ในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) ผลการยืนยันองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

1. องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 1.1) การแบ่งปันทรัพยากรและผลตอบแทน 1.2) การเสริมแรงให้กับชุมชน 1.3) การสร้างความร่วมมือ องค์ประกอบที่ 2 การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเชิงระบบ องค์ประกอบที่ 4 การผนึกพลังรวมของชุมชน และองค์ประกอบที่ 5 การจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 “การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน” มีจำนวนตัวแปรที่ อธิบายองค์ประกอบ จำนวน 39 ตัวแปร แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบย่อย คือ

องค์ประกอบย่อยที่ 1.1 “การแบ่งปันทรัพยากรและผลตอบแทน” มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ จำนวน 19 ตัวแปร เมื่อพิจารณาตัวแปรต่าง ๆ พบว่า เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้อง 1) สถานศึกษาและชุมชนร่วมรับผลตอบแทนจากการบริหารร่วมกันของชุมชน 2) สถานศึกษามีกระบวนการบริหารงานในรูปแบบชุมชน 3) ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับชุมชนอื่น ๆ 4) สถานศึกษามีแผนการสร้างพันธสัญญาร่วมกันกับชุมชน 5) สถานศึกษาและชุมชนสร้างขอบเขตและภารกิจความร่วมมือ 6) สถานศึกษาเป็นผู้บริการจัดหาผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาให้ความรู้และคำชี้แนะแก่ชุมชน 7) มีคณะกรรมการชุมชนความร่วมมือ 8) ศึกษาสภาพปัจจุบันของสถานศึกษาชุมชน ในการบริหารชุมชนความร่วมมือ 9) ชุมชนในสถานศึกษาต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายที่รองรับ 10) ข้อมูลย้อนกลับเชื่อมโยงกับสถานศึกษาและชุมชน 11) สถานศึกษาร่วมกับชุมชนจัดตั้งและร่วมบริหารวิสาหกิจชุมชน 12) ชุมชนร่วมกันพัฒนา ปรับปรุง แก้ปัญหาเพื่อนำมาพัฒนาหาคุณภาพของสถานศึกษา 13) สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหา 14) สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินภารกิจของชุมชน 15) สถานศึกษามีการประชุมร่วมกันกับชุมชน 16) สถานศึกษาและชุมชนมีการตัดสินใจร่วมกันในการบริหารชุมชน 17) สถานศึกษากับชุมชนมีความรับผิดชอบร่วมกัน 18) ชุมชนมีอำนาจในการตัดสินใจ 19) สถานศึกษาและชุมชนมีการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในเชิงสร้างสรรค์

องค์ประกอบย่อยที่ 1.2 “การเสริมแรงให้กับชุมชน” มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ จำนวน 12 ตัวแปร เมื่อพิจารณาตัวแปรต่าง ๆ พบว่า เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับ 1) สถานศึกษา ชื่นชม ยกย่องในบทบาทและหน้าที่ของชุมชน 2) สถานศึกษามีรูปแบบประชากรรัฐโดยให้ประชาชนและรัฐบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร 3) สถานศึกษาสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับชุมชน 4) สถานศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน 5) ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นำชุมชนสร้างแรงจูงใจและเสริมแรงให้กับชุมชน 6) สถานศึกษาและชุมชนมีการกำหนดทางเลือก วิธีดำเนินงาน ในการบริหารทรัพยากร 7) สถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายร่วมกันกับชุมชนให้อยู่ ในทิศทางเดียวกัน 8) ชุมชนเข้ามาตรวจสอบการบริหารสถานศึกษา 9) สถานศึกษาและชุมชนร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา 10) สถานศึกษามีเครือข่ายระดับมหาวิทยาลัยในการสนับสนุนการจัดการศึกษา 11) สถานศึกษาและชุมชนพึ่งพาอาศัยกันในการดำรงอยู่ร่วมกัน 12) สถานศึกษามีการวิเคราะห์ศักยภาพและจุดอ่อน จุดแข็ง ที่ชุมชนให้การสนับสนุนการศึกษา

องค์ประกอบย่อยที่ 1.3 “การสร้างความร่วมมือ” มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ จำนวน 8 ตัวแปร เมื่อพิจารณาตัวแปรต่าง ๆ พบว่า เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับ 1) สถานศึกษาและชุมชนมีการสร้างชุมชนความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน 2) สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลเชิงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ร่วมกัน 3) สถานศึกษามีโครงสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 4) ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ที่ดีและความร่วมมือในท้องถิ่นชุมชน 5) สถานศึกษาและชุมชนมีความโปร่งใสในการบริหารจัดการ 6) ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่ดีของสมาชิกในชุมชน 7) ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนส่งเสริมและเชื่อถือในการตัดสินใจของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษา 8) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการประสานเข้าหากันของคนในชุมชน

องค์ประกอบที่ 2 “การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม” มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ จำนวน 12 ตัวแปร เมื่อพิจารณาตัวแปรต่าง ๆ พบว่า เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับ 1) ครูและนักเรียนมีจิตอาสาต่อชุมชน 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ชุมชนมีความสำนึกและรับผิดชอบต่อสังคม 3) สถานศึกษามีความเป็นกันเองและสร้างความอบอุ่นกับชุมชน 4) สถานศึกษา รับฟังปัญหาของบุคคลในชุมชน 5) บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ 6) สถานศึกษามีการนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 7) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะความเป็นผู้นำ 8) ผู้บริหารสถานศึกษายอมรับความคิดเห็นของชุมชน 9) สถานศึกษามีการช่วยเหลือชุมชนและพร้อมที่จะหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน 10) ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่ดีของผู้นำชุมชน 11) สถานศึกษาสร้างความเชื่อมั่นและมีทัศนคติที่ดีต่อชุมชน 12) สถานศึกษากับชุมชนร่วมกันสร้างสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

องค์ประกอบที่ 3 “การจัดการเชิงระบบ” มีตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ จำนวน 8 ตัวแปร เมื่อพิจารณาตัวแปรต่าง ๆ พบว่า เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับ 1) สถานศึกษาและชุมชนจัดระบบและวางแผนการใช้งานประมาณอย่างมีคุณภาพ 2) สถานศึกษามีข้อมูลข่าวสารทางการศึกษาที่ทันสมัย ถูกต้อง รวดเร็ว 3) สถานศึกษามีเอกภาพทางด้านนโยบายและการกระจายอำนาจ 4) สถานศึกษาและชุมชนร่วมพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม 5) สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรและเป็นศูนย์กลางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชุมชน 6) สถานศึกษาจัดระบบนิเทศภายในอย่างมีคุณภาพ 7) สถานศึกษามีการบริหารงานบุคคลที่มีคุณภาพ 8) สถานศึกษาจัดทำวิสัยทัศน์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

องค์ประกอบที่ 4 “การผนึกพลังรวมของชุมชน” มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ จำนวน 10 ตัวแปร เมื่อพิจารณาตัวแปรต่าง ๆ พบว่า เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับ 1) ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา 2) จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน 3) สถานศึกษาประสานกับชุมชนในการทำกิจกรรมร่วมกัน 4) สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในความสำเร็จของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 5) เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น 6) สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนทราบ 7) ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 8) สถานศึกษากับชุมชน ติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 9) สถานศึกษาเยี่ยมบ้านผู้เรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง 10) สถานศึกษามีการจัดทำรายงานประจำปีและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบ

องค์ประกอบที่ 5 “การจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศ” มีจำนวนตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบ จำนวน 7 ตัวแปร เมื่อพิจารณาตัวแปรต่าง ๆ พบว่า เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับ 1) สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความหลากหลายตามความต้องการและเต็มตามศักยภาพของผู้เรียน 2) สถานศึกษาใช้กระบวนการทำงานตามวงจรคุณภาพ PDCA 3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเข้มแข็งในการสนับสนุนการบริหารสถานศึกษา 4) สถานศึกษามีการยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา 5) สถานศึกษาใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (SBMLD) 6) สถานศึกษาสร้างศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาตนเองและร่วมกันบริหารจัดการสถานศึกษา และ 7) สถานศึกษามีการยึดหลักการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับบุคคลในชุมชน

2. การยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเห็นสอดคล้องกัน โดยมีความเห็นว่างค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย

5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 “การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน” ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อยที่ 1.1 “การแบ่งปันทรัพยากรและผลตอบแทน” องค์ประกอบย่อยที่ 1.2 “การเสริมแรงให้กับชุมชน” องค์ประกอบย่อยที่ 1.3 “การสร้างความร่วมมือ” องค์ประกอบที่ 2 “การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม” องค์ประกอบที่ 3 “การจัดการเชิงระบบ” องค์ประกอบที่ 4 “การผนึกพลังรวมของชุมชน” และ องค์ประกอบที่ 5 “การจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศ” มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

อภิปรายผล

จากการค้นพบข้อวิจัยเรื่อง “การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน” ประเด็นที่มีความสำคัญ 2 ประเด็น คือ 1) องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 2) ผลการยืนยันองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน และสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

จากการศึกษาองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน พบองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 5 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การสร้างสัมพันธ์กับชุมชน 1.1) การแบ่งปันทรัพยากรและผลตอบแทน 1.2) การเสริมแรงให้กับชุมชน 1.3) การสร้างความร่วมมือ องค์ประกอบที่ 2 การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเชิงระบบ องค์ประกอบที่ 4 การผนึกพลังรวมของชุมชน และองค์ประกอบที่ 5 การจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อที่ 1 คือ องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นพหุตัวแปร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีแนวทางการบริหารตามหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กล่าวคือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันบริหารจัดการสถานศึกษา โดยคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและ

สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนสังคมและประเทศชาติ การส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนการสร้างสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนากิจการของโรงเรียน ดังนั้น งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จของโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งอยู่ในฐานะทั้งที่เป็นผู้ให้และผู้รับ โดยโรงเรียนจะต้องเป็นศูนย์กลางของชุมชนหรือสังคม เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้สถานที่และอุปกรณ์ของโรงเรียนได้ เพื่อให้ชุมชนมีความรู้สึกร่วมกันและความเป็นเจ้าของร่วมกันกับโรงเรียน ยินดีให้การสนับสนุนในกิจการของโรงเรียน และโรงเรียนกับชุมชนต้องเกื้อกูลประโยชน์ร่วมกันเพื่อจัดและพัฒนาศึกษาให้เยาวชนของชาติมีคุณภาพ ตามแนวคิดของมาร์วิส (Mavis) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน : กรณีการทำงานร่วมกันจนประสบความสำเร็จของนักเรียน วิธีที่เราสามารถร่วมมือกับชุมชน เพื่อปรับปรุงวิธีการบริหารของโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จและส่งผลกระทบต่อนักเรียนโดยตรง ปัจจุบันมีการทดสอบและแข่งขันที่สูงขึ้น มีความรับผิดชอบ และการลดความต้องการด้านงบประมาณทางการศึกษา โดยใช้นวัตกรรม การสร้างสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการวางแผนและร่วมมือกันบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมกันสนับสนุนการศึกษาและโรงเรียนร่วมกันพัฒนา คุณค่าความเป็นอยู่ของชุมชน ช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรของชุมชนเพื่อที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญทางการศึกษาในการแสวงหาในการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ให้มีความสัมพันธ์กันและบรรลุเป้าหมายร่วมกันทั้งโรงเรียน นักเรียน ครอบครัวและชุมชน โรงเรียนสามารถทำงานร่วมกันกับชุมชน เพื่อขอรับทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้กับนักเรียน ได้ศึกษาเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย อาจารย์รวมถึงองค์กรเอกชน มหาวิทยาลัย และสถาบันอื่น ๆ ของการเรียนรู้ที่สูงขึ้น องค์กรระดับชาติและระดับท้องถิ่น หน่วยงานบริการสังคมและสาธารณสุข องค์กรที่มีความน่าเชื่อถือ และสถาบันที่ประสบความสำเร็จร่วมกับชุมชน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรในโรงเรียน ครอบครัว และประสบการณ์การเรียนรู้ของนักเรียน และยังสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของชูชาติ พ่วงสมจิตร ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนช่วยให้โรงเรียนและชุมชนเกิดความเข้าใจอันดีต่อกันช่วยลดปัญหาความขัดแย้ง และช่วยให้เกิดความร่วมมืออันดีต่อกัน ทั้งนี้ทั้งสองฝ่ายจะต้องปฏิบัติตามบทบาทของตนด้วยวิธีการที่เหมาะสม จึงจะสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นได้ บทบาทหน้าที่สำคัญของโรงเรียนต่อชุมชน คือ บทบาทในการให้การศึกษอบริการแก่บุคลากรในชุมชน ส่วนบทบาทสำคัญของชุมชนต่อโรงเรียนคือบทบาทในการมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา การให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดการศึกษาและบทบาทในการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของ โรงเรียน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

มีแนวทางในการดำเนินการสองแนวทาง คือ 1) การสร้างความสัมพันธ์ทางตรง ประกอบด้วยวิธีการหลัก 2 ประการ ได้แก่ การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน และการนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน และ 2) การสร้างความสัมพันธ์ทางอ้อม โดยการพัฒนาให้บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์อันดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น สวยงาม เป็นที่ประทับใจแก่ผู้มาเยี่ยมเยือน ในส่วนผลงานการวิจัยของจรูญ จีบบัง ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตาม 4 ยุทธศาสตร์หลัก คือ 1) การพัฒนาระบบวางแผนและการบริหารจัดการ 2) การพัฒนาระบบการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษา 3) การเสริมสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งของโรงเรียน 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาโดยมีรูปแบบ คือ การพัฒนาคนในด้านความชำนาญในทักษะด้านสารสนเทศ การสร้างขวัญและกำลังใจ และพัฒนาโครงสร้างการทำงานที่เหมาะสม การพัฒนาระบบงานในด้านการผลิตสื่อ การใช้แผนการสอนคละชั้น การนิเทศและการส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรม การมีส่วนร่วมในด้านเครือข่ายชุมชนและทรัพยากร และการเสริมสร้างศักยภาพในด้านการหมุนเวียนการสอนของครู หมุนเวียนสถานที่ และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก 4 ด้าน คือ คุณภาพครู คุณภาพการบริหารจัดการ คุณภาพนักเรียน และคุณภาพการเรียนการสอน ประสิทธิภาพของรูปแบบทำให้โรงเรียนเกิดการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถของครู ความเข้าใจ พัฒนาการทำงาน มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีการใช้ทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและนักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ อย่างหลากหลายเพิ่มมากขึ้นตามศักยภาพของตนและได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและเกิดความรักและความผูกพันโรงเรียนมากยิ่งขึ้น การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรม เป็นรากฐานที่สำคัญต่อการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์ โดยต้องสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม โดยใช้กลไกทางสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน วัด ชุมชน และสื่อในการปลูกฝังค่านิยมวัฒนธรรม ความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม การยึดมั่นในสถาบันหลัก ความรักชาติและความภาคภูมิใจในความเป็นชาติ และส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะ จิตอาสา รวมทั้งจิตสำนึกร่วมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะ จิตอาสาและรับผิดชอบต่อส่วนรวม รวมทั้งการสร้างเสริมผู้นำการเปลี่ยนแปลงและต้นแบบที่ดีทั้งระดับบุคคลและองค์กร การศึกษาวิธีการบริหารจัดการเชิงระบบระหว่างสถานศึกษากับชุมชนนั้น เป็นกระบวนการหนึ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารงานในองค์กร โดยเฉพาะ

สถานศึกษาเป็นการบริหารในลักษณะองค์รวมที่มีเป้าหมาย กระบวนการ ระบบย่อย และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์กัน มีการแลกเปลี่ยนข่าวสาร เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายทางการบริหาร ประโยชน์จากการจัดการเชิงระบบ คือ การดำเนินงานตามขั้นตอนที่วางไว้ โดยช่วยให้การทำงานเป็นระบบ บรรลุตามเป้าหมาย โดยใช้เวลา งบประมาณและบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่าที่สุด แนวคิดการจัดการเชิงระบบ เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะมีบทบาทในการสร้างสรรค์งานและแก้ปัญหาในองค์การได้เป็นอย่างดี การผนึกพลังร่วมของชุมชนเป็นปรากฏการณ์ที่มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน การผนึกพลังร่วมเป็นกระบวนการที่ทำให้องค์กรรวมใหญ่กว่าส่วนประกอบทั้งหมดรวมกันทางสังคม เป็นความร่วมมืออย่างมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างหลายกลุ่มหรือส่วนประกอบต่าง ๆ ของชุมชน ซึ่งก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อสถานศึกษาในการมีส่วนร่วมกันทำกิจกรรม เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เกิดการหลอมรวมระหว่างสถานศึกษากับชุมชนรวมเข้าด้วยกัน เพื่อที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากกว่าที่ทำเพียงคนเดียว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้า ทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้ บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และมาตรา 15 ได้กำหนดระบบการศึกษา ในการจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดนโยบายการบริหารสถานศึกษาในสังกัดโดยใช้แนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School Based Management for Local Development หรือ SBMLD) มีจุดเริ่มต้นจากแนวคิดที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องนำไปสู่การเป็นคนดี มีอาชีพสุจริตเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข” และให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารพัฒนาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยการจัดการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) ทั้งด้านการจัดการศึกษาในระบบ (Formal Education) การจัดการศึกษานอกระบบ (Nonformal Education) และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) โดยมุ่งเน้นพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน ในท้องถิ่นสู่ความเป็นเลิศตามอัจฉริยภาพของแต่ละบุคคลและส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเข้มแข็งสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง ดังนั้น องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนในแต่ละองค์ประกอบสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 “การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน” ค้นพบองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย

1.1 “การแบ่งปันทรัพยากรและผลตอบแทน” สถานศึกษาและชุมชนร่วมรับผลตอบแทนจากการบริหารร่วมกันของชุมชน มีกระบวนการบริหารงานในรูปแบบชุมชน ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับชุมชนอื่น ๆ สถานศึกษามีแผนการสร้างพันธสัญญาร่วมกันกับชุมชน สถานศึกษาและชุมชนสร้างขอบเขตและภารกิจความร่วมมือ สถานศึกษาเป็นผู้บริหารจัดการผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาให้ความรู้และคำชี้แนะแก่ชุมชน มีคณะกรรมการชุมชนความร่วมมือ ศึกษาสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา ชุมชน ในการบริหารชุมชนความร่วมมือ ชุมชนในสถานศึกษาต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายที่รองรับ มีข้อมูลย้อนกลับเชื่อมโยงกับสถานศึกษาและชุมชน สถานศึกษาร่วมกับชุมชนจัดตั้งและร่วมบริหารวิสาหกิจชุมชน ชุมชนร่วมกันพัฒนา ปรับปรุง แก้ปัญหาเพื่อนำมาพัฒนาหาคุณภาพของสถานศึกษา มีแหล่งเรียนรู้ที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหา จัดกิจกรรมที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินภารกิจของชุมชน มีการประชุมร่วมกันกับชุมชน สถานศึกษาและชุมชน มีการตัดสินใจร่วมกันในการบริหารชุมชน สถานศึกษากับชุมชนมีความรับผิดชอบร่วมกัน ชุมชนมีอำนาจในการตัดสินใจ สถานศึกษาและชุมชนมีการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเจมส์ และคณะ (James and others) ได้สรุปไว้ว่า การมีส่วนร่วมนั้นต้องการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องตามแบบประชาธิปไตยจากประชาชนอย่างสมัครใจในเรื่อง 3 ประการ คือ (1) เป็นเรื่องที่สนับสนุนส่งเสริมต่อการพัฒนา (2) มีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นผลจากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาคกัน (3) มีความเชื่อถือในการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบายและแผนรวมทั้งการนำโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไปสู่การปฏิบัติ และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของไวท์ (White) ได้ให้คำจำกัดความว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 3 มิติด้วยกัน มิติที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะทำอะไรควรทำและทำอย่างไร มิติที่สองมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา การลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ และมิติที่สาม มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงานและยังมีอีกมิติหนึ่งที่น่าจะพิจารณาเป็นมิติที่สี่ คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และยังคงสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของถนอม บรรลูลุศิลป์ ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) จากการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาชุมชนมีส่วนร่วม 6 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ 2) การศึกษารูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าองค์ประกอบของรูปแบบ 6 ส่วน คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กลไก วิธีดำเนินการ การวัดและประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จ 3) การสร้างรูปแบบและสัมมนาแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าผลการตรวจสอบ

มีความคิดเห็นตรงกับองค์ประกอบรูปแบบโดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 4) การนำเสนอเพื่อยืนยันรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นตรงกับองค์ประกอบของรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการยืนยันรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของเกสณี ชิวปรีชา ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล โดยมีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ใช้กลุ่มตัวอย่าง 123 โรงเรียน โดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ หาค่าเฉลี่ย หาความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม (2) ร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล (3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายบุคคล 30 คน และประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน และ (4) ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยาย และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยมีดังนี้ (1) สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบลในภาพรวมใช้รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การวางแผน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) การนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) ส่วนการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$) และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนดีประจำตำบล ในภาพรวม ใช้รูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การวางแผน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) การนำไปสู่การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) ส่วนการประเมินผลโดยครูเป็นหลักอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) ความต้องการจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยครูและชุมชนเป็นหลักเรียงลำดับ ดังนี้ การประเมินผล (PNI = .80) การนำไปสู่การปฏิบัติ (PNI = .53) และการวางแผน (PNI = .49) (2) รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล ควรใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล โดยครูและชุมชนเป็นหลัก โดยมีหลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และองค์ประกอบของการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน การนำไปสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลโดยครูและชุมชนเป็นหลัก

1.2 “การเสริมแรงให้กับชุมชน” สถานศึกษาชื่นชม ยกย่องในบทบาทและหน้าที่ของชุมชน สถานศึกษามีรูปแบบประชาธิปไตยให้ประชาชนและรัฐบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับชุมชน สถานศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาและ

ผู้นำชุมชนสร้างแรงจูงใจและเสริมแรงให้กับชุมชน สถานศึกษาและชุมชนมีการกำหนดทางเลือกวิธีดำเนินงานในการบริหารทรัพยากร สถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายร่วมกันกับชุมชนให้อยู่ในทิศทางเดียวกัน ชุมชนเข้ามาตรวจสอบการบริหารสถานศึกษา สถานศึกษาและชุมชนร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา สถานศึกษามีเครือข่ายระดับมหาวิทยาลัยในการสนับสนุนการจัดการศึกษา สถานศึกษาและชุมชนพึ่งพาอาศัยกันในการดำรงอยู่ร่วมกัน สถานศึกษามีการวิเคราะห์ศักยภาพและจุดอ่อน จุดแข็ง ที่ชุมชนให้การสนับสนุนการศึกษา และยังสอดคล้องกับแนวคิดของซางโกลี (shagholi) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วม : กรณีในโอกาสการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจุบันแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม (PM) ในองค์กรด้านการศึกษา โดยการใช้วิธีการแบบหลายมิติ ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 15 องค์ประกอบ คือ 1. ความน่าเชื่อถือ 2. การตัดสินใจ 3. การทำงานเป็นทีม 4. การแบ่งปันอำนาจ 5. แรงจูงใจ 6. การสื่อสาร 7. การมีส่วนร่วม 8. ความร่วมมือ 9. ประชาธิปไตย 10. ความโปร่งใส 11. นวัตกรรม 12. เคารพต่อกัน 13. การแก้ปัญหา 14. มีเป้าหมาย 15. กลุ่มคนที่สร้างตัวเลือกใหม่ ๆ มีคุณภาพให้กับตนเอง

1.3 “การสร้างความร่วมมือ” สถานศึกษาและชุมชนมีการสร้างชุมชนความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลเชิงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ร่วมกัน สถานศึกษามีโครงสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ที่ดีและความร่วมมือในท้องถิ่นชุมชน สถานศึกษาและชุมชนมีความโปร่งใสในการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่ดีของสมาชิกในชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุน ส่งเสริมและเชื่อถือในการตัดสินใจของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการประสานเข้าหากันของคนในชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของมหาวิทยาลัยซานดีเอโก สเตจ (San Diego State University's College of Education) ได้นำเสนอองค์ประกอบ ของความร่วมมือ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมช่วยเหลือแบ่งปัน (Contribution) 2) การรับผิดชอบ (Taking Responsibility) 3) การมองเห็นคุณค่าความเห็นของผู้อื่น (Valuing Other's Viewpoint) โดยที่การช่วยเหลือแบ่งปันเป็นการค้นหาและรวบรวมสารสนเทศ การแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร การตรงต่อเวลา ส่วนการรับผิดชอบเป็นการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การมีส่วนร่วมในการประชุม ส่วนการมองเห็นคุณค่าความเห็นของผู้อื่นเป็นการรับฟังความเห็นของสมาชิกคนอื่น การร่วมมือกับสมาชิกในทีมและการตัดสินใจด้วยความยุติธรรม และยังสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของแม็คกราท (McGrath) ได้ศึกษาเรื่องการปฏิสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน : การศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบของโรงเรียนมัธยมศึกษา ชุมชน และโรงเรียนอาชีวศึกษา ในชุมชนคอร์กซิดีและชุมชนเมือง การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในคอร์กซิดีและในชุมชนเมือง พระราชบัญญัติการศึกษาปี 1998 ได้กำหนดนโยบาย

ในการพัฒนาการศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง มูลนิธิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงภาคเอกชนและภาครัฐ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ พี่พาท้องถิ่นกันเป็นการส่งเสริมและร่วมมือในการเปลี่ยนแปลงของการปฏิสัมพันธ์ ประเทศมุ่งเน้นไปที่รูปแบบการเรียนรู้และโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียนที่จะเชื่อมต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นกับชุมชนที่มีความหลากหลายของชุมชนในทุกวันนี้ นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาตามความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในการพัฒนาระหว่างโรงเรียนกับสังคมที่เปลี่ยนไปในประเทศไอร์แลนด์ โดยมุ่งเน้นการสอนที่โรงเรียนในชุมชนท้องถิ่นจนถึงทุกวันนี้ การสอบถามในเชิงลึกถูกออกแบบ โดยมีเป้าหมายที่เจาะจงในการตรวจสอบว่าโรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนไปยังโรงเรียนในระดับต่าง ๆ การติดตามผลโดยการสัมภาษณ์และแบบสอบถามผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้นำชุมชนจำนวน 5 คน ในการศึกษาหาข้อมูลผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น แม้ว่าจะมีการปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน การศึกษาเน้นปัจจัยที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ที่ดีและความร่วมมือในท้องถิ่นชุมชน

องค์ประกอบที่ 2 “การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม” ครูและนักเรียนมีจิตอาสาต่อชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ชุมชนมีความสำนึกและรับผิดชอบต่อสังคม สถานศึกษามีความเป็นกันเองและสร้างความอบอุ่นกับชุมชน รับฟังปัญหาของบุคคลในชุมชน บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ มีการนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะความเป็นผู้นำ ยอมรับความคิดเห็นของชุมชน มีการช่วยเหลือชุมชนและพร้อมที่จะหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่ดีของผู้นำชุมชน สร้างความเชื่อมั่นและมีทัศนคติที่ดีต่อชุมชน สถานศึกษากับชุมชนร่วมกันสร้างสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประเวศ วะสี กล่าวไว้ว่า ชุมชนหมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งเท่าใดก็ได้ มีวัตถุประสงค์ร่วมกันมีการติดต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ มีการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกันและยังให้ความหมายชุมชนเข้มแข็งว่า ชุมชน หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกันมีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความพยายามทำอะไรร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ ซึ่งรวมถึงการติดต่อสื่อสารกัน ความเป็นชุมชนอยู่ที่ความร่วมมือกัน ความเป็นชุมชนอาจเกิดขึ้นในสถานที่และสถานการณ์ต่าง ๆ กัน เช่น 1) ความเป็นชุมชนในครอบครัว 2) ความเป็นชุมชนในที่ทำงาน 3) ความเป็นชุมชนวิชาการ 4) ความเป็นชุมชนสงฆ์ 5) ความเป็นชุมชนทางอากาศ เนื่องจากรวมตัวกันโดยใช้วิทยุติดต่อสื่อสารกัน 6) ความเป็นชุมชนทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ความเป็นกลุ่มก้อนหรือความเป็นชุมชนทำให้กลุ่มมีศักยภาพสูงมากเพราะเป็นกลุ่มก้อนที่มีวัตถุประสงค์ร่วม มีความรัก มีการกระทำร่วมกัน และมีการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมุฮัมหมัดนาซีริน โตะละ ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ในจังหวัดปัตตานี พบว่า ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในภาพรวมอยู่ใน ระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐาณะผู้ปกครอง และด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ใน ระดับมาก ยกเว้นด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครองโดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัด ปัตตานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ พบว่า ไม่แตกต่างกัน 3) ผลการประมวล ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอิสลาม ในจังหวัดปัตตานี พบว่า ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐาณะ ผู้ปกครอง คือ ควรจัดระบบการทำงานให้เข้ม แข็งและมีความสามัคคีกันไม่ว่าจะเป็นฝ่ายผู้ปกครอง ฝ่ายบุคลากรของโรงเรียน ด้านอาสาสมัครของ ผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครองควรสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงของลูกด้านการเรียนรู้ที่บ้าน คือทุกฝ่าย ที่รับผิดชอบต้องช่วยกันดูแลไม่ควรปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบโดยลำพัง ด้านการตัดสินใจ ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง คือ ควรมีการบันทึกข้อมูล สังเกต สัมภาษณ์ เยี่ยมบ้านนักเรียน ศึกษาข้อมูล สอบถามผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้รู้ปัญหาต่าง ๆ และทำการจัดเก็บเป็นแฟ้มข้อมูล ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียน กับชุมชน คือ ควรสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนรักบ้านเกิดและชุมชน

องค์ประกอบที่ 3 “การจัดการเชิงระบบ” การจัดการเชิงระบบในสถานศึกษาและชุมชน สถานศึกษาและชุมชนจัดระบบและวางแผนการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ มีข้อมูลข่าวสารทาง การศึกษาที่ทันสมัย ถูกต้อง รวดเร็ว มีเอกภาพทางด้านนโยบายและการกระจายอำนาจ สถานศึกษา และชุมชนร่วมพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม มีการระดมทรัพยากรและ เป็นศูนย์กลางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชุมชน สถานศึกษาจัดระบบนิเทศภายในอย่างมีประสิทธิภาพ มีการบริหารงานบุคคลที่มีคุณภาพ และจัดทำวิสัยทัศน์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานการวิจัยของ ศรีวรรณ เกียรติสุรนนท์ วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยได้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ ที่มีความสมบูรณ์ ถูกต้องเหมาะสม ปฏิบัติได้ และสถานศึกษา ได้รับประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วยคณะอนุกรรมการจากองค์กรเอกชนเข้าร่วมบริหารจัดการใน 6 ฝ่าย คือ วิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล บริหารงานทั่วไป ระดมเงินทุนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา และประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดการของสถานศึกษา โดยมีการร่วมกันกำหนดหน้าที่ ของแต่ละฝ่ายไว้ด้วย ในส่วนผลงานการวิจัยของพิณสุดา สิริธรรังศรี ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหาร จัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการบริหารจัดการทั้งที่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ ด้านความพร้อมของสถานศึกษายังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กในชนบท

ทั้งด้านครูและบุคลากร เงินและงบประมาณ ความรู้ในการบริหารจัดการการเรียนการสอน และเครือข่ายเทคโนโลยี ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องและนโยบายการบริหารจัดการจากส่วนกลางส่งไปยังสถานศึกษายังเป็นรูปแบบเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ ทั้งด้าน วิชาการ การบริหารงานบุคคล และงบประมาณ ส่งผลกระทบต่อปัญหาการบริหารจัดการของ สถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันทั้งด้านบริบท ขนาด และความพร้อมดังกล่าวข้างต้น

องค์ประกอบที่ 4 “การผนึกพลังร่วมของชุมชน” การผนึกพลังร่วมของชุมชนเป็นพลังร่วมในการพัฒนาและมีความสัมพันธ์สูง สามารถผลิตงานที่มีความสร้างสรรค์และมีคุณภาพ มีความเชื่อใจซึ่งกันและกัน และสามารถปฏิบัติงานได้ดี มีความสุข ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามัคคีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน สถานศึกษาประสานกับชุมชนในการทำกิจกรรมร่วมกัน สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในความสำเร็จของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนทราบ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สถานศึกษากับชุมชน ติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สถานศึกษาเยี่ยมบ้านผู้เรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง สถานศึกษามีการจัดทำรายงานประจำปีและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของสุวิชา วิริยมานุวงศ์ ได้ศึกษาเรื่องการวิจัยและพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ภายใต้อิทธิพลของโรงเรียนภูมิปัญญาและโรงเรียนวิทยากรได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทำให้สถานศึกษากับชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ประกอบด้วยวิธีการดำเนินงาน 4 ประการคือ 1) การนำโรงเรียนสู่ชุมชน โดยสถานศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ให้ความอนุเคราะห์และความร่วมมือจัดกิจกรรมตามที่ชุมชนต้องการหรือร้องขอเป็นวิทยากรให้ชุมชน เป็นคณะกรรมการ เป็นที่ปรึกษาของชุมชนหรือหน่วยงานในชุมชน 2) การสร้างความศรัทธาของผู้บริหารและครู โดยผู้บริหารและครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีความจริงใจในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ครูมีความตั้งใจและจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 3) การนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียนโดยสถานศึกษาให้ชุมชนเข้ามาร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 4) การให้บริการชุมชนโดยสถานศึกษาให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ชุมชน ให้ชุมชนใช้สถานที่ของโรงเรียนในการทำกิจกรรม ให้ชุมชนใช้บริการอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของประจวบ หนูเลี้ยง ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกันว่า การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมควรมีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ คือ 1) การร่วมคิด 2) การร่วมวางแผน 3) การร่วมดำเนินงาน 4) การร่วมติดตาม 5) การร่วมประเมินผล และ 6) การร่วมใน

ผลประโยชน์ และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจิระพงษ์ หอมสุวรรณ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนา รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) ขอบข่ายงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 4) กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีความเหมาะสม และคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา มีความเห็นว่าการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาไปใช้ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกอร บุญกว้าง ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาของชุมชน กรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านเหมือดขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) เงื่อนไขการมีส่วนร่วมมากในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชน ช่วยเหลือ การมีการรวมกลุ่มกันเองในชุมชนหลายกลุ่ม กลุ่มเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนและสนับสนุนอย่างจริง คณะครูมีความสามัคคีและร่วมกันพัฒนาอย่างจริงจัง ผู้บริหารเป็นที่ยอมรับของคณะครูและชุมชน 2) เงื่อนไขการมีส่วนร่วมน้อยในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ คนในชุมชนขาดความรู้เรื่องการทำงานของโรงเรียน เงื่อนไขเกี่ยวกับระเบียบราชการที่พบว่า ค่อนข้างจะล่าช้า และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปารณทัตต์ แสนวิเศษ ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) รูปแบบการมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ปกครอง 4) รูปแบบการมีส่วนร่วมของศิษย์เก่า 5) รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย (ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และผู้แทนกรรมการนักเรียน) 6) รูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ ในชุมชน 7) รูปแบบการมีส่วนร่วมของกลุ่มอาชีพและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน 8) รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไปในชุมชน 9) รูปแบบการมีส่วนร่วมของหน่วยงานราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ 10) รูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและสถานประกอบการ 11) รูปแบบการมีส่วนร่วมของศูนย์อำนวยการเครือข่าย และ 12) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการระดมทุน 2. กระบวนการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 สำรวจความต้องการการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา ขั้นที่ 3 การวางแผนพัฒนาสถานศึกษาตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ ขั้นที่ 4 ขั้นการดำเนินการ ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล ขั้นที่ 6 ขั้นการร่วมรับผลประโยชน์ 3. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ระดับ คือ 1) ระดับร่วมวางแผน

ตัดสินใจ 2) ระดับปฏิบัติการ 3) ระดับการรับประโยชน์ 4) ระดับการประเมินผล 4. ปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ปัจจัยและเงื่อนไขภายในโรงเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร มี 7 ด้าน ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา มี 17 ด้าน ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 5 ด้าน ปัจจัยด้านโรงเรียน มี 9 ด้าน ปัจจัยและเงื่อนไขภายนอกโรงเรียน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านชุมชน มีทั้งหมด 19 ด้าน 2) ปัจจัยด้านการเมือง มี 4 ด้าน 3) ปัจจัยด้านงบประมาณ 4) ปัจจัยด้านวัฒนธรรม 5) ปัจจัยด้านทรัพยากรและสภาพแวดล้อมในชุมชน 6) ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี 7) ปัจจัยที่เกิดจากข้อเสนอแนะของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) 5. ยุทธศาสตร์ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์การศึกษาสภาพแวดล้อมชุมชน 2) ยุทธศาสตร์การศึกษาประวัติความเป็นมาและสภาพชุมชน 3) ยุทธศาสตร์การศึกษาประวัติความเป็นมาและสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา 4) ยุทธศาสตร์การปรับบุคลิกภาพการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา 5) ยุทธศาสตร์การปรับบุคลิกภาพการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 6) ยุทธศาสตร์การปรับปรุงวิธีการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา 6. ผลกระทบของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผลกระทบต่อนักเรียน ผลกระทบต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา ผลกระทบต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลกระทบต่อชุมชน และผลกระทบต่อโรงเรียน 7. บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย บทบาทของผู้บริหาร บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษา บทบาทของผู้เรียน บทบาทของผู้ปกครอง บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน บทบาทขององค์กรปกครองส่วนตำบล และบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน 8. การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม 4 ลักษณะ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการร่วมคิดและตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนในการรับบริการและรับความช่วยเหลือจากโรงเรียน 9. วิธีการเข้ามามีส่วนร่วม ประกอบด้วย 2 วิธี คือ 1) การเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจหรืออาสาสมัคร 2) การมีส่วนร่วมโดยการถูกชักจูงหรือชักชวน 10. อุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 บริบท คือ บริบทจากโรงเรียนและผู้บริหาร บริบทด้านผู้ปกครองและบริบทด้านชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของบรันส์, ฟิลเมอร์, และแพทริโนส (Bruns, Filmer and Patrinos) ได้ศึกษาถึง การปฏิรูปการศึกษาในการบริหารแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนมีการผสมผสานกันเป็นอย่างดีที่สุด สำหรับชุมชนการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่จะต้องให้ความสำคัญกับชุมชนในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเข้าร่วมในการบริหารโรงเรียน ทำให้นักเรียนเพิ่มขึ้น และครูประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้อันหนึ่งของนักเรียน สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของนิชิมูระ (Nishimura) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ

โรงเรียนในประเทศกำลังพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษาต้องมีศักยภาพถึงความโปร่งใส มีการเคารพซึ่งกันและกัน โดยการร่วมกันพัฒนา ปรับปรุงโรงเรียนตามวิสัยทัศน์ กระบวนการบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กร เป็นสิ่งสำคัญที่สุดเป็นการเพิ่มระดับของการมีส่วนร่วมในการสร้างโครงสร้างทางการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของแม็คคราโด, เรอเบริโอ และเทอร์มาริโอ แม็คซาร์โด (Machado, Ribeiro and Tameirão-Machado) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยประชาชนรอบนอกกับโรงเรียนในประเทศเม็กซิโก พบว่า ปัจจุบันได้มุ่งเน้นการประเมินภายในโรงเรียนในพื้นที่รอบนอกในประเทศเม็กซิโกและติดตามผลการประเมินการศึกษาขั้นพื้นฐาน (SAEB) และประเทศบราซิล ได้มีการจัดอย่างต่อเนื่องได้จัดอันดับของดัชนีการพัฒนาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (IDEB) ในปี 2005 ปี 2007 และปี 2009 ยังมีการจัดการแบบมีส่วนร่วมโดยวิธีการอภิปราย การสนทนา ระหว่างผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายบริหารในโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครอง สำหรับ IDEB หมายถึง ตัวบ่งชี้คุณภาพที่สร้างขึ้นโดยรัฐบาล มีจุดมุ่งหมายเพื่อบูรณาการแผนพัฒนาการศึกษา (PDE) IDEB ใช้คำนวณประสิทธิภาพของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ โดยสถาบันโปรตุเกสที่ยังขาดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนจะนำข้อมูลที่ขาดประสิทธิภาพเข้าหารือร่วมกับหัวหน้าฝ่ายบริหารของโรงเรียน ครู นักเรียน เจ้าหน้าที่ และผู้ปกครอง ให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อนำมาพัฒนาหาคุณภาพของโรงเรียน สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของกัญญวัญญ์ ธารีบุญ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ โดยเรียงจากมากไปน้อยดังนี้คือ ความผูกพันต่อองค์กร การพัฒนาทีมงาน การกระจายอำนาจ ความไว้วางใจกัน การให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ การตัดสินใจร่วมกัน การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ความเป็นอิสระในการบริหารองค์การ และเข้าใจธรรมชาติขององค์การ 2) ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหาร ประกอบด้วย 12 องค์ประกอบคือ ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ บรรยากาศการทำงานที่ปราศจากพิธีรีตอง การมีส่วนร่วม การรับฟังซึ่งกันและกัน ความไม่เห็นด้วยในทางบวก ความเห็นพ้องกัน การสื่อสารที่เปิดเผย บทบาท และการมอบหมายงานที่ชัดเจน ภาวะผู้นำร่วมความสัมพันธ์กับภายนอก รูปแบบการทำงานที่หลากหลาย และการประเมินผลงานของตนเอง 3) ผลการวิเคราะห์พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านความเป็นอิสระในการบริหารองค์การ และด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีความเหมาะสม เป็นประโยชน์ และสามารถนำไปใช้ได้จริง สอดคล้องกับกรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย

องค์ประกอบที่ 5 “การจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศ” สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความหลากหลายตามความต้องการและเต็มตามศักยภาพของผู้เรียน สถานศึกษาใช้กระบวนการทำงานตามวงจรคุณภาพ PDCA มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความเข้มแข็งในการสนับสนุนการบริหารสถานศึกษา สถานศึกษามีการยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา โดยการใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (SBMLD) สถานศึกษาสร้างศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาตนเองและร่วมกันบริหารจัดการสถานศึกษา และสถานศึกษามีการยึดหลักการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับบุคคลในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ประยงค์ แก่นลา วิจัยเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ผู้บริหารต้องแสวงหาการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ครูและบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อมาร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามและประเมินผลในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีคุณลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ท่วง 2 เงื่อนไข โดยการใช้กระบวนการ PDCA เป็นแนวทางปฏิบัติกิจกรรมซึ่งผู้บริหารยึดหลักการมีส่วนร่วมในการบริหาร มีการกำกับ ติดตาม ดูแล สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติกิจกรรม ครูและบุคลากรมีหน้าที่นำกิจกรรมลงสู่การปฏิบัติแก่นักเรียนทั้งในโรงเรียน ที่บ้าน และชุมชน คอยกระตุ้นให้กำลังใจเพื่อให้นักเรียนฝึกฝนตนเองจากกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ผู้ปกครอง และชุมชน คอยช่วยเหลือกิจการของโรงเรียน เช่น ให้ความรู้ คอยสอดส่องดูแล และส่งเสริมครู นักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมโดยโรงเรียนมีหลักสูตรที่ยืดหยุ่น สามารถนำกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในการบูรณาการกับทุกกลุ่มสาระจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตจริง มีการติดตามและประเมินผลร่วมกันในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมทำให้มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนานักเรียน มีการประเมินผลก่อนและหลังปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทำให้ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและได้รับผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนตามวัตถุประสงค์ ผลจากการทดลองใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาทำให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากร ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เกิดการพัฒนาความรู้ ความคิด มีความตระหนักรู้ต่อความรับผิดชอบ ในบทบาทหน้าที่ของตน โดยเฉพาะนักเรียนมีการเปลี่ยนความคิด เปลี่ยนพฤติกรรม เป็นคนมีเหตุผล รู้จักไตร่ตรองใคร่ครวญ มีความขยัน อดทน ประหยัด รับผิดชอบต่อการเรียนมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกันระหว่างก่อนและหลังดำเนินการพัฒนา มีการพัฒนา “คน” ให้เข้าใจในความพอเพียง มีปัญญากล้าหาญ ยืนหยัดในการ “พึ่งตนเองอย่างพอเพียง” ปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมรับผิดชอบ เอาใจใส่ดูแล มีการติดตามผล ประเมินผลและเฝ้าระวังอยู่ตลอดเวลาจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของพริ้มเพรา วราพันธ์พิพิธ ได้ศึกษาเรื่องข้อเสนอ

เชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า จุดเด่นที่สำคัญ คือ มีอำนาจตามกฎหมายในการจัดการศึกษาครอบคลุมทุกระดับ การกำหนดภาระงานในสถานศึกษามีกฎหมายรองรับอย่างชัดเจนส่งเสริมให้บุคลากรเรียนต่อในระดับสูงขึ้น มีนโยบายการสร้างค่านิยมของบุคลากรในสถานศึกษา สนับสนุนให้มีระบบการเรียนการสอนแบบอิเล็กทรอนิกส์ จุดด้อยที่สำคัญ คือ ขาดการนำนโยบายไปปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ขาดระบบการบริหารจัดการที่ดี การสรรหาบุคคลเข้าปฏิบัติงานยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความชัดเจนในการกำหนดวัฒนธรรมองค์กร ความไม่พร้อมในการใช้เทคโนโลยีของครู โอกาสที่สำคัญ คือ มีกฎหมายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษามีขอบเขตความรับผิดชอบต่อกลุ่มเป้าหมายชัดเจน มีนโยบายการให้ทุนพัฒนาบุคลากรโดยทำ MOU กับมหาวิทยาลัยในการพัฒนาบุคลากร สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรม บริบทสถานศึกษาเป็นสังคมกึ่งเมืองและสังคมเมือง ภาวะคุกคามที่สำคัญ คือ มีกฎระเบียบ หรือกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาไม่ชัดเจน ความไม่พร้อมของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทัศนคติแบบอนุรักษ์นิยม ปฏิเสธหรือต่อต้านเทคโนโลยี มีข้อเสนอแนะแนวทางของนโยบายที่สำคัญ คือ ควรส่งเสริมการจัดรูปแบบการจัดการศึกษาท้องถิ่นแบบบูรณาการที่เน้นการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดให้ความสำคัญกับการวางแผนพัฒนาสถานศึกษากระจายอำนาจ การสรรหาบุคลากรเข้าปฏิบัติงานไปยังสถานศึกษา สร้างวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และมีข้อเสนอแนะกลไกของนโยบายที่สำคัญ คือ สร้างความเข้มแข็งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดหลักสูตรการศึกษาในระบบให้มีโปรแกรมอย่างหลากหลาย มีแผนพัฒนาศักยภาพและวิชาชีพของบุคลากรอย่างเป็นระบบ สร้างวัฒนธรรมท้องถิ่นให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดตั้งศูนย์พัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้ อบรม และพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้อิสระ และนวัตกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวโน้มหรือกระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 และควรจัดตั้งกรมการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการเฉพาะ สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของปรีชา อนุโต ได้ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช ทั้งภาพรวมและรายด้านมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากทุกด้าน พบว่า ด้านการบริหารวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล ส่วนด้านการบริหารทั่วไปมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จำแนกตามตำแหน่งและตามประสบการณ์การทำงาน ทั้งภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนมีการบริหารจัดการที่ไม่แตกต่างกัน

ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป มีการบริหารจัดการที่ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของสุธรรม ธรรมทัศนานนท์ ได้ศึกษาการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพปัจจุบันการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์การบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. รูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวม อยู่ในระดับ มาก และรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น แบ่งเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 วัตถุประสงค์ แนวคิด และหลักการของรูปแบบ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมภายนอก องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยป้อนเข้า องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ องค์ประกอบที่ 4 ผลผลิต/ผลลัพธ์ องค์ประกอบที่ 5 ข้อมูลป้อนกลับ ส่วนที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ ส่วนที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ วรลักษณ์ ชูกำเนิด ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย เป็นรูปแบบของระบบที่คลี่คลายแบบเปิด(Loosely coupled) ที่มุ่งสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ แบบมุ่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21 บนฐานงานจริงร่วมกัน ได้ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของ PLC มี 6 องค์ประกอบสำคัญที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกันด้วยการเรียนรู้แบบสองทิศทาง อย่างต่อเนื่องและส่งผลกันเป็นลำดับ ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 ชุมชนกัลยาณมิตรตามวิถีไทย องค์ประกอบที่ 2 ภาวะผู้นำเร้าศักยภาพ องค์ประกอบที่ 3 วิสัยทัศน์เชิงศรัทธาร่วม องค์ประกอบที่ 4 ระบบเปิดแบบฉีกกำลังมุ่งสู่ผู้เรียน องค์ประกอบที่ 5 ระบบที่มเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่วุฒิภาวะความ เป็นครู และองค์ประกอบที่ 6 พื้นที่เรียนรู้บนฐานงานจริงที่มีลักษณะเด่นชัดของพื้นที่เรียนรู้ 6 พื้นที่ย่อย ประกอบด้วย PLC พื้นที่กลาง, PLC พื้นที่คู่วิชาชีพ, PLC พื้นที่ทีมเรียนรู้, PLC พื้นที่ วงเวียนเรียนรู้ต่าง ๆ, PLC พื้นที่เสมือนและ PLC พื้นที่ระหว่างโรงเรียน สอดคล้องกับผลงานการวิจัย ของชูชาติ พ่วงสมจิตร ได้ศึกษาเรื่อง ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ PLC คือ วิธีการในการพัฒนาครูโดยการ จัดบรรยากาศให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันส่งผลให้ครูไม่โดดเดี่ยวและมีเครือข่ายในการทำงาน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน PLC มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ 1) เป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์ อันดีและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข 2) เป็นชุมชนที่มีฉันทะและความศรัทธาในการทำงาน 3) เป็นชุมชนที่เอื้ออาทร มีคุณธรรมและเป็นกัลยาณมิตรกันในทางวิชาการ และ 4) เป็นชุมชน

ที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวิชาชีพได้ การนำ PLC มาใช้ในสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มี 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นวางแผน ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นการสร้างวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมายร่วม และขั้นกำหนดกิจกรรมการพัฒนา 2) ขั้นลงมือปฏิบัติเป็นขั้นตอนที่กลุ่มทำกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ 3) ขั้นสังเกตผลการปฏิบัติงาน เป็นขั้นตอนที่สมาชิกแต่ละคนนำผลการปฏิบัติมาเสนอในวงสนทนาโดยเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยปกตินิยมใช้การทบทวนระหว่างปฏิบัติงาน เป็นเครื่องมือในการสังเกตผลการปฏิบัติงาน และ 4) ขั้นสะท้อนผลเป็นขั้นการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูผ่านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครูนักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา เป็นหลักการนำ PLC มาใช้ในโรงเรียนจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นกับเงื่อนไข 5 ประการ ได้แก่ ความเป็นผู้นำที่สนับสนุนและแบ่งปัน การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ค่านิยมร่วมและวิสัยทัศน์ร่วมของสมาชิกเงื่อนไขที่ช่วยผดุงความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้และการแบ่งปันการปฏิบัติ สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของเวลลี (Vally) และดวล (Daud) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานของโรงเรียนตามนโยบายการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : กรณีศึกษาเชิงสำรวจ กล่าวได้ว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนที่มีคุณภาพขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรของโรงเรียน ที่สำคัญที่สุด คือ การพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพที่ดีที่สุด การศึกษาในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความพร้อมของโรงเรียนมัธยมในกัวลาลัมเปอร์ (KL) ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การศึกษาการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีแนวโน้มสูงในการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน พร้อมกับการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ในการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ตัวบ่งชี้ พบว่า มีประสิทธิภาพมากขึ้น และที่สำคัญขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนในการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนที่จะทำให้การบริหารและดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดทรัพยากรมนุษย์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของดาร์สศิริ ศิลปะวัฒนานนท์ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการโดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืนในประเทศไทย การบริหารจัดการโดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่บ้านดอยช้าง ตำบลวารี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย เป็นชุมชนตัวอย่างในการบริหารจัดการที่ดีที่ประสบความสำเร็จโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการสร้างธุรกิจกาแฟ นำมาใช้ในการเลี้ยงชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นักวิชาการได้เข้ามาแนะนำและถ่ายทอดความรู้ให้กับชุมชน ซึ่งส่งผลให้ธุรกิจกาแฟดอยช้างเป็นกาแฟที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับจากลูกค้าทั่วโลก ทั้งนี้ ชาวบ้านดอยช้างที่ทำธุรกิจกาแฟยังได้รับผลกำไรจากการขายกาแฟ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านตามวิถีชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวชุมชนดอยช้างกับการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตใหม่ที่เคยยากลำบากกันมา ธุรกิจกาแฟทำให้ชุมชนมีรายได้ในชุมชนบ้านดอยช้าง อีกทั้งยังมีกลุ่มบริษัทร่วมทุนในการขยายธุรกิจจนกระทั่งมีธุรกิจเป็นของตนเอง จากปัญหาความขาดแคลนและมีชีวิตอยู่โดยการปลูกฝิ่น ความสุข

ร่ารวย และมีสุขภาพแข็งแรง และมีชีวิตดำรงอยู่ที่ดีในการประกอบธุรกิจกาแพชของชุมชนอย่างมืออาชีพ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่าตัวบ่งชี้ของชุมชนบ้านดอยช้างประสบความสำเร็จในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ และยังสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของจิตตวดี ทองทั่ว ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสถานศึกษา : การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัย พบว่า (1) สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (3.44) (2) การเปรียบเทียบปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสถานศึกษา 2.1) ด้านสถานศึกษา พบปัจจัยที่สอดคล้องกัน 6 ด้าน คือ ผู้บริหาร ครู การปฏิบัติงานของโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา การสร้างเครือข่าย และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2.2) ด้านชุมชน มี 6 ด้าน คือ ผู้นำชุมชน ความสัมพันธ์ภายในชุมชน ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ การสร้างกลุ่มและเครือข่ายในชุมชน การกำหนดบทบาทความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (3) ผลการพัฒนาารูปแบบ พบว่า รูปแบบ ประกอบด้วย 3.1) สภาพพื้นฐานการมีส่วนร่วมซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานที่เข้าร่วมจัดกิจกรรม กลุ่มเป้าหมาย สารความรู้ วิธีการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ แหล่งเรียนรู้ และผลที่ชุมชนได้รับ 3.2) กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนประกอบด้วย ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน การระดมความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินการ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล 3.3) ปัจจัยการมีส่วนร่วม คือ ด้านสถานศึกษาและด้านชุมชน และ 3.4) การจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสถานศึกษาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ดังนั้น การศึกษาตลอดชีวิต คือ การผสมผสานการเรียนรู้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อมุ่งเสริมสร้างทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ให้เต็มศักยภาพและเหมาะสมเพียงพอต่อการใช้ชีวิตในแต่ละช่วงวัย เพราะคนเราสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและการศึกษาหาความรู้ก็เป็นสิ่งสำคัญ การศึกษาตลอดชีวิตควรมีความยืดหยุ่นและหลากหลายรูปแบบเพื่อเปิดโอกาสให้คนสามารถเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ทุกเวลา ไม่ว่าจะที่บ้าน สวนสาธารณะ ที่ทำงานหรือชุมชน รวมไปถึงควรได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อผลักดันให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิตที่แท้จริงด้วย กล่าวโดยสรุป ที่มีความสำคัญต่อการศึกษาระดับท้องถิ่น การศึกษาระดับท้องถิ่นมีต้นทุนที่ดีและท้องถิ่นมีความรับผิดชอบทางสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความยืดหยุ่นและมีความเป็นเอกภาพ มีอิสระที่คิดออกแบบจัดการเรียนการสอน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเชื่อมโยงการจัดการศึกษาจัดการเรียนการสอน โดยนำหลักคิดในการนำเอาชุมชนเป็นฐานเรียนรู้ผ่านการใช้ชีวิตจริง เนื่องจากผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการวิเคราะห์

ข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy and Bartlett's Test การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method : Principal Component Analysis : PCA) และการหมุนแกนแบบแวนิแม็กซ์ (Varimax Rotation) ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มีข้อตกลงเบื้องต้นคือ ตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งพิจารณาจากค่า KMO ที่มีค่าเข้าใกล้ 1.00 และ Bartlett's Test เพื่อทดสอบสมมติฐาน H_0 : ตัวแปรต่าง ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน H_1 : ตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งผลการทดสอบความเหมาะสมของข้อมูล แสดงผลการทดสอบ KMO ของข้อมูลตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีค่า KMO เท่ากับ .967 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.80 และมีค่าเข้าใกล้ 1.00 หมายถึง ข้อมูลมีความเหมาะสมเพียงพอในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ต่อไปได้ และเมื่อทดสอบสมมติฐานด้วย Bartlett's Test of Sphericity พบว่า มีค่า Chi-Square เท่ากับ 60999.953 และค่า Sig เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .05 จึงปฏิเสธ H_0 หมายความว่า ตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความสัมพันธ์กันและเป็นข้อมูลที่เหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ต่อไป ในการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการสกัดปัจจัยด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method : Principal Component Analysis : PCA) และการหมุนแกนแบบแวนิแม็กซ์ (Varimax Rotation) มีข้อตกลงเบื้องต้นคือ แต่ละองค์ประกอบ (Component) มีค่าไอเกน (Eigenvalue) มากกว่า 1.00 ตามแนวคิดของ Kaiser ค่าน้ำหนักปัจจัยแต่ละตัว (Factor Loading) มากกว่า 0.50 ผลการสกัดองค์ประกอบ พบว่า ได้องค์ประกอบตามเงื่อนไขข้างต้น จำนวน 16 องค์ประกอบ พบว่าในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการสกัดปัจจัยด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method : Principal Component Analysis : PCA) และการหมุนแกนแบบแวนิแม็กซ์ (Varimax Rotation) มีองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigenvalue) มากกว่า 1.00 ตามแนวคิดของ Kaiser จำนวน 5 องค์ประกอบ ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนรวมได้ทั้งหมดเท่ากับร้อยละ 76.801 เมื่อพิจารณาความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) มากกว่า 1.00 ในการเลือกองค์ประกอบจากจำนวนตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบต้องมีตัวแปรบรรยายองค์ประกอบนั้น ๆ ตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ตามแนวคิดของ Kaiser และมีค่าน้ำหนักปัจจัยแต่ละตัว (Factor Loading) ในแต่ละตัวแปรตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป พบว่า มี 5 องค์ประกอบเท่านั้นที่เป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณา จำนวน 76 ตัวแปร ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 จำนวน 39 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ระหว่าง .789 - .509 องค์ประกอบที่ 2 จำนวน 12 ตัวแปร

มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ระหว่าง .723 - .510 องค์ประกอบที่ 3 จำนวน 8 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ระหว่าง .676 - .506 องค์ประกอบที่ 4 จำนวน 10 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ระหว่าง .634 - .526 และองค์ประกอบที่ 5 จำนวน 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ระหว่าง .705 - .535 จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเพื่อสกัดตัวแปรให้เหลือตัวแปรที่สำคัญของปัจจัยด้วยวิธีการสกัดองค์ประกอบแบบการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis : PCA) แล้วได้ 5 องค์ประกอบในการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์ประกอบที่ 1 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 39 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.509 – 0.789 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 26.450 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 21.331 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 21.331 เมื่อเทียบค่าความแปรปรวนกับตัวอื่น ๆ แล้วพบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 1 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน” เนื่องจากองค์ประกอบที่ 1 มีตัวแปรที่สังเกตได้มากถึง 39 ตัวแปร ผู้วิจัยจึงประสงค์จะทำการคำนวณซ้ำเพื่อทราบองค์ประกอบย่อย ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรองค์ประกอบที่ 1 จำนวน 39 ตัวแปร มาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติทดสอบ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy and Bartlett’s Test การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method : Principal Component Analysis : PCA) และการหมุนแกนแบบแวนริแมกซ์ (Varimax Rotation) ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มีข้อตกลงเบื้องต้น คือตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งพิจารณาจากค่า KMO ที่มีค่าเข้าใกล้ 1.00 และ Bartlett’s Test เพื่อทดสอบสมมติฐาน H_0 : ตัวแปรต่าง ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน H_1 : ตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งผลการทดสอบความเหมาะสมของข้อมูล ผลการทดสอบ KMO ของข้อมูลตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีค่า KMO เท่ากับ .970 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.80 และมีค่าเข้าใกล้ 1.00 หมายถึง ข้อมูลมีความเหมาะสมเพียงพอในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ต่อไปได้ และเมื่อทดสอบสมมติฐานด้วย Bartlett's Test of Sphericity พบว่ามีค่า Chi-Square เท่ากับ 17195.282 และค่า Sig เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .05 จึงปฏิเสธ H_0 หมายความว่า ตัวแปรที่เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสัมพันธ์กันและเป็นข้อมูลที่เหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ต่อไป ในการวิเคราะห์องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการสกัดปัจจัยด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Factor Extraction Method : Principal

Component Analysis : PCA) และการหมุนแกนแบบแวนิแมกซ์ (Varimax Rotation) มีข้อตกลงเบื้องต้น คือ แต่ละองค์ประกอบ (Component) ผลการสกัดองค์ประกอบ พบว่า ได้องค์ประกอบตามเงื่อนไขข้างต้น จำนวน 3 องค์ประกอบ จำนวนองค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบ “การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน” พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร มี 3 องค์ประกอบ เมื่อหมุนแกนแล้วอธิบายความแปรปรวนได้ทั้งหมดร้อยละ 69.379 และเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์การคัดเลือกองค์ประกอบโดยไม่ได้กำหนดค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Free loading) มีค่าความแปรปรวนมากกว่า 1 และมีตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบได้มากกว่า 3 ตัวแปรขึ้นไป พบว่ามีเพียง 3 องค์ประกอบย่อยที่มีคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ องค์ประกอบย่อยที่ 1-3 ซึ่งเมื่อหมุนแกนแล้ว องค์ประกอบย่อยที่ 1.1 มีค่าความแปรปรวนสูงสุดเท่ากับ 9.996 ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ร้อยละ 25.632 องค์ประกอบย่อยที่ 1.2 มีค่าความแปรปรวน 9.633 ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ร้อยละ 24.699 และองค์ประกอบย่อยที่ 1.3 มีค่าความแปรปรวน 7.429 ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้ร้อยละ 19.049 สำหรับน้ำหนักองค์ประกอบย่อยและตัวแปรที่อธิบายในแต่ละองค์ประกอบย่อยหลังหมุนแกน องค์ประกอบย่อยขององค์ประกอบ “การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน” ที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มีค่าความแปรปรวนมากกว่าหรือเท่ากับ 1 โดยไม่กำหนดค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Free loading) และมีตัวแปรที่อธิบายแต่ละองค์ประกอบย่อย ตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไปมี 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1.1 จำนวน 19 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Free loading) อยู่ระหว่าง 0.453 - 0.777 องค์ประกอบที่ 1.2 จำนวน 12 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Free loading) อยู่ระหว่าง 0.486 - 0.777 และองค์ประกอบที่ 1.3 จำนวน 8 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Free loading) อยู่ระหว่าง 0.528 - 0.741 องค์ประกอบที่ 1.1 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 19 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Free loading) อยู่ระหว่าง 0.453 - 0.777 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 9.996 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 25.632 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 25.632 เมื่อเทียบค่าความแปรปรวนกับตัวอื่น ๆ แล้วพบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 1 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การแบ่งปันทรัพยากรและผลตอบแทน” องค์ประกอบที่ 1.2 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 12 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Free loading) อยู่ระหว่าง 0.486 - 0.777 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 9.633 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 24.699 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 50.331 เมื่อเทียบค่าความแปรปรวนกับตัวอื่น ๆ แล้วพบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 2 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การเสริมแรงให้กับชุมชน” องค์ประกอบที่ 1.3 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 8 ตัวแปร

มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Free loading) อยู่ระหว่าง 0.528 - 0.741 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 7.429 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 19.049 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 69.379 เมื่อเทียบค่าความแปรปรวนกับตัวอื่น ๆ แล้วพบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 3 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การสร้างความร่วมมือ” องค์ประกอบที่ 2 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 12 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.510 - 0.723 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 12.864 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 10.374 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 31.705 เมื่อเทียบค่าความแปรปรวนกับตัวอื่น ๆ แล้วพบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 2 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม” องค์ประกอบที่ 3 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 8 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.506 - 0.676 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 10.875 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 8.770 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 40.475 เมื่อเทียบค่าความแปรปรวนกับตัวอื่น ๆ แล้วพบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 3 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การจัดการเชิงระบบ” องค์ประกอบที่ 4 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 10 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.526 - 0.634 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 10.428 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 8.410 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 48.885 เมื่อเทียบค่าความแปรปรวนกับตัวอื่น ๆ แล้วพบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 4 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การฝึกพลังรวมของชุมชน” องค์ประกอบที่ 5 ซึ่งบรรยายด้วยตัวแปรสำคัญ จำนวน 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ในองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.535 - 0.705 มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) เท่ากับ 9.094 ค่าร้อยละของความแปรปรวนของตัวแปร (Percent of Variance) เท่ากับ 7.334 และค่าร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative Percent of Variance) เท่ากับ 56.218 เมื่อเทียบค่าความแปรปรวนกับตัวอื่น ๆ แล้วพบว่า องค์ประกอบนี้มีความสำคัญเป็นอันดับ 5 ผู้วิจัยตั้งชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศ”

จากการวิเคราะห์ตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 124 ตัวแปร ด้วยสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) พบว่า องค์ประกอบที่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นแต่ละองค์ประกอบ (Component)

มีค่าไอเกน (Eigenvalue) มากกว่า 1.00 ตามแนวคิดของ Kaiser ค่าน้ำหนักปัจจัยแต่ละตัว (Factor Loading) มากกว่า 0.50 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Free loading) และในแต่ละองค์ประกอบมีตัวแปรอธิบายมากกว่า 3 ตัวขึ้นไป ซึ่งสรุปได้ว่า ตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 124 ตัวแปร สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบได้ 5 องค์ประกอบ 76 ตัวแปร

ดังนั้น จากข้อค้นพบในงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบได้ 5 องค์ประกอบ 76 ตัวแปร ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (Building relationship with the communities) จำนวน 39 ตัวแปร แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบย่อย คือ 1.1) การแบ่งปันทรัพยากรและผลตอบแทน จำนวน 19 ตัวแปร (Sharing resources and rewards) 1.2) การเสริมแรงให้กับชุมชน จำนวน 12 ตัวแปร (Reinforcing the communities) 1.3) การสร้างความร่วมมือ (Building collaboration in the communities) จำนวน 8 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม (Building awareness and social responsibility) จำนวน 12 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเชิงระบบ (Systematic management) จำนวน 8 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 การผนึกพลังรวมของชุมชน (Joining community forces) จำนวน 10 ตัวแปร และองค์ประกอบที่ 5 การจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Life-long education management toward excellence) จำนวน 7 ตัวแปร

2. ผลการยืนยันองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผลการยืนยันองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 5 องค์ประกอบ 76 ตัวแปร มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 คือ ผลการยืนยันองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน จากการค้นพบของผู้วิจัยในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้ทำตามแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ โดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเห็นสอดคล้องกัน โดยมีความเห็นว่า องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 “การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน” ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 1.1 “การแบ่งปันทรัพยากรและผลตอบแทน” องค์ประกอบย่อยที่ 1.2 “การเสริมแรงให้กับชุมชน” องค์ประกอบย่อยที่ 1.3 “การสร้างความร่วมมือ” องค์ประกอบที่ 2 “การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม” องค์ประกอบที่ 3 “การจัดการเชิงระบบ” องค์ประกอบที่ 4 “การผนึกพลังรวมของชุมชน” และองค์ประกอบที่ 5 “การจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศ” สำหรับการยืนยันเป็นองค์ประกอบมีความถูกต้อง ความเหมาะสม

ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องตามทฤษฎีหลักการ แนวคิดตามกรอบการวิจัย และประเด็นที่ควรพิจารณาประกอบในเรื่องของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน เพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะ การมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ จากเอกสารตำรา ข้อมูล สถิติ ผลงานวิจัย บทความวิชาการ วารสาร และเว็บไซต์ต่าง ๆ เอกสารทางวิชาการอื่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำวิจัยครั้งนี้ และนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ศึกษาวิเคราะห์เอกสารทางวิชาการ บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และนำไปพิจารณารายละเอียดพร้อมทั้งสรุปเนื้อหาสาระสำคัญตัวแปรที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาเรียบเรียงผลการศึกษาต่อไป อีกทั้งยังสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย คณาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา/กองการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาล โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ได้ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน นำข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและบทสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาสังเคราะห์ เพื่อเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการกำหนดตัวแปรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ นำตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนมาพัฒนาเป็นเครื่องมือการวิจัยในลักษณะแบบสอบถามความคิดเห็น นำเครื่องมือวิจัยที่ได้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องหรือค่า IOC และปรับปรุงแบบสอบถามความคิดเห็น นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับเทศบาลที่จัดการศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง นำข้อมูลมาหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) ของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อให้ได้องค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะ การมีส่วนร่วมของชุมชน ยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยแบบสอบถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณา 4 ด้าน คือ มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ จากกระบวนการที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน มีกระบวนการจัดทำเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบ จึงทำให้การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของศรีวรรณ เกียรติสุรนนท์ วิจัยเรื่องการพัฒนา

รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ ได้ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ของจังหวัดศรีสะเกษ 2) ประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชน โดยการจัดประชุมกลุ่มสนทนา 3) ทดลองใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กร เอกชนที่โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย แล้วประเมินผล และ 4) ปรับปรุงรูปแบบจากผลการทดลอง ผลการวิจัยได้รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชนจังหวัดศรีสะเกษ ที่มีความสมบูรณ์ ถูกต้องเหมาะสม ปฏิบัติได้ และสถานศึกษาได้รับประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วย คณะอนุกรรมการจากองค์กรเอกชนเข้าร่วมบริหารจัดการใน 6 ฝ่าย คือ วิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล บริหารงานทั่วไป ระดมเงินทุนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา และประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการจัดการของสถานศึกษา โดยมีการร่วมกันกำหนดหน้าที่ของแต่ละฝ่ายไว้ด้วย และสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของภักธกร ปุຍสุวรรณ ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครอง และครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ (1) การสร้างภาคีเครือข่าย (2) บรรยากาศองค์การ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน (4) การมีส่วนร่วมของสมาชิก (5) การประเมินผล (6) การสนับสนุนทรัพยากร 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา ของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทยที่ได้วิเคราะห์องค์ประกอบมีความสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีความสัมพันธ์ทางตรงระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน (factors 3) การประเมินผล (factors 5) การสนับสนุนทรัพยากร (factors 6) ก็กับการสร้างภาคีเครือข่าย (factors 1) บรรยากาศองค์การ (factors 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิก (factors 4) และความสัมพันธ์ ทางอ้อมระหว่างบรรยากาศองค์การ (factors 2) และการสร้างภาคีเครือข่าย (factors 1) 3) พบแนวทาง ที่เหมาะสมในทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครู ที่เหมาะสมกับสังคมไทย จำนวน 28 แนวทาง และผลการตรวจสอบแนวทางที่เหมาะสมในทางการมี ส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครองและครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมกับบริบท เป็นไปได้ในการนำไปใช้ มีความถูกต้องเชิงทฤษฎี และเป็นประโยชน์ต่อการนำไปพัฒนาสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะทั่วไป และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้มาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการยกระดับคุณภาพการศึกษา
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปทดลองใช้ในสถานศึกษาในสังกัด และประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชนและทุกภาคส่วน
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรปรับแผนการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้แก่สถานศึกษาในสังกัด ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในทางปฏิบัติ และเกิดประโยชน์ต่อเด็ก เยาวชน ประชาชน และชุมชนในท้องถิ่น
4. ผู้บริหารท้องถิ่น หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบาย การพัฒนาองค์กร ผู้บริหาร ครู ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการเสริมสร้างการบริหารสถานศึกษาในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเข้มแข็ง เป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ
5. สถานศึกษาควรนำองค์ประกอบจากการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้ในการพัฒนาให้เกิดกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในสถานศึกษา ชุมชน ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและชุมชนด้วยการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและกัลยาณมิตร
6. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ควรศึกษาและนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรใช้ผลการวิจัยในการส่งเสริม และพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับบุคลากร ตนเอง และชุมชน
8. สถานศึกษาและชุมชน ควรมีการกำหนดรูปแบบการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาและขยายผลการวิจัยในครั้งนี้ ให้ความครอบคลุมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงกว้าง เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างสังคมท้องถิ่นให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
2. ควรศึกษาผลการวิจัยวิจัยในครั้งนี้ ไปพัฒนาหารูปแบบการบริหารในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการสถานศึกษา
3. ควรศึกษารูปแบบการบริหารในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน มุ่งเน้นการวิเคราะห์ผลการวิจัยโดยใช้องค์ประกอบมาเป็นตัวแปรหลักในการพัฒนาสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกัน
4. ควรศึกษาทำวิจัยเชิงทดลองโดยการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปทดลองใช้จริงกับโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อมาวิเคราะห์ผลลัพธ์ว่าเป็นไปตามที่คาดหวังหรือไม่

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กตিকা เมฆสุด. **ทฤษฎีบริหารจัดการของ Henry Fayol: บิดาทฤษฎีการบริหารจัดการสมัยใหม่.**

เข้าถึงเมื่อ 13 มีนาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <http://katikamek.blogspot.Com/2018/01/henry-fayol.html>, <https://www.toolshero.com/toolsheroes/henri-fayol/>

กนกอร บุญกว้าง. “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน กรณีศึกษา: โรงเรียนบ้านเหมือดขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1.” **วารสารบริหารการศึกษา บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี** 16, 1 (มกราคม – เมษายน 2559): 217.

กมลวรรณ รอดจ่าย. **การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก.** เข้าถึงเมื่อ 16 กันยายน 2560. เข้าถึงได้จาก http://cyberu.northcm.ac.th/mdata/35/PDF_File/Chapter1.pdf

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. **คู่มือประเมินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในการพัฒนาท้องถิ่น (School-based Management for Local Development: SBMLD)** กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2560.

_____. **แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นระยะ 3 ปี (2549-2551).** กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549.

_____. **แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นระยะ 3 ปี (2549-2551).** เข้าถึงเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2561. เข้าถึงได้จาก http://www.dla.go.th/work/e_book/eb6/eb6_1/eb6_1.htm

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. **แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2560-2564).** เข้าถึงเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2561. เข้าถึงได้จาก <https://iqepi.com/43000/>

กระทรวงศึกษาธิการ. “ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561.” 6 สิงหาคม 2561.

_____. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.** กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและครุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), 2553.

กัญญาญญ์ ธารีบุญ. “การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย.” **วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,** 2557.

- กาญจนา วัฒนสุนทร. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School – base Management for Local Development : SBMLD). กรุงเทพฯ: เอ็ดดูมีเดียพับลิชชิ่ง, 2555.
- _____. รายงานผลการวิจัย เรื่อง การจัดการศึกษาท้องถิ่นแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต. กรุงเทพฯ: เอ็ดดูมีเดียพับลิชชิ่ง, 2551.
- เกสสิณี ชิวปรีชา. “การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนดีประจำตำบล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
- เกียรติศักดิ์ สังข์ด้วง. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างศักยภาพครูในการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนและชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น.” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต 13, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2560): 321-322.
- จรรยา จับบัง. “รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์ การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ด้วยกระบวนการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.” ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554.
- จามจรี จำเมือง และคณะ. **คู่มือเตรียมสอบผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บริษัท ไฮเอ็ดพับลิชชิ่ง จำกัด, ม.ป.ป.
- จิตตวดี ทองทั่ว. “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสถานศึกษา : การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
- จิระพงษ์ หอมสุวรรณ. “การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.” วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2555.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. “การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.” **Veridian E-Journal, Silpakorn University** 10, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2560): 1.
- _____. “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา.” **วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.** 10, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2560): 34.

- ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. “สถานศึกษากับชุมชน.” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษาหน่วยที่ 8-15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2550.
- เชิงชาญ จงสมชัย. “ทิศทางการปฏิรูปการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นหลังการรัฐประหาร 2557.” **วารสารสังคมศาสตร์** 11, 1 (มกราคม - มิถุนายน 2558): 29-51.
- ณัฐมล รอดพิทักษ์. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนวัดสัมปทวน (บางแก้วพุทธนิยาคาร) สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา.” งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2553.
- ดำรงศิริ ศิลปะพัฒนานนท์. **การบริหารจัดการโดยใช้ชุมชนเป็นฐานตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืนในประเทศไทย**. ม.ป.ท.: ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- ถนอม บรรลุศิลป์. “รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนา ประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี, 2557.
- ทัสนี วงศ์เย็น. “การบริหารงบประมาณ.” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษาหน่วยที่ 1-7 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2551.
- _____. “การบริหารงานวิชาการ.” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษาหน่วยที่ 1-7 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2551.
- _____. “การบริหารบุคลากรในสถานศึกษา.” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการสถานศึกษา หน่วยที่ 1-7 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2551.
- ธนเสถียร สุภาภาศ. “การมีส่วนร่วมของชุมชนล้านนาในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านปากอ้อย อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย.” **วารสารวิทยาสาร เกษตรศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์** 35, 1 (มกราคม - เมษายน 2557): 46.
- ธีราพร ทวีธรรมเจริญ. “การเรียนรู้วิถีชุมชนจากแนวคิดในทฤษฎีโครงสร้างทางสังคมและทฤษฎี ชุมชน.” **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย** 30, 1 (มกราคม – มีนาคม 2553): 105.

นราจันท์ กิตติคุณ. “สภาพและปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชน ในกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2553.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบาย สาธารณสุขมหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.

บุรีรัตน์ ชวนงูเหลือม. **การพัฒนาระบบการบริหารหลักสูตร ตามแนวคิด SBMLD เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ โรงเรียนหนองบัวพิทยาคม**. เข้าถึงเมื่อ 22 มีนาคม 2561. เข้าถึงได้จาก <http://sakaerat.ac.th/bureerat/bureerat.html>

บุชรินทร์ ชาญธาดรี. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทুমมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี.” งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2557.

ประจวบ หนูเลี้ยง. “การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของจังหวัดพัทลุง.” ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, 2555.

ประยงค์ แก่นลา. “รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2552. เข้าถึงเมื่อ 18 สิงหาคม 2560. เข้าถึงได้จาก http://www.ubed-doctor.com/images/ed/img_09/abstract_prayong.pdf

ประเวศ ะสี. **การสร้างและบริหารเครือข่ายในยุคปัจจุบัน**. เข้าถึงเมื่อ 13 มีนาคม 2561. เข้าถึงได้จาก <http://www.ldi.or.th/2016/08/30/การสร้างและบริหารเครือข่าย>

_____. **ปฏิรูปการศึกษาให้เป็นจุดคานงัดประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2557.

_____. **ระบบการศึกษาที่แก้ความทุกข์ยากของคนทั้งแผ่นดิน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2554.

_____. **ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคนศักยภาพแห่งความสร้างสรรค์**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน, 2544.

ประสงค์ ถึงแสง. **กลยุทธ์การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน (Strategies to Improve School and Community Relationships)**. เข้าถึงเมื่อ 21 สิงหาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://pppconnexed.trueplookpanya.com/skill/detail/52243>

- ประเสริฐ เชษฐพันธ์. “การบริหารสถานศึกษา.” เอกสารประกอบการสอน ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.
- ปรีชา แก้ววิเชียร. “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการยกระดับการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 1 บุรีราษฎร์ธรรมวิทยา.” **วารสารธาตุพนมปริทรรศน์** 2, 1 (พฤศจิกายน 2561): 12.
- ปรียา อนุโต. “การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราช.” **วารสารบัณฑิตศึกษา** 11, 53 (เมษายน - มิถุนายน 2557): 107.
- ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์. “การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนวัดวังเปิด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1.” เอกสารประกอบการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 เรื่องก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัยใช้องค์ความรู้ สู่ความยั่งยืน จัดโดยวิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, 17 มิถุนายน 2559.
- ปารณทัตต์ แสนวิเศษ. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา: การสร้างทฤษฎีจากฐานราก.” **ปริญยานิพนธ์ดุสิตบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**, 2555.
- พนัส หันนาคินทร์. **หลักการบริหารโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2544.
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 116, ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542): 4-16.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545. **ภาระหน้าที่การบริหารงานในโรงเรียน 4 ฝ่าย**. เข้าถึงเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2561. เข้าถึงได้จาก http://www.thaischool.in.th/files_school/86100725/document/86100725_0_20160502-185406.pdf
- “พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 126, ตอนที่ 85 ก (13 พฤษภาคม 2552): 14-16.
- พริ้มเพรา วราพันธุ์พิพิธ. “ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.” **วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น**, 2556.
- พิณสุดา สิริรังศรี. **รายงานการวิจัยและพัฒนาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556.
- พีรพล เวทีกุล. **ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน**. เข้าถึงเมื่อ 26 ตุลาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://drpeerapon.blogspot.com/2009/06/blog-post.html>

- พิรศักดิ์ หม่อมกันทา. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแหลมโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา, 2553.
- ภัทรกร ปุยสุวรรณ. “แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาของสมาคมผู้ปกครอง และครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556.
- ภารดี อนันต์นาวิ. **หลักการแนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พิมพ์มนตรี, 2552.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. **การศึกษาตลอดชีวิต หรือ Lifelong Education**. เข้าถึงเมื่อ 5 กันยายน 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/STOUniversity/posts/1816045421749217/>
- มาติกา ประชารักษ์สกุล. “การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4.” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม** 12, 1 (มกราคม - มีนาคม 2561): 163.
- มุฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะลู. “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดปัตตานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2558.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 134, ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560): 14.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2554.
- _____. **พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาอังกฤษ-ไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ: บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ จำกัด, 2524.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด. “รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2557.
- วสันต์ สัตยคุณ. “การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554.

วิจารณ์ พาณิช. “วิจัยและพัฒนาการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบและเครือข่าย.”

Veridian E-Journal, Silpakorn University 10, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2560): 1533.

ศรีวรรณ เกียรติสุรนนท์. “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรเอกชน จังหวัดศรีสะเกษ.” *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น* 10, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2554): 225-235.

ศุภชัย จันทรงาม. “การศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียนในด้านการจัดการศึกษา กรณี: โรงเรียนเทศบาล 4 (พระเจ้าใหญ่องค์ตื้อ) ในสังกัดเทศบาลนครอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี.” เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ครั้งที่ 6 เรื่องบูรณาการงานวิจัย เพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน จัดโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม, 30 – 31 พฤษภาคม 2557.

สนิท จรอนันต์. *การจัดการศึกษาในท้องถิ่น*. เข้าถึงเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1254857455.news>

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. *ข้อเสนอทางเลือกระบบการศึกษาที่เหมาะสมกับสถานะคนไทย*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์, 2553.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545.

_____. *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545*. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค, 2546.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560.

_____. *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. เข้าถึงเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2561. เข้าถึงได้จาก <http://backoffice.onec.go.th/uploaded/Outstand/2017-EdPlan60-79.pdf>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. *รายงานการติดตามการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปี 2551*. กรุงเทพฯ: เพลิน สตูดิโอ จำกัด, 2553.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (10) ประเด็น การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (พ.ศ.2561 – 2580)*. เข้าถึงเมื่อ 5 กันยายน 2563. เข้าถึงได้จาก <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/10A1.pdf> file:///C:/Users/Admin/Downloads/Documents/10- การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม.pdf

สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์. “รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น.” **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา** 27, 3 (กันยายน - ธันวาคม 2559): 33-34.

สุนทร โคตรบรรเทา. **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน, 2551.

สุรพล พุฒคำ. **โครงสร้างการจัดการในสถานศึกษา**. ลพบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 2544.

สุวรรณ พิณตานนท์. **การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (School-based Management for Local Development: SBMLD)**. กรุงเทพฯ: เอ็ดดูมีเดียพับลิชชิง, 2555.

สุวัฒน์ มุทเมธา. **ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2524.

สุวิชา วิริยมานุวงศ์. “การวิจัยและพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.” **วิทยานิพนธ์ดุสิตศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์**, 2554.

สุวิมล หงส์วิไล. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี.” **งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**, 2559.

เสนาะ ดิยาวี. **รูปแบบการบริหารและจัดการวิจัยทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้องขององค์กรระดับชาติ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548.

เสรี พงศ์พิศ. **แปดสิบคำที่ควรรู้**. เข้าถึงเมื่อ 16 มิถุนายน 2563. เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/archcommunitydevelopment/community-developement-vocabulary>

อภิสิทธิ์ บุญยา. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็ก : การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก.” **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น**, 2553.

อรพินท์ สพโชคชัย. **หลักสำคัญในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2551.

ภาษาต่างประเทศ

Arnstein, S. P. “Ladder of citizen participation.” **Journal of American Institute of Planners** 35 (July 1969): 216-224.

Bartol, K. M. Management. 3rd ed. New York: McGraw-Hill, 1998.

- Bastiani, J. **Parents as Partners : Genuine Progress or Empty Rhetoric?. Parents and Schools : Customers, Managers or Partners?.** London: Routledge, 1993.
- Best, J. W. and Kahn, J. V. **Research in Education.** 10th ed. Massachusetts: Pearson Education Inc., 2006.
- Bovisualize. Management Tip.: **ทฤษฎี กระบวนการบริหาร POSDCORB.** Accessed March 13, 2020. Available from <https://bovisualize.wordpress.com/2013/01/29-ทฤษฎี-กระบวนการบริหาร-POSDCORB/แนวคิดและทฤษฎี-Luther-Gulick>
- Bruns, B., Filmer, D. and Patrinos, H. A. **Making schools work : New evidence on accountability Reforms.** (2011). Accessed December 11, 2017. Available from <http://education.oxfordre.com/view/10.1093/acrefore/9780190264093.001.0001/acrefore-9780190264093-e-64?print=pdf>
- Campbell, R. F. **Introduction to Education Administration.** Boston: McGraw-Hill, 1975.
- Campbell, R. F., Bridges, E. M. and Nystrand, P. O. **Introduction to Education Administration.** Boston: Allyn and Bacon, 1977.
- Cohen, J. M. and Uphoff, N. T. "Participation's Place in Rural Development : Seeking Clarity through Specificity." **World Development** 8, 3 (1980): 222.
- Cronbach, L. J. **Essentials of Psychological Testing.** 4th ed. New York: Harper & Row Publishers, n.d.
- Douglan, M. **Some Perspective on the Phenomenon of Participation.** n.p.: Adult Education. Journal, 1970.
- Drucker, P. F. **Management.** n.p., 2008.
- Dubrin, A. J. **Essentials of Management.** 3rd ed. Ohio: South-between Publishing, 1994.
- Dusseldorp, D van. "Participation in Planned Development Influenced by Government of Developing Countries at local Level in Rural Areas," **Essay in rural sociology** (In honour of R.A.J. van Lier), Wageningen : Department of Rural Sociology of the tropics. Wageningen Agricultured University, 1981.
- Flávia Martins Guimarães Fung. **Youth Leadership In Participatory School Management In Support Of Sustainable School.** (2016). Accessed December 11, 2017. Available from <http://www.fecilcam.br/revista/index.php/anaisame/article/viewFile/1382/868>

- Franklin, M. K. **School and Community, Community and School : A Case Study of a Rural Missouri Setting.** (2011). Accessed December 11, 2017. Available from <http://digitalcommons.unl.edu/cehsedaddress/63>
- Griswold, M. R. **Community schools : catalyst for comprehensive neighborhood-based initiatives?.** (2014). Abstract. Accessed December 11, 2017. Available from <http://utdr.utoledo.edu/theses-dissertations/1738>
- Gulick, L. and Lyndall rwick. **ทฤษฎี กระบวนการบริหาร POSDCORB แนวคิดและทฤษฎี Luther Gulick.** Accessed 16 September 16, 2017, Available from <https://bovisualize.wordpress.com/2013/01/29/ทฤษฎี-กระบวนการบริหาร-posdcorb/>
- Harris, B. M. **Supervisory behavior in education.** 2nd ed. Englewood Cliffs, NJ: Prentice – Hall, 1975.
- Jacobson, P. B. **The effective school principle.** Englewood Cliffs, NJ: Prentice – Hall, 1963.
- Kalembe, B. “Community Participation in Education Delivery: A Study of How Community Schools Target OVCs in Chipulukusu, Zambia.” Master’s Thesis for the Award of Philosophy (MPhil) in Development Studies - Specializing in Geography, Department of Geography Faculty of Social Sciences and Technology Management Norwegian University of Science and Technology (NTNU), 2013.
- Specializing in Geography** 2013. Faculty of Social Sciences and Technology Management Norwegian University of Science and Technology (NTNU) Trondheim, Norway Spring, 2013. Accessed April 5, 2018. Available from https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/265561/655134_FULLTEXT01.pdf?sequence=1
- Kerlinger, F. N. **Foundations of Behavioral Research.** 3rd ed. U.S.A.: Holt Rinehart and Winston, Inc., 1997.
- Kimbrough, R. B. and Nunnery, M. Y. **Education Administration.** An Introduction New York: Macmillan, 1976.
- _____. **Education Administration.** New York: Macmillan, 1983.
- Kotter, J. P. **What Leaders Really Do (Harvard Business Review Book) 1 ed Management.** USA: Harvard Business Review Press, 1999.

- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. "Determining Sample Size for Research Activities." **Journal for Education and Psychological Measurement** 30, 3 (November 1970): 608.
- Lewis, P. S., Goodman, S. H. and Fandt, P. M. **Management : challenges for tomorrow's lesder**. 4th ed. Ohio: South Western, 2004.
- Likert, R. **The Human Organization : Its Management and Values**. New York: McGraw-Hill, 1967.
- Machado, M. F. E., Ribeiro, O. L. C. and Tameirão-Machado, M. "Participative management in a public school of the periphery in Distrito Federal: A good way?" **Journal of Contemporary Issues in Education** 8, 1 (2013): 4-14.
- Mark, S. H. **Promoting community**. New York: McGraw-hill, 1994.
- McGrath, C. **The Interaction of School and Community : An Analysis and Comparative Study of Voluntary Secondary Schools, Community/Comprehensive Schools and Community Colleges/Vocational Schools in Cork City and County**. (2009). Accessed April 5, 2018. Available from <https://hydra.hull.ac.uk/assets/hull:5751a/content>
- Mesa Public School. **Individual Collaboration Rubric**. Accessed August 10, 2017. Available from http://www.mpsaz.org/webquest/jones/Collaboration_rubic.html
- Midgley, J. and Others. **Community participation, social Development and the state**. New York: Methuen, 1986.
- Mikiko Nishimura. **Community Participation in School Management in Developing Countries**. (2017). Accessed December 11, 2017. Available from <http://education.oxfordre.com/view/10.1093/acrefore/9780190264093.001.0001/acrefore-e-9780190264093-e-64>
- Plymouth State University. **Area of Concern/Targets for Growth Indicators**. Accessed August 10, 2017. Available from http://www.plymouth.edu/educate/growth_indicators.pdf
- Ramseyer, J. A. and Others. **Factor Affecting Educational Administration**. Ohio: Ohio State University, 1995.
- Sanders, M. G. **Building school-community partnerships: Collaboration for student success**. Thousand Oaks, California, United States. CA: Corwin, 2006.

- Sandiego State University's Collage of Education. **Collaboration Rubic**. Accessed August 10, 2017. Available from <http://edweb.sdsu.edu/triton/tidepoolunit/Rubics/collrubic.html>.
- Shagholi, R. "Participatory management : an opportunity for human resources in education." **Procedia - Social and Behavioral Sciences** 1, 1 (2009): 1939-1943. Accessed December 11, 2017. Available from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042809003449>
- Simon, H. A. **Administrative behavior : A study of decision Making process in administrative organization**. Toronto: The free Press, 1996.
- Smist, J. A. **Developing Citizenship Through Community Service: Examining the Relationship Between Community Service Involvement and Self-Perceived Citizenship Among Undergraduates**. (2006). Accessed December 11, 2017. Available from <https://drum.lib.umd.edu/bitstream/handle/1903/3702/umi-umd-3515.pdf?sequence=1>
- Smith, E. W. and Others. **The Education's Encyclopedia**. n.p.: n.d.
- Stoops, E. and Rafferty, M. L. **Practice and trends in school administration**. New York: Ginn, 1961.
- Sumtion, M. R. **School community relations**. New York: McGraw-Hill, 1996.
- Tabachnik, B. G. and Fidell, L. S. **Using Multivaiate Statistics**. New York: harper & Ror, 1983.
- UNICEFFUNICEF cited in Midgley. **Community participation, social development and the state**. New York: Methuen, 1986.
- United Nation. **Department of international economic and social affair. In Popular participation as strategy for program community level action and development**. New York: United Nation, 1981.
- Vally, G. V. S. and Daud, K. "The Implementation of School Based Management Policy: An Exploration." **Procedia - Social and Behavioral Sciences** 172 (2015): 693 – 700.
- Webster'new biographical dictionary. **Springfield**. Mass: Merriam-Webster, 1988.
- Whang, I. J. **Management of rural change in Korea**. Seoul: Seoul National University Press, 1981.

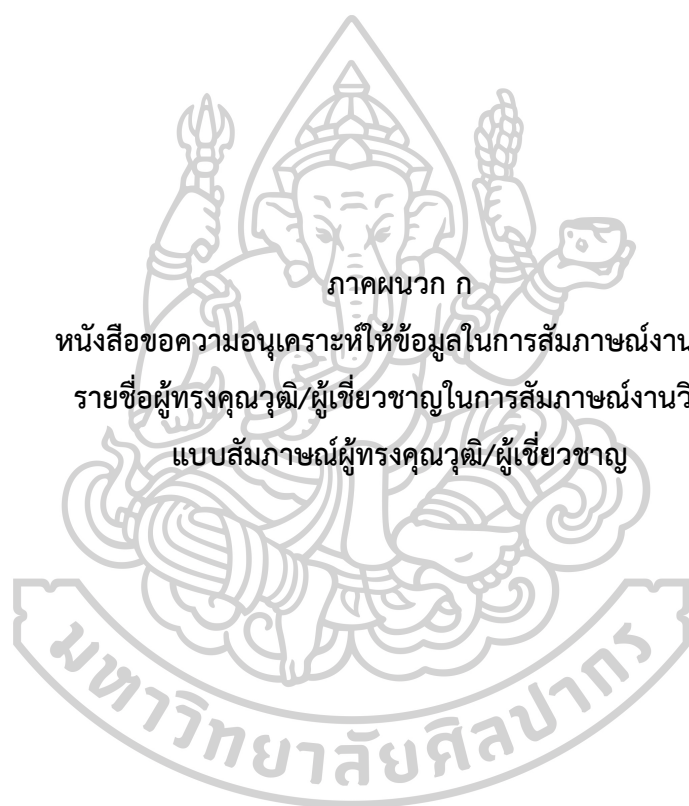
White, A. T. **Why community participation a discussion of the Agreement.** United Nations children's Fund, 1982.

Wilches-Chaux, G. "The meaning of participation." In Brand, Peter Charles. (ed), **Community participation : Proceedings.** Colombia: Habine International Seminar, 1992.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์งานวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์งานวิจัย

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

ที่ อว 8612.2/1211

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

24 ตุลาคม 2561

เรื่อง ขอสัมภาษณ์งานวิจัย

เรียน ดร.สุวรรณ พิณตานนท์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสุทัศน์ นาคเวช รหัสนักศึกษา 57252931 นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติ
ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน” ในกรณีนี้
ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิให้นักศึกษาสัมภาษณ์
เกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าว เพื่อนำไปประกอบการพัฒนางานวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วัฒนอมศักดิ์)

รองหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา
ปฏิบัติการแทนหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

ตารางที่ 24 รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1.	ดร.สุวรรณ พิณตานนท์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย
2.	รองศาสตราจารย์ ดร.พูนสุข อุดม	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
3.	ดร.ชัยสิทธิ์ ตั้งธงทองกุล	อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศิลปากร
4.	ดร.คณิต นิยะกิจ	ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองชุมพร
5.	ดร.อัญญรัตน์ นาเมือง	ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล วัดธรรมิการาม (ปิยะแหวนรังสรรค์) เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ
งานวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน
The Municipal School Administration as a Community Participation

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ ในการรวบรวมข้อมูลหรือข้อกระทงคำถาม สำหรับคชภูนิพนธ์ เรื่องการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อทราบองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) เพื่อทราบผลการยืนยันองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ข้อมูลหรือข้อกระทงคำถามที่ได้จากการสัมภาษณ์มีค่าต่อการทำงานวิจัยครั้งนี้ และจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลต่อไป

แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

นายสุทัศน์ นาคเวช

นักศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

โทรศัพท์ 082-4119937

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ นาย นาง นางสาว.....

วุฒิการศึกษา

ตำแหน่งหน้าที่

สถานที่ทำงาน

วัน/เดือน/ปี/เวลา วันที่ เดือน พ.ศ. เวลา

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษา
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับชุมชนต่อสถานศึกษาในการร่วมกันการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับชุมชนในการให้ความร่วมมือต่อการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน
5. แนวคิดเกี่ยวกับหลักการหรือวิธีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในการร่วมกันบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน
6. มิติด้านกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม
7. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน
8. ความคิดเห็นอื่น ๆ

ลงชื่อลงชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

(.....)

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ตารางสรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการวิจัย

ที่ อว 8612.2/392

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

7 พฤษภาคม 2562

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรวดี กระโหมวงศ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสุทัศน์ นาคเวช รหัสนักศึกษา 57252931 นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติ
ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน” ในการนี้
ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความตรง ของเครื่องมือ
เพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของ
ท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

ตารางที่ 25 รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรวดี กระจ่างวงศ์	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาประเมินผลและวิจัย มหาวิทยาลัยทักษิณ
2.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาโนช ดินลานสกุล	อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ
3.	นายพิเชษฐ์ คงช่วย	ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล วัดท่าโพธิ์ วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ สำนักการศึกษา เทศบาลนคร นครศรีธรรมราช
4.	นายอภิรักษ์ นาคฤทธิ์	ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล 8 (อนุบาลพื้นที่เป็นจริง) วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ สำนักการศึกษา เทศบาลนครตรัง
5.	นายพัชรวัฒน์ พรหมอนุมัติ	ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล ปากพอง 2 วิทยฐานะผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ กองการศึกษา เทศบาลเมืองปากพอง

ตารางที่ 26 สรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการวิจัย

ข้อที่	ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม ของ คะแนน	IOC	แปลผล	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
3	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	/	
4	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	/	
5	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	/	
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
14	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	/	
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
18	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	/	
19	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	/	
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
23	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	/	
24	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	/	
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
26	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	/	

ตารางที่ 26 สรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการวิจัย (ต่อ)

ข้อที่	ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม ของ คะแนน	IOC	แปลผล	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
29	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	/	
30	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	/	
31	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
33	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
35	+1	+1	-1	0	+1	2	0.40		/
36	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80	/	
37	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
38	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
39	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
40	+1	0	-1	+1	+1	2	0.40		/
41	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
42	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
43	+1	0	-1	+1	+1	2	0.40		/
44	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	/	
45	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
46	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
47	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	/	
48	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
49	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
50	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
51	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
52	+1	0	-1	+1	+1	2	0.40		/

ตารางที่ 26 สรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการวิจัย (ต่อ)

ข้อที่	ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม ของ คะแนน	IOC	แปลผล	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
53	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
54	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
55	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
56	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
57	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
58	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
59	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
60	+1	-1	0	+1	+1	2	0.40		/
61	+1	+1	+1	+1	+1	4	0.80	/	
62	+1	+1	+1	+1	+1	4	0.80	/	
63	+1	-1	0	+1	+1	2	0.40		/
64	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
65	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	/	
66	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
67	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
68	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
69	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
70	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
71	+1	0	-1	+1	+1	2	0.40		/
72	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
73	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
74	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
75	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
76	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
77	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
78	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	

ตารางที่ 26 สรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการวิจัย (ต่อ)

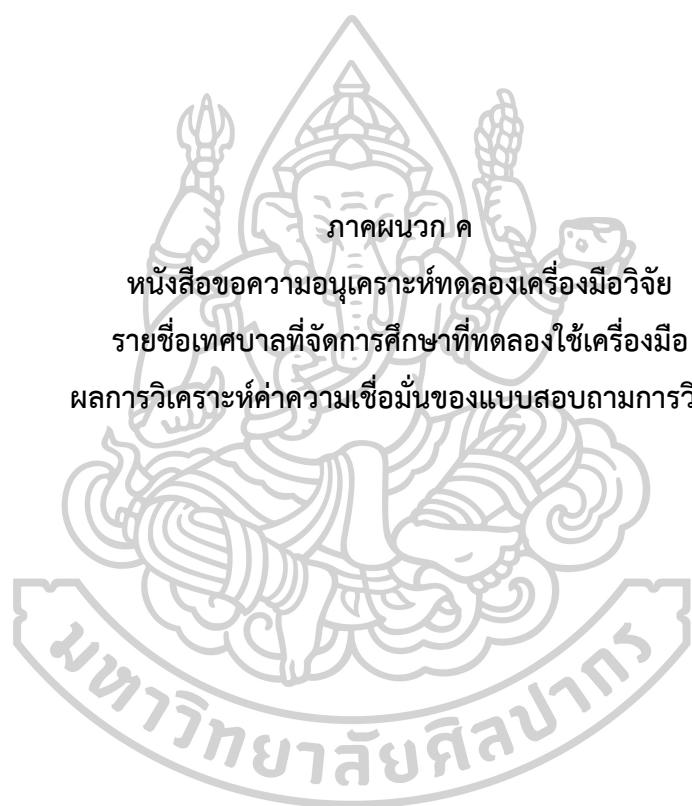
ข้อที่	ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม ของ คะแนน	IOC	แปลผล	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
79	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
80	+1	+1	+1	+1	+1	2	1.00	/	
81	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
82	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	/	
83	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
84	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
85	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
86	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
87	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
88	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
89	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
90	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
91	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
92	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
93	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
94	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
95	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
96	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	/	
97	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
98	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
99	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	/	
100	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	/	
101	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
102	+1	-1	0	+1	+1	2	0.40		/
103	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
104	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	

ตารางที่ 26 สรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการวิจัย (ต่อ)

ข้อที่	ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม ของ คะแนน	IOC	แปลผล	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
105	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
106	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
107	+1	-1	+1	0	+1	2	0.40		/
108	+1	0	+1	-1	+1	2	0.40		/
109	+1	+1	0	-1	+1	2	0.40		/
110	+1	-1	+1	0	+1	2	0.40		/
111	+1	0	-1	+1	+1	2	0.40		/
112	+1	+1	+1	0	+1	2	0.40		/
113	+1	0	-1	+1	+1	2	0.40		/
114	+1	-1	0	+1	+1	2	0.40		/
115	+1	0	-1	+1	+1	2	1.00	/	
116	+1	+1	0	-1	+1	2	1.00	/	
117	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	/	
118	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
119	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	/	
120	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
121	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
122	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
123	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
124	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80	/	
125	+1	-1	0	+1	+1	2	0.40		/
126	+1	+1	-1	0	+1	2	0.40		/
127	+1	-1	+1	0	+1	2	0.40		/
128	+1	+1	0	-1	+1	2	0.40		/
129	+1	0	+1	-1	+1	2	0.40		/
130	+1	-1	0	+1	+1	2	0.40		/

ตารางที่ 26 สรุปค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการวิจัย (ต่อ)

ข้อที่	ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ					ผลรวม ของ คะแนน	IOC	แปลผล	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			เหมาะสม	ไม่เหมาะสม
131	+1	0	+1	-1	+1	2	0.40		/
132	+1	+1	-1	0	+1	2	0.40		/
133	+1	-1	0	+1	+1	2	0.40		/
134	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
135	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
136	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
137	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
138	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
139	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
140	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
141	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
142	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
143	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
144	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
145	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
146	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
147	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
148	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
149	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
150	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	/	
151	+1	+1	+1	0	+1	4	0.80	/	

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือวิจัย
รายชื่อเทศบาลที่จัดการศึกษาที่ทดลองใช้เครื่องมือ
ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการวิจัย

ที่ อว 8612.2/600

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

8 กรกฎาคม 2562

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือวิจัย

เรียน นายกเทศมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสุทัศน์ นาคเวช รหัสนักศึกษา 57252931 นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติ
ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน” ในการนี้
ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทำการทดสอบความเชื่อมั่นของ
เครื่องมือกับท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของ
ท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 345

รายชื่อสำนักงานเทศบาลที่จัดการศึกษาที่ทดลองใช้เครื่องมือ

1. เทศบาลนครเกาะสมุย	อำเภอเกาะสมุย	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เทศบาลเมืองนาสาร	อำเภอบ้านนาสาร	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เทศบาลเมืองท่าข้าม	อำเภอท่าข้าม	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
4. เทศบาลเมืองดอนสัก	อำเภอดอนสัก	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
5. เทศบาลเมืองทุ่งสง	อำเภอทุ่งสง	จังหวัดนครศรีธรรมราช
6. เทศบาลเมืองตะกั่วป่า	อำเภอตะกั่วป่า	จังหวัดพังงา
7. เทศบาลเมืองชุมพร	อำเภอเมือง	จังหวัดชุมพร
8. เทศบาลเมืองหลังสวน	อำเภอหลังสวน	จังหวัดชุมพร

ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการวิจัย

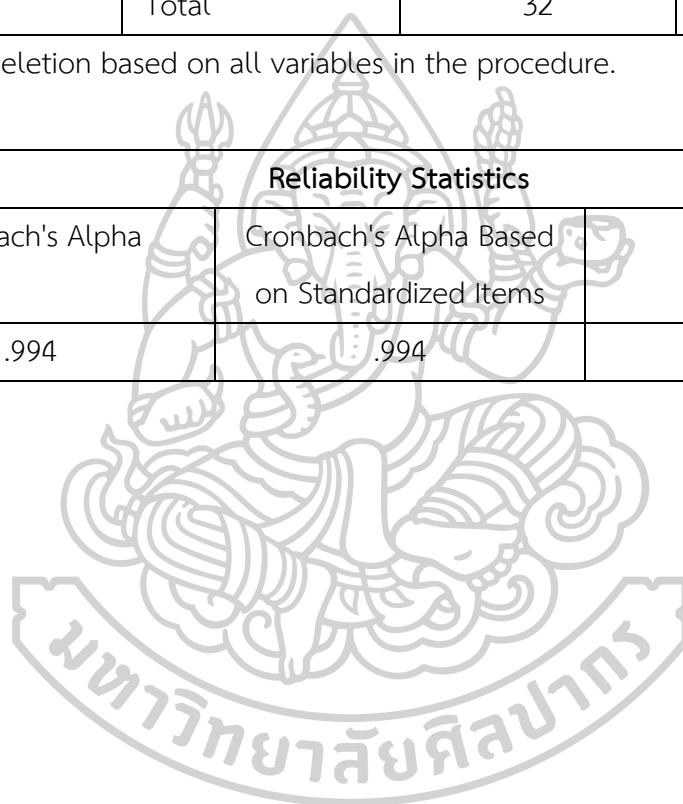
Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	32	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	32	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.994	.994	124

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

รายชื่อหน่วยงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ที่ อว 8612.2/709

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

27 สิงหาคม 2562

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน นายกเทศมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสุทัศน์ นาคเวช นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่าน ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา/กองการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา และ ประธานชุมชน เพื่อประกอบการทำวิจัย ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดกรุณาแจ้งผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่นักศึกษา ดังกล่าวด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยเรื่อง

“การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน”

เทศบาลนคร จำนวน 22 แห่ง

1. เทศบาลนครเชียงใหม่	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงใหม่
2. เทศบาลนครลำปาง	อำเภอเมือง	จังหวัดลำปาง
3. เทศบาลนครเชียงราย	อำเภอเมือง	จังหวัดเชียงราย
4. เทศบาลนครพิษณุโลก	อำเภอเมือง	จังหวัดพิษณุโลก
5. เทศบาลนครนครสวรรค์	อำเภอเมือง	จังหวัดนครสวรรค์
6. เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา	อำเภอเมือง	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
7. เทศบาลนครนนทบุรี	อำเภอเมือง	จังหวัดนนทบุรี
8. เทศบาลนครสมุทรสาคร	อำเภอเมือง	จังหวัดสมุทรสาคร
9. เทศบาลนครระยอง	อำเภอเมือง	จังหวัดระยอง
10. เทศบาลนครนครปฐม	อำเภอเมือง	จังหวัดนครปฐม
11. เทศบาลนครอุดรธานี	อำเภอเมือง	จังหวัดอุดรธานี
12. เทศบาลนครนครราชสีมา	อำเภอเมือง	จังหวัดนครราชสีมา
13. เทศบาลขอนแก่น	อำเภอเมือง	จังหวัดขอนแก่น
14. เทศบาลนครสกลนคร	อำเภอเมือง	จังหวัดสกลนคร
15. เทศบาลนครนครศรีธรรมราช	อำเภอเมือง	จังหวัดนครศรีธรรมราช
16. เทศบาลนครภูเก็ต	อำเภอเมือง	จังหวัดภูเก็ต
17. เทศบาลนครยะลา	อำเภอเมือง	จังหวัดยะลา
18. เทศบาลนครสงขลา	อำเภอเมือง	จังหวัดสงขลา
19. เทศบาลนครรังสิต	อำเภอธัญบุรี	จังหวัดปทุมธานี
20. เทศบาลนครแม่สอด	อำเภอแม่สอด	จังหวัดตาก
21. เทศบาลนครแหลมฉบัง	อำเภอแหลมฉบัง	จังหวัดชลบุรี
22. เทศบาลนครปากเกร็ด	อำเภอปากเกร็ด	จังหวัดนนทบุรี

เทศบาลเมือง จำนวน 101 แห่ง

1. เทศบาลเมืองเมืองแก่นพัฒนา	อำเภอแม่แตง	จังหวัดเชียงใหม่
2. เทศบาลเมืองอุตรดิตถ์	อำเภอเมือง	จังหวัดอุตรดิตถ์
3. เทศบาลเมืองแม่ฮ่องสอน	อำเภอเมือง	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
4. เทศบาลเมืองน่าน	อำเภอเมือง	จังหวัดน่าน
5. เทศบาลเมืองตาก	อำเภอเมือง	จังหวัดตาก
6. เทศบาลเมืองกำแพงเพชร	อำเภอเมือง	จังหวัดกำแพงเพชร
7. เทศบาลเมืองหนองปรือ	อำเภอเมือง	จังหวัดกำแพงเพชร
8. เทศบาลเมืองชุมแพ	อำเภอชุมแพ	จังหวัดนครสวรรค์
9. เทศบาลเมืองเพชรบูรณ์	อำเภอเมือง	จังหวัดเพชรบูรณ์
10. เทศบาลเมืองหล่มสัก	อำเภอหล่มสัก	จังหวัดเพชรบูรณ์
11. เทศบาลเมืองพะเยา	อำเภอเมือง	จังหวัดพะเยา
12. เทศบาลเมืองลำพูน	อำเภอเมือง	จังหวัดลำพูน
13. เทศบาลเมืองสระบุรี	อำเภอเมือง	จังหวัดสระบุรี
14. เทศบาลเมืองแก่งคอย	อำเภอแก่งคอย	จังหวัดสระบุรี
15. เทศบาลเมืองพระพุทธบาท	อำเภอพระพุทธบาท	จังหวัดสระบุรี
16. เทศบาลเมืองทับกวาง	อำเภอแก่งคอย	จังหวัดสระบุรี
17. เทศบาลเมืองสุพรรณบุรี	อำเภอเมือง	จังหวัดสุพรรณบุรี
18. เทศบาลเมืองสองพี่น้อง	อำเภอสองพี่น้อง	จังหวัดสุพรรณบุรี
19. เทศบาลเมืองอ่างทอง	อำเภอเมือง	จังหวัดอ่างทอง
20. เทศบาลเมืองชัยนาท	อำเภอเมือง	จังหวัดชัยนาท
21. เทศบาลเมืองกาญจนบุรี	อำเภอเมือง	จังหวัดกาญจนบุรี
22. เทศบาลเมืองท่าเรือพระแท่น	อำเภotáมวัง	จังหวัดกาญจนบุรี
23. เทศบาลเมืองพิจิตร	อำเภอเมือง	จังหวัดพิจิตร
24. เทศบาลเมืองตะพานหิน	อำเภอตะพานหิน	จังหวัดพิจิตร
25. เทศบาลเมืองอุทัยธานี	อำเภอเมือง	จังหวัดอุทัยธานี
26. เทศบาลเมืองสุโขทัยธานี	อำเภอเมือง	จังหวัดสุโขทัย
27. เทศบาลเมืองลพบุรี	อำเภอเมือง	จังหวัดลพบุรี
28. เทศบาลเมืองบ้านหมี่	อำเภอบ้านหมี่	จังหวัดลพบุรี
29. เทศบาลเมืองเขาสามยอต	อำเภอเมือง	จังหวัดลพบุรี
30. เทศบาลเมืองนครนายก	อำเภอเมือง	จังหวัดนครนายก

31. เทศบาลเมืองปทุมธานี	อำเภอเมือง	จังหวัดปทุมธานี
32. เทศบาลเมืองท่าโขลง	อำเภอคลองหลวง	จังหวัดปทุมธานี
33. เทศบาลเมืองลำสามแก้ว	อำเภอลำลูกกา	จังหวัดปทุมธานี
34. เทศบาลเมืองสามพราน	อำเภอสามพราน	จังหวัดนครปฐม
35. เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์	อำเภอเมือง	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
36. เทศบาลเมืองหัวหิน	อำเภอหัวหิน	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
37. เทศบาลเมืองเพชรบุรี	อำเภอเมือง	จังหวัดเพชรบุรี
38. เทศบาลเมืองราชบุรี	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
39. เทศบาลเมืองบ้านโป่ง	อำเภอบ้านโป่ง	จังหวัดราชบุรี
40. เทศบาลเมืองโพธาราม	อำเภอโพธาราม	จังหวัดราชบุรี
41. เทศบาลเมืองปากน้ำสมุทรปราการ	อำเภอเมือง	จังหวัดสมุทรปราการ
42. เทศบาลเมืองพระประแดง	อำเภอพระประแดง	จังหวัดสมุทรปราการ
43. เทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย	อำเภอพระประแดง	จังหวัดสมุทรปราการ
44. เทศบาลเมืองกระทุ่มแบน	อำเภอกระทุ่มแบน	จังหวัดสมุทรสาคร
45. เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา	อำเภอเมือง	จังหวัดฉะเชิงเทรา
46. เทศบาลเมืองชลบุรี	อำเภอเมือง	จังหวัดชลบุรี
47. เทศบาลเมืองหนองปรือ	อำเภอเมือง	จังหวัดชลบุรี
48. เทศบาลเมืองศรีราชา	อำเภอศรีราชา	จังหวัดชลบุรี
49. เทศบาลเมืองพนัสนิคม	อำเภอพนัสนิคม	จังหวัดชลบุรี
50. เทศบาลเมืองท่าใหม่	อำเภอท่าใหม่	จังหวัดจันทบุรี
51. เทศบาลเมืองชลบุรี	อำเภอเมือง	จังหวัดจันทบุรี
52. เทศบาลเมืองสระแก้ว	อำเภอเมือง	จังหวัดสระแก้ว
53. เทศบาลเมืองอรัญประเทศ	อำเภอวังน้ำเย็น	จังหวัดสระแก้ว
54. เทศบาลเมืองวังน้ำเย็น	อำเภอวังน้ำเย็น	จังหวัดสระแก้ว
55. เทศบาลเมืองตราด	อำเภอเมือง	จังหวัดตราด
56. เทศบาลเมืองปราจีนบุรี	อำเภอเมือง	จังหวัดปราจีนบุรี
57. เทศบาลเมืองมาบตาพุด	อำเภอเมือง	จังหวัดระยอง
58. เทศบาลเมืองเสนา	อำเภอเสนา	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
59. เทศบาลเมืองบางบัวทอง	อำเภอบางบัวทอง	จังหวัดนนทบุรี
60. เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์	อำเภอเมือง	จังหวัดกาฬสินธุ์
61. เทศบาลเมืองบัวขาว	อำเภอกุฉินารายณ์	จังหวัดกาฬสินธุ์

62. เทศบาลเมืองชัยภูมิ	อำเภอเมือง	จังหวัดชัยภูมิ
63. เทศบาลเมืองนครพนม	อำเภอเมือง	จังหวัดนครพนม
64. เทศบาลเมืองบุรีรัมย์	อำเภอเมือง	จังหวัดบุรีรัมย์
65. เทศบาลเมืองนางรอง	อำเภอนางรอง	จังหวัดบุรีรัมย์
66. เทศบาลเมืองยโสธร	อำเภอเมือง	จังหวัดยโสธร
67. เทศบาลเมืองเลย	อำเภอเมือง	จังหวัดเลย
68. เทศบาลเมืองวังสะพุง	อำเภอวังสะพุง	จังหวัดเลย
69. เทศบาลเมืองสุรินทร์	อำเภอเมือง	จังหวัดสุรินทร์
70. เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ	อำเภอเมือง	จังหวัดอำนาจเจริญ
71. เทศบาลเมืองหนองคาย	อำเภอเมือง	จังหวัดหนองคาย
72. เทศบาลเมืองท่าบ่อ	อำเภอท่าบ่อ	จังหวัดหนองคาย
73. เทศบาลเมืองร้อยเอ็ด	อำเภอเมือง	จังหวัดร้อยเอ็ด
74. เทศบาลเมืองมหาสารคาม	อำเภอเมือง	จังหวัดมหาสารคาม
75. เทศบาลเมืองปากช่อง	อำเภอปากช่อง	จังหวัดนครราชสีมา
76. เทศบาลเมืองบัวใหญ่	อำเภอบัวใหญ่	จังหวัดนครราชสีมา
77. เทศบาลเมืองชุมแพ	อำเภอชุมแพ	จังหวัดขอนแก่น
78. เทศบาลเมืองบ้านไผ่	อำเภอบ้านไผ่	จังหวัดขอนแก่น
79. เทศบาลเมืองเมืองพล	อำเภอพล	จังหวัดขอนแก่น
80. เทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร	อำเภอพิบูลมังสาหาร	จังหวัดอุบลราชธานี
81. เทศบาลเมืองวารินชำราบ	อำเภовารินชำราบ	จังหวัดอุบลราชธานี
82. เทศบาลเมืองกระปี่	อำเภอเมือง	จังหวัดกระบี่
83. เทศบาลเมืองกันตัง	อำเภอกันตัง	จังหวัดตรัง
84. เทศบาลเมืองพังงา	อำเภอเมือง	จังหวัดพังงา
85. เทศบาลเมืองกะทู้	อำเภอกะทู้	จังหวัดภูเก็ต
86. เทศบาลเมืองป่าตอง	อำเภอป่าตอง	จังหวัดภูเก็ต
87. เทศบาลเมืองระนอง	อำเภอเมือง	จังหวัดระนอง
88. เทศบาลเมืองปากพูน	อำเภอเมือง	จังหวัดนครศรีธรรมราช
89. เทศบาลเมืองปากพนัง	อำเภอปากพนัง	จังหวัดนครศรีธรรมราช
90. เทศบาลเมืองสตูล	อำเภอเมือง	จังหวัดสตูล
91. เทศบาลเมืองพัทลุง	อำเภอเมือง	จังหวัดพัทลุง
92. เทศบาลเมืองเขาชัยสน	อำเภอเมือง	จังหวัดสงขลา

93. เทศบาลเมืองคลองแห	อำเภอหาดใหญ่	จังหวัดสงขลา
94. เทศบาลเมืองสิงหนคร	อำเภอสิงหนคร	จังหวัดสงขลา
95. เทศบาลเมืองสะเดา	อำเภอสะเดา	จังหวัดสงขลา
96. เทศบาลเมืองปาดังเบซาร์	อำเภอสะเดา	จังหวัดสงขลา
97. เทศบาลเมืองปัตตานี	อำเภอเมือง	จังหวัดปัตตานี
98. เทศบาลเมืองตะลุม്പัน	อำเภอสายบุรี	จังหวัดปัตตานี
99. เทศบาลเมืองเบตง	อำเภอเบตง	จังหวัดยะลา
100. เทศบาลเมืองนราธิวาส	อำเภอเมือง	จังหวัดนราธิวาส
101. เทศบาลเมืองสุไหงโก-ลก	อำเภอสุไหงโก-ลก	จังหวัดนราธิวาส

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยเรื่อง “การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อทราบองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 2) เพื่อทราบผลการยืนยันองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ 1) นายกเทศมนตรี 2) ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา/กองการศึกษา 3) ผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาล และ 4) ประธานชุมชน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของท่าน มีค่าอย่างยิ่งต่อการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามฉบับนี้จะเป็นความลับ การนำเสนอข้อมูลจะเป็นข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนทุกตอนและทุกข้อ

3. แบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

นายสุทัศน์ นาคเวช

นักศึกษาปริญญาเอก

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

โทรศัพท์ 082-4119937

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

ข้อ	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	สำหรับผู้วิจัย
1	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	() 01
2	อายุ ☐ 25 - 30 ปี ☐ 31 - 40 ปี ☐ 41 - 50 ปี ☐ 51 ปีขึ้นไป	() 02
3	ระดับการศึกษาสูงสุด ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	() 03
4	ตำแหน่ง ☐ นายกเทศมนตรี ☐ ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา/กองการศึกษา ☐ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ☐ ประธานชุมชน	() 04
5	ประสบการณ์ในตำแหน่งปัจจุบัน ☐ 1-5 ปี ☐ 6-10 ปี ☐ 11-15 ปี ☐ 16-20 ปี ☐ 21-25 ปี ☐ 26 ปีขึ้นไป	() 05

ตอนที่ 2

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความที่เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเพียงช่องเดียว ซึ่งกำหนดระดับความคิดเห็นดังนี้

- ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยกับตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ในโรงเรียนในระดับน้อยที่สุด
- ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยกับตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ในระดับน้อย
- ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยกับตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ในระดับปานกลาง
- ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยกับตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนในระดับมาก
- ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยกับตัวแปรการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ในระดับมากที่สุด

ข้อ	การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
1	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษา					
2	พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และมีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม					
3	สถานศึกษาจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย					
4	มีกลุ่มชุมชนนิเทศการศึกษาท้องถิ่นตามชุมชนในท้องถิ่น					
5	สถานศึกษามีเอกภาพทางด้านนโยบาย และการกระจายอำนาจ					
6	สถานศึกษาและชุมชนร่วมพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม					
7	สถานศึกษามีการระดมทรัพยากร และเป็นศูนย์กลางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชุมชน					
8	สถานศึกษาจัดระบบนิเทศภายในอย่างมีคุณภาพ					
9	สถานศึกษาและชุมชนจัดระบบและวางแผนการใช้งบประมาณอย่างมีคุณภาพ					
10	สถานศึกษามีข้อมูลข่าวสารทางการศึกษาที่ทันสมัย ถูกต้อง รวดเร็ว					
11	สถานศึกษามีการบริหารงานบุคคลที่มีคุณภาพ					
12	สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นในรูปแบบของชุมชน					
13	การประกันคุณภาพการศึกษา					
14	การเทียบโอนผลการเรียน					
15	เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น					

ข้อ	การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
16	สถานศึกษามีการประเมินผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง					
17	สถานศึกษาจัดทำวิสัยทัศน์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน					
18	ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา					
19	สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในความสำเร็จของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
20	สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนทราบ					
21	สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับชุมชน					
22	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียนมีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน					
23	สถานศึกษากับชุมชน ติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน					
24	สถานศึกษาเยี่ยมบ้านผู้เรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง					
25	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา					
26	สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างศิษย์เก่าและศิษย์ปัจจุบัน					
27	สถานศึกษามีการจัดทำรายงานประจำปีและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบ					
28	จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามัคคีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน					
29	สถานศึกษาประสานกับชุมชนในการทำกิจกรรมร่วมกัน					
30	ผู้บริหารสถานศึกษามีการเจรจากับผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อร่วมกันจัดการศึกษา					
31	สถานศึกษามีรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา					
32	สถานศึกษาและชุมชนมีรูปแบบการประเมินในการจัดการศึกษา					
33	สถานศึกษามีการพัฒนากระบวนการวางแผนและบริหารจัดการศึกษา					
34	สถานศึกษาพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน					
35	สถานศึกษาสร้างชุมชนภายในและภายนอกสถานศึกษา					
36	สถานศึกษามีการสร้างกลุ่มในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรและภาครัฐอื่นๆ					
37	สถานศึกษามีกลุ่มชุมชนความร่วมมือทางวิชาการที่หลากหลาย					
38	สถานศึกษามีการจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย					
39	ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษา					
40	ผู้บริหารสถานศึกษาเชิญผู้ที่มีความรู้ด้านวิชาการมาเป็นวิทยากรให้กับนักเรียน					
41	ผู้บริหารสถานศึกษามีการยึดหลักนิติธรรม หลักธรรมาภิบาลในการทำงาน					
42	สถานศึกษามีภาคี 4 ฝ่าย ซึ่งประกอบด้วย ครู ผู้ปกครอง กรรมการนักเรียนและผู้แทนชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา					
43	สมาคมผู้ปกครองเข้ามาช่วยเหลือสถานศึกษา					
44	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการระดมทุนในการจัดการศึกษา					
45	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดการศึกษา					

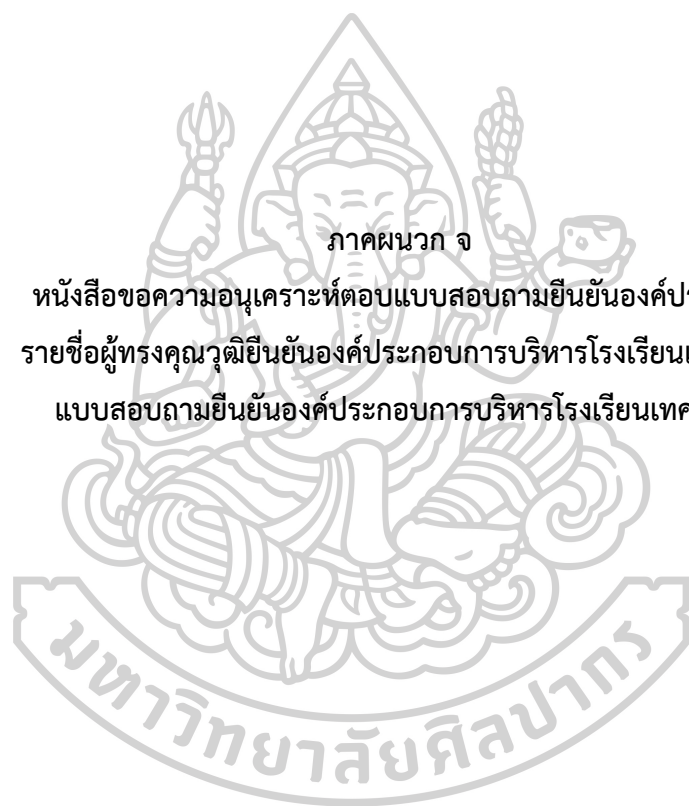
ข้อ	การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
46	สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมของชุมชน					
47	สถานศึกษามีการทำงานบูรณาการร่วมกันกับชุมชน					
48	สถานศึกษามีการวางกลยุทธ์ด้านการบริหารการศึกษา					
49	สถานศึกษาจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน					
50	สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหา					
51	สถานศึกษามีการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย					
52	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ศักยภาพและจุดอ่อน จุดแข็ง ที่ชุมชนให้การสนับสนุนการศึกษา					
53	สถานศึกษามีการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มบุคคลอย่างเสมอภาค					
54	สถานศึกษาร่วมกันวางแผนเพื่อการจัดองค์กรและจัดสรรบุคลากรในการปฏิบัติงาน					
55	สถานศึกษามีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน					
56	ผู้บริหารสถานศึกษามีการติดต่อ ประสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน เฉพาะทางเข้ามาช่วยสอนในโรงเรียน					
57	คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้และเข้าใจในการบริหารสถานศึกษา					
58	สถานศึกษามีเครือข่ายระดับมหาวิทยาลัยในการสนับสนุนการจัดการศึกษา					
59	สถานศึกษามีรูปแบบประชารัฐโดยให้ประชาชนและรัฐบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร					
60	สถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายร่วมกันกับชุมชนให้อยู่ในทิศทางเดียวกัน					
61	ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการประสานเข้าหากันของคนในชุมชน					
62	สถานศึกษาและชุมชนมีการสร้างชุมชนความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน					
63	สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลเชิงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ร่วมกัน					
64	สถานศึกษามีโครงสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ					
65	ชุมชนเข้ามาตรวจสอบการบริหารสถานศึกษา					
66	สถานศึกษาชื่นชม ยกย่องในบทบาทและหน้าที่ของชุมชน					
67	สถานศึกษาสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับชุมชน					
68	สถานศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน					
69	สถานศึกษาและชุมชนร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา					

ข้อ	การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
70	สถานศึกษาและชุมชนมีการกำหนดทางเลือก วิธีดำเนินงาน ในการบริหาร ทรัพยากร					
71	สถานศึกษาและชุมชนพึ่งพาอาศัยกันในการดำรงอยู่ร่วมกัน					
72	ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นำชุมชนสร้างแรงจูงใจและเสริมแรงให้กับชุมชน					
73	ชุมชนมีอำนาจในการตัดสินใจ					
74	ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะความเป็นผู้นำ					
75	ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุน ส่งเสริมและเชื่อถือในการตัดสินใจของ ชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษา					
76	สถานศึกษากับชุมชนมีความรับผิดชอบร่วมกัน					
77	สถานศึกษาให้ความร่วมมือต่อชุมชน					
78	ข้อมูลย้อนกลับเชื่อมโยงกับสถานศึกษาและชุมชน					
79	สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของชุมชน					
80	สถานศึกษามีแผนการสร้างพันธมิตรร่วมกันกับชุมชน					
81	ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่ดีของผู้นำชุมชน					
82	ศึกษาสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา ชุมชนในการบริหารชุมชนความร่วมมือ					
83	มีคณะกรรมการชุมชนความร่วมมือ					
84	สถานศึกษาและชุมชนสร้างขอบเขตและภารกิจความร่วมมือ					
85	สถานศึกษามีกระบวนการบริหารงานในรูปแบบชุมชน					
86	ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่ดีของสมาชิกในชุมชน					
87	สถานศึกษาและชุมชน มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการ					
88	ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้และให้บริการแก่นักเรียนตามหลักสูตรของชุมชน					
89	ชุมชนร่วมกันพัฒนา ปรับปรุง แก้ปัญหาเพื่อนำมาพัฒนาหาคุณภาพของ สถานศึกษา					
90	ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ที่ดีและความร่วมมือในท้องถิ่นชุมชน					
91	ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับชุมชนอื่น ๆ					
92	ชุมชนในสถานศึกษาต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายที่รองรับ					
93	สถานศึกษาและชุมชนร่วมรับผิดชอบแทนจากการบริหารร่วมกันของชุมชน					
94	ผู้บริหารสถานศึกษายอมรับความคิดเห็นของชุมชน					
95	สถานศึกษากับชุมชนร่วมกันสร้างสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน					
96	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้และทรัพยากรธรรมชาติ ในชุมชน					
97	สถานศึกษามีการนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน					

ข้อ	การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
98	สถานศึกษามีการช่วยเหลือชุมชนและพร้อมที่จะหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน					
99	สถานศึกษาเป็นผู้บริการจัดหาผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้และคำชี้แนะแก่ชุมชน					
100	ครูและนักเรียนมีจิตอาสาต่อชุมชน					
101	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ชุมชนมีความสำนึกและรับผิดชอบต่อสังคม					
102	สถานศึกษารับฟังปัญหาของบุคคลในชุมชน					
103	สถานศึกษามีความเป็นกันเองและสร้างความอบอุ่นกับชุมชน					
104	สถานศึกษาคัดเลือกชุมชนเข้ามาช่วยบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยความสนใจของชุมชน					
105	สถานศึกษาสร้างความเชื่อมั่นและมีทัศนคติที่ดีต่อชุมชน					
106	สถานศึกษามีการประชุมร่วมกันกับชุมชน					
107	บุคลากรของสถานศึกษา ตระหนักและเห็นความสำคัญของรูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)					
108	สถานศึกษานำกลยุทธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา					
109	ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือกันเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ					
110	ผู้บริหารสถานศึกษาเชิญผู้นำชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนและผู้เรียน					
111	สถานศึกษาและชุมชน ปรับปรุง แก้ไข ร่วมกันพัฒนาเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุด					
112	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา					
113	บุคลากรในสถานศึกษา ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ					
114	สถานศึกษาสร้างศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาตนเองและร่วมกันบริหารจัดการสถานศึกษา					
115	สถานศึกษาและชุมชนมีการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในเชิงสร้างสรรค์					
116	ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชน					
117	สถานศึกษาและชุมชนมีการตัดสินใจร่วมกันในการบริหารชุมชน					
118	สถานศึกษามีการยึดหลักการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับบุคคลในชุมชน					
119	สถานศึกษาใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (SBMLD)					
120	สถานศึกษาใช้กระบวนการทำงาน ตามวงจรคุณภาพ PDCA					

ข้อ	การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
121	สถานศึกษามีการยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา					
122	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเข้มแข็งในการสนับสนุนการบริหารสถานศึกษา					
123	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความหลากหลายตามความต้องการและเต็มตามศักยภาพของผู้เรียน					
124	สถานศึกษาร่วมกับชุมชนจัดตั้งและร่วมบริหารวิสาหกิจชุมชน					

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามยืนยันองค์ประกอบ
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาล
แบบสอบถามยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาล

ที่ อว 8612.2/111

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

27 มกราคม 2563

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญยืนยันองค์ประกอบ
เรียน ดร.เอกพันธ์ อินทร์ใจเอื้อ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นายสุทัศน์ นาคเวช รหัสนักศึกษา 57252931 นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติ
ให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน” ในการนี้
ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใ้รขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญยืนยันองค์ประกอบ
งานวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษาขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของ
ท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.มัทนา วัฒนอมศักดิ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 345

ตารางที่ 28 รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิยื่นยั้งองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะ การมีส่วนร่วมของชุมชน

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1.	ดร.เอกพันธ์ อินทริใจเอื้อ	นายกเทศมนตรีเมืองสุพรรณบุรี
2.	ดร.ภิเสก สายชนะพันธ์	รองนายกเทศมนตรีนครหาดใหญ่
3.	ดร.ธนวรรณ ทองอ่อน	ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ
4.	ดร.รสพร ทองธรรมจินดา	ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลสุขสวัสดิ์
5.	ดร.บุญทวี บุญให้	ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลบ้านหัวหิน

**แบบสอบถามยืนยันองค์ประกอบ
การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน**

.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ในวิทยานิพนธ์ “การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อทราบองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 2) เพื่อทราบผลการยืนยันองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ข้อมูลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความคิดเห็นที่เป็นจริงของท่าน

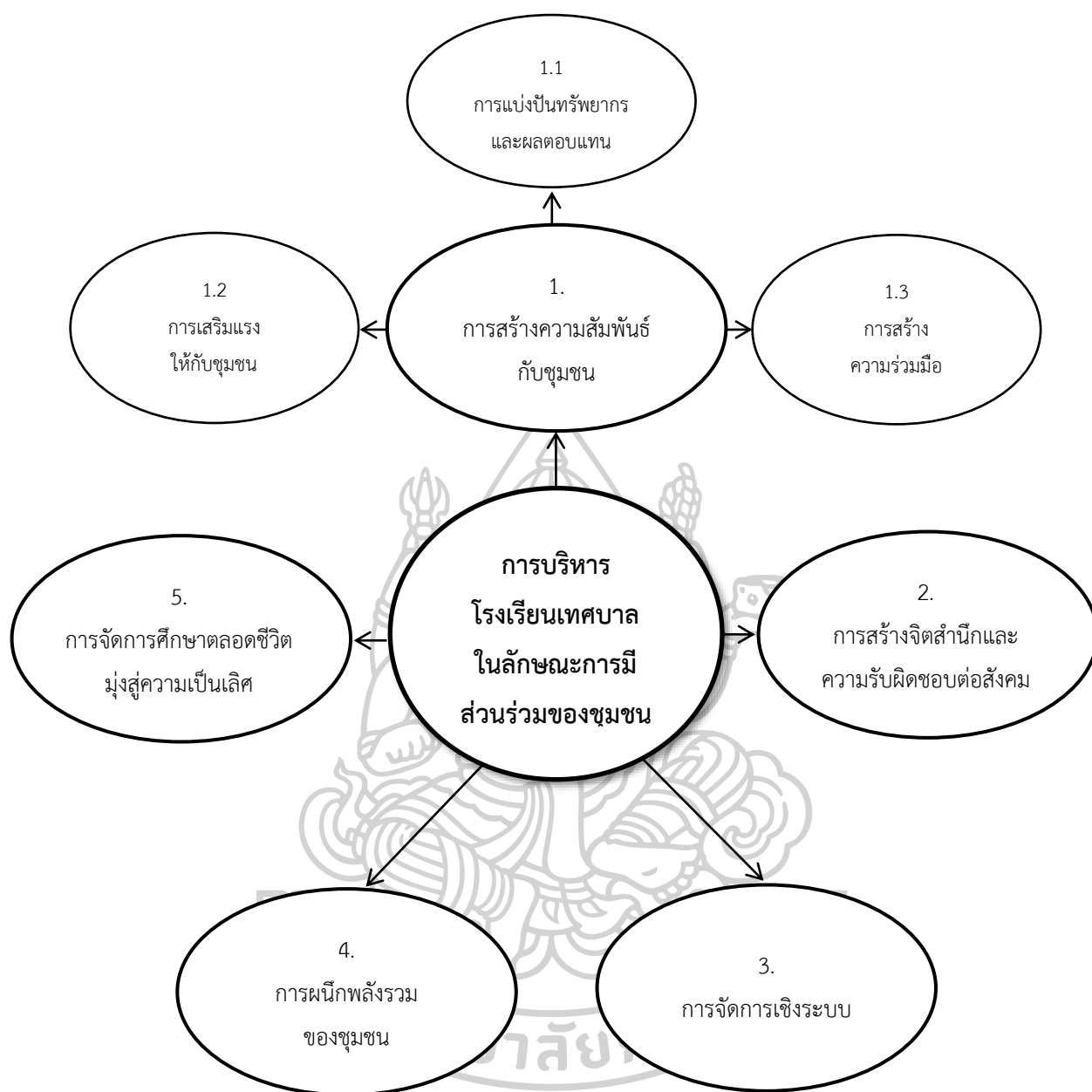
ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ - นามสกุล.....
2. ตำแหน่ง.....

ตอนที่ 2 ข้อค้นพบการวิจัย

สรุปข้อค้นพบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน” ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เทศบาลที่จัดการศึกษา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จำนวน 99 แห่ง เทศบาลละ 4 คน ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา/กองการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาล และประธานชุมชน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 396 คน พบว่า องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน มีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ดังนี้

แผนภูมิที่ 7 องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 “การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน” ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อยรวม 39 ตัวแปร ได้แก่

องค์ประกอบย่อย 1.1 “การแบ่งปันทรัพยากรและผลตอบแทน” ประกอบด้วยตัวแปร 19 ตัวแปร ดังนี้ 1) สถานศึกษาและชุมชนร่วมรับผลตอบแทนจากการบริหารร่วมกันของชุมชน 2) สถานศึกษามีกระบวนการบริหารงานในรูปแบบชุมชน 3) ชุมชนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับชุมชนอื่น ๆ 4) สถานศึกษามีแผนการสร้างพันธสัญญาร่วมกันกับชุมชน 5) สถานศึกษาและชุมชนสร้างขอบเขตและภารกิจความร่วมมือ 6) สถานศึกษาเป็นผู้บริการจัดหาผู้เชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาให้ความรู้และคำชี้แนะแก่ชุมชน 7) มีคณะกรรมการชุมชนความร่วมมือ 8) ศึกษาสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา ชุมชน ในการบริหารชุมชนความร่วมมือ 9) ชุมชนในสถานศึกษาต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายที่รองรับ 10) ข้อมูลย้อนกลับเชื่อมโยงกับสถานศึกษาและชุมชน 11) สถานศึกษาร่วมกับชุมชนจัดตั้งและร่วมบริหารวิสาหกิจชุมชน 12) ชุมชนร่วมกันพัฒนา ปรับปรุง แก้ปัญหาเพื่อนำมาพัฒนาหาคุณภาพของสถานศึกษา 13) สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหา 14) สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินภารกิจของชุมชน 15) สถานศึกษามีการประชุมร่วมกันกับชุมชน 16) สถานศึกษาและชุมชนมีการตัดสินใจร่วมกันในการบริหารชุมชน 17) สถานศึกษากับชุมชนมีความรับผิดชอบร่วมกัน 18) ชุมชนมีอำนาจในการตัดสินใจ 19) สถานศึกษาและชุมชนมีการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในเชิงสร้างสรรค์

องค์ประกอบย่อย 1.2 “การเสริมแรงให้กับชุมชน” ประกอบด้วยตัวแปร 12 ตัวแปร ดังนี้ 1) สถานศึกษาชื่นชม ยกย่องในบทบาทและหน้าที่ของชุมชน 2) สถานศึกษามีรูปแบบประจักษ์ชัด โดยให้ประชาชนและรัฐบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร 3) สถานศึกษาสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับชุมชน 4) สถานศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน 5) ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นำชุมชนสร้างแรงจูงใจและเสริมแรงให้กับชุมชน 6) สถานศึกษาและชุมชนมีการกำหนดทางเลือก วิธีดำเนินงานในการบริหารทรัพยากร 7) สถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายร่วมกัน กับชุมชนให้อยู่ในทิศทางเดียวกัน 8) ชุมชนเข้ามาตรวจสอบการบริหารสถานศึกษา 9) สถานศึกษาและชุมชนร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา 10) สถานศึกษามีเครือข่ายระดับมหาวิทยาลัยในการสนับสนุนการจัดการศึกษา 11) สถานศึกษาและชุมชนพึ่งพาอาศัยกันในการดำรงอยู่ร่วมกัน 12) สถานศึกษามีการวิเคราะห์ศักยภาพและจุดอ่อน จุดแข็ง ที่ชุมชนให้การสนับสนุนการศึกษา

องค์ประกอบย่อย 1.3 “การสร้างความร่วมมือ” ประกอบด้วยตัวแปร 8 ตัวแปร ดังนี้ 1) สถานศึกษาและชุมชนมีการสร้างชุมชนความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน 2) สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลเชิงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ร่วมกัน 3) สถานศึกษามีโครงสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 4) ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ที่ดีและความร่วมมือในท้องถิ่นชุมชน 5) สถานศึกษาและชุมชน มีความโปร่งใส

ในการบริหารจัดการ 6) ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่ดีของสมาชิกในชุมชน 7) ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุน ส่งเสริมและเชื่อถือในการตัดสินใจของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในสถานศึกษา 8) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการประสานเข้าหากันของคนในชุมชน

องค์ประกอบที่ 2 “การสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคม” ประกอบด้วยตัวแปร 12 ตัวแปร ได้แก่ 1) ครูและนักเรียนมีจิตอาสาต่อชุมชน 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน ชุมชน มีความสำนึกและรับผิดชอบต่อสังคม 3) สถานศึกษามีความเป็นกันเองและสร้างความอบอุ่นกับชุมชน 4) สถานศึกษารับฟังปัญหาของบุคคลในชุมชน 5) บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ 6) สถานศึกษามีการนำนักเรียนไปศึกษา แหล่งเรียนรู้ในชุมชน 7) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะความเป็นผู้นำ 8) ผู้บริหารสถานศึกษายอมรับความคิดเห็นของชุมชน 9) สถานศึกษามีการช่วยเหลือชุมชนและพร้อมที่จะหาแนวทางปฏิบัติร่วมกัน 10) ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่ดีของผู้นำชุมชน 11) สถานศึกษาสร้างความเชื่อมั่นและมีทัศนคติที่ดีต่อชุมชน 12) สถานศึกษากับชุมชนร่วมกันสร้างสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

องค์ประกอบที่ 3 “การจัดการเชิงระบบ” ประกอบด้วยตัวแปร 8 ตัวแปร ได้แก่ 1) สถานศึกษาและชุมชนจัดระบบและวางแผนการใช้งบประมาณอย่างมีคุณภาพ 2) สถานศึกษามีข้อมูลข่าวสารทางการศึกษาที่ทันสมัย ถูกต้อง รวดเร็ว 3) สถานศึกษามีเอกภาพทางด้านนโยบายและการกระจายอำนาจ 4) สถานศึกษาและชุมชนร่วมพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ อย่างเหมาะสม 5) สถานศึกษามีการระดมทรัพยากรและเป็นศูนย์กลางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชุมชน 6) สถานศึกษาจัดระบบนิเทศภายในอย่างมีคุณภาพ 7) สถานศึกษามีการบริหารงานบุคคลที่มีคุณภาพ 8) สถานศึกษาจัดทำวิสัยทัศน์โดยมีส่วนร่วมของชุมชน

องค์ประกอบที่ 4 “การผนึกพลังรวมของชุมชน” ประกอบด้วยตัวแปร 10 ตัวแปร ได้แก่ 1) ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษา 2) จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม ความสามัคคีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน 3) สถานศึกษาประสานกับชุมชนในการทำกิจกรรมร่วมกัน 4) สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในความสำเร็จของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 5) เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น 6) สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนทราบ 7) ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษา 8) สถานศึกษากับชุมชนติดตาม และประเมินผลการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 9) สถานศึกษาเยี่ยมบ้านผู้เรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง 10) สถานศึกษามีการจัดทำรายงานประจำปีและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบ

องค์ประกอบที่ 5 “การจัดการศึกษาตลอดชีวิตมุ่งสู่ความเป็นเลิศ” ประกอบด้วยตัวแปร 7 ตัวแปร ได้แก่ 1) สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความหลากหลายตามความต้องการ และเต็มตามศักยภาพของผู้เรียน 2) สถานศึกษาใช้กระบวนการทำงานตามวงจรคุณภาพ PDCA

3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเข้มแข็งในการสนับสนุนการบริหารสถานศึกษา
 4) สถานศึกษามีการยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา 5) สถานศึกษาใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (SBMLD) 6) สถานศึกษาสร้างศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาตนเองและร่วมกันบริหารจัดการสถานศึกษา และ 7) สถานศึกษามีการยึดหลักการมีส่วนร่วมและให้ความสำคัญกับบุคคลในชุมชน

ตอนที่ 3 การยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

การยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการทำนาคกรอบตรวจสอบ 4 ด้าน คือ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ ตามประเด็นการค้นพบของผู้วิจัย โดยผู้วิจัยนำข้อค้นพบในข้อที่ 1 มาสร้างองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

ขอความกรุณาจากท่านผู้ทรงคุณวุฒิโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านตามกรอบการตรวจสอบ 4 ด้าน ในแต่ละองค์ประกอบเพื่อให้เกิดผลในการบริหารโรงเรียนเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ต่อไป

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านให้ความกรุณาอนุเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้

นายสุทัศน์ นาคเวช

นักศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา

ภาควิชาการบริหารสถานศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

เบอร์โทรศัพท์ 082-4119937 E-mail : rosemena”Hotmail.co.th

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายสุทัศน์ นาคเวช
วัน เดือน ปี เกิด	21 กันยายน 2516
สถานที่เกิด	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2529 ระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดไตรรัตนากร (पालประชานุกูล) อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
	พ.ศ. 2531 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนพุทธนิคม อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
	พ.ศ. 2535 ระดับมัธยมศึกษาปลาย โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
	พ.ศ. 2539 ครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
	พ.ศ. 2543 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
	พ.ศ. 2554 ประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการบริหารการศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
	พ.ศ. 2558 กำลังศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
	พ.ศ. 2539 - 2540 นักเอกสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
	พ.ศ. 2540 - 2546 ครู โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
	พ.ศ. 2546 - 2547 ครู โรงเรียนชุมชนบ้านช่องม้าเหลียว อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี
	พ.ศ. 2547 - 2554 ครู โรงเรียนเทศบาลบ้านสามกอง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

- พ.ศ. 2554 - 2558 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนเทศบาล 1 ตลาดเก่า อำเภอเมือง
จังหวัดกระบี่
- พ.ศ. 2558 - 2562 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนเทศบาลวัดด่านประชากร อำเภอหลังสวน
จังหวัดชุมพร
- พ.ศ. 2562 - ปัจจุบัน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา
โรงเรียนเทศบาล 3 (ตลาดล่าง) อำเภอเมือง
จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 59 หมู่ที่ 3 ตำบลทุ่ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84110

ที่อยู่ปัจจุบัน

